Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU ISSN 1785-3257

XXIII.évf. (2014) 43-44-45-46.sz.

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

Rendvédelem-történeti Hírlevél

Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis

HU ISSN 1785-3257

XXIII.évf. (2014) 43-44-45-46.sz.

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

IMPRESSZUM

A periodikum hivatásának tekintjük a diszciplína művelése során keletkezett operatív információk közlését. Tisztelettel köszönik e szám szerkesztői mindazok segítségét, akik tevékenységükkel hozzájárultak a kiadvány létrejöttéhez. Kérjük a Hírlevél olvasóit, hogy periodikánk megjelenéséhez, színvonalas szerkesztéséhez járuljanak hozzá.

A szerkesztőség segítséget vár:

- A szerkesztőség által nem figyelt hazai és külföldi lapok figyelését szívesen fogadják a szerkesztők.
- Ugyancsak szívesen vesszük egyes hazai vagy külföldi gyűjteményben található rendvédelem-történeti témájú kiadványok bibliográfiájának elkészítését.
- Köszönettel vesszük a tájékoztatásokat a már lezajlott és a meghirdetett rendvédelem-történeti orientáltságú rendezvényekről.

A kiadványban aláírással megjelenő írások eltérhetnek a szerkesztőség álláspontjától!

A beküldött írásokat, számítógéplemezeket, fényképeket, videó tekercseket, stb. a szerkesztőség nem küldi vissza, valamint fenntartja magának a publikálásra kerülő anyagok javításának jogát!

„Cum historia pro securitate”

„Történelemmel a biztonságért”

Főszerkesztő: Dr. PARÁDI József
Szerkesztők: PARÁDI Ákos, Mag. SIMON F. Nándor, SOM Krisztián, Dr. SUBA János, Dr. SZÉKELY Zoltán

SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGI ADATAI:
✉: 1037, Budapest, Haránt utca 12.
☎.: (+36/06-1) 250-6199 : (+36/06-30) 912-7651
@: rth@gmail.hu

ARS POETICA

A rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1785-3257 periodikát azzal a céllal hozta létre dr. PARÁDI József indítványa alapján a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, hogy elsősorban a magyar nemzet rendvédelem-történetének a műveléséhez kapcsolódó eredményekről és eseményekről nyújtson tájékoztatást. A periodika tehát nem csupán egy társadalmi szervezet eseményeiről tudósítja a tagságát, hanem a rendvédelem-történeti diszciplína aktualitásairól nyújt betekintést az érdeklődők számára, amelybe természetesen beletartoznak a diszciplínát gondozó szervezetek munkájáról szóló ismertetők is.

A periodika fokozatosan érte el a harmadik évezred elejére kiforrott formáját, az igényeket és a lehetőségeket tükröző rovatrendszerét. A szerkesztők célja, hogy olyan folyóiratot készítsenek, amelyet fellapozva az olvasó elé tárul a szakterület művelésének az állapota. Ebben az értelemben tehát nem csak a kortársaknak szóló információt hordoz a lap, hanem a jövő számára is igyekszik a legfontosabb információkat megőrizni.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) szerkesztőinek nem célja, hogy tudományos igényű alkotásokat közöljön, ez a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 hivatása. A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) a rendvédelem-történeti diszciplína művelésével kapcsolatos eredményekről, eseményekről és publikációkról nyújt tájékoztatást, a szakterület művelési feltételeiről szóló ismertetést, a tudományterületet gondozó személyek bemutatását tekinti hivatásának.

Gondolatok a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 szerkesztéséhez

A periodika első száma adta közre a szerkesztői ars dictandumot. Úgy gondoljuk azonban, hogy emellett a szerkesztőség tagjai körében – a hajdani ars dictandum megerősítése és pontosítása céljából – megvitatott és elfogadott szerkesztői intenciók kivonatát megjelentetjük a lap hasábjain, mivel a szerkesztői munka irányelveit nyilvánosnak tekintjük.

I. *PRAKTIKUS ALAPELVEK*

1. A Rendvédelem-történeti Hírlevél az egyetlen magyar nyelvű periodika, amely a rendvédelem-történeti diszciplina művelésének operatív információit közli.
2. A periodika a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöksége és a tagság között az egyetlen rendszeres írásos kapcsolat.
3. A periodika financiális alapjai labilisak. Szorult helyzetben házilagos kivitelezés lehetőségét célszerű előtérbe helyezni.
4. Célszerű – a stabil szerkesztői team mellett – minél szélesebb kört bevenni az alkalmi közlések, illetve egy-egy rovat kivitelezésére. Előtérbe kell helyezni az elektronikus terjesztést.
5. Indokolt olyan honlapot keresni, vagy létrehozni, amely befogadja a periodikát.
6. Célszerű megszervezni – esetleg hallgatók bevonásával - hogy a periodika a világnyelvek egyikén is publikálásra kerüljön, akár elektronikus formában is.
7. Indokolt tágítani a periodika szerkesztéséhez potenciális híranyagot nyújtó intézményekkel a kapcsolatot (hazai és külföldi társaságok, szerkesztőségek és kiadók, gyűjtemények, oktatási intézmények stb.)

II. *FORMAI SZEMPONTOK*

1. Az A/5-ös méret bevált. Takarékos megoldás. Ezzel ellentétes méltányolandó szempontok esetén van helye a méret újragondolásának.
2. Arra kell törekedni, hogy az ízléses kivitel és kiadáskímélő megoldások jellemezzék a periodikát. Az arculatformáló formai jegynek minősülő részek módosítását csak óvatosan célszerű megvalósítani. A periodika részeinek markánsan kell elhatárolódniuk egymástól, a jó áttekinthetőség kritériumainak érvényesülésével.
3. A címlap és a hátsó borító tartalmát, a címlap belső oldalán az impresszumot, a hátsó borító belső oldalára az 1%-os felhívást, valamint a periodika végére csoportosítva az állandó űrlapokat, mint a periodika keretét célszerű fenntartani.
4. Indokolt bevezetni a korábban többé-kevésbé hiányzó tartalomjegyzéket az impresszumot követően.
5. Üdvös volna az évfolyamok első és második számait eltérő színekkel jelölni.
6. Egyes rovatokat – amelyek sorozat jelleggel bírnak – célszerű mellékletként publikálni, akár eltérő színű papíron (pl.: új publikációk rovata, tanintézetek rendvédelem-történeti diplomamunkáinak jegyzékei sorozat, könyvtárak rendvédelem-történeti témájú könyv- és folyóirat jegyzékei sorozat stb.)

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

SZERZŐK

ARTNER Ramona
(+36/06-20) 915-0470 ; artner.ramona@gmail.com
Főiskolai adjunktus. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a német és a magyar rendvédelem-történeti szakterminológia, valamint a Magyar Királyi Csendőrség története.

BERKI Imre
(+36/06-20) 424-1691 ; berki.imre@okm.gov.hu
A történelemtudomány Ph.D. doktorandusza. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Kutatási területe az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc.

FARKAS Jenő
faje@citromail.hu
Az agrártudományok egyetemi doktora. Kutatási területe a magyar haderő a II. világháborúban.

Dr. HEGEDŰS Ernő
(+36/06-20) 470-8734 ; hegedus.erno@freemail.hu
A hadtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a légideszantok és haditechnikai eszközeik fejlődéstörténete, valamint azoknak a XX. századi rendvédelme során megvalósított alkalmazásai, illetve a Koronaőrség története.

KŐMŰVES József
komuves.j@freemail.hu
Kutatási területe a magyar határőrizet-történeti gyűjtemények.

PARÁDI Ákos
(+36/06-70) 326-1150 ; akos.paradi@gmail.com
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis) HU-ISSN 1216-7674 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 periodikák szerkesztőségi tagja. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar rendvédelem közhatósági intézményei.

Dr. PARÁDI József
(+36/06-30)912-7651 ; paradi.jozsef@gmail.com
Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott főiskolai tanár, a rendvédelem-történet magistere, a Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis) HU-ISSN 1216-7674 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nunti-

otones Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257 főszerkesztője, határőrizet-történeti szakértő, a magyar rendvédelem-történet dualizmuskori és két világháború közötti időszakának kutatója.

SOM Krisztián
(+36/06-70) 230-9318 ; som.krisztian@hotmail.com
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis) periodikák szerkesztőségi tagja. Kutatási területe a magyar útlevél-történet.

Dr. SZÉKELY Zoltán
(+36/06-30) 475-0626 ; dessant@gmail.com
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis) HU ISSN 1216-6774 és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1785-3257 periodikák szerkesztőségi tagja. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar rendvédelem-története.

Dr. VARGA Árpád
Az állam- és jogtudomány egyetemi doktora. Kutatási területe a magyar adózástörténet.

ZEIDLER Sándor: .
(+36/06-30) 961-9148; zeidler.o@chello.hu
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke, a Magyar Numizmatikai Társaság tagja, a rendvédelem-történet magistere, az archontológia – fallerisztika — heraldika — insigniológia — vexillológia — numizmatika — ikonográfia történelmi segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem

TARTALOMJEGYZÉK

I. TÁRSASÁGI ÉLET (PARÁDI József)

Tisztségviselők…… 13

PARÁDI József: Együttműködés a magyar rendvédelem-történet érdekében…… 17

PARÁDI József: Iránytiszti rendszer a magyar rendvédelem-történettel rokon szakterületű intézmények és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság közötti együttműködés elősegítése érdekében…… 18

II. FIGYELŐ (SUBA János)

SZÉKELY Zoltán: Rendvédelmi testületek hagyományápolása, a lengyel rendvédelmi szervezetek történetének bemutatása a testületek honlapjain..... 21

III. SZEMLE (SUBA János)

Recenziók

PARÁDI József: Rendvédelem-történeti kötetek ismertetése 2011-2013.. 23

PARÁDI Ákos: RECENZIÓ. BODA József — PARÁDI József — REGÉNYI Kund Miklós (szerk.): *1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundschaftsdienste.* 32

PARÁDI József: RECENZIÓ. SOM Krisztián: *A magyar úti okmányok 1848-2012.* 37

PARÁDI József: RECENZIÓ. PARÁDI József — SUBA János — VEDÓ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918*..... 40

PARÁDI József: RECENZIÓ. PARÁDI Ákos — PARÁDI József — SIMON F. Nándor: *A magyar rendvédelem-történetéért elismerések...* 46

PARÁDI József: GAÁL Gyula — HAUTZINGER Zoltán: *Rendészettudományi gondolatok*..... 49

PARÁDI József: SZAKÁLY Sándor: A 2. vkf. osztály. Tanulmányok a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetéből 1918-1945……. 53

Folyóiratismertetés

PARÁDI József: rendvédelem-történeti tartalmú cikkek két magyar szakperiodikában 2013-ban.…… 56

IV. RENDEZVÉNYEK (SIMON F. Nándor)

PARÁDI Ákos: Tájékoztató „A kivételes hatalom és a közbiztonság ” című XV. magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozionról…….. 60

PARÁDI Ákos: Rendvédelem-történeti tudományos konferencia a Nemzeti Közszolgálati Egyetem „Rendészettudományi” Karán……. 85

PARÁDI József: Könyvbemutató és kiállítás megnyitó a magyar rendvédelem-történet körében……..……..…….. 96

PARÁDI Ákos: Tájékoztató „A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában” című XXX. magyar közbiztonság-történeti tudományos konferenciáról……..... 104

PARÁDI József: Történelmi konferencia az ország házában…… 131

BERKI Imre: Magyar tűzoltókészülék-történeti kiállítás nyílt a Katasztrófavédelem Központi Múzeumában……...…… 132

PARÁDI Ákos: Tájékoztató a „Pénzügyőrség- vámigazgatás- és adózástörténet” című magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozionról…….....……....…….... 134

HEGEDŰS Ernő: A koronaőrség 550 éves fennállásának alkalmából szervezett korona konferencia……...…… 165

BERKI Imre: Gróf SZÉCHENYI Ödön emléktábla-avatása……..….. 168

V. SZEMÉLYI HÍREK (PARÁDI Ákos)

PARÁDI József: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagságának 2014. évi változásai….. 170

PARÁDI József: Kitüntetettjeink 2014-ben…… 175

PARÁDI Ákos: Kitüntették a rendvédelem-történetért elismerések tervezőjét…….. 283

VI. MŰHELY (PARÁDI József)

ARTNER Ramona : A csendőr(ség) szó eredete és tartalma……..... 192
ORCID : https://orcid.org/0000-0002-2514-7901
DOI: 10.31628/RTHXXIII(2014)43-44-45-46N192-199p

FARKAS Jenő: Csendőrök a Szent László hadosztályban……. 200

SOM Krisztián : Rendvédelem-történet a filatéliában…….. 221
ORCID : https://orcid.org/0000-0002-6993-2207
DOI: 10.31628/RTHXXIII(2014)43-44-45-46N221-233p

VARGA Árpád : A Nemzeti Adó- és Vámhivatal múltja, jelene és jövője... 234

VIII. SCIENTIA (PARÁDI József)

PARÁDI Ákos: KOZMA Tibor r.alez. hadtudományi doktori disszer-tációtervezetének munkahelyi vitája…….……..... 243

PARÁDI József: Megméretetett és könnyűnek találtatott a „rendészettudománynak" nevezett általtudomány…….....……...….. 244

PARÁDI József: Rendvédelem-történeti professzori habilitáció…… 247

IX. DOKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK (FAZAKAS László Károly)

PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség feloszlatása mint a magyarországi Pártállam létrehozásának egyik fontos lépése* …… 248

ZEIDLER Sándor : Rendőr Rádió az ostromlott Budapesten 1944. XII. 26. – 1945. II. 13. …….. 254

X. EMLÉKHELYEK ÉS TÁRGYAK (PARÁDI Ákos)

KŐMŰVES József : Hagyományőrzés a Határőrségnél, a határőr „csapatmúzeumok" története……... 259

XI. ŰRLAPOK (SOM Krisztián)

Felhívás a személyi jövedelemadó 1 %-nak felajánlására…….. 274

Rendvédelem-történeti tudományos konferenciára jelentkezési felhívás……...……..…….. 276

Szerzői űrlap……... 277

Belépési nyilatkozat…… 280

Periodikáink.……....……... 281

Szimpatizáns nyilatkozat…… 285

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és tagjai által publikált a tudományos közléssel szemben támasztott elvárásokkal harmonizáló rendvédelem-történeti tartalmú kötetek 1990-2015..... 286

„Gratius ex ipso bibuntur aquae”
(A forrásból szívesebben isznak az emberek)

I.
TÁRSASÁGI ÉLET

(ROVATVEZETŐ: PARÁDI József)

TISZTSÉGVISELŐK

Elnökség

PARÁDI József dr. **Budapest** 1037 Haránt u. 12. **DT**	**Elnök** ☎: (+36/06-1) 250-6199 🖷: — : (+36/06-30) 912-7651 @: paradi.jozsef@gmail.com
SZÉKELY Zoltán dr. **Tarnaőrs** 3294 Erzsébet u. 18.	**Ügyvezető alelnök** ☎: — 🖷: — : (+36/06-30) 475-0626 @: dessant@gmail.com
SIMON F. Nándor mag. **Budapest** 1155 Ivánka Pál.u.16.	**PR** ☎: (+36/06-1) 410-7811 🖷 : — : (+36/06-20) 347-4602 @: simon.f.nandor@gmail.com
SOM Krisztián **Budapest** 1117 Irinyi János u. 36/B.	**Digitalizáció, pályázatok** ☎: — 🖷 : — : (+36/06-70) 230-9318 @: som.krisztian@hotmail.com
SUBA János dr. **Budapest** 1184 Dolgozó út 20. II/7.	**Alapítvány** ☎: (+36/06-1) 325-1673 🖷 : (+36/06-1) 325-1647 : (+36/06-30) 566-7120 @: suba.janos@mail.militaria.hu

SZAKÁLY Sándor dr. prof. vit. **Budapest** 1034 San Marco u. 28. fsz. 2. 	**Scientia, educatio** ☎**:** (+36/06-1) 388-1482 🖷 **:** — **:** (+36/06-20) 910-5291 **@:** sakat@mail.datanet.hu
ZEIDLER Sándor **Budapest** 1026 Trombitás u. 22. 	**Címerkirály, etika** ☎**:** (+36/06-1) 212-5575 🖷**:** (+36/06-1) 212-5575 **:** (+36/06-30) 961-9148 **@:** zeider.sandoristvan@upcmail.hu
	Organizáció, emlékhely ☎**:** 🖷**:** **:** **@:**
CSÓKA Ferenc **Budapest** 1089 Bíró Lajos u. 9. 	**Kooptálva** ☎**:** (+36/06-1) 303-2970 🖷**:** — **:** (+36/06-20) 579-5139 **@:** —

Szakosztályok	
LŐRINCZ József dr. prof. **Budapest** 1039 Lukács Gy.u.4. IX/89. 	**Büntetés-végrehajtás történeti** ☎: (+36/06-1)243-4780 🖷: — : (+36/06-20) 222-6545 **@:** lowiz@t-online.hu
CSÓKA Ferenc	**Csendőrség-történeti**
LÓRÁNT Csaba dr. **Budapest** 1115 Somogyi u. 28-30. 	**Gyűjtők** ☎: (36/06-1) 204-1707 🖷: — : (36/06-30) 914-2049 **@:** lorant_01@citromail.hu
GÁSPÁR László dr. **Budapest** 1183 Érsekújvár u. 10. 	**Határőrizet-történeti** ☎: (+36/06-1)290-3085 🖷: — : (+36/06-20)370-2863 **@:** gaspar50@vipmail.hu
PAPP Antal dr. *szakosztályvezető* BERKI Imre *szakosztálytitkár* **Budapest** 1138 Berettyó u. 5.	**Katasztrófa-elhárítás történeti** ☎: (+36/06-1) 786-8836 🖷: (+36/06-1) 332-9180 : (+36/06-20) 424-1691 **@:** berki.imre@gmail.com
FAZAKAS László **Budapest** 1138 Berettyó utca 11. III/6. 	**Korona- Képviselőház- és Testőrség-történeti** ☎: (+36/06-1) 349-7237 🖷: : (+36/06-30) 986-3997 **@:** fazakas.laszlokaroly@upcmail.hu
JOÓ Gábor **Budapest** 1131 Vízimolnár u. 3. IV/32. 	**Pénzügyőrség- és Vámtörténeti** ☎: (+36/06-1)242-6877 🖷 : — : (+36/06-20)384-7397 **@:** joogabor43@gmail.com
MEZEY Barna dr. prof. **Budapest** 1022 Bimbó u. 64. 	**Rendvédelem jogtörténeti** ☎: (+36/06-1)266-3119 🖷 : — : (+36/06-) **@:** mbarna@ajk.elte.hu

Regionális csoport	
BERTA Gyula **Kaposvár** 7400 Pete L. u. 8. 	**Dél-Pannon** ☎**:** (+36/06-82)317-205 🖷**:** — **:** (+36/06-30)571-7046 **@: —**
Felügyelő Bizottság	
FORRÓ János **Székesfehérvár** 8000 József u. 2/E. III/3. 	**Elnök** ☎**:** (+36/06-22) 313-606 🖷**:** — **:** (+36/06-20) 311-3966 **@:** forro.janos@hotmail.hu
HEGEDŰS Ernő dr. **Budapest** 1173 Borsó u. 4. I/5. 	**Tag** ☎**:** (+36/06-1) 787-8283 🖷**:** — **:** (+36/06-20) 470-8734 **@:** hegeduserno@freemail.hu
ZSUFFA András dr. **Budapest** 1172 Mátka u. 35. 	**Tag** ☎**:** (+36/06-1) 🖷**:** — **:** (+36/06-30)942-1149 **@:** zsuffa@kgb.hu
Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány	
SUBA János dr.	**Kurátor**

PARÁDI József

Együttműködés a magyar rendvédelem-történet művelése érdekében

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 2014. évben két intézménnyel — a Nemzetbiztonsági Szakszolgálattal és a Hadtörténeti Intézet és Múzeummal — újította meg az együttműködési megállapodását. Mindkét partnerintézménnyel hosszú távon gyümölcsöző együttműködés alakult ki nemzeti rendvédelem-történetünk művelése terén, melyet az együttműködő felek megállapodásba foglaltak. A gyakorlati kivitelezés tapasztalatai alapján e megállapodások tartalma került pontosításra, amely azok szellemiségét és lényegét nem érintette. Okkal bízhatunk abban, hogy a magyar rendvédelem-történet érdekében az érintett intézmények között kifejtett együttműködés a továbbiakban is gyümölcsöző formában fog megvalósulni a korábban kialakult gyakorlat szellemiségének megfelelően.

A partnerintézmények részéről
az együttműködési megállapodásokat aláírták

Dr. KOVÁCS Vilmos ezredes
a Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnoka

A hadtudomány doktora.
Kutatási területe
a XIX-XX. századi tüzérség
magyar és egyetemes története.

Dr. BODA József vezérőrnagy
a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatója

A hadtudomány doktora.
Kutatási területe
a rendvédelmi békefenntartás
magyar és egyetemes története.

PARÁDI József

Irántiszti rendszer a magyar rendvédelem-történettel rokon szakterületű intézmények és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság közötti együttműködés elősegítése érdekében

Elsőként minden bizonnyal azt célszerű tisztázni, hogy mit jelent az irántiszt fogalma. A Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál az irántisztek feladatát egy-egy szakterület eseményeinek figyelemmel kísérése alkotja. A szakterületekben tevékenykedő szervezetekkel tartják a kapcsolatot. Íly módon válik biztosíthatóvá ezen szervezetek és a Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság között a folyamatos és személyes kapcsolat, az információcsere.

A Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság immár 1/4 évszázados fennállása során számos szakterülettel, illetve intézménnyel került kapcsolatba. E kapcsolatrendszer az idők során természetesen módosult. 2014-re — tudományos társaságunk hivatásának tartott témakörre való tekintettel — 7 fő irány alakult ki az azokhoz tartozó intézményekkel.

Az irántisztek feladata, hogy ezen szakterületek intézményeinek rendezvényein megjelenjenek azokon a Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság álláspontját képviseljék és a rendezvényekről — társaságunk periodikái, illetve körlevele segítségével — a tagságunkat, illetve a szimpatizánsokat tájékoztassák. Az irántisztek teendői közé tartozik továbbá, hogy tudományos társaságunknál és az együttműködő szervezeteknél keletkezett eredményekről és a rendezvényekről az érintett intézményeket kölcsönösen tájékoztassák, illetve az együttműködési megállapodásokból fakadó teendőket intézzék.

Az irántisztek felkérésére az elnökség állásfoglalása nyomán 2014. IV. 11-én került sor. Az irántisztek a Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökének a felügyelete alá tartoznak.

A Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai és a szimpatizánsok az irántisztekhez fordulhatnak az irántisztek gondjaira bízott szakterületekkel kapcsolatos kérdéseikkel.

Az irántisztek a rájuk bízott szakterületi kapcsolatok helyzetéről az elnök felkérésére beszámolni tartoznak és tevékenységüket az elnöki intencióknak megfelelően kötelesek végezni. Az irántiszti feladatkör ellátása nem zárja ki azt, hogy az irántisztek a Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnál más tisztséget is betöltsenek, illetve feladatot is végezzenek.

Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság irányitsztjei és szakterületeik

Szakirányok és Intézmények	Irányitsztek és elérhetőségeik
I. HONVÉDELMI - Magyar Hadtudományi Társaság - Felderítők Szövetsége - *Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar* - *Haditechnika*	Dr. HEGEDŰS Ernő 20/ 470-8734 hegeduserno@freemail.hu
II. RENDVÉDELMI - *Magyar Rendészettudományi Társaság* - *Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar* - *Belügyi Szemle*	Dr.jur. SZÉKELY Zoltán 30/ 479-5654 dessant@gmail.com
III/A. (HAD)TÖRTÉNETI - Hadtörténeti Intézet és Múzeum - *Hadtörténelmi Közlemények*	Dr. SUBA János 30/566-7120 suba.janos@mail.militaria.hu
III/B. (JOG-ÉS REPÜLÉS) TÖRTÉNETI - Magyar Repüléstörténeti Társaság - *Magyar Repüléstörténeti Évkönyv* - ELTE-ÁJK MÁJT - *Jogtörténeti Szemle*	Mag. SIMON F, Nándor 20/ 347-4602 simon.f.nandor@gmail.com
IV. BÖRTÖNÜGY - Magyar Börtönügyi Társaság - *Börtönügyi Szemle*	Dr. LŐRINCZ József 20/ 222-6545 lowiz@axelero.hu lowiz@t-online.hu
V. NEMZETBIZTONSÁGI - Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - *Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék* - *Nemzetbiztonsági Szemle*	Dr. PARÁDI József 70/326-1151 paradi.jozsef@gmail.com
VI. KATSZTRÓFAVÉDELEM - Katasztrófavédelem Központi Múzeuma - *Katasztrófavédelem Központi Kiképzőbázisa* - *Katasztrófavédelem Tudományos Tanácsa* - *Katasztrófavédelem (periodika)*	BERKI Imre 20/424-1691 berki.imre@gmail.com

A döntött betűvel feltűntetett intézményekkel nincsen együttműködési megállapodásunk.

Az iránytisztek teendői:

- A partnerintézmények rendezvényeiről tájékoztatás a *Rendvédelem-történeti Hírlevél*be és a SZBMRTT körlevélbe.
- Az SZBMRTT rendezvényeiről tájékoztató a partnerintézmények kiadványaiban.
- Az SZBMRTT és tagjai által publikált témaorientált kiadványok recenziói és ezen alkotások ismertetőiről tájékoztató a partnerintézmények kiadványaiban.
- A partnerintézmények és tagjaik által publikált témaorientált kiadványok recenziói és ezen alkotásokat bemutató rendezvényekről tájékoztató a *Rendvédelem-történeti Hírlevél*be és az SZBMRTT körlevélbe.
- A partnerintézmények rendezvényein az SZBMRTT képviselete és az impressziók megosztása az SZBMRTT vezetésével.

Bízom abban, hogy az iránytiszti rendszer hozzá fog járulni nemzeti rendvédelem-történetünk művelési eredményeit bemutató rendezvények, illetve kiadványok közkinccsé tételéhez, továbbá tudományos társaságunk tagsága is bővebb információ birtokába fog jutni a rokon szakterületek művelését ellátó intézmények és kutatók tevékenységét illetően.

II.
FIGYELŐ

(Rovatvezető: SUBA János)

SZÉKELY Zoltán
Rendvédelmi testületek hagyományápolása, a lengyel rendvédelmi szervezetek történetének bemutatása a testületek honlapjain

Hagyományteremtés és európai szintű kutatásokat végző tagtársaim munkájának elősegítése céljából cikksorozatot indítok „Európai rendvédelemi testületek hagyományápolása" címmel, mely sorozat egyes cikkeiben különböző rendvédelmi testületek saját honlapjaikon megjelentetett történetének elérhetőségét közlöm. Reméljük, hogy ezúton felkelthetem az érdeklődést és az igényt az egyes szervezetek történetének mélyebb kutatására, továbbá a saját rendvédelmi testületeink történetének honlapjainkon történő megjelentetésére, ápolására.

Lengyelországban a rendvédelmi feladatokat több testület látja el:

- Rendőrség (Policja)
- Határőrség (Straz Graniczna)
- Vasútőrség (Straz Ochrony Kolei)
- Vámőrség (Sluzba Celna)
- Büntetés-végrehajtás (Sluzba Wiezienna)
- Tábori csendőrség (Zandarmeria Wojskowa)
- Polgári titkosszolgálat (Agencja Bezpieczenstva Wewnetrznego)
- Kormányvédelmi Szolgálat (Biuoro Ochrony Rzadu) – [az Országgyűlési Őrség lengyel megfelelője]
- Központi Korrupcióellenes Iroda (Centralna Biuro Antykorupcyjne) – [az NVSZ lengyel megfelelője]
- Fegyveres Biztonsági Őrség (Oddzial Wart Cywilnych)

A fenti testületek a Fegyveres Biztonsági Őrség kivételével rendelkeznek külön honlappal, amelyek közül az alábbiakon a testület rövid történetét is közzétették:

- Rendőrség (Policja) - http://www.info.policja.pl/inf/historia (elérhető nyelv: lengyel)
- Határőrség (Straz Graniczna) http://www.strazgraniczna.pl/wps/portal/tresc?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/pl/serwis-sg/historia_i_tradycja/historia (elérhető nyelv: lengyel)

- Vasútőrség (Straz Ochrony Kolei)
http://www.kgsok.pl/o-sok/historia/ (elérhető nyelv: lengyel)
- Vámőrség (Sluzba Celna)
http://www.mf.gov.pl/en/customs-service/customs-service/history
(elérhető nyelvek: lengyel, angol)

- Tábori csendőrség (Zandarmeria Wojskowa)
http://www.zw.wp.mil.pl/en/216.html (elérhető nyelvek: lengyel, angol)
- Kormányvédelmi Szolgálat
http://www.bor.gov.pl/index3.php?fk=61 (elérhető nyelvek: lengyel, angol)

Őszintén remélem, hogy a fenti linkek segítségével sikeres kiindulópontot találhatnak a lengyel rendvédelmi szervek történetét feltárni kívánó kollégáim.

III.
SZEMLE

(Rovatvezető: SUBA János)

RECENZIÓK

PARÁDI József
Rendvédelem-történeti kötetek ismertetői 2011-2013

Néhány éve felhívással fordultam a magyar rendvédelem-történet körében önálló kiadványt publikáló szerzőtársainkhoz. Felhívásomban arra kértem alkotótársaim, hogy műveik egy példányát juttassák el hozzám, mert így nyílik lehetőség arra, hogy az alkotásaikra felhívjam a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak illetve nyilvántartott szimpatizánsainak a figyelmét.

A hozzám érkező alkotásokra a:

- a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság e-mail körleveleiben;
- a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1785-3257 számaiban;
- a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság könyvsorozatai köteteinek a végén elhelyezkedő információs oldalakon hívtam fel a figyelmet.

Az e-mail körlevelek és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján:

http://www.szbmrtt.atw.hu

A honlapon — a e-mail körlevelekben, valamint a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* számaiban — a kötetekről készült recenziók olvashatók. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság könyvsorozatainak köteteiben pedig az érintett művek borítói és bibliográfiai adatai szerepelnek. A rendvédelem-történeti könyvsorozatok köteteiben — az ismertetett művek publikálási éveit figyelembe véve — öt évre visszamenően szerepelnek az alkotások.

Mivel a magyar rendvédelem-történet körében megjelent és a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő kötetek bemutatásait szinte kivétel nélkül tartalmazzák az e-mail körlevelekben, a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* számaiban, valamint a rendvédelem-történeti könyvsorozatok köteteiben közzé tett ismertetők, ezért indokoltnak tartom, hogy időnként felhívjam a figyelmet arra is, hogy mely kiadványokban mely publikációkról szóló ismertetők szerepelnek.

Néhány esetben tudományos társaságunk tagjainak szerzőségével készült, de nem a rendvédelem-történet körébe tartozó művekről szóló recen-

ziók is bekerültek az e-mail körlevelek, illetve a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* számainak ismertetői közé, melyeket azonban nem vettem fel az alábbi listára.

A jegyzék nem tartalmazza a politikai prekoncepciókkal terhelt művek ismertetőit, továbbá azon kiadványok bemutatásait, amelyek esetében a szerzők kutatási eredményeikkel nem gyarapították az adott témakört, hanem egyetlen nyilvánvaló érdemük más kutatók eredményeit tükröző publikációk megismerése és azokban foglaltak átfogalmazása nyomán, a jegyzetapparátusok lényegének „újrafelhasználásával" egy új kiadvány létrehozása.

A jegyzék nem tartalmazza továbbá azon rendvédelem-történeti cikkek és tanulmányok ismertetőit sem, amelyek a körlevelekben, illetve *Rendvédelem-történeti Hírlevél* számaiban megjelentek ugyan, azonban a bemutatott művek nem képeznek önálló kiadványt.

A tanulmánykötetek esetében azon kötetekről szóló ismertetők helyének a jelölése sem került be a jegyzékbe, amely kötetekben szereplő valamennyi tanulmány témája nem a rendvédelem-történet körébe tartozik. Vegyes — nem rendvédelem-történeti témakört is feldolgozó — tanulmányokat is tartalmazó kötetek ismertetőinek az e-mail körlevelekben, illetve a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* számaiban elfoglalt helyét a jegyzék nem tartalmazza.

A jegyzék a magyar rendvédelem-történet körében készült és 2011. évvel kezdődően, 2013. XII. 31-vel bezárólag publikált önálló kiadványok e-mail körlevelekben, illetve a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* számaiban közzé tett ismertetőnek bibliográfiai adatait tartalmazza.

Az ismertetett művek egy része a könyvkereskedelemben részt vesz. Az ismertetett művek másik része a könyvkereskedelembe nem került be. Ezen művek sorszáma mellett a jegyzékben * szerepel. A könyvfogalomba be nem került művekből általában példányt kaptak — a kötelespéldányokon túl — az érintett gyűjtőkörű és országos hatáskörű közkönyvtárak, valamint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság vonzáskörébe tartozó azon kutatók, akik a kötetekben feldolgozott témákat művelik.

Recenziók

Ssz	Bibliográfiai adatok	E-mail körlevél	Hírlevél 1785-3257
1. *	PARÁDI József — SUBA János — VEDÓ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918.* Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978 963 08 1708 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8447.		XX.évf. (2011) 35-36.sz. 30.p. ZEIDLER Sándor
2.	ÁRVAI Zoltán — BÁNKI Imre — BODA József et al.: *Legendák és titkok katonái. A mélységi felderítés története.* Budapest, 2012, Zrínyi. 311 p. HU-ISBN 978 963 32 7537 5. /Katonák békében és misszióban./ HU-ISSN 2063-3106.	2013-75 (2013.VIII.3.)	XXI.évf. (2012) 37-38.sz. 46-48.p. PARÁDI József
3.	BODA József — FARKAS Jenő — SÁRY Bertalan et al.: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladat-rendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban./ HU-ISSN 2063-3106.	2013-74 (2013.VIII.2.)	XXI.évf. (2012) 37-38.sz. 49-51.p. PARÁDI József
4. *	CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3. (Konferenciakötet)	2013-76 (2013.VIII.4.)	XXI.évf. (2012) 37-38.sz. 56-58.p. SIMON F. Nándor
5.	id. KOCSIS Tibor — ifj. KOCSIS Tibor Krisztián: *A magyar királyi csendőrség és a szombathelyi III. csendőrkerület igaz története 1867-1945.* Szombathely 2012, DOC Hungary Kft. 554 p. HU-ISBN 978 963 08 6046 8.	2013-81 (2013.VIII.10)	XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 32-33.p. PARÁDI József

6.	PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.	2014-112 (2014.IV.13.)	XXI.évf. (2012) 37-38.sz. 52-54.p. PARÁDI Ákos
7.	PERÉNYI Roland: *A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914.* Budapest, 2012, Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány - L'Harmattan. 318 p. HU-ISBN 978 963 23 6554 1. /A múlt ösvényein, 20./ HU-ISSN 1587-3153.	2013-78 (2013.VIII.6.)	XX.évf. (2012) 37-38.sz. 54-56.p. PARÁDI József
8.	SALLAI János: *Egy idejét múlt korszak lenyomata. A vasfüggöny története.* Budapest, 2012, Hanns Seidel Alapítvány. 103 p. HU-ISBN 998 973 88 4843 7.	2013-79 (2013.VIII.8.)	XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 55-56.p. PARÁDI József
9. *	BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4. (Konferenciakötet)	2013-83 (2013.VIII.16.)	XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 34-36.p. PARÁDI József
10.	MEZEY Barna: *A fenyítőházak forradalma. A modern büntetés-végrehajtás alapvetése Európában.* Budapest, 2013, Gondolat. 540 p. HU-ISBN 978 963 69 3438 5.	2013-77 (2013.VIII.5.)	XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 52-54.p. PARÁDI József
11.	SZAKÁLY Sándor: *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették. Történelmi-statisztikai áttekintés a magyar királyi csendőrség felső vezetőiről.* Budapest, 2013, Magyar Napló, 301 p. HU-ISBN 978 963 99 6127 2.	2013-85 (2013.VIII.16.)	XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 57-59.p. PARÁDI József
12.	ZÉTÉNYI Zsolt: *A Képíró-űgy. Tanulmány és dokumentumközlés.* Budapest, 2013, Kairosz Kiadó. 384 p. HU-ISBN 978 963 66 2499 6.	2013-89 (2013.IX.22.)	XXII.évf. (2013) 39-40-41-42.sz. 62-63.p. PARÁDI József

PARÁDI Ákos

RECENZIÓ

BODA József — PARÁDI József — REGÉNYI Kund Miklós (szerk.):
1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundschaftsdienste.
Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 441 p.
HU-ISBN 978 963 89 8284 1.
/A magyar rendvédelem-történet hagyatéka, 1./ HU-ISSN 2064-4728.

A könyv reprezentatív kötésű változata elegáns kivitelben — barna bőrkötésben, borítóján aranyozott betűjű címmel és az Osztrák-Magyar Monarchia egyesített címerének aranyozott változatával — A/5 méretben készült és 441 számozott oldalt tartalmaz.

A könyvhöz ajánlást írt:

- dr. BODA József vörgy. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatója és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézetének tanszékvezetője;
- dr. DOMOKOS György főtanácsos, tudományos főmunkatárs és dr. KISS Gábor szds., főlevéltáros a Bécsi Magyar Levéltári Kirendeltség vezetője és vezető helyettese.
- GÖBÖLÖS László ddtbk. az alkotmányvédelmi Hivatal főigazgatója;
- dr. MEZEY Barna egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora, a Magyar Börtönügyi Társaság elnöke;
- dr. PARÁDI József nyugalmazott főiskoli tanár, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke.

A kötet két tanulmányt is tartalmaz, amelyek — a korabeli helyzet ismertetésével, illetve értékelésével — az utasítás jobb megértését segítik elő.

Dr. PARÁDI József a *„Felderítő szolgálat az Osztrák-Magyar Monarchiában”* című 22 oldalas tanulmányában a dualista államalakulatban a felderítő szolgálat helyét, szerepét és a közigazgatáshoz fűződő kapcsolatát mutatja be.

Dr. REGÉNYI Kund Miklós *„A »Felderítő-szolgálati utasítás« szakmai szemmel”* című 16 oldalas tanulmányában a korabeli fogalmakat, szakkifejezéseket értelmezi, illetve a — felderítés és elhárítás tekintetében egyaránt lényeges — korszellemet értelmezi.

A magyar nyelvű szövegek németre fordítását — *„A »Felderítő-szolgálati utasítás« szakmai szemmel”* című tanulmány kivételével — és a német szöveg nyelvi lektorálását ARTNER Ramona végezte, míg a német szöveget magyarra dr. REGÉNYI Kund Miklós fordította.

A gót betűs német szöveg latin betűs német szöveggé alakításakor pedig nem a jelenlegi, hanem a korabeli nyelvtani szabályokat, nyelvhelyességi elvárásokat követték.

A kötet két színes térképet — dr. PARÁDI József magyar és német nyelvű tanulmányában — illetve két színes címert a *Felderítő-szolgálati utasítás* magyar- és latin-betűs változatának kezdő lapján tartalmaz. A *Felderítő-szolgálati utasítás* gót betűs német változatának kezdő oldalán — az eredeti kiadáshoz híven — a címer fekete-fehér változata szerepel.

A kiadvány végén találhatók meg az úgynevezett információs oldalak. Itt szerepel — magyar és német nyelven — a *Rendvédelem-történeti Füzetek* tudományos periodika ismertetője, melyet a Magyar Tudományos Akadémia illetékes szakbizottsága a szakterület mérvadó folyóiratává nyilvánított, valamint a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* bemutatója, amely a szakterület művelésének operatív eseményeiről nyújt tájékoztatást. Az információs oldalak a két periodikán kívül a magyar rendvédelem-történet körében az utóbbi 5 évben publikált 17 monográfia és monográfia jellegű kötet ismertetését is tartalmazza.

A könyv *„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka”* könyvsorozat első köteteként jelent meg. A könyvsorozat maga is egy könyvsorozat csoport részét képezi, mely csoport egyes sorozatainak néhány kötetét már kiadták, mások pedig tervezés alatt állnak. A könyvsorozat csoport létrehozásának célja kettős. Egyrészt a nemzeti rendvédelem-történetünk téveszméktől terhelt többé-kevésbé neuralgikus területeit kívánják a kiadók a politikai propaganda nemtelen területéről visszasegíteni a tudomány egzakt világába. Íly módon utat nyitva azoknak az alkotásoknak is, amelyek — vitathatatlan értékeik ellenére — minden bizonnyal az íróasztalok fiókjainak mélyén aludnák csipkerózsika álmukat, ha e sorozatok kötetei gyanánt nem kapnának lehetőséget a megjelenésre. Másrészt pedig e sorozatok kiadói, illetve szerkesztői elő kívánják segíteni a magyar rendvédelem-történet írásos emlékei további pusztulásának a lassítását azáltal, hogy elődeink azon szabályzatait, tankönyveit és hasonló kiadványait, amelyekből már csupán néhány példány maradt fenn a trianoni határokon belül, vagy csak külföldön lelhető fel az utolsó példány, visszaadják a magyar kultúrának, a magyar olvasóközönségnek, a magyar szakembereknek.

Biztató az — a ma még szokatlan jelenség — hogy egy kötet megjelenése több szervezet együttműködésének az eredményeként valósul meg. Az *„1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundschaftsdienste.”* az Alkotmányvédelmi Hivatal, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, a Bécsi Magyar Levéltári Kirendeltség, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a bécsi Kriegsarchiv, illetve Staatsarchiv összehangolt tevékenysége nyomás született. Ennek során mindegyik szervezet azon képességeit osztotta meg a nemes cél érdekében, amellyel a leghatékonyabban elősegítette a

kötet létrejöttét. Csak remélni lehet, hogy e jelenség nem válik elszigetelt esetté, hanem egyre általánosabb lesz.

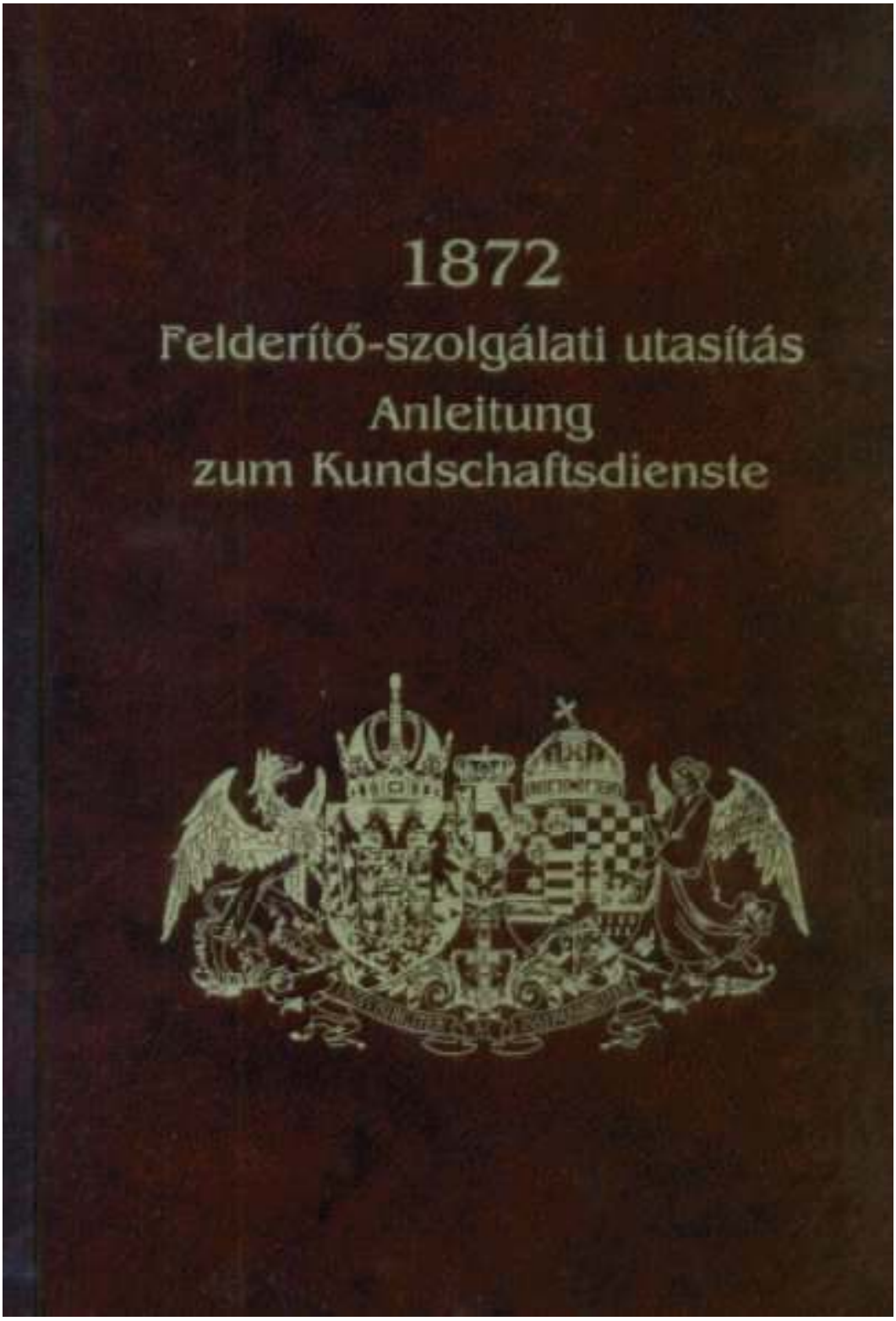
Megítélésünk szerint az *„1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundschaftsdienste."* méltán tölti be a *„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka"* című könyvsorozat kezdő kötetének a helyét. Az Evidenzbüro volt ugyanis az Osztrák-Magyar Monarchia utódállamai felderítő testületeinek az anyaszervezete abban az értelemben, hogy többé-kevésbé ezen intézményből, az ott felhalmozott szakmai ismeretekből és tapasztalatanyagból nőttek ki — a hajdani Evidenzbüro munkatársainak a hathatós közreműködésével — az utódállamok hírszerző szervezetei.

Az Evidenzbüro nem volt ugyan magyar szervezet, de osztrák szervezetnek sem tekinthető. Nyilvánvalóan az Osztrák-Magyar Monarchia két társországa a Magyar Királyság és az Osztrák Császárság közös haderejének alkotta a részét. Így tehát közös szervezet volt. Nem véletlenül őrzik iratanyagát a dualista monarchia megbonthatatlan irattári gyűjteményének részeként Bécsben. A dunai monarchia valamennyi utódállamának felderítő testülete joggal tekintheti elődjének, hiszen valamennyijük közös hazája az Osztrák-Magyar Monarchia közös érdekeit szolgálta a kor színvonalának élvonalában, mégpedig nem a diktatúra elnyomásának eszközeként — mint a későbbi korok szovjet puffer-államainak szervezetei — hanem az alkotmányos monarchia polgári demokrácia viszonyai között, bár a szervezet kialakulásának a kezdete kétség kívül a neoabszolutizmus időszakára esik. Az Evidenzbüro tehát magyarnak is tekinthető, nem vitatva el azonban az elődszervezet szerepét a többi közép-európai utódállam felderítő testületeitől sem.

A kötet a könyvkereskedelemben nem fog megjelenni. A kiadók azonban gondoskodnak arról, hogy eljusson a magyar rendvédelem szakembereinek felkészítését megvalósító oktatási intézmények könyvtáraiba, illetve azokba a közkönyvtárakba, ahol számítani lehet a könyvtárlátogatók téma iránti érdeklődésére. A kötet előreláthatóan 2014. év második felében fog felbukkani az alábbi könyvtárakban.

S.sz.	ORSZÁGOS KÖNYVTÁRAK
1.	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára 1151 Budapest Arany János u. 1.
2.	Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára 1014. Budapest Kapisztrán tér 2-4.
3.	Országgyűlési Könyvtár 1055 Budapest Kossuth Lajos tér. 1-3.
4.	Országos Széchényi Könyvtár 1014 Budapest Budavári Palota

S.sz.	A HIVATÁS FELSŐFOKÚ KÉPZÉSÉT MEGVALÓSÍTÓ INTÉZMÉNYEK KÖNYVTÁRAI
5.	Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Könyvtára 1101 Budapest Hungária krt. 9-11.
6.	Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Könyvtára 1121 Budapest, Farkasvölgyi út 12.
S.sz.	**TÖRTÉNÉSZ ÉS JOGÁSZ KÉPZÉST MEGVALÓSÍTÓ EGYETEMEK KÖNYVTÁRAI**
7.	Budapesti Corvinus Egyetem. Egyetemi Központi Könyvtár 1093 Budapest, Közraktár u. 18-20.
8.	Debreceni Egyetem. Egyetemi és Nemzeti Könyvtár 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
9.	Egyetemi Könyvtár, Budapest 1053 Budapest, Ferenciek tere 6.
10.	Eötvös Loránd Tudományegyetem. Állam- és Jogtudományi Kar, Kari Könyvtár 1053 Budapest, Egyetem tér 1-3.
11.	Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Könyvtára 1042 Budapest, Viola u. 2-4.
12.	Kodolányi János Főiskola Könyvtára 8000 Székesfehérvár, Szabadságharcos út 59.
13.	Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum-Egyetemi Könyvtár 3515 Miskolc, Egyetemváros
14.	Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Könyvtár és Levéltár 9400 Sopron, Ady Endre u. 5.
15.	Pannon Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár 8200 Veszprém, Wartha V. u. 1.
16.	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Könyvtára 2087 Piliscsaba, Egyetem u. 1.
17.	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Könyvtára 1088 Budapest, Szentkirályi u. 28-30.
18.	Pécsi Tudományegyetem Könyvtára Szepesy I. u. 1-3. 7641
19.	Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kunó Könyvtára 6720 Szeged Dugonics tér 13.
20.	Széchenyi István Egyetem. Egyetemi Könyvtár 9026 Győr, Hédervári u. 3.

1872
Felderítő-szolgálati utasítás
Anleitung
zum Kundschaftsdienste

PARÁDI József

RECENZIÓ

SOM Krisztián: *A magyar úti okmányok 1848-2012.*
Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 337 p.
HU-ISBN 978 963 89 8283 4.
/Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában, 1./
HU-ISSN 2064-5333.

A kötet a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által kezdeményezett könyvsorozatok közül a „Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában” című legújabb könyvsorozat első kiadványa.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság — mint a magyar rendvédelem-történet művelését és az elért eredmények közkinccsé tételét alapfeladatának tekintő egyetlen szervezet — nemzeti rendvédelem-történetünk gondozása terén elért eredmények publikálása céljából periodikákat és könyvsorozatokat jelentet meg.

A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 1990-ben alapította és 1991. évvel kezdődően adja ki. Tudományos folyóirat, melyet a Magyar Tudományos akadémia illetékes szakbizottsága a szakterület mérvadó folyóiratának ismert el, továbbá a Magyar Tudományos Művek Tára a törzsanyagába felvette. A periodika évente két alkalommal jelenik meg, korlátozott példányszámmal. A 2013. évvel bezárólag XXIII évfolyam keretében 34 szám jelent meg összesen 419 tanulmányt közölve. Az egyetlen magyar nyelvű folyóirat, amely a magyar rendvédelem-történet témakörébe tartozó és a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő alkotások közlését tekinti fő feladatának. A folyóirat a 18. számmal kezdődően a világhálón elérhető a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján:

http://www.szbmrtt.atw.hu

és az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Dokumentum Központjának, Periodika Adatbázis és Archívum honlapján:

http://www.epa.oszk.hu

A periodika — a XV.évf. (2008) 18. számmal kezdődően — nyolc indexet tartalmaz. A tanulmányok szövegére vonatkozó indexek: index nominum, index geographicus, index chronologicus, index organicus. A hivatkozásokra vonatkozó indexek: citációs index publikációk és kéz-

iratok, űcitációs index periodikák, citációs index levél- irat és dokumentumtárak, citációs index jogszabályok.

A Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 1991-ben alapította és az 1992. évvel kezdődően adja ki. Nem tudományos folyóirat, bár a „Műhely" című rovat a magyar rendvédelem-történet témakörébe tartozó kisebb tanulmányokat közöl. A periodika azonban alapvetően a rendvédelem-történeti szakterület művelésével kapcsolatos operatív eseményekről nyújt tájékoztatást. Évente kétszer — az utóbbi években egyszer, összevont szám formájában — jelenik meg. A periodika állandó rovatai: I. Társasági élet (a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság működésével kapcsolatos eseményeket ismerteti), II. Szemle (a hazai rendvédelem-történeti alkotásokat mutatja be), III. Figyelő (a külföldi rendvédelem-történeti alkotásokról nyújt tájékoztatást), IV. Rendezvények (rendvédelem-történeti, elsősorban tudományos rendezvényekről tájékoztat), V. Személyi hírek (a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, illetve a magyar rendvédelem-történet művelésével kapcsolatos személyi híreket ismertet pld.: tagfelvétel, tudományos fokozatvédés, kitűntetés, stb.), VI. Műhely (a rendvédelem-történet körébe tartozó kisebb tanulmányokat közöl), VII. Edukáció (a rendvédelem-történet oktatásával kapcsolatos helyzetet ismerteti, illetve mutatja be), VIII. Scientia (a rendvédelem-történetnek a tudományok körében betöltött helyzetét és kapcsolatát taglalja), IX. Dokumentumok és munkásságok (a rendvédelem-történet dokumentumainak és forrásainak az elérhetőségeit, illetve a fontosabb – dokumentumokat, valamint a szakterületet feltáró kutatók munkásságának a lényegét ismerteti), X. Emlékhelyek és tárgyak (a rendvédelem-történet eseményeinek színhelyeit, illetve jellegzetes tárgyait mutatja be). A tíz állandó rovat mellett a periodika úgynevezett űrlapok rovattal is rendelkezik (amely a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, illetve a folyóiratok működéséhez szükséges formanyomtatványokat tartalmazza). Az állandó rovatok mellett a periodika két ideiglenes rovattal is rendelkezik, ezek: a Pályázatok és a Fórum rovatok.

A magyar rendvédelem-történet huzamos művelése és a két rendvédelem-történeti periodika két évtizedes szerkesztési tapasztalataiból kiindulva a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság arra a következtetésre jutott, hogy hivatásának fejlesztését jelentős mértékben elősegíthetné könyvsorozatok létrehozásával. Mintegy fél tucatnyi könyvsorozat létrehozását terveztük. Ezek közül három könyvsorozat köteteinek a kiadása már elkezdődött.

A magyar rendvédelem-történet öröksége című könyvsorozat célja, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében létrehozott monográfiákat és kismonográfiákat közzé tegye. E könyvsorozatban eddig két kötet jelent meg:

- PARÁDI József — SUBA János — VEDÓ Attila: *A magyar román határ és őrzése 1867-1918.* Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 138 p. HU-ISBN 978 963 08 1708 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8447.

- PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

- PARÁDI József — SUBA János — VEDÓ Attila: *A magyar román határ és őrzése 1867-1918.* Budapest, 2014, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 149 p. HU-ISBN 978 963 89 8285 8. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 3./ HU-ISSN 2062-8447.

A magyar rendvédelem-történet hagyatéka című könyvsorozat célja, hogy a magyar rendvédelmi testületek azon szabályzatait, tankönyveit és hasonló kiadványait, amelyek ma már nem, vagy csupán néhány példányban lelhetők fel a trianoni békediktátum által kialakított határok közé szorított Közép-Magyarország területén ismét publikálja és a világhálón mindenki által elérhetővé tegye. Íly módon kívánjuk elősegíteni, hogy e művek ismét gyarapíthassák a szakterület hazai kultúráját.

E könyvsorozatban eddig egy kötet jelent meg.

- BODA József — PARÁDI József — REGÉNYI Kund Miklós (szerk.): *1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundschaftsdienste.* Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 441 p. HU-ISBN 978 963 89 8284 1. /A magyar rendvédelem-történet hagyatéka, 1./ HU-ISSN 2064-4728.

A *Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában* című — legfrissebb, de reményeink szerint nem a legutolsó — könyvsorozatunk célja, hogy a történelem segédtudományai magyar rendvédelem-történet művelése során hasznosított eredményeinek a tapasztalatait ossza meg az érdeklődőkkel. E könyvsorozat első kötete az idén jelent meg.

- SOM Krisztián: *A magyar úti okmányok 1848-2012.* Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem- történeti Tudományos Társaság. 337 p. HU-ISBN 978 963 89 8283 4.

/Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában, 1./ HU-ISSN 2064-5333.

E kötet tehát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság kiadványcsaládjába tartozó alkotások legifjabb tagja. Ebből fakadóan magán viseli a kiadványcsalád szellemi és formai jegyeit egyaránt.

A formai megjelenés tekintetében valamennyi könyvsorozat A/5-ös méretben készül, ahol a hátsó könyvborítón a sorozat címe és a kötet sorszáma, valamint a könyvsorozat család emblémája, a gyalog Szent György szerepel. A kötetek elülső borítóján pedig a szerző(k) neve(i), a cím és a kötet témájára jellemző motívum található. A sorozatcsalád köteteinek a színvilága is egységes. Buzérvörös keretben ezüst alapon szerepelnek az elülső és a hátsó borítón a feliratok és a sorozat emblémája. Az elülső borítón pedig a kötet tartalmára jellemző motívum acélzöld alapon helyezkedik el.

A tartalmi jegyek tekintetében politikai prekoncepcióktól mentes alkotások kerülnek kiadásra, ahol a mércét a tudományos igazság képezi, nem pedig az, hogy kiknek az egyetértésével, vagy a nemtetszésével találkozik a mű tartalma. A kiadványcsalád szellemiségéhez tartozónak tekintjük, hogy a magyar könyvészeti és hivatkozási hagyományok primátusát igyekszünk megvalósítani valamennyi kötetben.

A SOM Krisztián szerzőségével létrehozott kötet a maga nemében kétségtelenül színvonalas alkotás. Nem csupán azért, mert a vonatkozó forrásokat szinte kivétel nélkül feldolgozta és a magyar útlevélkészítés technikai folyamatát sokoldalúan mutatta be a szerző, aki nem maradt adós az összefüggések feltárásával sem ezáltal érzékeltetve, hogy a mindenkori útlevélkészítés nem csupán technikai, hanem társadalmi és hatalmi kérdés is.

A szerző nem lerágott csontot dolgozott fel. Olyan témát mutatott be művében, amely az egyre csekélyebb számban fellelhető fehér foltok közé tartozik. A szerző a témát nem jogtörténeti, hanem technikatörténeti oldalról vizsgálta. A különböző hamísítás elleni technikáknak, azoknak az egyes útleveleknél megvalósuló alkalmazásuknak természetesen már van irodalma. Összefüggésében és folyamatában a magyar útlevelek tekintetében komplex módon azonban először a szerző mutatta be művében a témakört.

A mű címe *A magyar úti okmányok 1848-2012* találó, mivel nem csak útlevelekről szól, hanem az útleveleket pótló úti okmányokról is, mint például az úgynevezett hajóskönyv. Ettől eltekintve azonban valamelyest soványabb is a téma, hiszen a kishatárforgalmi útiokmányok nem képezik a mű tárgyát.

Rendkívül kiterjedt ismeretanyag birtoklását, alapos tudást tételez fel a szerző rendszerező tevékenysége. A hamisítások elleni küzdelem módozatait rendszerbe foglalta, azok fejlődéstörténetét is bemutatta.

A szerző műve az eklatáns példa arra, hogy milyen szánalomra méltó azon hamis állítás, mely szerint a magyar rendvédelmi testületek személyi állományát nem érdekli a hivatása története, aziránt közömbös. E rosszindulatú álhírterjesztők figyelmét bizonyára elkerülte, hogy a homo sapiens sajátja az érdeklődés, az általa művelt szakterület minél alaposabb megértése, amely nyilvánvalóan nem nélkülözheti a történetiséget sem. Ebből fakadóan szerte a világon a hivatástörténet oktatása a szakmai felkészítés integráns része. Mégis kitapintható a magyar rendvédelem-történet terén tevékenykedők körében egy réteg, amely — elsősorban az 1945 előtti mintegy 1000 éves magyar rendvédelem-történetet illetően — ellenséges érzelmeket táplál. E réteg tevékenységének köszönhető, hogy sem a képzésben, sem pedig a hivatástörténetiség gondozásának az intézményrendszerében nem sikerült áttörést elérni a hajdani pártállami viszonyokhoz képest. Örvendetes azonban, hogy az ifjabb nemzedékek körében egyre többen szeretnének a személyi kötődésen vagy a politikai értékítéleten nyugvó karrier helyett a szellemi teljesítményen a haza- és hivatásszereteten alapuló szakmai előmenetelt elérni. E nemzedék felismerte, hogy hivatása színvonalas művelésének egyik elengedhetetlen előfeltétele a hivatástörténeti tapasztalatok megismerése és hasznosítása.

Az új nemzedék értékítéletének egyik kimagasló teljesítménye SOM Krisztián műve, aki autodidakta módon került azon ismeretanyag birtokába, amely könyve létrehozásának az alapját alkotja. Tiszteletre méltó ismereteit meg kívánta osztani a hivatását művelő társaival, illetve minden érdeklődővel. Így került sor a kötet létrehozására.

A kötet ismertetése során nem lehet eltekinteni attól, hogy köszönetemet fejezzem ki azok iránt, akik a kiadványcsalád nyomtatását támogatásukkal lehetővé tették. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelemtörténeti Tudományos Társaság ugyanis szellemiekben gazdag, anyagiakban azonban szegény. Már annak is örülünk, ha saját erőforrásaink a nyomtatott művek expediálását lehetővé teszik. A magyar nemzet többsége és az erőforrások felett rendelkezők egy része szintén nem sorolható az előbb jelzett réteg tagjai közé. A hazájukat szerető, a nemzetükre büszke magyarok segítése tette lehetővé a kiadványcsalád publikálását oly módon, hogy annak létrehozásában közreműködők a tevékenységüket társadalmi munkában végezték.

A 337 oldalas kötet 525 jegyzetet és 100 oldalra kiterjedő 20 mellékletet tartalmaz. A kötet integráns részét alkotja a szakkifejezések jegyzéke. A hivatkozások 11 monográfiára, 22 — periodikákban, vagy

gyűjteményes kötetben publikált — tanulmányra, 2 kéziratra, 4 memoirra, 1 útleírásra, 1 albumra, 3 katalógusra, 3 atlaszra és térképre, 2 lexikonra, 3 kézikönyvre, 1 szótárra, a Bibliára, 2 cikkre, 2 dokumentumgyűjteményre, 3 egyéb nyomtatványra (menetrend stb.), 6 levél- irat- és dokumentumtári gyűjteményre, 1 magángyűjteményre, valamint 129 jogszabályra és végül 7 nemzetközi szerződésre terjednek ki.

A kötethez előszót dr. PARÁDI József bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, nyugalmazott főiskolai tanár, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi doktori Iskolájának témavezető oktatója, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke írt, aki egyben a sorozat szerkesztője is, ajánlást pedig dr. HAZAI Lászlóné rendőr tábornok, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Szakértői Intézetének igazgatónője, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tudományos Tanácsának az elnöke írt.

A tartalomjegyzék részletes útmutatást nyújt a téma feltárásáról.

Tartalomjegyzék

Előszó (PARÁDI József) ……..……...……..15

Ajánlás (HAZAI Lászlóné) ……..……...…..17

Bevezető ……..19
A Föld országainak rövid útlevél-története a XIX. század közepéig ……...……...19
Az útlevelek ellenőrzése és hamisítása a XX. század elejéig …….21

A magyar úti okmányok alaptípusai, 1848-2012 ……....25
Az útlevél az úti okmányok csoportjában ……...25
A magyar úti okmányok típusai és csoportjai …….26
A magyar útlevelek műszaki és tartalmi fejlődése 1848, 1867-2012 ……...29
A kiállító hatóságok főbb változásai, 1867-2012 ….……...37
A magyar útlevelek megszemélyesítése és annak védelmi megoldásai …….39

Az első magyar útlevelek 1848-1849 ……....47
Az erdélyi és magyarországi útlevélszabályok történeti áttekintése a XVII-XIX. században és a reformkor magyarországi útlevelei ……47
Az első magyar útlevelek, valamint azok nemzetközi ösz- szehasonlítása, 1848-1849 ……..49

Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyarországának útlevelei 1867-1918 ……..……55
Külföldre utazás a XIX. század utolsó harmadától a XX. század első évtizedéig ……..……55
A határok átlépéséhez kapcsolódó előírások a XIX. század utolsó harmadától a XX. század első évtizedéig …….56
Az Osztrák-Magyar Monarchia állampolgárságai és útlevelei …….57
Ausztria, valamint Bosznia-Hercegovina útleveleinek megjelenési formái 1867-1918 ……..……58
A magyar útlevelek jellemzői 1867-1877 között ……...……..60
A magyar útlevelek műszaki jellemzői 1878-1905 között ……...63
A magyar útlevélürlapok műszaki jellemzői 1905-1918 között ……66
A magyar útlevélürlapok megszemélyesítése 1867-1918 között ……...…....71
Az magyar 1905 M útlevélfüzetek alkalmazása az Oszt- rák-Magyar Monarchia felbomlását követő években, 1918-1921 ..74
A I. világháborút követő új magyar útlevelek …….……77

Az első nemzetközi útlevélszabvány, és a magyar útlevelek története az 1920-as évektől ……...79
Útlevél-hamisítási módok az 1920-as – 1930-as években ……..80
A magyar 1937 M útlevél bevezetésének történelmi előzményei, okai …….……81
A magyar 1937 M útlevél leírása és összehasonlítása ……....83
A magyar 1937 M útlevél megszemélyesítésének védelmi jellegzetességei és összehasonlítása …….……...91
A magyar 1937 M útlevél felülnyomatai és kiállításának hibái 1945 után ……...…96
Észrevételek ……..……...…99
Az 1937-ben bevezetett technikák utóélete ……...101

Utószó ……... 103
Nemzetközi szabványok és hatásuk a magyar utiokmányokra …..103
Az útlevél talán még sokáig füzet kivitelezésű marad ……. 104

Összegzés ……. 107
Summary, 'The Hungarian travel documents, 1848-2012' …...109
Types of Hungarian travel documents, 1848-2012 ……...…109
The first Hungarian passport ……..…...…110
Passports of Hungary during the period of Austro-Hungarian Monarchy, 1867-1918 ……...111
The Hungarian passport type '1937' ……112

Függelék ……113

Jegyzetek ……...167

Szakkifejezések ……207

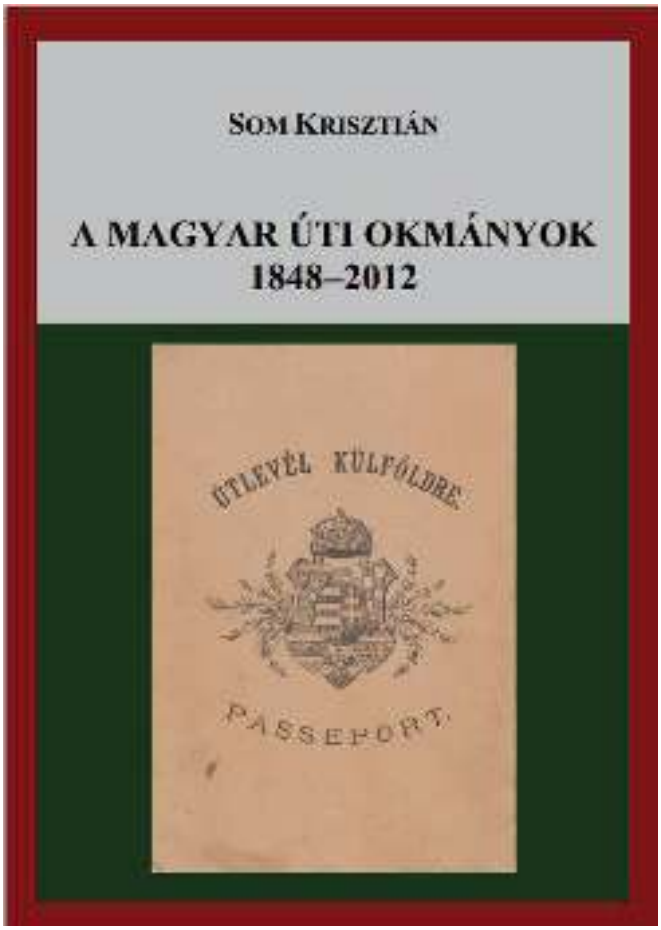
Mellékletek ……209

Annotáció ……..313

A szerző művét a hazájukért szolgálatteljesítésük során életüket áldozó magyar útlevélkezelők emlékének ajánlotta.

A sorozat mottója: Veritas est viaticum vitae certissimum = Az igazság az életben a legbiztosabb útravaló.

A kiadványcsalád köteteinek jelentős részét csupán csekély példányszámban publikáljuk oly módon, hogy azok a kereskedelmi forgalomba nem kerülnek be, hanem a témaorientált gyűjtőkörű közgyűjtemények állományába kerülnek. E helyzetet azzal ellensúlyozzuk, hogy a kötetek — a periodikákhoz hasonlóan — felkerülnek a világháló már jelzett honlapjaira.

PARÁDI József

RECENZIÓ

PARÁDI József — SUBA János — VEDÓ Attila:
A magyar-román határ és őrzése 1867-1818.
Budapest, 2014[2], Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 172 p. HU-ISBN 978 963 89 8285 8.
/A magyar rendvédelem-történet öröksége, 3./ HU-ISSN 2062-8447.

A kötet bemutatójára *„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában”* című XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia került sor. „A magyar rendvédelem-történet öröksége” című könyvsorozat első kötete második kiadásának — a könyvsorozat harmadik kötetekénti — bemutatását dr. SÁNDOR Vilmos nyá.hör.ddtbk., ny. egyetemi tanár valósította meg.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság célja az, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünk körébe tartozó alkotásokat több könyvsorozat formájában tegye közkinccsé. E program keretében már elindítottuk „A magyar rendvédelem-történet öröksége” című könyvsorozatban a nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy szeletét feldolgozó monográfiák illetve kismonográfiák publikálását. E könyvsorozatban a tudományos közléssel szemben támasztott elvárásoknak megfelelő alkotásokat közlünk.

„A magyar rendvédelem-történet öröksége” című könyvsorozatban a nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy szeletét feldolgozó monográfiákat, illetve kismonográfiákat kívánunk publikálni. E könyvsorozatban a tudományos közléssel szemben támasztott elvárásoknak megfelelő alkotásokat közlünk.

A könyvsorozat szerkesztői nyitottak minden alkotás iránt, amely a magyar rendvédelem történetét az objektív történelemszemlélet talaján állva vizsgálja. Tartózkodunk azonban azon írások közlésétől, amelyek valamely kitüntetett világnézet prekoncepcióit szeretnék sajátos történelemmagyarázattal elősegíteni.

„A magyar rendvédelem-történet öröksége” könyvsorozat abban az értelemben is nyitott, hogy sem a publikált kötetek száma, sem a kötetek publikálásának a határideje, sem pedig a szerzők személye tekintetében a kiadványsorozat nem zárt.

„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka” című könyvsorozatban tervezzük kiadni a témakörbe tartozó azon szabályzatokat, tankönyveket és hasonló köteteket, amelyek a trianoni határokon belül ma már rendkívül csekély példányszámban lelhetők fel, illetve az országon belül már nem állnak a rendelkezésünkre. E könyvsorozaton belül jelent meg 2014-ben BODA József — PARÁDI József — REGÉNYI Kund Miklós (szerk.): *1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundschaftsdienste*. Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társa-

ság. 441 p. HU-ISBN 978 963 89 8284 1. /A magyar rendvédelem-történet hagyatéka, 1./ HU-ISSN 2064-4728. az első kötet magyar és német nyelven.

A „Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában" című könyvsorozatban 2014-ben került kiadásra a történelmi segédtudományok tapasztalatait a magyar rendvédelem-történet érdekében hasznosító tevékenységek eredményeit bemutató első alkotás, SOM Krisztián: *A magyar úti okmányok 1848-2012.* Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 313 p. HU-ISBN 978 963 89 8283 4. /Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában, 1./ HU-ISSN 2064-5333. műve.

„A magyar rendvédelem-történet forrásai" című tervezett könyvsorozatban nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy témaköre forráscsoportjainak a közkinccsé, tételét tervezzük.

A „Magyar rendvédelem-történeti értekezések" című könyvsorozatunkban nemzeti rendvédelem-történetünk körében létrehozott tudományos fokozatszerző disszertációk publikálását tűztük ki célul.

A „Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok" című sorozatban a nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében készült gyűjteményes köteteket szeretnénk megjelentetni.

A „Magyar rendvédelem-történeti parerga" című sorozat köteteivel pedig a szakterület kimagasló elméleti művelőinek 65. születésnapja előtt szeretnénk tisztelegni.

A bemutatott kötet szerzői a magyar rendvédelem-történet gondozóinak három generációját képviselik.

Dr. PARÁDI József bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugalmazott főiskolai tanár, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 tudományos periodika és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 — a magyar rendvédelem-történet művelésének operatív eseményeiről tájékoztatást nyújtó — periodika főszerkesztője.

Dr. PARÁDI József négy évtizede kutatja a polgári magyar állam rendvédelmét. Mindkét disszertációját a magyar határőrizet történetének a témakörében készítette. Bölcsészdoktori disszertációját — summa cum laude minősítéssel — a dualizmuskori Magyar Királyság témakörében, kandidátusi értekezését pedig a két világháború közötti magyar állam határainak a témájában védte meg.

A Magyar Tudományos Művek Tárában rögzítettek szerint a szerző 14 könyvet publikált és 17 könyv létrehozásában társszerzőként vett részt, emel-

lett pedig 97 tanulmánya jelent meg. Független idézettsége 638 a Hirsch-indexe pedig 18.

Dr. SUBA János a történelem segédtudományoknak egyetemi doktora, a történelemtudomány Ph.D. doktora, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum térképtárának vezetője, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 tudományos periodika és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 — a magyar rendvédelem-történet művelésének operatív eseményeiről tájékoztatást nyújtó — periodika szerkesztőségi tagja.

Dr. SUBA János a magyar államhatárjelekkel, azok kitűzésének történetével mintegy 25 éve foglalkozik behatóan. E témakörben készítette disszertációit.

A Magyar Tudományos Művek Tárában rögzítettek szerint a szerző 1 könyvet publikált és 69 könyv létrehozásában társszerzőként vett részt, emellett pedig 113 tanulmánya jelent meg. Független idézettsége 1 a Hirsch-indexe pedig 1.

VEDÓ Attila doktorandusz a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara Hadtudományi Doktori Iskolájának a hallgatója. A néhai Rendőrtiszti Főiskola határőr szakán végzett, majd a Határőrség felszámolásakor a rendőrséghez került, ám továbbra is Magyarország határainak az őrzésében vett részt. VEDÓ Attila doktorandusz a Rendőrtiszti Főiskolán dr. PARÁDI József hallgatója volt, majd a Hadtudományi Doktori Iskolán dr. PARÁDI József a témavezető oktatója. VEDÓ Attila az Országos Tudományos Diákköri Konferencia Hadtudományi Szekcióján a magyar határjelek története témájában készített –tudományos diákköri dolgozatával — melynek konzulense ugyancsak dr. PARÁDI József volt — első helyezést ért el.

VEDÓ Attila mint a legfiatalabb szerző ígéretes alkotói háttérrel rendelkezik.

A három szerzőtárs által létrehozott mű A/5-ös méretben készített kartonált kötésű kötet.

A szerzők a témát 172 oldalon dolgozták fel. A borítón a cím alatt Erdély címere, a címnegyedívet követően pedig a Magyar Királyság dualizmuskori középcímere látható.

A kötetet a szerzők az 1916. évi román betörésnek ellenálló, a haza védelméért életüket áldozó magyar csendőrök, pénzügyőrök és rendőrök emlékének ajánlották.

„A magyar rendvédelem-történet öröksége sorozat” mottója

„Omnia quae non aufert fur nequae latro”

/Amit tudok attól sem tolvaj sem rabló nem foszthat meg/

A tartalomjegyzék — a magyar tudományos kiadványok hagyományainak megfelelően — a dualizmuskori magyar középcímer után a kötet elején szerepel.

TARTALOMJEGYZÉK

PARÁDI József : Előszó és ajánlás …….. 15.p.

I. A történelmi Erdély határjelei (VEDO Attila)

I/1. A határ és jelei…….……..... 19.p.

I/2. Magyarország államhatárainak kialakulása és megjelölésének kezdeti formái…… 22.p.

I/3. A karlócai béke…….. 25.p.

I/4. A karlócai békétől a kiegyezésig…….. 27.p.

I/5. A magyar-román államhatár határhatárjelei az 1887-es határszerződés alapján……. 31.p.

I/6. A bukaresti béke és a trianoni határok megjelölése……. 39.p.

I/7. Visszatérés a Kárpátok bérceire…...……. 42.p.

II. Magyarország és Románia határvonalának dualizmuskori pontosítása. (SUBA János)

II/1. Az 1884-1887. évi határrendezés……. 44.p.

II/2. Az 1890. évi határvizsgálat…….. 46.p.

II/3. Az 1900. évi határvizsgálat…….. 49.p.

III. A Magyar Királyság dualizmuskori határőrizete Erdélyben. (PARÁDI József)

III/1. A közös ügyek és a határőrizet……... 50.p.

III/2. Militánsság és határőrizet…… 56.p.

III/3. A magyar állam határőrizeti feladatokat ellátó rendvédelmi testületei……. 59.p.

III/4. A magyar határőrizeti metodika…….. 70.p.

III/5. A háborús határőrizet Erdélyben……. 79.p.

III/6. A dualizmuskori magyar határőrizet tapasztalatai……..... 83.p.

Jegyzetek…….. 84.p.

Mellékletek……..... 110.p.

Glosszárium…….. 149.p.

A mű 23 monográfiára, 7 tankönyvre, 5 atlaszra, 50 tanulmányra, 2 szabályzatra 2 kézikönyvre és hét regisztrált kéziratra, valamint 4 levéltári forrásra és 3 jogszabálygyűjteményre, továbbá 21 jogszabályra hivatkozva összesen 228 hivatkozást tartalmaz.

A szerzők — 50 oldal terjedelemmel — gazdag forrásanyagot tartalmazó mellékletekkel is ellátták a kötetet.

Mellékletek jegyzéke:
I.sz. melléklet (jegyzék)
Magyar-román határvonallal rendelkező vármegyék és városok ..... 111.p.
II.sz. melléklet (elvi vázlat)
A Magyar Királyi Pénzügyőrség szervezeti felépítése ..... 112.p.
III.sz. melléklet (jegyzék)
A Magyar Királyság pénzügyi szakhatóságai ..... 113.p.
IV.sz. melléklet (elvi vázlat)
Magyarország vámhivatali rendszere ..... 114.p.
V.sz. melléklet (jegyzék)
A Magyar Királyság határvámhivatalai ..... 115.p.
VI.sz. melléklet (a törvény szövege)
1888/XIV.törvénycikk az Osztrák-Magyar Monarchiának Romániával a Monarchia két állama és Románia közt fennforgott határvillongások kiegyenlítése végett, a határvonal újabb megállapítása és azzal kapcsolatos kérdések szabályozása tárgyában kötött, s Bukarestben 1887. évi december 7.-én november 25.-én aláírt nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről ..... 117.p.
VII.sz. melléklet (az utasítás teljes szövege)
50 431/1891.BM.r. az 1888/XIV.te.-kel beczikkelyezett magyar-román határegyezmény alapján kiadott határőrizeti utasítás tárgyában ..... 127.p.
VIII.sz. melléklet (elvi vázlat)
A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése ..... 136.p.
IX.sz. melléklet (elvi vázlat)
A határszéli csendőrség szervezeti felépítése ..... 137.p.
X.sz. melléklet (jegyzék)
A határszéli csendőrség disszlokációja és létszáma a magyar-román határon ..... 138.p.
XI.sz. melléklet (jegyzék)
A magyar-román határ mentén disszlokáló határrendőr szervezeti egységek ..... 140.p.
XII.sz. melléklet (létszám táblázat)
A magyar határőrizetben tevékenykedő fegyveres rendvédelmi testületek személyi állományának az útlevélköteles határszakaszokon szolgálatot teljesítő hányada ..... 141.p.
XIII.sz. melléklet (jegyzék)
Határátkelőhelyek a magyar-román határon ..... 142.p.
XIV.sz. melléklet (statisztikai táblázat)
A magyar állampolgárok útlevéllel megvalósuló határforgalma a magyar-román határon .... 143.p.
XV.sz. melléklet (jegyzék)
Határmenti állami humán egészségügyi állomások a magyar-román határon ..... 144.p.
XVI.sz. melléklet (grafikon)
Határforgalmi állami állategészségügyi állomások a magyar-román határon ..... 145.p.
XVII.sz. melléklet (jegyzék)
Határmenti állami erdőhatóságok a magyar-román határnál ..... 146.p.
XVIII.sz. melléklet (jegyzék)
Regisztrált határforgalom Predeálon 1905-1912 ..... 147.p.
XIX.sz. melléklet (jegyzék)
A vámjövedéki kihágások a vámhatárral rendelkező pénzügyigazgatóságoknál ..... 148.p.

A mellékleteket követően — nyolc elemből álló — mini glosszárium segíti elő a kötetben előforduló szakkifejezések helyes értelmezését.

A kötet végén találhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság kiadásával, illetve a tagok által létrehozott, de más kiadók publikálásával az utóbbi öt évben megjelent magyar rendvédelem-történeti tartalmú 22 kötet bibliográfiai adatai. A kötetet a magyar könyvészeti hagyományoknak megfelelően a kolofon oldal zárja.

A kiadvány hátoldalán a könyvsorozat címe és a kötetnek a sorozaton belüli sorszáma, továbbá a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által kiadásra kerülő könyvsorozatok közös emblémája a gyalogos Szent György látható. A kötet jó szívvel ajánlható a hazáját szerető, a nemzeti múltja iránt érdeklődő minden magyar ember számára. A kötet nem hiányozhat a határőr szakemberképzés szakirodalom jegyzékéből, ezen képzést megvalósító oktatók polcairól, az érintett szakperiodikák szerkesztőségeinek kézikönyveket tartalmazó könyvszekrényeiből. A kötet kiváló eligazítást nyújthat a témakörben elmélyedni kívánó kutatók számára is.

A második kiadás az első kiadás javított változata ugyan, azonban lényegi eltérés a két kiadás között nincs.

A kötet a könyvkereskedelmi forgalomba nem került be. Példányokat a releváns gyűjtőkörű országos közkönyvtárak és a kutatók kapnak. A kötet azonban felkerült a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapjára

http://www.szbmrtt.atw.hu

és az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Dokumentum Központja Magyar Elektronikus Könyvtárának a honlapjára

http://www.mek.oszk.hu

A honlapokon a kötetet bárki térítésmentesen megtekintheti és letöltheti.

PARÁDI József

RECENZIÓ

PARÁDI Ákos — PARÁDI József — SIMON F. Nándor:
A magyar rendvédelem-történetéért elismerések.
Budapest, 2014, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 95 p. HU-ISBN 978 963 8286 5.

A könyv a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által alapított és a magyar rendvédelem-történet művelői, illetve a kutatási eredmények közkinccsé tételét elősegítők elismerésére létrehozott kitüntetéseket tartalmazza.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai és a vonzáskörébe tartozó kutatók nemzeti rendvédelem-történetünk művelése során a szakterület gondozásának számos nehézségével szembesültek. Áldozatos munkájuk elismerése azonban általában váratott magára, sőt az sem volt ritka, hogy más szakterületeken kisebb nehézségek árán létrehozott hasonló fajsúlyú eredményeket az illetékesek gyorsabban és magasabb szintű elismerésekben részesítettek.

E helyzetet kívánta orvosolni a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, amikor társadalmi alapítású kitűntetési rendszert hozott létre a magyar rendvédelem-történet mű-velői eredményeinek elismerése céljából. A kitűntetési rendszer elismeréseiben azon természetes és jogi személyiségek részesülhetnek, akik, illetve amelyek a magyar rendvédelem-történet érdekében tevékenykedtek.

A magyar rendvédelem-történetért kitűntetési rendszer elismeréseiben tehát nem csupán a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai, hanem bárki részesülhet, aki méltóvá válik ezen elismerések egyikére.

A kitűntetések átadására általában Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság konferenciáinak egyikén, vagy más hasonló rendezvényen, ünnepélyes keretek között kerül sor.

A rendvédelem-történeti kitüntetési rendszert oly módon alakította ki a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, hogy a szakterület gondozása érdekében kifejtett főbb tevékenységtípusok mindegyike külön-külön is elismerhetővé váljék. Ebből fakadóan elismerésben részesíthetők a szakterület művelését támogatatók, a gyűjtők, a kiállításokat szervezők és a kutatók, illetve a tudományos művelés különböző szintjeit megvalósítók, mint például új kutatási eredményeket, vagy tudományos alkotóműhelyt létrehozók.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság e kötettel is tisztelegni kíván a magyar rendvédelem-történet azon művelői előtt, akik áldozatos munkájukkal gondozzák nemzeti tör-

ténelmünk ezen fontos szeletét, továbbá akik már részesültek vagy részesülni fognak a magyar rendvédelem-történetért kitüntetések valamely elismerésében.

A kötet 5 viselhető kitüntetést, 1 díjat, 1 tárgyjutalmat, 4 kitüntető címet, — amelyek egy részében kizárólag a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai részesülhetnek — és 1 emlékérmét tartalmaz.

A XXI. század elején ezek az elismerések azok, amelyeket kizárólag a magyar rendvédelem-történet gondozása terén kifejtett tevékenységek elismeréseként alapítottak.

A kötethez ajánlást dr. BODA József r.vörgy. a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ főigazgatója írt.

Az előszót is figyelembe véve XV. Részből áll a kötet.

TARTALOMJEGYZÉK

BODA József : Ajánlás 15

PAKSI József : Előszó 17

I. A rendvédelem-történetet elismeréseket alapító társadalmi szervezet bemutatása 19

II. Rendvédelem-történetért Érdemrend (pénzetlen támogató és kimagasló művelő fokozatok, érdemrend, jelvény, szalagsáv, oklevél, alapító okirat) 23

III. Rendvédelem-történetért Érdemkereszt (pénzetlen támogató és kimagasló művelő fokozatok, érdemkereszt, jelvény, szalagsáv, oklevél, alapító okirat) 33

IV. Rendvédelem történetért Érdemérem (érdemérem, jelvény, szalagsáv, oklevél, alapító okirat) 43

V. Szemere Bertalan Díj (díj, jelvény, oklevél, alapító okirat) 49

VI. Rendvédelem-történet Magyarne (oklevél, alapító okirat) 55

VII. Rendvédelem-történetért Diszkó (díszkő, oklevél, alapító okirat) 59

VIII. Örökös Tiszteletbeli Elnök. Örökös Tiszteletbeli Tag. Tiszteletbeli Tag 65

IX. Rendvédelem-történetért Emlékérme 73

X. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság jelvényei 75

XI. Rendvédelem történetért elismerések statisztikája 1997-2013 79

XII. A rendvédelem történetért elismerések adományozása 87

XIII. A rendvédelem történetért elismerések viselése 88

XIV. A rendvédelem-történetért elismerések tervezője 89

A kitüntetéseket tartalmazó fejezetek tartalmazzák a kitüntetések fotóit, az adományozó okleveleket és az alapító okiratokat.

Külön fejezetek foglalkoznak a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság jelvényeivel, az adományozott elismerések statisztikájával, az adományozás rendjével az elismerések viselési rendjével, végül pedig a tervező munkásságával.

A címnegyedívet követően — a tartalomjegyzék után található — az ajánlás. A szerzők a kötetet a magyar rendvédelem-történet elhunyt kutatói emlékének ajánlották.

A kötet mottója

„Honos honestum decorat, inhonestum notat”

/A méltó embert a kitüntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi/

Az A/5-ös méretű 95 oldalas kötetet az annotáció zárja, melyet — a magyar könyvészeti hagyományoknak megfelelően — a kolofon oldal követ.

Bízom abban, hogy a magyar rendvédelem-történetért elismerésben részesítettek, illetve ezen elismerés előtt állók, valamint a numizmatikusok, továbbá a fallerisztikával és az insigniológiával foglalkozók számára egyaránt hasznos kiadvány készült. Egyben pedig mindenkinek ajánlható e mű, aki érdeklődik a téma iránt, vagy javaslattétel által be kíván kapcsolódni a magyar rendvédelem-történetért kitüntetések adományozása eljárásának folyamatába.

A kötet először a világhálón a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

http://www.szbmrtt.atw.hu

majd — feltehetően 2015 év első 1/4 évében — az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Dokumentum Központja Magyar Elektronikus Könyvtárának a honlapján

http://www.mek.oszk.hu

fog megjelenni. Végül pedig a klasszikus papír alapú kivitelezés valószínűsíthető mintegy fél éven belül.

A kötet a könyvkereskedelmi forgalomban nem fog megjelenni. Példányokban a releváns gyűjtőkörű országos közkönyvtárak és az érintett szakemberek részesülnek, azonban a fenti honlapcímeken bárki térítésmentesen megtekintheti és letöltheti.

PARÁDI József

RECENZIÓ

GAÁL Gyula — HAUTZINGER Zoltán (szerk.):

Rendészettudományi gondolatok.
Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalakulásának egy évtizedes jubileuma alkalmából.

Budapest, 2014, Magyar Rendészettudományi Társaság. 225 p.
HU-ISBN 978 615 53 0551 1.

A gyűjteményes kötetben 23 szerző 23 alkotása és három köszöntő szerepel. A kötetet B/5 méretben — dekoratív kemény kötésben — a Séd Nyomda Kft. állította elő a Nemzeti Közszolgálati Egyetem támogatásával, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Szolgáltató Kft.-nek a gondozásával.

A szerzők a kötet végén találhatók a tudományos- és oktató fokozataik, valamint a beosztásaik, illetve az egyesületben betöltött tisztségük feltűntetésével. Az ízléses kivitelű köteten látszik, hogy az előállítók nem küszködtek pénzhiánnyal. Éppen ezért érthetetlen, hogy — a magyar könyvészeti hagyományok figyelmen kívül hagyásával — elhagyták az annotációt és a kolofon oldalt.

A címnegyedívet a tartalomjegyzék követi. A tanulmányokat a szerkesztők — a köszöntőket követően — három csoportban jelentették meg, ezek:

- rendészet és rendészettudomány;
- a rendészet határterületei;
- a rendészettudomány szervezése és évtizedes története.

Az egyik legerősebb impresszió, amely az olvasót a kötet áttanulmányozása során éri, az a „rendészettudománnyal" kapcsolatos. Nevezetesen másfél évtizede képtelenek a terminológia erőltetői bebizonyítani az úgynevezett „rendészettudomány" önálló létét. Az erre irányuló kísérleteik lényegében arra szorítkoztak, hogy számba vegyék azokat a tudományterületeket, amelyeket uralni szeretnének az állítólagos „rendészettudomány"-hoz sorolás által. Ezen a helyzeten ez a kötet sem változtat.

A gyűjteményes kötet két legértékesebb tanulmánya — a rendészet szakterületének a besorolását illetően — kétség kívül dr. FINSZTER Géza: *„A társadalomtudományok és a rendészet"* , illetve dr. KORINEK László: *„Rendszerváltozás a belügyben"* című alkotások. Egyik írásmű sem szolgáltat azonban bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a rendészet önálló tudományként létezne. KORINEK tanulmánya — színvonalasan és korrekt módon — mutatja be a magyar rendészet fejlődéstörténetét a reformkortól napjainkig. A mű elolvasásakor azonban arra nem lelhető fel bizonyíték, hogy a rendészet önálló tudomány volna, hanem éppen el-

lenkezőleg arra, hogy a rendészet az állam- és jogtudomány szerves részeként fejlődött a magyar jogi kultúrában. FINSZTER tanulmánya a rendészet meghatározására tesz egyfajta kísérletet. E műben foglaltak sem támasztják alá azonban az önálló –rendészettudomány teóriát. Ellenkezőleg a szerző négy alternatívát vázol művében, nevezetesen a rendészet szakterület az állam- és jogtudományhoz, vagy a hadtudományhoz tartozását, esetleg multidiszciplináris jellegű, végül pedig felveti az új tudományágként való művelésének a lehetőségét. Ezt azonban rögtön kétségessé is teszi azáltal, hogy a rendészet tanának „lehet e esélye egy semmi mással nem helyettesíthető metodológia megteremtésére", illetve „kifejleszthet e a maga számára más tudományterületek által nem művelt speciális kutatási tárgyat" kérdések felvetésével. A szerző implicitive az önálló rendészettudományról, mint lehetőségről ír, amely a fejlődés egyik iránya lehet.

A többi tanulmány a tudományrendszertan tekintetében jóval csekélyebb jelentősséggel bír, lényegében a két alaptanulmányhoz csatlakoznak valamilyen formában. Amíg azonban a két legtartalmasabb tanulmány meglehetősen visszafogott a rendészet önálló tudományként való megfogalmazása terén, addig a többi szerző úgy tesz mintha tény volna az önálló „rendészettudomány" léte, holott azt még soha senki nem bizonyította be. Ezen írások nem egy esetben hivatkoznak történelmi tényekre ugyan, ezek a tények azonban csupán azt bizonyítják, hogy a jogágiság kialakulásának a részeként a magyar jogban is kialakult és fejlődött a rendészeti szakterület. Ez azonban az önálló tudomány kialakulásának nem bizonyítéka.

A tanulmányok döntő többsége valamely szakterület elméleti eredményeit igyekszik bemutatni, nem ritkán a tudományos fokozatosok és disszertációik felsorolását sem nélkülözve azt sugallják, hogy ezen alkotások az úgynevezett rendészettudományt gyarapították, holott e sugallat távol áll a valóságtól.

A tanulmánykötet — annak ellenére, hogy az írásművek döntő többsége valamilyen szakterületet fed le — összességében mozgalmi stílusra és nem tudományos gyűjteményes kötetre emlékeztet. Az „önálló rendészettudomány" létének egzakt bizonyítása helyett ugyanis, az úgynevezett „rendészettudomány" folyamatos hangoztatása kapott helyett. Az alkotások színvonala meglehetősen differenciált. Az olvasónak egyes tanulmányok elolvasásakor olyan érzése támad, mintha a látszattudomány álcája mögé bújtatott hűségnyilatkozatokkal ismerkedne. Ezekkel az alkotásokkal szemben állnak azok a művek, amelyek — egy-egy szakterületre kiterjedően — a tudományos közlés igényeinek megfelelően mutatják be az adott szakterület kutatási eredményeit.

A szerzők dicséretére válik, hogy az úgynevezett „rendészettudomány" szervezési kudarcait sem hallgatták el, nevezetesen a „Rendészettudományi Doktori Iskola" sikertelen akreditációját és a Magyar Tudományos Akadémia szervezetében a Rendészettudományi Bizottság megszűntetését. Ezzel együtt is azonban az „önálló rendészettudomány" a hivatali hierarchia szervezése terén sokkal jobban áll, mint az önálló tudomány létezésének a bizonyítását illetően.

A könyvben publikált tanulmányok tartalma nem minden esetben áll összhangban a kötet címével. A Magyar Rendészettudományi Társaság — amely nem más mint egy társadalmi szervezet — tevékenységének ismertetését esetenként az állami hierarchiába tagolt szervezeti egységek szellemi munkájának a bemutatása helyettesíti.

A gyűjteményes kötetben publikált 23 tanulmány közül hét írásmű nem rendelkezik jegyzetapparátussal, egy alkotás pedig csupán irodalomjegyzéket tartalmaz. Az igazsághoz az is hozzátartozik hogy a tanulmányoknál feltűntetett irodalomjegyzékek nem felelnek meg a szó klasszikus értelmének, mivel azok a hivatkozások rövidítéseinek az oldásai.

A Magyar Rendészettudományi Társaság által publikált korábbi írásművekhez képest e gyűjteményes kötet jegyzetapparátusának tartalma jelentős fejlődést mutat, bár még akad javítanivaló is.

Hasznos volna a jegyzetek rövidítésének az oldásakor a hivatkozott anyagok jellege szerint csoportosítani a forrásokat. Ily módon el lehetne különíteni a monográfia jellegű kiadványokat a tanulmányoktól, illetve a levéltári forrásoktól, a forráskiadványoktól, az enciklopédiáktól stb.

Kéziratokra történő hivatkozások feltűntetésekor hasznos volna a kéziratok fellelhetőségi helyét is rögzíteni. Ellenkező esetben ugyanis komoly nyomozó munkát igényel a kézirat megtalálása, márpedig a hivatkozások nem elhanyagolható kritériuma, hogy azok visszakereshetőek legyenek. Gyűjteményes kötetekre történő hivatkozások esetében illendő a kötetek szerkesztőinek a feltüntetése is. A gyűjteményes kötetek szerkesztőinek a személyét nem indokolt oly módon alábecsülni, hogy a bibliográfiai adatsorból őket kihagyjuk.

Honlapokra történő hivatkozások esetében a garantált tartalmú honlapoknak van hivatkozásértékük. Azok a honlapok tehát. Amelyeket bármikor átszerkeszthetnek úgy, hogy a korábbi tartalom eltűnik nem tekinthetők hivatkozásértékűnek. Jogos nemzetközi igény a visszakereshetőség e tekintetben is. Hazánkban még kevés ilyen honlap van. E kevesek közé tartozik például az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központjának a Magyar Elektronikus Könyvtára és az Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívuma honlapjai.

Foghíjasra sikeredett a kötet abból a szempontból, hogy a társadalomtudományok javára billen a mérleg nyelve. Az úgynevezett „önálló rendészettudomány" pedig aligha volna művelhető a természettudományok körébe tartozó tudományágak eredményeinek a hasznosítása nélkül.

A kötet ugyan továbbra sem ad magyarázatot — az elmúlt 15 év gyakorlatának megfelelően — az önálló rendészettudomány létére. Ékes bizonyítéka azonban a magyar könyvkiadás szabadságának. Nevezetesen kellő anyagi háttérrel a nem létező általudomány mellé is fel lehet sorakoztatni egy kötetre való tanulmányt.

A kötet azonban — még a társadalomtudományokra koncentrált tartalommal is — jól érzékelteti, hogy milyen szerteágazó és számos tudományterület által lefedett az a rendfenntartási tevékenység, amelynek a szellemi szféráját egy kreált tudományterületbe szeretnék egyesek belegyömöszölni.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságot e kötet tartalma megerősítette abban a meggyőződésében, hogy a rendészet az állam- és jogtudomány integráns része, a rendvédelem pedig nem tudomány, hanem tevékenység, melynek a műveléséhez számos tudományág eredményeinek a felhasználása szükséges, így a rendészeti szakterület szellemi alkotásainak a hasznosítása is.

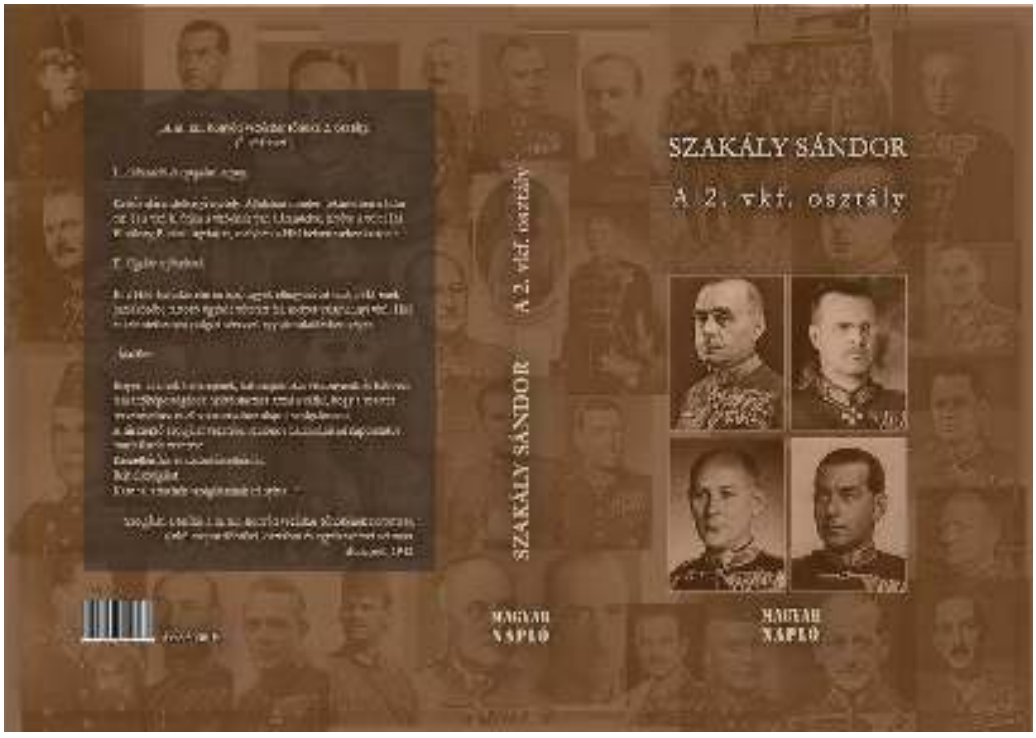
Összességében a kötet bepillantást nyújt a Magyar Rendészettudományi Társaság 10 éves működésébe, az egyesület céljaiba. Az is nyilvánvaló azonban, hogy az egyesület által kívánatosnak tartott „önálló rendészettudomány" létrehozási kísérletét nem koronázta siker. Nyilvánvaló az elképzelés sajátossága, íróasztal mellől, a hatalom erejére támaszkodva szeretne tudományt „gyártani" az önálló tudományterület kritériumainak a mellőzésével, eltérő tudományágak maga alá gyűrésével.

PARÁDI József

RECENZIÓ

SZAKÁLY Sándor: ***A 2. vkf. osztály. Tanulmányok a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetéből 1918-1945.***

Budapest, 2015, Magyar Napló – Veritas Történetkutató Intézet. 271 p.
HU-ISBN 978 615 54 6526 0.

A B/5 méretű keménykötésű könyvben — prekoncepciómentesen, az objektív történelemszemléleten nyugvó módon — mutatja be a szerző a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetét 1918 és 1945 között, elsősorban az ott szolgálatot teljesítő tiszti karra fókuszálva. A mű a tudományos közleményekkel szemben támasztott elvárásoknak megfelel. Az alkotás lényegi elemeinek többsége a tudományos fórumokat bejárta, ott megvédésre került. A kötet nyelvezete közérthető, szerkezeti felépítése logikus, forrás- és szakirodalom-feldolgozása átfogó és pontos.

A szerző figyelme nem első ízben fordult a kötetben feldolgozott téma felé. A témakörhöz kapcsolódó — többségében a könyv forrás- és irodalomjegyzékében is szereplő — művei:

- A második világháborús magyar katonai felső vezetés összetétele. Tények és adatok.
Valóság, évf. (1983) 8.sz. 78-91.p. HU-ISSN 0324-7228.

- Az ellenforradalmi Magyarország (1919-1944) hadseregének felső vezetése. Történelmi, statisztikai tanulmány a katonai elitről.
Hadtörténelmi Közlemények, XCVII. évf. (1984) 1.sz. 34-71.p. HU-ISSN 0017-6540

- Az ellenforradalmi Magyarország (1919-1944) hadseregének felső vezetése.
Hadtörténelmi Közlemények, I.rész (A-K) XCVII. évf. (1984) 2.sz. 354-392.p. HU-ISSN 0017-6540
II.rész (L-Z) XCVII. évf. (1984) 3.sz. 567-598.p. HU-ISSN 0017-6540

- A magyar katonai elit a második világháború időszakában. 463-472.p. In Á. VARGA László (szerk.): *Társadalom-történeti módszerek és forrástípusok.* Salgótarján, 1987, Nógrád Megyei Levéltár. 589 p. HU-ISBN 963 72 4301 1.

- *A magyar katonai elit 1938-1945.* Budapest, 1987, Magvető. 272 p. HU-ISBN 963 14 1081 1. /Nemzet és emlékezet./ HU-ISSN 0231-0910.

- A magyar katonai felső vezetés társadalmi és anyagi helyzete 1919-1945. 85-112.p. In HAJDÚ Tibor (szerk.): *A magyar katonatiszt 1848-1945.* Budapest, 1989, MTA Társadalomtudományi Intézet. 112 p. HU-ISBN 963 83 1155 X /Társadalom- és művelődés-történeti tanulmányok, 5./ HU-ISSN 0238-2180.

- A Magyar Királyi Honvédség tisztikarának létrejötte és összetétele a két világháború közötti Magyarországon. 35-42.p. In DÖBÖR András et al. (szerk.): *Professoribus salutem. Találkozás neves történészekkel (tanulmánykötet).* Szeged, 2001, Belvedere Meridionale. 301 p. HU-ISBN 963 00 7639 X.

- *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár.* Budapest, 2003 (második javított és kiegészített kiadás), Ister. 409 p. HU-ISBN 963 92 4337 X.

- A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945. 234-247.p. In ORMOS Mária (szerk.): *Magyar évszázadok. Tanulmányok Kosáry Domokos 90. születésnapjára.* Budapest, 2003, Osiris. 359 p. HU-ISBN 963 38 9456 5.

- Az önálló magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás létrehozása és működése a két világháború közötti Magyarországon 1918-1945. *Felderítő Szemle,* VII.évf. (2005) november emlékszám 16.sz. HU-ISSN 1588-242X.

Az alkotás 3 fő és azokon belül 17 fejezetben mutatja be a témát. A szerző ismerteti a magyar hírszerzés I. világháború utáni szervezésének helyzetét, lehetőségeit és eredményeit. Értelemszerűen — a vizsgált kor valós helyzetének megfelelően — a katonai felderítés és a magyar katonai attasé szolgálat témáját a szerző szimbiózisban vizsgálja. Az alkotó nem stati-

kus kép kialakítására törekedett a művében, hanem a szakterület változási folyamatit, eredményeit igyekezett megragadni.

A kötet 250 oldal terjedelmű szöveges részének jelentős része — mintegy 200 oldal — a személyi témákkal foglalkozik mint például a tisztképzésnek, a tiszti pályafutásnak stb. a vizsgált témát befolyásoló helyzetével. A humán rész túlnyomó többségét az életútak ismertetése alkotja.

A feldolgozás nem nélkülözi a vizsgálat körébe vont beosztásokat betöltő személyek kvalifikációinak és a velük kapcsolatos eseményeknek a statisztikai jellegű feldolgozását, összegzését sem.

Összesen 65 személy életútját tartalmazza a mű. A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás 10 vezetőjének az életútja ismerhető meg a kötetből. Ezen felül pedig 60 magyar katonai attasé pályáját is ismerteti a szerző. Közülük 5 fő a hírszerzés élén is állt, illetve — természetesen nem azonos időben — attaséi szolgálatot is ellátott. Sajátos módon SZTOJAKOVICS Döme vezérőrnagy [1935-től SZTÓJAY Demeter] (Versec 1883. I. 5. – Budapest 1946. VIII. 8.), RANZENBERG [1928-tól RUSZKAY] Jenő címzetes vezérezredes (Budapest 1887. I. 1. – Budapest 1946. VI. 22.), ERB [1923-tól HENNYEY] Gusztáv vezérőrnagy (Kolozsvár 1888. IX. 25. – München 1947. VI. 14.), ÚJSZÁSZY István vezérőrnagy (Nagykőrös 1894. VIII. 30. – Szovjetunio ? 1948. december után), EISENSEHR [1923-tól VASVÁRY] József altábornagy (Eszék 1898. I. 31. – Lauteroch Ausztria 1984. IV. 24.) életútja kétszer is szerepel a műben a hírszerzés vezetőinél és a katonai attaséknál is.

A bemutatott katonatisztek életpályáját — a születési és elhalálozási, valamint a származási adatokon túl — azonos szempontok szerint dolgozta fel a szerző. E szempontok voltak az: *iskolai végzettség, nyelvismeret, rendfokozati előmenetel, beosztásai, kitűntetései* és a *családi állapot* volt. Az életút ismertetések pontosak, nyilvánvalóan hosszas és aprólékos munka gyümölcsei, hiszen a szerző mellőzte az esszé jellegű közléseket, helyette adatok rendezett halmaza képezi egy-egy életút tartamát.

A kötet földrajzi névmutatóval is rendelkezik, amely 215 földrajzi nevet tartalmaz.

Az alapos feldolgozást, a szerző számos forrás feldolgozásával hozta létre. Összesen 5 levéltár 25 gyűjteményét, 10 emlékiratot és visszaemlékezést, illetve naplót, 20 úgynevezett nyomtatott forrást (zsebkönyveket, naptárakat, névkönyveket, rangsorolásokat, rendeleti tárakat, közlönyöket), 8 folyóirat 172 évfolyamát és 21 szakirodalmi feldolgozást tekintett át a szerző műve elkészítése érdekében mely források és feldolgozások szerepelnek a kötet forrás- és irodalomjegyzékében.

A nemzeti történelmünk iránt érdeklődők és a témakört kutatni kívánók figyelmébe egyaránt ajánlom e művet. Szakszerű, megbízható és adatgazdag ismereteket tartalmaz a kötet. A műben található gazdag adattár minden bizonnyal nélkülözhetetlen a katonapedagógusok, a szakterület oktatási intézményeinek könyvtárai, a szaklapok szerkesztőségei számára.
A könyv bolti ára 3000 forint / kötet.

FOLYÓIRATISMERTETÉS

A folyóiratismertetés keretében három fő 19 magyar szaklap számait kíséri figyelemmel. A *Rendvédelem-történeti Hírlevél* jelen számában ezen 19 folyóirat 2013-2014. években kiadott számaiban közölt rendvédelem-történeti tartalmú cikkek jegyzékét állították össze a folyóiratok figyelését megvalósítók.

PARÁDI József

FOLYÓIRATCIKKISMERTETÉS
Rendvédelem-történeti tartalmú cikkek két magyar szakperiodikában 2013-ban.

A *Jogtörténeti Szemle* HU-ISSN 0237-7284. (1986 —) az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszéke, a Károli Gáspár Református Egyetem Jogtörténeti-Jogelméleti Intézete, a Széchenyi István Egyetem Jogtörténeti Tanszéke, a Miskolci Egyetem Jogtörténeti Tanszéke és a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszéke és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Jogtudományi Tanszékének évente négy alkalommal megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok jelennek meg.

A két szakterület, a jogtörténet és a rendvédelem-történet szorosan összekapcsolódik. Nem ritkán művelői is közösek. Ezért is természetes, hogy a két testvérterület művelési eredményeit és eseményeit ismertető publikációk a két szakterület folyóirataiban kölcsönösen fellelhetők.

A folyóirat számai az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Periodika Archívum Adatbázisának honlapján nem szerepelnek.

A folyóirat korábbi számaiban publikált rendvédelem-történeti tanulmányok jegyzékei a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1785-3257 korábbi számaiban szerepelnek.

A folyóirat **XXVII.évf. (2012) 2.** száma áttekintve.

Rendvédelem-történeti tartalmú alkotások:

PÁLVÖLGYI Balázs:
Az állam felelősségének a nyomában. A Marseille merénylet (1934) jogi dimenzióinak áttekintése a magyar kormány számára készült egykori tanulmányokban.
XXVII.évf. (2012) 2.sz. 13-19.p.

SIMON F. Nándor:
Militarizáció és demilitarizáció a rendvédelemben, rendvédelem-történeti konferencia.
XXVII.évf. (2012) 2.sz. 62-65.p.
RENDEZVÉNYISMERTETŐ

SZERKESZTŐSÉGI KÖZLEMÉNYEK (HÍREK)
Vajna Károlynak — a magyar büntetésvégrehajtás tudománya megteremtőjének emléktábla avatása 2012. IV. 7-én a nagyenyedi Bethlen Gábor kollégium belső udvarán.
XXVII.évf. (2012) 2.sz. 74.p.

A folyóirat **XXVII.évf. (2012) 3.** száma áttekintve.
A szám rendvédelem-történeti tartalmú alkotásokat nem közölt.

A folyóirat **XXVII.évf. (2012) 4.** száma áttekintve.
Rendvédelem-történeti tartalmú alkotások:

KOZÁRI Mónika:
A nyugdíj kialakulása és szabályozása Magyarországon 1771 és 1918 között.
XXVII.évf. (2012) 4.sz. 6-15.p.

KAJTÁR István:
RECENZIÓ
Mezey Barna: *A fenyítőházak forradalma. A modern büntetésvégrehajtás alapvetése Európában.*
Budapest, 2012, Gondolat. 540 p.
HU-ISBN 978 963 69 3438 5.
XXVII.évf. (2012) 4.sz. 51-55.p.

SIMON F. Nándor:
A magyar vidék rendvédelme 1867-1945 között Rendvédelem-történeti konferencia.
XXVII.évf. (2012) 4.sz. 67-69.p.
RENDEZVÉNYISMERTETŐ

A *Rendvédelem-történeti Füzetek* HU-ISSN 1216-6774 (1991 —) Alapító: Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. Kiadó: az alapító. Lektorált, tudományos, rendvédelem-történeti folyóirat. Évente kétszer jelenik meg.
A folyóirat XV.évf. (2008) 18.számmal kezdődően a világhálón az Országos Széchenyi Könyvtár Elektronikus Periodika Archívum Adatbázisának és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján megtalálható:
http://epa.oszk.hu
http://www.szbmrtt.atw.hu

A folyóirat **XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34.** összevont száma áttekintve. A szám *„A magyar rendvédelem, légiközlekedés, felderítés a XIX-Xx. században.”* címmel jelent meg. E számban 15 szerző tollából 15 tanulmány jelent meg. A szám terjedelme 387 p.

Valamennyi publikált tanulmány rendvédelem-történeti tartalmú alkotás.

0395 BALOGH Péter:
A magyar katonai rádiófelderítés története.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 15-26.p.

0396 BODA József: ()
A magyar katonai ejtőernyőzés 75 éve.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 27-40.p.

0397 BOTZ László:
A Magyar Néphadsereg szerepvállalása
a dél-vietnámi Nemzetközi Felügyelő és Ellenőrző Bizottság munkájában 1973-1975.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 41-46.p.

0398 FÓRIZS Sándor: ()
Határprovokációk a magyar-jugoszláv államhatáron 1950-1951.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 47-54.p.

0399 HEGEDŰS Ernő: () – FRÖCHLICH Dávid:
Katonai erők rendvédelmi szerepkörben.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 55-62.p.

0400 KESERŰ István: ()
A magyar határőrizet 1945-1990
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 63-86.p.

0401 NAGY György: ()
Az első magyar határrendőrség.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 87-96.p.

0402 NAGY József: ()
A magyar határőrizet változásai 1958-1990.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 97-104.p.

0403 OLASZ Lajos:
A légi csendőrség Magyarországon.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 105-120.p.

0404 PARÁDI József: ()
Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 121-146.p.

0405 PERÉNYI Roland: ()
A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége

Az igazoló bizottsági iratok tükrében.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 147-152.p.

0406 SZIKINGER István:
A magyar rendvédelmi jog 1945-1989.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 153-164.p.

0407 TÖMÖSVÁRY Zsigmond: ( )
Egy kevésbé ismert katonai attasé: Németh Dezső vezérkari ezredes.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 165-170.p.

0408 VEDÓ Attila: (✠)
A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása a dualizmus idején.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 171-184.p.

0408 VEDÓ Attila: (✠)
A Francia Nemzeti Csendőrség a két világháború között.
XXIII.évf. (2013) 31-32-33-34. összevont szám 185-196.p.

A periodika számainak elején találhatók a szerzők ismertetői, amelyek az e-mail címeiket és mobil elérhetőségeiket, valamint a rendvédelem-történeti elismeréseiket, továbbá a tudományos- és oktatói fokozataikat, illetve a tudományos közéleti tisztségeiket és a kutatási területeiket tartalmazza.

A tanulmányok után — a recenziókat követően — nyolc index következik. Négy index a szövegre vonatkozik, ezek: index nominum, index geographixus, index chronologicus, index organicus. A jegyzetekre is négy index vonatkozik, ezek: citációs index publikációk és kéziratok, citációs index periodikák, citációs index levél-, irat- és dokumentumtárak végül pedig pedig citációs index jogszabályok.

Az indexeket a kéziratokkal szemben támasztott igények leírása követi.

A közlési feltételek után található a „Szerzői ürlap” formanyomtatványa. A szerzői úrlap hármas célt szolgál. Egyrészt arra hivatott, hogy a szerkesztőség zökkenőmentes kapcsolatot alakíthasson ki a szerzőkkel, illetve előadókkal. Másrészt — a későbbi esetleges jogviták megelőzése céljából — tisztázza a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Pre-asidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikában publikálásra kerülő alkotások jogi helyzetét. Végül pedig megfelelő információt biztosítson a szerzői ismertetők számára.

A kiadványt az összesített tartalomjegyzéke zárja.

A számot Magyar Királyi Darabont Testőrség emlékének ajánlották.

IV.
RENDEZVÉNYEK

(Rovatvezető: SIMON F. Nándor)

PARÁDI Ákos

TÁJÉKOZTATÓ

„A KIVÉTELES HATALOM ÉS A KÖZBIZTONSÁG”

című

XIV.
magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozionról

Szervezők

Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék
ELTE-ÁJK MÁJT

✉: H-1053 Bp., Egyetem tér 1-3.
☎: (+36/06-1) 411-6518
@: agihorvath@ajk.elte.hu
Web.: www.majt.hu

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztály
SZBMRTT CST. SZO.

✉: H-1037 Bp., Haránt utca 12.
☎: (+36/06-1) 250-6199
@: szbmrtt@gmail.hu
Web.: www.szbmrtt.atw.hu

Helyszín
H-1053 Bp., Egyetem tér 1-3.
Időpont
2014.II.21. (péntek) $09^{\underline{00}}$ - előreláthatóan $16^{\underline{00}}$
Szervezőbizottság
Elnök:
Dr. SUBA János
: (+36/06-30) 566-7120 @: suba.janos@mail.militaria.hu

Tagok
BERKI Imre doktorandusz
Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Doktori Iskola
: (+36/06-20) 424-1691 @: kok.muzeum@katved.gov.hu

Dr.jur. SZÉKELY Zoltán doktorandusz
Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
: (+36/06-30) 479-5654 @: szekely.zoltan@uni-nke.hu

VEDO Attila doktorandusz
Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola
: (+36/06-30) 963-6169 @: horatis@gmail.com

Magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozionsorozat rendezvényeinek jegyzéke.

S.sz.	A rendezvény címe	Dátum
I.	120 éve hozták létre a magyar csendőrséget.	2001.II.
II.	Csendőrség Magyarországon.	2002.II.
III.	Híven, becsülettel, vitézül.	Budapest 2003.II.14. péntek
IV.	Bűnmegelőzés a XIX-XX. századi Európában.	Kaposvár 2004.II.12.
V.	Csendőrség és a vidék közbiztonsága.	Kaposvár 2005.II.14. hétfő
VI.	125 éves a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881/III.tc.	Budapest 2006.II.10.péntek
VII.	A magyar vidék rendvédelme a XIX-XX. században.	Budapest 2007.II.14. szerda
VIII.	A polgári magyar állam első központosított, közbiztonsági őrtestülete.	Budapest 2008.II.15.péntek
IX.	A Magyar Királyság közrendvédelme 1867-1945.	Budapest 2009.II.18.szerda
X.	Közrendvédelem a magyar polgári államban.	Budapest 2010.II.12. péntek
XI.	A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség.	Budapest 2011.II.14.hétfő
XII.	A magyar vidék rendvédelme 1867-1945.	Budapest 2012.II.17. péntek
XIII.	A XIX-XX. századi európai és magyarországi csendőrségek.	Budapest 2013.II.15. péntek

PROGRAM

A kivételes hatalom és a közbiztonság

Levezető elnök: SZAKÁLY Sándor

09^{00} – 09^{30} Regisztráció

09^{30} – 10^{00} SZBMRTT köszöntője
Díjátadás
MÁJT köszöntője

10^{00} – 10^{25} VÖLGYESI Levente: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi LXIII.tc. európai párhuzamai és megalkotásának körülményei

10^{25} – 10^{50} FORRÓ János: A Székesfehérvári csendőrkerület.

10^{50} – 11^{10} Szünet

11^{10} – 11^{35} BODA József: A román csendőrség története.

11^{35} – 12^{00} PARÁDI József: A határszéli csendőrség a kivételes hatalom időszakában.

12^{00} – 13^{00} Ebédszünet

13^{00} – 13^{25} SZAKÁLY Sándor: Tábori csendőrség az Osztrák-Magyar Monarchiában.

13^{25} – 13^{50} FRÖHLICH Dávid - HEGEDŰS Ernő: Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a csendőrség lovas szervezeti elemeinél

13^{50} – 14^{00} Szünet

14^{00} – 14^{25} VEDÓ Attila: A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása.

14^{25} – 14^{50} SZÉKELY Zoltán: A francia csendőrség II. világháború utáni fejlődése.

14^{50} – – Vita, a konferencia zárása.

„Domina omnium et regina ratio”
(Cicero)
Mindennek úrnője és királynője az értelem

Levezető elnök

Dr. SZAKÁLY Sándor
a Magyar Tudományos Akadémia doktora
habilitált egyetemi tanár

Rendvédelem-történetért elismerései

(1999) ; (2002) ; (2006) ; (2012) ; (2009)

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”
című
XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A román csendőrség története”

Dr. BODA József

- Tudományos fokozat:
a hadtudomány Ph.D. doktora,
- Oktatói fokozat: docens;
- A Hadtudományi Doktori Iskola
témavezető oktatója.
- Kutatási terület:
a rendvédelmi békefenntartás és polgári válságkezelés, válságdiplomácia.

Az előadó szerzőségével publikált,
a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek…….. 8
- könyvrészek..... 7
- tanulmányok:…… 18
- egyéb tudományos közlemények:…….. 7
- független idézettsége..…..... 7

Hirsch index: 2

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Kriminológiai Társaság, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Rendészettudományi Társaság, a Magyar Repülés-történeti Társaság, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Tudományos Tanács és a Rendőri Jövőkutatók Nemzetközi Szövetsége tagja.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található

https://www.mtmt.hu

BODA József

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A román csendőrség története.

Rövid történeti bevezetőben kerül bemutatásra Románia létrejötte, majd a román rendvédelmi szervezetek kiépülése. Ezt követően kerül sor a román csendőrség történetének bemutatására, beleértve az elődszervezetek megalakulását és feladatait is.

Ismertetésre kerülnek a csendőrség közrendvédelmi és egyéb feladatai. A tanulmány részletesen foglalkozik a csendőrség szervezeti felépítésével, alárendeltségével, kiképzésével. Külön rész mutatja be a csendőrség különleges alakulatait.

Részletesen ismertetésre kerül a rendfokozati rendszer és az egyenruházat. Az írás foglalkozik a csendőrség különböző alakulatainak feladatrendszerével, felszerelésével.

Az előadás bemutatja a csendőrség háborús szerepvállalását, valamint ismerteti a román csendőrség néhány kiemelkedő vezetőjének életútját.

A csendőrség nemzetközi kapcsolataira és békemissziós szerepvállalására is kitér a tanulmány.

Röviden bemutatásra kerülnek a testületi hagyományok ápolása érdekében tett erőfeszítések és a Csendőr Múzeum.

Bejező részeként a csendőrség jelenlegi tevékenysége, aktuális problémái ismerhetők meg.

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”
című
XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A székesfehérvári csendőr kerület”

: (+36/06-20) 311-3966 **FORRÓ János** **@: forro.janos@hotmail.com**

- Tudományos fokozat:
- Oktatói fokozat:

- Kutatási terület:
Fejér vármegye és Székesfehérvár rendvédelem-történetének kutatója. Munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek……..na
  könyvrészek.....…na
- tanulmányok:……..….na
- egyéb tudományos közlemények:……..na
- független idézettsége..…....na

Hirsch index: na

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Az előadó nem rendelkezik nyilvános adatbázisban elhelyezett publikációs jegyzékkel.

FORRÓ János

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A székesfehérvári csendőr kerület.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CSENDŐRKERÜLET

Kutatásaim során azt tapasztaltam, hogy a Magyar Királyi Csendőrség tevékenységét a megelőző típusú szolgálat jellemezte. A tiszti állomány nem vett részt az őrsök működtetésében, tevékenysége a kiképzési feladatok, a humán teendők és az ellenőrzési szolgálatok végrehajtására terjedt ki. Kutatásaimat forráshiányos környezetben végeztem — hiszen a csendőrséggel és a rendőrségekkel kapcsolatos levéltári dokumentumokat 1944 elején Kőszeg térségében kiszállították az országból. A maradék iratanyag jelentős része pedig a többszöri központosítás nyomán eltűnt a vidéki levéltárakból. Csupán maradványok lelhetők fel a csendőrök hagyatékaiban. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség jóvoltából a mozaikszerűen összeállítható források közül ma már sok minden digitalizált formában elérhető a csendőrségi honlapon.

A Magyar Királyi Csendőrség felállításakor a Székesfehérvári Csendőr Kerületet utolsóként hozták létre. 1884. I. 1-én kezdte meg a működését bodzai SÖNSER Nándor cső. ezds. vezetésével. Nevéhez fűződik a járőrvezetői jelvény rendszeresítése. Az őt váltó kerületparancsnok PAJANOTT Sándor cső. ezds. (később tábornok és a csendőrség felügyelője) utasítására szervezték meg az irányítása alatt álló csendőr kerületnél a testület működése során első ízben a kutyás járőrszolgálatot. Feltáró munkám során azt tapasztaltam, hogy a csendőr őrs a szervezet munkájának a legfőbb letéteményese volt. Az őrs tevékenysége volt a kulcsa a helyi lakossággal történő együttműködésnek. Ugyancsak fontos volt a portyaszolgálat megelőző jellege és az úgynevezett „nyílt" nyomozati tevékenység. A járőrszolgálat és nyomozati munka látható és a lakosság számára követhető volt, valamint átfogta a falu minden lényeges eseményét. A Magyar Királyi Csendőrséget a harmincas években ugyan valóban korszerűsítették, azonban a portyaszolgált — mint bevált szolgálati forma — semmit sem változott.

A Székesfehérvári Csendőr Kerület őrsei zömében csekély létszámú, 4-8 fő gyalogos őrsök voltak. A Székesfehérvári Csendőr Kerületnél nem működött sem lovas, sem vegyes őrs, amely komol gyakorlati nehézséget okozott. A gazdaság és a társadalom XX. századi fejlődése, történelmünk problémái, az I. és II. világháborúk, valamint az erőelvonások (például a Tábori Csendőrség létrehozása, a karhatalmi feladatok, a nemzetközi, a forradalmak, a román és a német megszállások, stb.) az őrsökön rendkívül gondokat okoztak, a közbiztonság színvonala vidéken romlott. A vizsgálat téma lényeges kérdése, hogy a Székesfehérvári Csendőr Kerület működési területe többször változott. Azoknak a vármegyéknek a területe, amelyekre a Székesfehérvári Csendőr Kerület hatósági területe kiterjedt jelentősen eltért az 1950. I. 1-vel bevezetett tanács-törvényben meghatározott megyék területétől. A kutatók többsége ezt a tényt sajátos módon figyelmen kívül hagyja.

A világháborúk alatti és a (román, német, szovjet) megszállások körülményei közötti csendőri tevékenység több szempontból sem megkerülhető és jórészt feltárásra vár. A román, a német, a magyar szervezetek utasításainak végrehajtásában való részvétel — gettósítás és deportálás, a vagyonelkobzás, a brutalitás és a hadműveleti területen végrehajtott cselekmények — a megelőző hat évtized eredményes, alapvetően elfogadott közbiztonsági jellegű tevékenységét, a bűnözés elleni harcukat háttérbe szorították. Emiatt a csendőri szervezet sok évtizedes közbiztonsági tevékenysége, módszerei, eredményei elhalványultak. E témakörben a rendvédelem, a honvédelem és a magyar közigazgatás felelősségét alig vizsgálták eddig.

A Pécsi- és a Szombathelyi Csendőr Kerületek működési területükön 1944. XI. 23-ig teljesítettek hagyományos csendőri szolgálatot, amikor a Kelet-Dunántúl térségének hadműveleti területté nyilvánítása nyomán bekapcsolódtak a honvédelmi harcokba. Az utolsó székesfehérvári kerületi parancsnokot, vitéz SELLYEI Vilmos cső. ezds-t pedig a 3. Magyar Hadsereg mellé rendelt hadműveleti kormánybiztossá nevezték ki. A honvédő harcok során és a partizánok elleni küzdelemben a „Csoknyai" gyalogsági harccsoportban, másfél száznál is több csendőr halt hősi halált Székesfehérvár védelmében.

Emléküket, sírjaikat ma a kerület legvégső működési területén semmi sem jelzi. Tévedés azt hinni, hogy egységbe, alegységbe szervezett csendőr alakulatok csak Budapesten vettek részt az 1944-1945-ös Budapest környéki harcokban, hiszen a Kelet-Dunántúlon — a visszavonulókból szervezett, csendőr alakulatok — hősiesen, rosszul felfegyverezve és kiképezve, a harcok során teljesen megsemmisültek.

A korabeli csendőri szolgálat kutatása napjaink rendvédelme számára is értékes tanulságul szolgálhat.

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”

című

XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a csendőrség lovas szervezeti elemeinél”

: (+36/06-20) 399-0743 **FRÖHLICH Dávid** **@: frohlich.david@freemail.hu**

- Tudományos fokozat:
- Oktatói fokozat:

- Kutatási terület:
XX. sz. első felének magyar hadtörténete.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek……1
- könyvrészek.....…na
- tanulmányok:……..….na
- egyéb tudományos közlemények:……..
1
- független idézettsége..…....na

Hirsch index: na

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:
A Huszár Múzeum Baráti Kör tagja.

Az előadó nem rendelkezik nyilvános adatbázisban elhelyezett publikációs jegyzékkel.

: (+36/06-20) 470-8734 **Dr. HEGEDŰS Ernő** **@: hegeduserno@freemail.hu**

- Tudományos fokozata:
A hadtudomány Ph.D. doktora.
- Oktatói Fokozata:
- Kutatási területe: a magyar Szent Korona őrzésének története, a légideszant és a repülestechnikai eszközök rendvédelmi alkalmazásának története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek…….. 3
- könyvrészek.....… 2
- tanulmányok:……..…. 51
- egyéb tudományos közlemények:…….... 2
- független idézettsége..…..... 15

Hirsch index: 2

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található
https://www.mtmt.hu

FRÖHLICH Dávid — HEGEDŰS Ernő

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a csendőrség lovas szervezeti elemeinél.

A forgópisztoly mintegy harminc éven át — 1882-től 1912-ig — volt része a csendőrség felszerelésének. Forgópisztollyal Magyar Királyi Csendőrségnél a csendőrtiszteket és a lovascsendőrség állományát látták el. A forgópisztoly rendszeresítésének általános okai voltak a rendőrségeknél és csendőrségeknél: a közelharcra való fokozott alkalmasság, a kis méret, illetve a nagy megállító erő, továbbá az, hogy töltve is biztonságosan hordható, és az elsütő billentyű lenyomásával azonnal használatra kész. A csendőrség katonailag szervezett rendvédelmi testület volt, ezért a haderő haditechnika-fejlesztési folyamatai irányából vizsgáltuk felszerelésének és fegyverzetének fejlődését. A csendőrségnél rendszeresített forgópisztolyok: az 1870 M. Gasser, az 1872 M Gasser, illetve az 1898 M Rast-Gasser, továbbá egy tisztázatlan típusú pisztoly, amely amerikai Constabulary forgópisztoly néven ismert. Tíz év után bizonyos egységesítési törekvések mutatkoztak a rendszeresített csendőrségi forgópisztolyok tárgyában, de ugyanezért kerültek ki a rendszerből rövid idő után a zsákmányanyagból származó fegyverek. Általában a csendőrség fegyverzet-rendszeresítési folyamatai — típusválasztása, minőségellenőrzési- és minőségi-átvételi rendszere, szabályzatszerkesztése, stb. — a honvédségtől függtek, hiszen a fegyverek átvételét és belövését a Magyar Királyi Honvéd fegyverzeti bizottságnak kellett elvégeznie, akárcsak a hozzájuk tartozó fegyver- és lőutasítás elkészítését. A lovas csendőrség kiképzési folyamatai is kapcsolódtak a honvéd lovassághoz. A csendőrség forgópisztoly-korszaka egészen 1912-ig tartott, amikor Frommer öntöltő pisztolyok kerültek rendszeresítésre a forgópisztolyok helyett.

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”
című
XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A határszéli csendőrség a kivételes hatalom időszakában”

: (+36/06-30) 912-7651 Dr. PARÁDI József @: paradi.jozsef@gmail.com

- Tudományos fokozat: bölcsész-doktor,
a hadtudomány kandidátusa
- Oktatói fokozat: nyugalmazott főiskolai tanár (az ELTE-ÁJK MÁJT külső munkatársa, a Had-tudományi Doktori Iskola témave-zető oktatója)

- Kutatási terület:
A magyar rendvédelem története 1867-1945.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek……..…….. 18
  könyvrészek.....… 13
- tanulmányok:……. 71
- egyéb tudományos közlemények:……..….. 6
- független idézettsége.....522

Hirsch index: 18

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. főszerkesztő-je és *„A magyar rendvédelem-történet öröksége”* című könyvsorozat szerkesztője.

Az előadó publikációs jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található.

http://www.mtmt.hu

PARÁDI József

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A határszéli csendőrség a kivételes hatalom időszakában.

A Kárpát-medencébe a csendőrség — osztrák közvetítéssel, Lombardián keresztül — Franciaországból érkezett. A neoabszolutizmus csendőr szervezete — melyet a közbeszédben „zsandár" szóval illettek — HABSBURG elnyomás egyik eszköze volt, bár a közbiztonság terén is vitathatatlan eredményeket ért el. A kiegyezés után azonban a neoabszolutizmus egyik erőszakszervezetének a HABSBURG birodalmi csendőrségnek a Magyar Királyság területén a további fenntartása elképzelhetetlen volt a nemzeti elnyomásban betöltött szerepe miatt. Ebben a magyar közvélemény és a politikai vezetés egyetértett.

Rövid idő alatt bebizonyosodott azonban, hogy az önkormányzati rendőrségi modell a magyarországi kistelepüléseken megbukott. Ezért a rend helyreállítása céljából teljhatalommal felruházott királyi biztosokat neveztek ki azon vármegye-csoportok élére, ahol a közbiztonság a leggyengébb volt. E királyi biztosok drasztikus eszközökkel ugyan, azonban néhány év alatt rendet teremtettek, de a megbízásuk lejárta után rövid időn belül visszarendeződött az anarchia.

Magyarországnak szüksége volt olyan rendvédelmi testületre, amely a polgári viszonyok között képes rendet teremteni vidéken. Ez a szervezet volt a csendőrség, amelyet a XIX. századi Európa valamennyi országában bevezettek. A testület azért volt közkedvelt, mivel — más rendvédelmi szervezettípushoz képest — gyorsan, hatékonyan és olcsón hozta létre, illetve tartotta fenn tartósan a rendet vidéken. TISZA Kálmán kezdeményezése nyomán így jött létre a Magyar Királyi Csendőrség az 1881/III.tc.-kel.

A XIX. század nyolcvanas éveinek közepére már az egész ország területére kiterjedően működött a testület, mely működését kezdetben nem a specializálódás (szolgálati ágak létrejötte), hanem a diszlokáció differenciálódása jelentette. Nőtt a szervezeti egységek száma, fokozatosan sűrűbbé vált a Magyar Királyság területét lefedő csendőrségi szervezeti egységek hálója.

Annak ellenére azonban, hogy a Magyar Királyi Csendőrségen belüli szakszolgálati ágak kialakulása döntően a két világháború közötti időszakra tehető, már a dualizmus időszakában is kialakultak a testület szervezetén belül a szakszolgálati ág jelleggel bíró szervezeti formák. Ilyen volt a tábori csendőrség, amely ugyan csak a hadrakelt seregben vált valósággá, azonban a létrehozása már a XIX. század nyolcvanas éveiben elkezdődött.

A határszéli csendőrség tekinthető a Magyar Királyi Csendőrségen belül a második szakszolgálati ágnak. Az Osztrák-Magyar Monarchiában három csendőrség működött az osztrák császári csendőrség, a magyar csendőrség és a bosznia-hercegovinai csendőrség. A Magyar Királyi Csendőrség része volt a horvát csendőrség is, amely egyfajta autonómiát élvezett a Magyar Királyság teljes területére (a városok területére csupán külön kérés alapján) kiterjedő magyar csendőrség szervezetén belül. A határszéli csendőrség a Magyar Királyi Csendőrségnek a határ őrzésére szakosodott része volt, amely döntően az úgynevezett „zöld határőrizet"-i teendőket látta el és a kishatárforgalom ellenőrzésében vett részt.

A határszéli csendőrség működési területe a magyar-román és a magyar-szerb határokra, azaz az Osztrák-Magyar Monarchia határainak a Magyar Királyság határaival egybeeső szakaszaira terjedt ki. E szakszolgálat országos szinten nem, azonban a csendőr kerületek szintjén már rendelkezett a határőrizeti feladatok ellátására specializált vezetéssel. A határszéli csendőrség szervezeti felépítése és működésének szabályozása tartalmazott olyan specifikumokat, amelyet a szervezet többi részében nem alkalmaztak. Ettől eltekintve azonban — az 1892-ben miniszterelnöki rendelettel létrehozott és 1918-ig működő — szakszolgálati ág mindenben megegyezett a Magyar Királyi Csendőrség többi részével.

A határszéli csendőrség léte a történelmi Magyarországhoz kapcsolódott. E szakszolgálati ágban szolgálatot teljesítő magyar csendőrök estek a legkorábban áldozatul a hazánkat szorongató ellenséges haderő csapatainak. Már a román haderő betörése alkalmával hősi halált haltak a magyar haza védelmében. A váratlan román támadás elől már nem volt lehetőségük a visszavonulásra. Harcoltak, amíg el nem estek.

Dicsőség a magyar hazát védő csendőr hősöknek!

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”
című
XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION
„Tábori csendőrség az Osztrák-Magyar Monarchiában”

: (+36/06-20) 910-5291 Dr. SZAKÁLY Sándor @: sakat@mail.datanet.hu

- Tudományos fokozat: MTA doktora
- Oktatói fokozat:
habilitált egyetemi tanár

- Kutatási terület:
A XIX-XX. századi magyar had- és sporttörténet, különös tekintettel a Magyar Királyi Honvédség és a Magyar Királyi Csendőrség tisztképzésének történetére.

Az előadó szerzőségével publikált,
a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek…….. 21
könyvrészek..... 52
- tanulmányok:…… 78
- egyéb tudományos közlemények:…….. 5
- független idézettsége..…... 441

Hirsch index: 12

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Bizottságának tagja. A Magyar Történelmi Társulat alelnöke. Az Osztrák-Magyar Tudományos és Oktatási Kooperációs Akció Alapítvány kuratóriumának elnöke. A Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság választmányának tagja. A Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány kurátora. Az egri Eszterházy Károly Főiskola Intézményi Doktori Tanácsának tagja. A Hadtörténelmi Közlemények, a Bécsi Magyar Napló, a Magyar Napló szerkesztőbizottsági tagja.

Az előadó publikációs jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található.

http://www.mtmt.hu

SZAKÁLY Sándor

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Tábori csendőrség az Osztrák-Magyar Monarchiában.

Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejében a tábori rendészeti feladatokat a csendőrség látta el, amely teendők végzésére mozgósításkor, illetve háború időszakában került sor. A tábori csendőrség nem volt állandó szervezet, hanem a kivételes hatalom időszakában a monarchia csendőrségeinek személyi állományaiból e feladatra vezényelt csendőrökből hozták létre.

A feladatok ellátására a csendőrlegénység tagjait békeidőszakban tanfolyamokon képezték ki. Az ellátandó feladatokat, a tábori csendőrséggel és tábori csendőrökkel szembeni elvárásokat szabályzatokban foglalták össze.

A békeidőszakban a tábori csendőrség működéséről az elöljárók a hadgyakorlatok alkalmával kaphattak képet. Az ott tapasztaltak alapján fogalmazhatták meg a szakterület vezetői az elvárásaikat, a változtatásokkal kapcsolatos igényeiket.

A tábori csendőrség tevékenysége 1914 és 1918 között volt a leginkább kézzelfogható. Ugyanakkor ez a közel öt esztendős háborús időszak rámutatott arra is, hogy ilyen nagy létszámú haderőben, ilyen hosszú háború során a békeidőszakban tervezett tábori csendőri létszám nem elegendő a feladatok ellátására. Egyre több, a csendőrségi – így tábori csendőri – kiképzésben nem részesült személy alkalmazása vált szükségessé a tábori rendészeti feladtok ellátására, ami szakmai problémákat vetett fel.

Az Osztrák-Magyar Monarchia háborús vereségével és annak felbomlásával a háború során alkalmazott tábori csendőrség is megszűnt. Az úgynevezett „utódállamok” történetében tábori csendőrség felállítására ténylegesen a II. világháború éveiben került sor.

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”
című
XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A francia csendőrség II. világháború utáni fejlődése”

: (+36/06-30) 479-5654 Dr.jur. SZÉKELY Zoltán @: szekely.zoltan@uni-nke.hu
doktorandusz

- Tudományos fokozat:
- Oktatói fokozat: tanársegéd

- Kutatási terület:
A XIX-XX. századi magyar jog- és rendvédelem-történet.

na

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek…….. 1
  könyvrészek..... 0
- tanulmányok:…… 0
- egyéb tudományos közlemények:…….. 0
- független idézettsége…... 0

Hirsch index:

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774. és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257. szerkesztőségi tagja.

Az előadó publikációs jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található.

http://www.mtmt.hu

SZÉKELY Zoltán

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A francia csendőrség II. világháború utáni fejlődése.

A csendőrség intézménye Franciaországban jött létre. A francia kutatók a XIII. századig vezetik vissza a szervezet történetét. Kezdetben a testületet Maréchaussée-nek nevezték és főként íjászokból állt. Feladatát pedig a magukról megfeledkezett zsoldosok regulázása alkotta. Az idők folyamán azonban — az eredményesen működő — szervezet hatáskörét fokozatosan kiterjesztették a lakosság kérésének megfelelően.

XVI. Lajos nevezte át a testületet csendőrséggé. A nagy francia forradalom ugyan eltörölte a szervezetet, azonban viszonylag gyorsan bebizonyosodott a szükségessége ezért .visszaállították. A testületet Napóleon korszerűsítette. A Napóleon-i császárság vonzáskörébe tartozó államokban — a francia közigazgatási modell részeként — a csendőrség intézményét bevezették. A csendőrséget pedig — mint eredményes szervezetet — Napóleon bukását követően is megtartották. A XIX. században Európa valamennyi országában felállították a testületet.

A csendőrség intézménye Franciaországban is fejlődött. Mindvégig megtartotta azonban kettős függőségét a belügyi és a hadügyi tárca alárendeltségében. Az előadás a Francia Nemzeti Csendőrség II. világháború utáni fejlődési folyamatát ismerteti.

Figyelemre méltó, hogy olyan országban mint Franciaország — ahol nem volt cél a polgári állam lebontása, mint Magyarországon 1945 után — a nemzeti csendőrség megújulását nem akadályozták, pedig a kollaboráns kormányok csendőrsége a németekkel jelentős mértében együttműködött.

A háborús időszakok harci cselekményei szinte minden alkalommal komoly megerőltetést jelentenek a rendvédelmi testületeknek és jelentős veszteségekkel járnak úgy személyzeti mind szervezeti és gazdálkodási tekintetben. Ez a győztesekre és a vesztesekre egyaránt igaz. Franciaország esetében a helyzet egyedi, mivel a háború elején vereséget szenvedett, melynek nyomán területének egy részét megszállták másik részén pedig a győzteseket szövetségesnek tekintő állam alakult ki. A De Gaulle által vezetett emigráció tevékenysége következtében azonban Franciaország mégis a győztesek oldalán került ki a II. világháborúból. Ekkor a kollaboráns kormányok által irányított csendőrség szervezetét jelentős mértékben átalakították a személyi állomány kompromittált részét megbüntették. Az angol és a brit szövetségesek és a De GAULLE-i felszabadító mozgalom azonban nem törekedett a polgári állam megszűntetésére, hanem annak újjászervezését tartotta céljának. Ebből fakadóan pedig nem a Francia Nemzeti Csendőrség felszámolását igyekezett megvalósítani, hanem a testületet az új hatalom arculatára formálta át.

A világon szinte mindenütt és minden korban voltak és vannak a regnáló rendvédelemi testületeknek ellenzői. A csendőrség ellen mint rendvédelmi testülettípus ellen általában a globalizáció hívei lépnek fel azzal az igénnyel, hogy világszerte homogenizálják a rendvédelmi testületeket. Ezzel az irányzattal akkor lehetne egyetérteni, ha a nemzetek eltűntek volna a földgolyóról.

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”
című
XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása”

: (+36/06-30) 963-6169 **VEDÓ ATTILA** **@: horatis@gmail.com**
doktorandusz

- Tudományos fokozat:
- Oktatói fokozat:

- Kutatási terület:
A magyar államhatár jelek és a Magyar Királyi Csendőrség története.

Az előadó szerzőségével publikált,
a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek……..na
  könyvrészek.....… 1
- tanulmányok:……..… 7
- egyéb tudományos
  közlemények:……..na.
- független idézettsége..…... na

Hirsch index: na

Rendvédelem-történetért elismerései: ; ✠

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján található

https://www.szbmrtt.atw.hu

VEDÓ Attila

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása.

A dualizmus időszakában a karhatalmi fellépés fogalomköre alatt sokkal szélesebb tevékenységi kört értettek, mint amit napjaink szóhasználata lefed. A karhatalom nem jelentett egyet az ún. csapaterővel végrehajtott feladatokkal, hanem a közigazgatás működésének olyan támogatását jelentette, melyben a legitim fizikai erőszak állami monopóliumával bíró fegyveres testületek jelenléte vagy intézkedése volt szükséges. A korszakban mindenképpen meg kell különböztetni a „karhatalom" és a „rendőri segély" fogalmát, melyek között azonban nem volt éles határvonal. Nem különült el élesen a rendészeti és a katonai karhatalom alkalmazása sem, hiszen a Magyar Királyi Csendőrségen túl a közös hadsereg és esetenként a honvédség csapatai is részt vettek közbiztonsági jellegű feladatokban.

Előadásomban a téma korabeli szabályozásán és normatív hátterén túl arra keresem a választ, hogy milyen módszerekkel és eljárásokkal éltek a karhatalmi kötelékben fellépő csendőrök, milyen felde*rítés előzte meg a csapaterő alkalmazását, és hogyan hajtották végre a mai fogalmaink szerinti tömegkezelési feladatokat. A XIX. század végén kidolgozott „karhatalmi harcászati" elvek közül számos a mai napig érvényes és világszerte alkalmazott módszerek alapjául szolgálva járul*t hozzá a közrend és közbiztonság fenntartásához. Fontos megjegyezni, hogy a vizsgált módszertan csak a korabeli társadalmi és közigazgatási viszonyokkal együttesen, nemzetközi kitekintés és összehasonlítás mellett értelmezhető, mivel annak hazai gyakorlata megfelelt a korabeli Európa polgári rendfenntartási gyakorlatának. A rendelkezésre álló eszközök korlátozottsága leszűkítette a csapaterő mozgásterét, amely a rendészeti jellegű problémára sokszor csak katonai jellegű választ tudott adni. Ezek technikái, tapasztalatai és máig érvényes tanulságai képezik előadásom sarokpontjait.

ELTE-ÁJK MÁJT

SZBMRTT CST. SZO.

„A kivételes hatalom és a közbiztonság”
című
XIV. MAGYAR KÖZBIZTONSÁG-TÖRTÉNETI TUDOMÁNYOS SZIMPOZION

„A kivételes hatalomról szóló 1912/LXIII.tc. európai párhuzamai és megalkotásának körülményei”

: (+36/06-70) 292-9288 Dr. VÖLGYESI Levente @: lvolgyesi@ajk.elte.hu

- Tudományos fokozat: PhD (állam- és jogtudomány) lic.iur.can.
- Oktatói fokozat: adjunktus

- Kutatási terület: Jogtörténet; építési és műemlékvédelmi jog története; egyházjog; városjogok

Az előadó szerzőségével publikált,
a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:

- könyvek……1
  könyvrészek.....….16
- tanulmányok:……..……18
- egyéb tudományos közlemények:…….. …2
- független idézettsége..……..0

Hirsch index:

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek:

MTA Köztestület, Magyar Kánonjogi Társaság, Budapesti Honismereti Társaság

és a Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport tagja

Az előadó publikációinak jegyzéke
a Magyar Tudományos Művek Tárában található.

https://www.mtmt.hu

VÖLGYESI Levente

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A kivételes hatalomról szóló 1912/LXIII.tc. európai párhuzamai és megalkotásának körülményei.

A kivételes hatalom jogintézményével minden európai államnak foglalkoznia kellett modernkori történelme folyamán. Természetesen az intézmény elnevezése az előbbitől különbözhet, de lényegét tekintve ugyanazt a különös államhatalmi helyzetet szabályozza. Egy polgári demokratikus államberendezkedés rendes működése esetében annak írott vagy történelmi alkotmánya védi és garantálja a három klasszikus hatalmi ág egyensúlyát és kontrollját. De ugyanígy szükséges a jogrendnek tartalmaznia a rendkívüli állapot esetén előálló hatalomgyakorlás különös feltételeit, így hadiállapot vagy szükségállapot bevezetésének objektív kritériumait, működésének lehetőségeit és korlátait, valamint fennállásának a lehetőség szerinti minél korábbi megszűnését.

A kivételes hatalom lényege, hogy a végrehajtó hatalmi ág a megszokottnál tágabb hatáskörrel kerül felruházásra, leginkább a törvényalkotási jogkör területén. Előfordulhat, hogy a bírói hatalmi ágra tartozó kérdésben is a végrehajtó hatalom kap meg részterületeket, de ezt a legtöbb európai jogrendszer kifejezett óvatossággal és tartózkodással kezeli. A legfőbb veszélyt a végrehajtó hatalom indokolatlan túlterjeszkedése és a diktatórikus tendenciák felerősödése jelentheti.

Magyarországon az 1912. évi LXIII. törvénycikk háború esetére vezette be, majd a kivételes hatalom lehetőségét az első világháború idején kibővítették. A KÁROLYI Mihály fémjelezte Népköztársaság, majd a Tanácsköztársaság felszámolása után az 1920. évi V. törvénycikk fenntartotta az intézményt. Az 1922. évi XVII. törvénycikk feljogosította a Kormányt, hogy szükségrendeletek alkalmazásával — bár fogyatkozó mértékkel, de — ideiglenesen hatályban tartsa azt.

Az előadás — a rendelkezésre álló időkeretben — kitér a törvényi felhatalmazás terjedelmére és tartalmára, továbbá az említett jogszabályokon kívül bemutatja azokat a rokon törvényeket és fontosabb rendeleteket, amelyek ismerete nélkül a jogintézmény jogszabályi környezetének ismerete nem lehetne teljes, s amely nélkül a rendvédelmi szervek felhatalmazásának mértéke sem könnyen indokolható, megérthető és elfogadható.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság rendezvénysorozatainak rendezvényei közül a *„A kivételes hatalom és a közbiztonság”* című XIV. magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion bizonyára azért is lesz emlékezetes, mert ekkor került szervezet számára első ízben átadásra rendvédelem-történeti elismerés a Szemere Bertalan Díj adományozása formájában. Ezen elismerésben az ELTE-ÁJK MÁJT részesült, melynek az átadására a szimpozion kezdetén került sor. A laudatio tartalma kifejezésre juttatta a díj adományozásának okait.

„ Laudatio

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság dicséretre méltó hagyománya, hogy a rendvédelem-történet azon hazai és külföldi kutatóinak, oktatóinak — akik a diszciplína érdekében, nem utolsó sorban, az eredmények közzé tételében jeleskednek, évről évre elsősorban a szimpózionjain és a konferenciáin — elismeréseket ad át.

Az idén, most először kicsit szakítva e hagyománnyal— vagy éppenséggel egy új hagyomány kezdeti lépéseként —, nem egy személy, hanem egy intézmény kap elismerést, nevezetesen: az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszéke.

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara az egyetem második, legrégebben,1667-óta működő fakultása. A Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék vezetője, dr. MEZEY Barna rektor, egyetemi tanár is — ahogyan a vonatkozó tanulmányában írta — bizonytalan azonban abban, hogy mikor is vette kezdetét az egyetemen a jogtörténet oktatása. Némiképp jobban behatárolható az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság kapcsolatának a története. Bizton állítható, hogy szilárd — több társadalmi formációt, állami berendezkedést és rendszerváltást átívelő — kapcsolatról van szó. E kapcsolatot nem a politikai érdekek motiválták, hanem a tudomány és a nemzeti történelmünk iránti elkötelezettség, illetve szeretet és tisztelet. Ezen a szilárd elvi alapon nyugszik a két intézmény kapcsolata. Ez a kapcsolat a nyolcvanas években az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudomány Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszéke és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság vezetőjének az együttműködésével kezdődött, majd folyamatosan gyarapodott és szélesedett.

A tanszék vezetője — bár nemcsak tanszékvezetőként, hanem akár dékánként, akár pedig most, rektorként — mindig megtalálta azt a lehetőséget, amelynek eredményeképpen a két szervezet, az állami felsőoktatási intézmény és olykor a rendvédelem-történeti kutatások érdekében, az állam helyett is tevékenykedő társaságunk közösen gyarapíthassa a történeti tudásunkat, amelynek egyik példája éppen ma, ezen a szimpozionon is látható, tapasztalható, hiszen — egyébként, nemcsak ma, hanem már évek óta — az Állam- és Jogtudományi Kar helyiségben tarthatjuk, rendezhetjük meg a Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékkel közösen társaságunk közbiztonság-történeti szimpozionjait.

Nemcsak ilyen értelemben működünk együtt. Az együttműködés tényeit hosszan lehetne sorolni, ám itt most, részben az időhiány miatt is, csak néhány példát említsünk meg!

A tanszék oktatói közül többen — nem csupán a két intézmény közös szervezésében megvalósuló immár hagyományosnak tekinthető magyar közbiztonság-történeti szimpozion sorozat rendszeres előadói, hanem — a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság konferenciáin is megosztják kutatási eredményeiket a hallgatósággal. Az ő tanulmányaik megtalálhatók tudományos társaságunk periodikájában a *Rendvédelem-történeti Füzetek*-ben. Hasonló a helyzet a tanszék által rendezett konferenciákon a tudományos társaságunk tagjainak előadásai tekintetében is. A társaságunk nem egy tagja oktat valamilyen formában a tanszéken. És megemlíthető még néhány közös kiadvány is. Az szinte természetes, hogy a társaságunk tagjai közül nem egy az ELTE-ÁJK-án szerzett diplomát, tudományos fokozatot, néhányan éppen a Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék vezetőjének tanítványaiként.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság a XX. század utolsó évtizedében alakította ki elismerési rendszerét. A magyar rendvédelem-történet gondozása terén kimagasló eredményeket elérőket kívánta olyan elismerési lehetőséghez juttatni, amely független az államhatalmat — a szavazók többségének jóvoltából — hosszabb-rövidebb ideig birtokló pártok politikai megfontolásaitól. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elismeréseinek mindegyike, így az átadásra kerülő Díj odaítélése is kizárólag szakmai szempontokat, a magyar nemzet érdekeit veszi figyelembe.

Bátran mondhatjuk, hogy az átadásra kerülő Díj nem csupán a múlt, az eddigi együttműködés elismerése, hanem a jövőre irányuló a szó nemes értelmében vett »szerződés«-e is egyben. Nemcsak a már

járt úton célszerű tovább haladnunk, hanem új lehetőségeket is keresnünk kell arra vonatkozóan, hogy még eredményesebben dolgozhassunk közösen a magyar történelem olykor szeretettnek, máskor azonban gyűlöltnek érzett, ám nemzeti biztonságunk szempontjából mindenféleképpen nagyon fontos, nélkülözhetetlen terrénumán a magyar rendvédelem múltjának feltárása érdekében.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság a Szemere Bertalan Díj átadásával fejezi ki elismerését a az ELTE-ÁJK MÁJT vezetésének és minden tagjának a magyar rendvédelem történetének művelése terén kifejtett tevékenységéért. ”

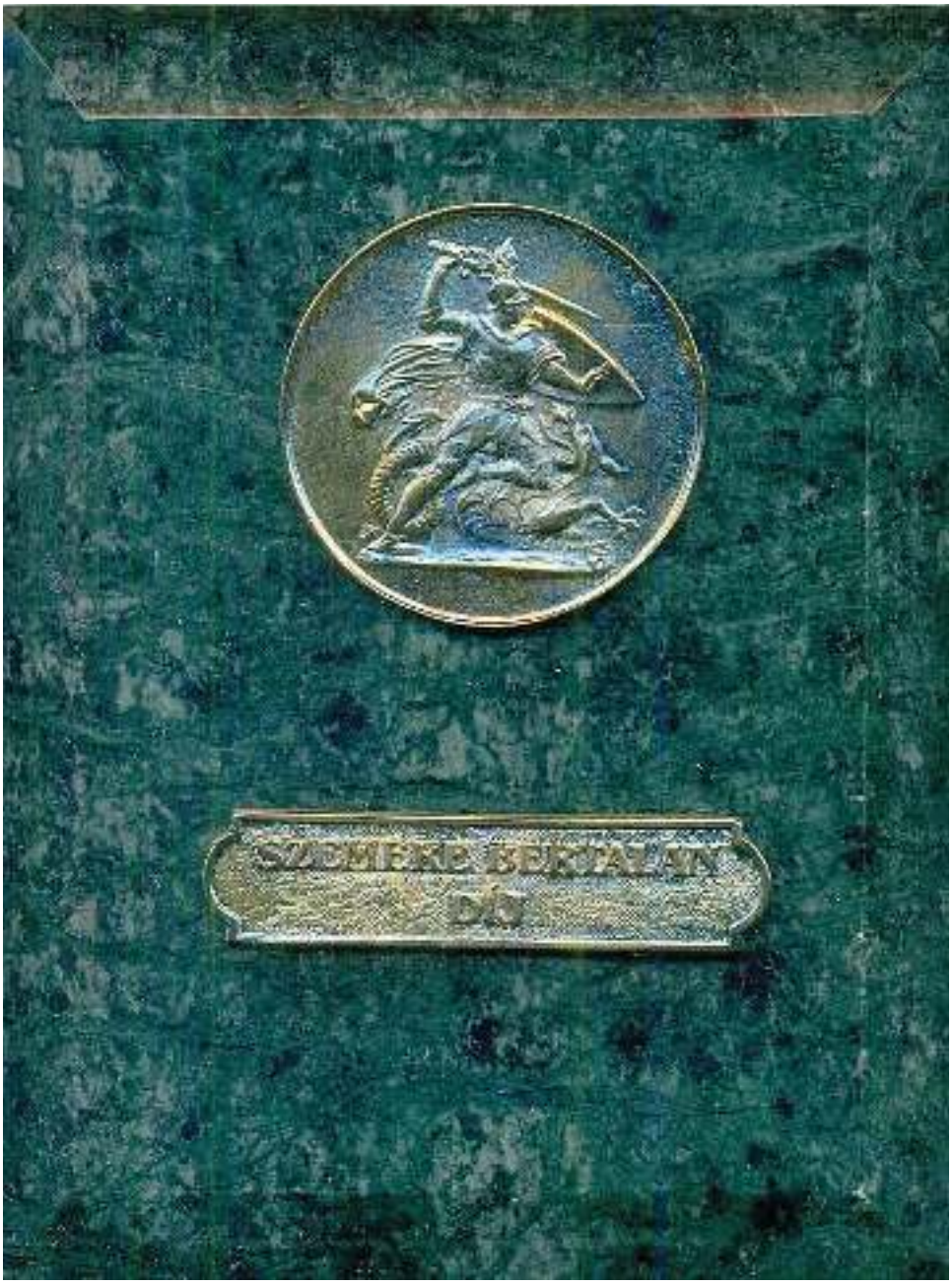
A díjátadás emelkedett légkörű aktusától eltekintve a szimpozion valódi tudományos rendezvény volt. A résztvevők köréből üdítő módon hiányoztak azok a személyek, akik csupán az egyéni karrierjük egyengetése egyik színterének tekintik a tudományos rendezvényeken való megjelenést. Az előadók pedig nem mások tollaival igyekeztek ékeskedni, illetve nem a hivatali munkakörük teendőinek, valamint azzal kapcsolatos elképzeléseiknek az ismertetését igyekeztek tudományos eredményként beállítani, hanem saját kutatási eredményeiket osztották meg a hallgatósággal. A meghívón szereplő előadók (lásd 2014-103. körlevél) a tervezett témákat adták elő. Az előadások tanulmánnyá fejlesztett változatait — amennyiben harmonizálnak a *Rendvédelem-történeti Füzetek* közlési feltételeiben foglaltakkal — a periodika befogadja.

A rendezvény jó hangulatban valósult meg, ahol az előadásokat mintegy 40-50 fő körüli hallgatóság élénk figyelme kísérte. Hat szervezet képviselői is résztvettek a tudományos szimpozionon. A hallgatóság a rendvédelmi testületek és a honvédség személyi állománya, felsőoktatási intézmények oktatói és hallgatói, valamint közgyűjtemények munkatársai, illetve rokon érdekeltségi körű társadalmi szervezetek tagjai közül kerültek ki.

Délutánra jelentősen megcsappant ugyan a hallgatóság, azonban rövid de élénk vitával zárult a szimpozion. A vita lényege elsősorban az ismertetett témák részleteire irányult. Elvi kérdések, tendenciák megítélésében a jelenlévők egyetértően foglaltak állást.

A konferencia zárásaként a levezető elnök bejelentette a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság következő tervezett rendezvényének témáját és az arra való jelentkezés módját.

A SZEMERE BERTALAN-DÍJ
PLAKETT ÉS JELVÉNY
(Tervezte : ZEIDLER Sándor)

PARÁDI Ákos

Rendvédelem-történeti tudományos konferencia a Nemzeti Közszolgálati Egyetem „Rendészettudományi" Karán.

Az I. világháború 100 éves évfordulójához kapcsolódóan világszerte rendezvényeket szerveznek. Ehhez a tendenciához kapcsolódott a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen a

„Csendőr, rendőr és honvéd
az Osztrák-Magyar Monarchia és a nagy háború időszakában"

című konferencia, melyet2013-ban az egyetem tudományos rektorhelyettese dr. SZAKÁLY Sándor prof kezdeményezett.

A konferencia helyszíne stílusosan az úgynevezett „Rendészettudományi" Kar tanácsterme volt.

A konferencia 2014. II. 27-én $09^{\underline{00}}$ - 2014. II. 27. $13^{\underline{00}}$ -ig tartott.

A konferenciát megnyitotta és levezette jelen sorok írója. A megnyitó keretében a levezető elnök nagy vonalakban ismertette a nemzeti rendvédelem-történetünk sanyarú sorsát az intézményben. E témakör lényegében annak káros szemléletnek esett áldozatul, amely szerint nem e feltárt kutatási eredmények a lényegesek, hanem az, hogy nemzeti történelmünk egy-egy szeletéről bizonyos érdekcsoportok miként vélekednek. Akik pedig nem ezen vélekedésekhez igyekeznek igazodni, hanem a történelmi igazsághoz ragaszkodnak — mint ahogyan azt a tanintézetben a rendvédelem-történet művelői és oktatói is tették — azokat a tantárgyukkal együtt kiszorították az oktatásból. Ezért üdvözölte a megnyitóban a levezető elnök azt, hogy az intézmény falai között — hasonlóan a rendszerváltás utáni időszakhoz — ismét lehetőség nyílt rendvédelem-történeti tartalmú rendezvényre, bár még mindig várat magára a témakör oktatásba integrálása, a szaktanszék felállítása.

A helyzet a valóságban azonban sokkal rosszabb, mint ahogyan az a megnyitóban elhangzott. Folyamatban van ugyanis az úgynevezett rendészetelméleti tanszék létrehozása, ahol a tanszék munkatársainak minden bizonnyal alapfeladatát fogja képezni a nem létező áltudomány a rendészetelmélet „megalapozása". Arra tehát akad a magyar költségvetésben forrás, hogy nem létező áltudományt fabrikáljanak egyesek. Arra azonban nem futja, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünket gondozó és a hivatástörténeti tapasztalatokat az új szakembergárdának interpretáló tanszéket létrehozzanak a Nemzeti Közszolgálati egyetem „Rendészettudományi" Karán. Vajon kiknek lehet az érdeke, hogy a jövő magyar rendvédelmi szakembereit tudatlanságban tartsák a hivatásuk nemzeti történetét illetően. Az ugyanis nyilvánvaló, hogy ez a helyzet nem lehet érdeke sem a magyar nemzetnek, sem pedig a magyar rendvédelemnek, illetve a szakterületen szolgálatot teljesítőknek.

Dr. SUBA János a megnyitót követően az első előadó — térképész, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum Térképtárának a vezetője — volt, akinek a magyar határtörténet a kutatási terület. E témakörben védte meg tudományos fokozatát.[1] Ezúttal azonban:

„A katonai rendőrség felállítása
az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében"

címmel tartotta meg előadását.

Az előadó az Osztrák-Magyar Monarchia és hadereje felbomlásának az időszakába vezette vissza a hallgatóságot, amikor — az egyébként nemzetközi összehasonlításban is példátlanul csekély számú — tábori csendőrség működését, a hadvezetés kénytelen volt a hadra fogható sorkötelesek köréből létrehozott katonai rendőrség felállításával megerősíteni.

Ebben a témakörben az előadó már publikált tanulmányt 2008-ban a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Prteasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774 periodikában „A katonai rendőrség felállítása a hátországban 1917-ben" címmel.[2]

Dr. SUBA János előadó munkásságának tartalma, az MTMT-ben 2014. márciusáig rögzített tudományos reputációja szerint:

- 1 könyvet alkotott és 70 könyv létrehozásában társszerzőként vett részt;
- 109 tanulmányt publikált;
- 5 konferencia-kötetben jelentetett meg tanulmányokat;
- alkotásaira tudományos közleményekben 1 független hivatkozás hivatkozott;
- Hirsch-indexe: 1.

Dr. SZAKÁLY Sándor a konferencia második előadója, a Veritas Intézet igazgatója — korábban a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos rektor-helyettese — volt, akinek a kutatási témája a két világháború közötti magyar hadtörténelem. E témakörben szerezte meg tudományos fokozatait is.

A bölcsészdoktori disszertációját — előadása témakörében — a *„Magyar tábori csendőrség 1938-1944"* címmel 1981-ben védte meg az ELTE-BTK-án.[3] Kandidátusi értekezésének, akadémiai doktorátusának és a professzori habilitációjának témája azonban már eltért az előadása témájától.[4] Ezúttal:

A tábori csendőrség
az Osztrák-Magyar Monarchia haderejében"

címmel tartotta meg előadását.

Az előadó ebben a témakörben 1990-ben publikált monográfiát *„A magyar tábori csendőrség"* címmel, melyet a Zrínyi Kiadó jelentetett meg 154 oldalas terjedelemmel. E könyv második javított, bővített és átdol-

gozott változatát publikálta az előadó 2000-ben *„A magyar tábori csendőrség története 1938-1945”* címmel, melyet az Ister Kiadó jelentetett meg 173 oldalas terjedelemmel.[5]

Az előadó, előadása témájában — a monográfiák mellett — tanulmányokat is kiadott:

- a *Hadtörténelmi Közleménmyek*-ben 1981-ben „A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének megszervezése és alkalmazása a második világháború idején 1938-1944” címmel[6] ;
- a *Rendvédelem-történeti Füzetek*-ben „Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének tábori csendőrsége” címmel.[7]

Dr. SZAKÁLY Sándor a tudományos fórumokon megvédett és több ízben publikált kutatási eredményeinek egy részét osztotta meg a hallgatósággal. Az előadó a hallgatóság tetszését elnyerő, impozáns előadást tartott, amely bőséges adatokat tartalmazott és gondolatébresztő összefüggésekre, következtetésekre hívta fel a figyelmet.

Dr. SZAKÁLY Sándor munkásságának integráns részét képezi a két világháború közötti Magyar Királyi Csendőrség története. Az előadó munkásságának tartalma az MTMT-ben 2014. márciusáig rögzített tudományos reputációja szerint:

- 18 könyvet alkotott szerzőként és 52 kötet létrehozásában társszerzőként, illetve 3 kötet előállításában szerkesztőként vett részt;
- 78 tanulmányt publikált;
- 5 konferenciakötetben jelentetett meg tanulmányokat;
- alkotásaira tudományos közleményekben 497 esetben hivatkoztak, amelyből 443 a független idézet;
- Hisrch-indexe: 12.

Dr. SALLAI János a konferencia harmadik előadója a Nemzeti Közszolgálati Egyetem „Rendészettudományi” Karának professzora volt, aki ugyan a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó témákkal szerzett tudományos fokozatot, illetve habilitált, ezek a témák azonban nem tartoznak az előadása témakörébe.[8] Ezúttal:

„A magyar állami(fővárosi) rendőrség születése 1872 1881”

címmel tartotta meg előadását.

Ebben a témakörben az előadó még nem publikált, bár a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó alkotások képezik munkássága jelentős részét.

Dr. SALLAI János előadó munkásságának tartalma az MTMT-ben 2014. márciusáig rögzített tudományos reputációja szerint:

- 26 könyvet alkotott szerzőként és 10 kötet létrehozásában társszerzőként, illetve 1 kötet előállításában szerkesztőként vett részt;
- 59 tanulmányt publikált;
- 2 konferenciakötetben jelentek meg tanulmányai;

- alkotásaira tudományos közleményekben 73 esetben hivatkoztak, melyek közül a független idézetek száma 72;
- Hirsch-indexe: 4.

Az első három előadást szünet követte.

Dr. PARÁDI József nyugalmazott főiskolai tanár, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke volt a konferencia negyedik előadója, aki egyetemi doktori disszertációját[9] és kandidátusi értekezését[10] is a magyar rendvédelem-történet körében védte meg. A bölcsészdoktori disszertációjának a résztémáját alkotta az előadás témája.

Ebben a témakörben az előadó monográfiát először 1984-ben publikált *„A határszéli csendőrség 1891-1914”* címmel, melyet a Határőrség jelentetett meg 95 oldalnyi terjdelemmel.[11] 2003-ban pedig az előadó újabb könyve jelent meg ebben a témakörben *„Csendőrség a határőrizetben”* címmel a Tipico Design Kiadó gondozásában 186 oldalnyi terjedelemmel.[12]

Dr. PARÁDI József előadása témakörében — a monográfiák mellett — tanulmányokat is publikált:

- a *ZMKA Akadémiai Közlemények*-ben 1987-ben GÁSPÁR László társszerzőségével „A magyar határőrizeti szervek feladatai, a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában 1912-1914” címmel[13];
- a *Rendvédelem-történeti Füzetek*-ben 1994-ben „Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt” címmel[14];
- a *Rendvédelem-történeti Füzetek*-ben 2010-ben „A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata” [15];
- *Rendvédelem-történeti Füzetek*-ben 2011-ben „A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrizetében” címmel[16];
- *Rendvédelem-történeti Füzetek*-ben 2012-ben „Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége” címmel.[17]

Dr. PARÁDI József a tudományos fórumokon megvitatott és többszörösen publikált kutatási eredményeinek egy részét osztotta meg a hallgatósággal. Az előadó ismeretanyag-gazdag és dinamikus előadását élénk érdeklődés kísérte, mivel a témakör meglehetősen ritkán érintett a szakterület konferenciáin.

Dr. PARÁDI József munkásságának egyik fontos eleme az előadása által érintett témakör, melyet publikációi jelentős részében érintett valamilyen formában. Az előadó munkásságát a magyar rendvédelem-történet körében fejtette ki.

Az előadó munkásságának tartalma az MTMT-ben 2014. márciusáig rögzített tudományos reputációja szerint:

- 12 könyvet alkotott szerzőként és 13 kötet létrehozásában társszerzőként, illetve 6 kötet előállításában szerkesztőként vett részt;
- 71 tanulmányt publikált;
- 6 konferenciakötetben jelentek meg tanulmányai;
- alkotásaira tudományos közleményekben 958 esetben hivatkoztak, melyek közül a független idézetek száma 522;
- Hirsch-indexe: 18.

Dr. KAISER Ferenc a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának habilitált docense volt a konferencia ötödik előadója, aki a magyar rendvédelem-történettől a hadihajózás történetéig terjedő meglehetősen szerteágazó kutatási területtel rendelkezik. Tudományos fokozatát a két világháború közötti magyar csendőrség témakörében szerezte meg.[18]

Ezúttal:

„A tábori csendőrség az I. világháborúban."

címmel tartotta meg előadását.

Ebben a témakörben az előadó még nem publikált, bár a magyar csendőrség történetét feldolgozó műveiben a témát több ízben érintette.

Az előadó meglehetősen nehéz helyzetben volt, hiszen arról a témáról kellett beszélnie, amelynek a kutatója — dr. SZAKÁLY Sándor — a konferencián már kifejtette véleményét. Dr. KAISER Ferenc azonban rutinos módon hasznosította azt a lehetőséget, hogy az előadások limitált idejébe természetesen nem lehetett egy-egy téma valamennyi részletét kifejteni. Így számára bőséges lehetőség kínálkozott arra, hogy előadásában — dr. SZAKÁLY Sándor által elhangzottakra építve — gazdag ismeretanyagot osszon meg a hallgatósággal az Osztrák-Magyar Monarchia tábori csendőrségére vonatkozóan.

Az előadó munkásságának tartalma az MTMT-ben 2014. márciusáig rögzített tudományos reputációja szerint:

- 2 könyvet alkotott szerzőként és 4 kötet létrehozásában társszerzőként vett részt;
- 19 tanulmányt publikált;
- 3 konferenciakötetben jelentetett meg tanulmányokat;
- alkotásaira való hivatkozások még váratnak magukra;
- Hirsch-indexe: 0.

Dr. KALÓ József a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának adjunktusa volt a konferencia utolsó előadója, akinek a bimbódzó munkássága a két világháború közötti Magyar

Királyság honvédsége tiszti karának — különös tekintettel SZOMBATHELYI Ferenc életútjára — a témáját foglalja magában. Tudományos fokozatát *„Szombathelyi Ferenc a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar élén”* című Ph.D. disszertációjával szerezte meg.[19] Ezúttal:

„A magyar katona a Nagy Háborúban”

címmel tartotta meg előadását.

Ezzel a témával ugyan az előadó még nem publikált, azonban a témakört számos alkotásában érintette már valamilyen formában.

Dr. KALÓ József előadó témája meglehetősen elért a többi előadóétól, hiszen az előtte szólók a korabeli magyar rendvédelmi testületekkel, illetve rendvédelmi szakterületekkel foglalkoztak a kivételes hatalom időszakában. Az előadó viszont nem a rendfenntartás terén tevékenykedőkkel, hanem a honvédelem terén szolgálatot teljesítőkkel foglalkozott előadásában.

Az előadó munkásságának tartalma az MTMT-ben 2014. márciusáig rögzített tudományos reputációja szerint:

- 1 könyvet alkotott szerzőként és 2 kötet létrehozásában társszerzőként vett részt;
- 6 tanulmányt publikált;
- 1 konferenciakötetben jelentetett meg tanulmányt;
- alkotásaira tudományos közleményekben független idézők 3 esetben hivatkoztak;
- Hirsch-indexe: 1.

A szervezők az előadók számára Power-Point kivetítési lehetőséget biztosítottak, mellyel az előadók változó sikerrel éltek. A gazdagabb képanyaggal ugyanis a helyi vetítő program nehezen tudott megbirkózni.

A konferencia 6 előadója közül öten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjai voltak.

A konferencia zárásaként, a levezető elnök lehetőséget biztosított a hozzászólásokra, illetve a kérdések feltételére.

Egyetlen kérdés hangzott el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem „Rendészettudományi” Karának oktatója részéről, amely arra irányult, hogy milyen polgári hagyományai vannak a rendvédelmi testületek tagjai katonai bíróság elé állításának.

A levezető elnök a kérdésre válaszolva elmondta, hogy a polgári magyar állam időszakában katonai bűncselekményeket katonák követhettek el. A rendvédelmi testületeket két nagy csoportra osztották. A katonailag szervezett őrtestületek személyi állománya katonának minősült — őket a katonák jogosultságai és kötelezettségei illették meg — ezért velük eszerint bántak. A polgári fegyveres őrtestületek személyi állománya azonban nem minősült katonának. Ők katonai rendfokozatot sem vi-

seltek. A magyar rendőrséget — a második világháború következményeként — 1944 nyarán katonásították. Ekkor kaptak a rendőrök katonai rendfokozatot. Korábban a rendőr tiszteket rendőr tisztviselőnek nevezték. Jogállásuk pedig nem katonai hanem rendőri volt.

A hallgatóságból szólásra jelentkezett dr. HAUTZINGER Zoltán a Nemzeti Közszolgálati Egyetem „Rendészettudományi" Karának oktatója, aki a témához hozzászólva elmondta, hogy a vonatkozó jogszabályok honnan erednek és mikor milyen jellegű lényeges változtatást eszközöltek azokon.

A konferencia alkotó légkörben valósult meg, ahol a tartalmas előadásokat élénk figyelem kísérte. Hiányoztak azonban a hallgatók, pedig a házigazda kar egyik hagyománya, hogy a konferenciatémákat lefedő tudományos diákkörök tagjai résztvesznek ezen rendezvényeken.

Jegyzetek:

[1] SUBA: *Magyarország határainak kitűzése és felmérése 1921-1925.* ; SUBA: *Magyarország államhatáraink változásai. A határmegállapító bizottságok működése Magyarországon a XIX-XX. században.*

[2] SUBA: A katonai rendőrség felállítása a hátországban 1917-ben.

[3] SZAKÁLY: *Magyar tábori csendőrség 1938-1944.*

[4] SZAKÁLY: *A magyar katonai elit 1938-1945.* ; SZAKÁLY: *Magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár.* ; SZAKÁLY: *Honvédség és tisztikar 1919-1947.*

[5] SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség.* ; SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1944.*

[6] SZAKÁLY: A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének a megszervezése és alkalmazása a második világháború idején 1938-1944.

[7] SZAKÁLY: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége.

[8] SALLAI: *Magyarország határai a térképeken a honfoglalástól 1947-ig.* ; SALLAI: *Magyarország államhatásainak és a magyar etnikai határok történetének kapcsolata.* ; SALLAI: *A magyar államhatár, határőrizet és etnikai határ története.*

[9] PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.*

[10] PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.*

[11] PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.*

[12] PARÁDI: *Csendőrség a határőrizetben.*

[13] GÁSPÁR — PARÁDI: A magyar határőrizeti szerek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában.

[14] PARÁDI: Áttérés háborús határőrizetre az első világháború előtt.

[15] PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálatai.

[16] PARÁDI: A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrizetében.

[17] PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége.

[18] KAISER: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.*
[19] KALÓ: *Szombathelyi Ferenc a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar élén.*

Jegyzetekben alkalmazott –rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914.*	—	PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség. 95 p.
PARÁDI: *Csendőrség a határőrizetben.*	—	PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 186 p. HU-ISBN 963 76 2330 2. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./
SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség.*	—	SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség.* Budapest, 1990, Zrínyi. 154 p. HU-ISBN 963 32 6560 6.
SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1944.*	—	SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1944.* Budapest, 2000 (A magyar tábori csendőrség címmel 1990-ben a Zrínyi Kiadó által publikált első kiadás javított, bővített és átdolgozott változata), Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4328 0.

TANULMÁNYOK

GÁSPÁR — PARÁDI: A magyar határőrizeti szerek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában.	—	GÁSPÁR László — PARÁDI József: A magyar határőrizeti szerek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában. *ZMKA Akadémiai Közlemények,* XXX.évf. (1987) 134.sz. 131-151.p. HU-ISSN 1218-5507.
PARÁDI: Áttérés háborús határőrizetre az első világháború előtt.	—	PARÁDI József: Áttérés háborús határőrizetre az első világháború előtt. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IV.évf. (1994) 5.sz. 13-17.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Háború, forradalom, trianon”* című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálatai.	—	PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIX.évf. (2010) 22.sz. 77-91.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata

2008. október 10-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre”* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrizetében. — PARÁDI József: A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrizetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 100-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 3-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005”* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. — PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA: A katonai rendőrség felállítása a hátországban 1917-ben. — SUBA János: A katonai rendőrség felállítása a hátországban 1917-ben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 18.sz. 143-155.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 14-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett

rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században."* című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZAKÁLY: A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének a megszervezése és alkalmazása a második világháború idején 1938-1944. — SZAKÁLY Sándor: A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének a megszervezése és alkalmazása a második világháború idején 1938-1944. *Hadtörténelmi Közlemények,* XCIV.évf. (1981) 3.sz. 376-402.p. HU-ISSN 0017-6540.

SZAKÁLY: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége. — SZAKÁLY Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IV.évf. (1994) 5.sz. 55-58.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. IX. 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Háború, forradalom, trianon"* című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. A tanulmány német nyelvű változata „Die Feldgendarmerie des Heeres der Österreichisch-Ungarischen Monarchia" címmel jelent meg az *Illustrierte Rundschau der österreichischen Bundesgendarmerie* [Az Osztrák Szövetségi Csendőrség illusztrált közleményei] folyóiratban XLIX.évf. (1996) 364.sz. 29-37.p. ISSN 0019-2511.

KÉZIRATOK

KAISER: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* — KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Ph.D. disszertáció (DTE-BTK). Debrecen, Kézirat. 2000.

PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* — PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, Kézirat. 1985.

PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* — PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Hadtudományi Kandidátusi értekezés (MTA). Budapest, Kézirat. 1990.

SALLAI: *Magyarország határai a térképeken a honfoglalástól 1947-ig.* — SALLAI János: *Magyarország határai a térképeken a honfoglalástól 1947-ig.* Hadtudományi egyetemi disszertáció (ZMNE). Budapest, Kézirat. 1994.

SALLAI: *Magyarország államhatásainak és a magyar etnikai határok történetének kapcsolata.* — SALLAI János: *Magyarország államhatásainak és a magyar etnikai határok történetének kapcsolata.* Ph.D. disszertáció (DTE-BTK). Debrecen, Kézirat. 2002.

SALLAI: *A magyar államhatár, határőrizet és etnikai határ története.* — SALLAI János: *A magyar államhatár, határőrizet és etnikai határ története.* Habilitáció (DTE-BTK). Debrecen, Kézirat. 2008.

SUBA: *Magyarország határainak kitűzése és felmérése 1921-1925.* — SUBA János: *Magyarország határainak kitűzése és felmérése 1921-1925.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, Kézirat. 1996.

SUBA: *Magyarország államhatáraink változásai. A határmegállapító bizottságok működése Magyarországon a XIX-XX. században.* — SUBA János: *Magyarország államhatáraink változásai. A határmegállapító bizottságok működése Magyarországon a XIX-XX. században.* Ph.D. disszertáció. (ELTE-BTK). Budapest, Kézirat. 2002.

SZAKÁLY: *Magyar tábori csendőrség 1938-1944.* — SZAKÁLY Sándor: *Magyar tábori csendőrség 1938-1944.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE-BTK). Budapest, Kézirat. 1981.

SZAKÁLY: *A magyar katonai elit 1938-1945.* — SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai elit 1938-1945.* Kandidátusi értekezés (MTA). Budapest, Kézirat. 1990.

SZAKÁLY: *Magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár.* — SZAKÁLY Sándor: *Magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár.* Akadémiai doktori értekezés (MTA). Budapest, Kézirat. 2005.

SZAKÁLY: *Honvédség és tisztikar 1919-1947.* — SZAKÁLY Sándor: *Honvédség és tisztikar 1919-1947. Professzori habilitáció.* (ELTE-BTK). Budapest, Kézirat. 2006.

KALÓ: *Szombathelyi Ferenc a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar élén.* — KALÓ József: *Szombathelyi Ferenc a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar élén.* Ph.D. disszertáció (DTE-BTK). Debrecen, Kézirat. 2010.

PARÁDI József

Könyvbemutató és kiállítás-megnyitó, a magyar rendvédelem-történet körében

Könyvbemutató és kiállítás megnyitóra került sor 2014. II. 28-án (pénteken) $11^{\underline{00}}$ órai kezdettel a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat székházában a magyar rendvédelem-történet témakörében.

A kiállítást a legfiatalabb magyar nemzetbiztonsági szervezet a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hozta létre, amely a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995/CXXV.tv. 1996 márciusi hatályba lépéséhez kapcsolódóan jött létre. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat által végzett teendők azonban — az adott kor szellemi, technikai színvonalát figyelembe véve — lényegében az állam történetével azonosak. A kiállítás azonban döntően jóval pragmatikusabb időszakot, nevezetesen a XX. század közepéig visszanyúló időszakot öleli fel. A Hadtörténeti Intézet és Múzeum által installált kiállítást bölcs előrelátással rendezték be. A kiállított anyag egy termet és egy kisebb helységet tölt be. A terem belseje pedig tanácstermi, előadótermi funkciók betöltésére is alkalmas. A kiállított anyag döntő többségét technikatörténeti tárgyak alkotják. Emellett korabeli dokumentumok, fényképek és egyenruhák, valamint fegyverek is megtalálhatók a kiállítási tárgyak között. Tekintélyes méretű kivetítő is elősegíti az interaktív élmény létrejöttét, amelyen dokumentumfilm jellegű mozaikok .formájában eleveníthető fel a szaktevékenység múltja.

Mintegy 150 főnyi közönség vett részt a könyvbemutatón és kiállítás megnyitón.

A rendezvény dr. BOROSS Péter — a rendszerváltás utáni második miniszterelnök — könyvbemutatójával kezdődött. A témakör alapos ismeretéről, nagy ívű és széles látókörű gondolkodásról, valamint mély hazaszeretetről tanúskodott az *„1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundscahftsdienste.”* című könyv bemutatása. A kötet az Osztrák-Magyar Monarchia felderítő szervezetének az Evidenzbüro-nak a magyar és a német nyelvű utasítása mellett az eredeti gót betűs változatát is tartalmazza. Az ismertető külön kiemelte a magyar rendvédelem-történeti hagyományok fontosságát és abban a bemutatott könyv jelentőségét, valamint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szerepét nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében.

Dr. BOROSS Péter miniszterelnök a könyvbemutatót azzal zárta, hogy a magyar társadalomnak és a szakmai, politikai vezetésnek egyaránt szüksége van a hagyományainkat bemutató művekre. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság jó úton

halad, amikor a nemzeti kultúránk ezen — korábban üldözött, majd mellőzött — szeletének a visszaintegrálásán fáradozik.

A könyvbemutatót követően KOVÁCS Vilmos ezds. a Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnoka nyitotta meg a kiállítást. Beszédében utalt arra, hogy a kiállítás az első világháború — vagy ahogyan azt a két világháború között nevezték a Nagy Háború — évfordulójához kapcsolódó rendezvénysorozathoz kapcsolható. Érzékeltette továbbá, hogy az általa vezetett intézmény mindig kivette a részét a nemzeti rendvédelemtörténet művelésének az elősegítéséből.

A bemutatott könyv és a kiállítás is több szervezet összefogásának az eredményeként jött létre. Ma még fehér-holló az ilyen kezdeményezés. Azonban talán már nem kell sok időt várni arra, hogy a rendvédelmi és a nemzetbiztonsági szervezetek, valamint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság összefogása nyomán létrejöjjenek és fejlődjenek a testület-történeti kiállítások és a testületek történetét hordozó művek kiadásai.

A könyvbemutató és kiállítás megnyitó rendezvény légköre nyomán bízom abban, hogy belátható időn belül okafogyottá válhatnak az alábbi kérdések.

1. Hogyan lehetséges, hogy a rendszerváltás után 1/4 évszázaddal a rendvédelmi felsőfokú szakemberképzés még mindig nélkülözi a magyar rendvédelem történetét gondozó és annak hagyományait a képzésbe integráló magyar rendvédelem-történeti tanszéket? Ugyanakkor pedig a Nemzeti Közszolgálati Egyetem másik két karán a hadtörténeti- és közigazgatás-történeti tanszékek működnek. Sajnálatos módon arra futja az egyetem költségvetéséből, hogy a nem létező általudomány, a „rendészettudomány" fabrikálására tanszéket alapítását kezdeményezzék. Arra azonban úgy tűnik nincsen pénz, hogy a magyar nemzet rendvédelemtörténeti tapasztalataival foglalkozó tanszéket létrehozzanak.

2. Miért kénytelen Magyarország még mindig nélkülözni a nemzeti rendvédelmünk komplex történetét művelő és bemutató intézményt, akkor amikor a magyar rendfenntartás töredékét alkotó és külföldi beavatkozások nyomán megvalósuló magyarországi diktatórikus rendvédelmi modellek feltárására és bemutatására jelentős összegek állnak rendelkezésre. Vajon kinek lehet az érdeke, hogy a magyar rendvédelmi szakemberek és a magyar nemzet tagjai ne ismerhessék meg nemzetük rendvédelmének a történetét. Az nyilvánvaló, hogy ez a helyzet a magyar rendvédelmi szakembereknek és a magyar nemzetnek nem lehet az érdeke.

1. A kiállítás bejárata

2. Dr. Boross Péter ismerteti a kötetet

3. A könyvbemutató levezető elnökének üdvözlő szavai

4. Dr. BODA József átadja a kötetet dr. PARÁDI Józsefnek

5. Dr. BODA József átadja a kötetet ARTNER Ramonának a könyv német nyelvű lektorának

6. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat vezetője dr. BODA József vörgy. bemutatja a kiállítást dr. BOROSS Péternek a rendszerváltás utáni második magyar miniszterelnöknek

7. ARTNER Ramona és PARÁDI Ákos és dr. PARÁDI József SZBMRTT tagok a kiállításon

8. Dr. PARÁDI József és dr. SÁNDOR Vilmos SZBMRTT tagok a kiállításon

9. Egyenruhák a magyar rendvédelmi testületek XIX-XX. századi történetének időszakából

10. A nemzetbiztonsági testületek személyi állományának kitűntetései

11. Egy sajátos életút érdekes állomásának szerencsére későn felbukkant dokumentuma

29

IGAZOLÁS

A Forradalmi Katonai Tanács igazolja, hogy

Demtsa Pál ezredes

bajtárs a Magyar Honvédség 2. Csoportfőnökségénél, mint hivatásos honvédtiszt teljesít szolgálatot és a forradalmi harcok aktív részvevője.

Családja és lakása a Magyar Nemzeti Forradalmi Bizottmány védelme alatt áll.

Magyar Honvédség 2. Csf. Forradalmi Katonai Tanácsa.

Honvédelmi Minisztérium 2. csoportfőnök.

12. A nemzetbiztonsági szolgálatoknál rendszeresített pecsétek lenyomatai az 1950-es évektől a rendszerváltásig

13. A nemzetbiztonsági szolgálatoknál használt speciális anyagok mintái

PARÁDI Ákos

TÁJÉKOZTATÓ

„A MAGYAR RENDVÉDELEM A KIVÉTELES HATALOM IDŐSZAKÁBAN"

című

XXX.

magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciáról

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Nemzetbiztonsági Intézet
Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék
(NKE-NBI-PNBT)
✉: H-1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.
☎: (+36/06-1) 432-9000
@: nbsz@nbsz.gov.hu
Web.: www.nbsz.gov.hu

Szemere Bertalan
Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság
(SZBMRTT)
✉:H-1037 Budapest, Haránt utca 12.
☎: (+36/06-1) 250-6199
@: szbmrtt@gmail.hu
Web.: www.szbmrtt.atw.hu

Szemere Bertalan
Magyar Rendvédelem-történeti
Alapítvány
(SZBMRA)
✉:H-1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.
☎: (+36/06-1) 325-1673
@: SZBMRA@gmail.hu
Web.: —

Szervezőbizottság

Társelnökök: - Dr. SUBA János
: (+36/06-30) 566-7120 @: suba.janos@mail.militaria.hu
- Dr. SZÉKELY Zoltán
: (+36/06-30) 479-5654 @: szekely.zoltan@uni-nke.hu

Tagok: BERKI Imre , Dr. DEÁK József , Mag. SIMON F. Nándor , VEDÓ Attila

Bemutatkozik
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Az 1990-ben alapított és 1991-ben a Fővárosi Bíróság által bejegyzett Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság a magyar rendvédelem története iránt érdeklődő szakemberek társadalmi egyesülése. Tagjai a magyar rendvédelem-történet, illetve azzal rokon fegyveres testületek történeti kutatásával és oktatásával foglalkoznak. A tagság döntően a rendvédelmi testületek személyi állománya, közgyűjtemények munkatársai, felsőoktatási intézmények oktatói köréből kerül ki. A társaság tagjainak a soraiban találhatók továbbá olyanok is, akiknek a foglalkozása ugyan nem kapcsolódik a rendvédelem jelenéhez, vagy múltjához, azonban érdeklődnek a témakör iránt, illetve valamilyen formában művelik azt pld. gyűjtők. Mintegy negyven fő rendelkezik tudományos, illetve oktatói fokozattal, melynek skálája az akadémiai tagságtól az egyetemi doktorig, illetve a professzortól a tanársegéd fokozatig terjed. Többségük napjaink magyar tudományos életének és felsőoktatásunknak elismert szakembere.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság álláspontja szerint a rendvédelem nem diszciplínát, hanem tevékenységet jelöl, amelynek elméleti alapjait számos tudományterület eredményei alkotják. A tudományos társaság a rendvédelem-történetét gyűjtőfogalomnak tekinti, amelybe — tértől és időtől függetlenül — beletartozik az egyetemes történelem során megvalósult valamennyi rendvédelmi modell. A különböző korok rendvédelmi modelljei és azok változásai alkotják a rendvédelem-történetet.

A tudományos társaság alapszabályzatában rögzített cél, hogy a szakterület művelésével, az írásos források és tárgyi emlékek feldolgozásával hozzájáruljon a magyar és az egyete-

mes történelem gyarapításához, a magyar rendvédelem-történet feltárása, tapasztalatainak hasznosítása által pedig a rendvédelem fejlesztéséhez. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság úgy véli, hogy a magyar rendvédelem-történeti tradíciók — elsősorban a XIX. és XX. századi hagyományok — közkinccsé tételével a tapasztalatok megismertetésével elősegíthető a magyar rendvédelem fejlesztése, a személyi állomány identitástudatának gyarapítása, ezen keresztül pedig az etikai viszonyok javítása, valamint a lakosságnak a rendvédelmi testületekről kialakított elképzelésének a kedvezőbbé tétele. A tudományos társaság szakosztályai szellemi alkotóműhely jelleggel tevékenykednek.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság két periodikát ad ki a *Rendvédelem-történeti Hírlevelet (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257, amely a szakterület tudományos művelésének operatív eseményeiről nyújt tájékoztapest és a *Rendvédelem-történeti Füzeteket (Acta Historae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774, amely a szakterület művelése során keletkezett kutatási eredményeket tartalmazó tanulmányokat közöl a tudományos publikálással szemben támasztott követelményeknek megfelelően. Nemzeti rendvédelmünk történelmét a tudományos társaság alkotóközössége *„A magyar rendvédelem története”* című — több kiadást megélt — könyvben foglalta össze.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság több könyvsorozatot is publikál.

„A magyar rendvédelem-történet öröksége” című sorozat célja, hogy az abban megjelenő monográfia és kismonográfia jellegű kötetek nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy részét mutassák be a tudományos alkotásokkal szemben támasztott elvárásoknak megfelelően.

„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka” című sorozat célja, hogy — azon, ma már a trianoni határokon belül fel nem lelhető, vagy csupán csekély példányszámban elérhető — hajdani szabályzatok, tankönyvek és hasonló kiadványok reprint

jellegű kiadását valósítsa meg, amely nem zárja ki a megértést elősegítő tanulmányok kíséretében megvalósuló publikálást.

A *„Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában”* című sorozat célja, hogy a történelmi segédtudományoknak a nemzeti rendvédelem-történetünk érdekében alkalmazottak során keletkezett eredményeit tegye közkinccsé.

A publikált könyvsorozatok mellett új sorozatok elindítását is tervezi a tudományos társaság. A *„Magyar rendvédelem-történeti értekezések”* című könyvsorozat tervezett célja a nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében sikeresen megvédett tudományos fokozatszerző disszertációk publikálása. *„A magyar rendvédelem-történet forrásai”* című tervezett sorozat célja, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy résztémakörének az azonos jellegű forráscsoportjait mutassa be. A *„Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok”* című könyvsorozat tervezett célja, hogy — gyűjteményes kötetek formájában — egy-egy rendvédelmi részterületet feltáró, illetve egy-egy szerző munkásságának a részterületeit reprezentáló tanulmányokat tegyen közkinccsé.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság évente egy-két alkalommal nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében tudományos konferenciát, a szakosztályok pedig átlag két évente szimpozionokat szerveznek.

Cum historia pro securitate
(Történelemmel a biztonságért)

Bemutatkozik
a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézetének Polgári Nemzetbiztonsági Tanszéke

A tanszék fő feladata a belügyi tárca nemzetbiztonsági szakembereinek az oktatása és a nemzetbiztonsági témák kutatása.

Az oktatás terén a tanszék a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a titkos információgyűjtésre feljogosított egyéb szervezetek szakembereinek magas szintű képzését, és felkészítését végzi. A felsőoktatásba akkreditált polgári nemzetbiztonsági képzés — hosszabb kihagyás után — 2013-ban indult újra, ahol jelenleg polgári nemzetbiztonsági specializáción, alap és mesterszakon folyik a hallgatók képzése. A tanszéki tantárgyak felvétele nyomán a hallgatók új ismereteket szerezhetnek a nemzetbiztonság komplex értelmezésén belül, annak társadalomtudományi és szakmaspecifikus témáiról egyaránt. Ezen ismeretanyag elősegíti a szakmai feladataik eredményes ellátását. Mindezen ismeretek egyben felkészíthetik őket a szakterület későbbi doktori képzéseken történő vizsgálatára, a hivatás értékrendjének megőrzésére és továbbadására.

A nemzetbiztonsági tantárgyak oktatásán keresztül a tanszék munkatársai közreműködnek az egyetem más szakain, valamint a doktori képzésben megjelenő tudományos tevékenységekben is. A tudományos kutató munka kiterjed a nemzetbiztonság hírszerzési és elhárítási, valamint technikai témaköreinek kutatására, továbbá a hazai titkosszolgálatok hivatástörténetének feldolgozására. Az új tudományos eredmények az oktatásban és a tanszék általa szervezett konferenciákon, illetve publikált periodikákban jelennek meg.

A bonis bona discere
(Jótól jót tanulni)

Bemutatkozik
a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítványt a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság hozta létre 1992-ben, melyet a Fővárosi Bíróság 1992. XII. 4-én 3630-as sorszámon regisztrált.

Az alapítvány főkurátora dr. SUBA János honvéd alezredes, aki a történelem segédtudományai (történeti-földrajz) egyetemi doktora, a történelemtudomány Ph.D. doktora. A rendvédelem-történet magistere. A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis)* HU ISSN 1216-6774 tudományos periodika szerkesztőbizottsági tagja. Kutatási területe a történeti földrajz, a XVIII-XX. századi magyar állam határának története, objektumtörténet, a magyar fegyveres erők diszlokációjának története, Kárpát-medencei erődítések.

Az alapítvány kurátora mag. SIMON F. Nándor, aki a diplomatica, paleográfia, papirológia és a szfragisztika segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője. A *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Praesidii Ordinis)* HU ISSN 1785-3257 periodika szerkesztőbizottsági tagja.

Az alapítvány hivatásának tekinti a magyar rendvédelem-történet művelési eredményeinek közkinccsé tételét. Ennek érdekében tudományos rendezvényeket szervez, illetve kiadványok szerkesztését valósítja meg.

Discipulus est prioris posterior dies.
(A holnap a tegnap tanítványa.)

A magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat rendezvényeinek jegyzéke.

S.sz.	Konferencia címe	Időpont
1.	A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945.	1990. IV.24.
2.	A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései.	1990. nov.
3.	Tradíció és korszerűség.	1991.XI.19-21.
4.	A dualista Magyarország rendvédelme.	1992.IX 29-30.
5.	Háború, Forradalom, Trianon.	1993.IX. 21-23.
6.	A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme.	1994. október
7.	Háborúból diktatúrába.	1995.X.25-28.
8.	A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól - Itálián és Ausztrián keresztül - Budapestig.	996.X.29- X.01.
9.	Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.	1997.IX.22-26.
10.	A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre.	1998.IX.22-25.
11.	Szabad mozgás a Kárpát-medencében.	1999.IV.20-23.
12.	A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.	1999.X.06-07.
13.	A közbiztonság közös európai örökségünk.	2000.III.19-20.
14.	Az ezeréves magyar rendvédelem.	2000.XI.8-10.
15.	Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században.	2001.XI.06-08.
16.	A rendvédelmi szakképzés története.	2002.XI.12-13.
17.	A rendvédelem humán viszonyai.	2003.XI.11-12.
18.	Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában, Európában a XIX-XX. században.	2004.X.13-14.

S.sz.	Konferencia címe	Időpont
19.	Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában.	2005.X.06-07.
20.	A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre.	2006.IX.29.
21.	A magyar rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században.	2007.X.04-05.
22.	Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre.	2008.X.10-11.
23.	A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.	2009.X.09.
24.	Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.	2009.XII.03.
25.	A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk.	2010.XII.06-10.
26.	Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében.	2011.XI.11.
27.	A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.	2012.X.27.
28.	A magyar rendvédelem, légiközlekedés, felderítés a XIX-XX. században.	2013.X.4.
29.	A tűzoltóság története.	2013.XI.29.

A MAGYAR RENDVÉDELEM
A KIVÉTELES HATALOM IDŐSZAKÁBAN
című
XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia

PROGRAMJA

Levezető elnök
Dr. BODA József

08^{30} – 08^{45}	Regisztráció
08^{45} – 09^{00}	Megnyitó, tagsági kártyák és elismerések átadása.
09^{00} – 09^{25}	Dr. SÁNDOR Vilmos : Könyvbemutató
09^{25} – 09^{50}	Dr. BODA József: *A polgári magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.*
09^{50} – 10^{00}	S Z Ü N E T
10^{00} – 10^{25}	Dr. DEÁK József: *A Belügyi Szemle és az ideológiai háború a Helsinki Konferenciáig (1953-1975).* SZBMRTT székfoglaló
10^{25} – 10^{50}	Dr. OLASZ Lajos: *Ballonháború 1914-1944. A rendvédelmi szervezetek közreműködése az ellenséges katonai léggömbök leküzdésében.*
10^{50} – 11^{00}	S Z Ü N E T
11^{00} – 11^{25}	SCHMIDT Rita Emese : *Felelősségre vonás és fegyelmi eljárások története a fegyveres szervezeteknél.*
11^{25} – 11^{50}	ZEIDLER Sándor: *A Magyar Királyság testőrségeinek rangrendszerei 1867-1944.*
11^{50} – 12^{35}	E B É D S Z Ü N E T önköltségesformábanakaribüffé-ben.
12^{35} – 13^{00}	VEDÓ Attila: *A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918.*
13^{00} – 13^{25}	Dr. KABÓDI Csaba: *A kivételes hatalom hatása a büntető igazságszolgáltatás rendjére.*
13^{25} —	H o z z á s z ó l á s o k , v i t a .

PARÁDI JÓZSEF - SUBA JÁNOS - VEDÓ ATTILA
A MAGYAR-ROMÁN HATÁR ÉS ŐRZÉSE
1867-1918

ANNOTÁCIÓ HELYETT

PARÁDI József – SUBA János – VEDÓ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867-1918.* Budapest, 2014², Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 172 p. HU-ISBN 978 963 89 8285 8. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 3./ HU-ISSN 2062-8447.

A kötet a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által útjára bocsátott könyvsorozatok közül „A magyar rendvédelem-történet öröksége" című első könyvsorozat első kötetének a második kiadása.

A könyv szerzője a magyar rendvédelem-történet kutatóinak három generációjába tartoznak.

Dr. PARÁDI József bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, nyugalmazott főiskolai tanár négy évtizede kutatja a dualizmuskori és a két világháború közötti időszak magyar rendvédelem-történetét. E témakörben védte meg tudományos fokozatszerző disszertációit, valamint számos könyvet és tanulmányt publikált a magyar állam rendvédelem-története témában.

Dr. SUBA János a történelem segédtudományai (történeti-földrajz) egyetemi doktora, a történelemtudomány Ph.D. doktora. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. Két és fél évtizede kutatja a XIX-XX. századi magyar államhatár kitűzésének a történetét. E témakörben készítette tudományos fokozatszerző disszertációit, továbbá több könyvet és tanulmányt is publikált a magyar államhatár témakörében.

VEDÓ Attila a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara Hadtudományi doktori Iskolájának a doktorandusza, csaknem egy évtizede foglalkozik a magyar államhatár történetének kutatásával. E témakörben eddig 10 publikációja jelent meg.

A kötet hiánypótló alkotás abban az értelemben, hogy a feldolgozott téma első ízben került bemutatásra önálló kiadvány formájában. A mű számos olyan eseményt, leírást, információt tartalmaz, amely — az első kiadásban foglaltaktól eltekintve — eddig még nem került bemutatásra.

A második kiadás az első kiadás javított, bővített változata ugyan, azonban lényegi eltérés a két kiadás között nincsen. A második kiadást a mű iránti érdeklődés indokolta.

A kötet a könyvkereskedelmi forgalomba nem kerül be, köteles- illetve tiszteletpéldányban a témaorientált gyűjtőkörű közkönyvtárak és a téma kutatói részesülnek.

Az olvasó a témakör sokoldalú bemutatásán alapuló átfogó ismeretanyagra tehet szert, egyben pedig — a mellékletekben rögzítettekben megismerésével — hű képet kaphat a korabeli magyar határhelyzetről és határőrizetről. A gazdag jegyzetapparátus egyben iránymutatást is nyújt a téma kezdő kutatói számára.

Levezető elnök, megnyitó könyvismertető

Levezető elnök, megnyitó

Dr. BODA József r.vörgy.
A hadtudomány egyetemi és Ph.D. doktora,
tanszékvezető, egyetemi docens

Rendvédelem-történetért elismerései

; ; ; ;

A könyvet bemutatja

Dr. SÁNDOR Vilmos nyá.hör.ddtbk.
A hadtudomány kandidátusa,
nyá. egyetemi tanár

Rendvédelem-történetért elismerései

; ;

Piktogram	A rendvédelem-történetért elismerések
	- Rendvédelem-történetért Díj
	- Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	- Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	- Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	- Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	- Rendvédelem-történetért Érdemérem

1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.

SZBMRTT

NKE-NBI-PNBT

SZBMRA

2014. X. 17. (péntek)

„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában”

című

XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia.

A polgári magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

Dr. Boda József

- A hadtudomány egyetemi és (Ph.D.) doktora.
- A Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója.
- Habilitált egyetemi tanár.

Kutatási területe:
- A rendvédelmi békefenntartás és polgári válságkezelés, válságdiplomácia.
- A XIX-XX. századi magyar hadtörténelem és rendvédelem-történet.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……..4
- könyvrészek : ……..7
- tudományos folyóiratcikkek : …18
- Egyéb tudományos közlemények : ……..18
- független idézetek : ……..7
- **Hirsch index :** ……..2

Rendvédelem-történetért elismerései

; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Magyar Kriminológiai Társaság, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Rendészettudományi Társaság, a Magyar Repüléstörténeti Társaság és a Rendőri Jövőkutatók Nemzetközi Szövetségének a tagja.

* Az előadó publikációi és azokra történt hivatkozások megtalálhatók a Magyar Tudományos Művek Tárában (http://www.mtmt.hu)

BODA József

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A polgári magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

A bevezetőben először a polgári magyar állam politikatörténeti bemutatására kerül sor, kiemelve az 1948-1949-es forradalom és szabadságharc szerepét és hatását a kor rendvédelmi szerveinek feladatrendszerére. Röviden ismertetésre kerülnek a HABSBURG-birodalom titkosszolgálati szervezetei, és az Osztrák-Magyar Monarchia titkos információgyűjtéssel foglalkozó szervezetei.

Ezután részletesen bemutatásra kerülnek a magyar állam azo honvédelmi és rendvédelmi szervezetei, amelyek szerepet kaptak a nemzet biztonságának garantálásában, úgymint a Magyar Királyi Honvédség (vkf. 2. osztály), a magyarországi rendőrségek (a Fővárosi Rendőrség, a Magyar Királyi Határrendőrség és a Fiumei Állami Rendőrség), a Magyar Királyi Csendőrség, a Magyar Királyi Pénzügyőrség és vámhivatalok, a Magyar Királyi Folyamőrség, a testőrségek, a Magyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet.

A tanulmány részletesen foglalkozik az egyes rendvédelmi szervezetek felépítésével, alárendeltségével, kiképzésével a kiegyezés előtti és utáni Magyarországon.

Külön rész mutatja be a nemzetbiztonsági szervezetek I. világháború utáni rejtett alakulatait. Külön fejezetben kerül részletesen ismertetésre az önálló magyar katonai hírszerzés és elhárítás létrehozása, annak eredményei a két világháború között és a második világháború alatt, valamint a kor nemzetbiztonságának meghatározó személyiségei. Foglalkozik a tanulmány a diplomácia szerepével nemzetbiztonsági szempontból, valamint a technikai fejlődés a rendvédelmi (nemzetbiztonsági) szervezetekre gyakorolt hatásaival.

Befejezésként röviden bemutatásra kerülnek a testületi hagyományok ápolása érdekében tett erőfeszítések és a jelenleg működő nemzetbiztonsági szervezetek.

1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.
SZBMRTT
NKE-NBI-PNBT
SZBMRA
2014. X. 17. (péntek)

„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában"

című

XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia

A Belügyi Szemle és az ideológiai háború a Helsinki Konferenciáig.

: (+36/06-20)-500-8023

Dr.jur.DEÁK József

@: yodeak@gmail.com

- A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara Hadtudományi Doktori Iskolájának doktorandusza.

Kutatási területe:
- A magyar rendvédelmi szaksajtó története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……..na
- tudományos folyóiratcikkek : …..na
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……..na
- **Hirsch index :**……..**na**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Felderítők Társasága, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Doktoranduszok Országos Szövetsége Hadtudományi Osztályának a tagja.

DEÁK József

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A Belügyi Szemle és az ideológiai háború a Helsinki Konferenciáig (1953-1975).

A Magyarország szomszédságában zajló ukrán-orosz konfliktus napi történéseinek, egymásnak ellentmondó tényeinek nyomon követése során gyakran találkozhattunk azzal a figyelmeztetéssel, hogy a felek a szárazföldi katonai műveletekkel együtt hír, média, pszichológiai háborút is viselnek, tehát nem szabad készpénznek venni az általuk közölteket. A pszichológiai háború egyik megnyilvánulási formája az ideológiai háború, a II. világháborút követő hidegháborús időszaknak volt a fő jellemzője. A hidegháború időszaka úgy tűnt, hogy a bipoláris világ megszűnésével, a Kelet-Európában bekövetkezett rendszerváltásokkal, végképp visszaszorult a történelemkönyvek fejezetei közé. Úgy látszik azonban, hogy nem csak az egyes embert kíséri élete végéig a tanulási folyamat, hanem az emberiségét is. Az utóbbi „eredményességére" jó például szolgálhat a száz évvel ezelőtt elkezdődött világháborút negyedszázad múltán követő második világégés tanulsága.

Mindkét világháborút, a megelőző és a békekötés utáni időszakokat, az eszmék, ideológiák kíméletlen háborúja övezte. Magyarországon a második világháborút követő politikai rendszer, a létrejött keleti blokk országaihoz hasonlóan a hidegháború időszakában szintén harsány, hangos volt az ideológiai harc, a közmédiához hasonlóan időnként a rendőrség, majd a belügyminisztérium központi elméleti folyóiratában a *Rendőrségi Szemlében* illetve a *Belügyi Szemlében* is. Az országtörténeteken úgy látszik átlépő kelet-nyugati konfrontációban feléledő ideológiai, pszichológiai küzdelmében sem változott a cél, a tartalom, a módszerek is alig, csak a technikai feltételek korszerűsödtek gyökeresen. Miként tükröződött az ideológiai háború a *Belügyi Szemle* lapjain a hidegháború kitörésétől, „tombolásától" az enyhülési folyamatot lezáró Helsinki Záróokmány aláírásáig tartó történelmi időszakban? Máig ható hasznos tanulságokra bukkanhatunk.

1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.

SZBMRTT

NKE-NBI-PNBT

SZBMRA

2014. X. 17. (péntek)

„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában”

című

XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia

A kivételes hatalom hatása a büntető igazságszolgáltatás rendjére.

Dr. Kabódi Csaba

☎: (+36/06-1)-411-5111

@: kabodics@t-online.hu

- Az állam- és jogtudomány egyetemi doktora.
- Az állam- és jogtudomány kandidátusa.
- Az ELTE-ÁJK Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának témavezető oktatója.
- Habilitált egyetemi docens

Kutatási területe:

A büntetőeljárás elvei és rendszere; a büntetőeljárási kényszerintézkedések rendje; a büntetéstan alapproblémái; a börtönügy XXI. századi kérdései.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*

- könyvek : ……2
- könyvrészek : ……..4
- tudományos folyóiratcikkek : ….14
- Egyéb tudományos közlemények : ……..14
- független idézetek : ……..1
- **Hirsch index :……..2**

Rendvédelem-történetért elismerései

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja.

***** Az előadó publikációi és azokra történt hivatkozások megtalálhatók a Magyar Tudományos Művek Tárában (**http://www.mtmt.hu**)

KABÓDI Csaba

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A kivételes hatalom hatása a büntető igazságszolgáltatás rendjére

A szerencsétlen történelmi fordulatokkal terhes huszadik században ötször történt meg az, hogy háborús helyzet, és/vagy a végletesen feszült politikai állapot miatt megrendült - megriadt közhatalom uralma védelmére rendkívüli állapotot hirdetett, amelynek következtében a törvényes rend működését felfüggesztette. A hatalmi ágak közötti egyensúly felborult, a törvényhozást háttérbe szorította a szinte teljhatalommal a végrehajtó hatalom, a kormány, és a büntetőeljárás klaszszikus formái helyébe a – processzuális garanciák jórészét nélkülöző – gyorsított, statáriális bíráskodás lépett. A kivételes hatalom-gyakorlására felhatalmazó szabály 1912-ben született, s először a Nagy Háború során (1914-18 között) alkalmazták. Bevezették az ún. Gyorsított Bűnvádi Perrendtartást (Gybp) és a Rögtönbíráskodást (Rb) - a statáriumot. A másodikra nem háborús esemény szolgált indokul, hanem a feszült belpolitikai helyzet (és a Matuska féle vasúti merénylet) a ’30 évek elején. Harmadjára a második bilágháború élesztette újjá: az 1939-es honvédelmi törvényben adott felhatalmazás alapján: újra bevetették a Gybp és az Rb elrettentésre szánt eszközeit. A háború után – ugyan formailag nem hirdettek rendkívüli állapotot – a régi renddel leszámolás, illetve a népi demokrácia, majd a proletárdiktatúra védelmére működtetett népbíráskodás lényegében egy Gybp volt, és 1945-53 között folyamatosan hatályba maradt a rögtönbíráskodás is. Tulajdonképpen az előbbiek (jog)politikai folyatatásaként hozták vissza az 1956-os felkelés megtorlására előbb – rövid időre – a statáriumot, később (1957-1963 között) pedig újfent a népbírósági köntösbe bújtatott statáriumot.

1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.
SZBMRTT
NKE-NBI-PNBT
SZBMRA
2014. X. 17. (péntek)

„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában”

című

XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia

Ballonháború 1914-1944. A rendvédelmi szervezetek közreműködése az ellenséges katonai léggömbök leküzdésében.

☏: (+36/06-62)-241-132

Dr. Olasz Lajos

@: olasz@jgypk.u-szeged.hu

- A történelemtudomány doktora (Ph.D.)
- egyetemi adjunktus.

Kutatási területe:
A XX. századi magyar politikatörténet (a HORTHY-korszak politikatörténete és a második világháború katonatörténete).

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : 1
- könyvrészek : 13
- tudományos folyóiratcikkek : 8
- Egyéb tudományos közlemények : 10
- független idézetek : 46
- **Hirsch index :.....3**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Repüléstörténeti Társaság tagja.

* Az előadó publikációi és azokra történt hivatkozások megtalálhatók a Magyar Tudományos Művek Tárában (http://www.mtmt.hu)

OLASZ Lajos

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Ballonháború 1914-1944. A rendvédelmi szervezetek közreműködése az ellenséges katonai léggömbök leküzdésében.

A második világháború időszakában számos különleges harceszköz, sajátos harceljárás alkalmazására került sor. Az egyik ilyen a - természetes szélviszonyokat kihasználó szabadon repülő - léggömbök katonai célú felhasználása volt. A szembenálló felek a gyújtó-, romboló- vagy propagandaballonok bevetése révén, gazdasági károk okozásával (vetésgyújtogatás, erdőtüzek, villanyvezetékek rombolása) és propagandaröplapok terjesztésével nyugtalanságot igyekeztek kelteni az ellenséges ország lakosságának körében. A katonai léggömb rendkívül egyszerű, olcsó és nagy tömegben előállítható szerkezet volt. Nem igényelt üzemanyagot, kvalifikált személyzetet, bonyolult irányítást, felbocsátása után a természet erői juttatták célba, sokszor több ezer kilométer távolságra. A világháború során a japánok transzóceáni bevetések során ilyen léggömbökkel támadták az Egyesült Államok területét. Európában a britek nagy számú romboló és gyújtó ballont indítottak Németország ellen, melyek egy része eljutott Észak- és Kelet-Európa államainak légterébe is. Keleti irányból pedig szovjet katonai léggömbök repültek be Magyarország fölé.

A háború okozta rendkívüli állapotok között a gyújtó-, romboló- és propagandaballonok elleni harc, ezek felderítése, ártalmatlanná tétele, összegyűjtése a honvédség mellett a rendvédelmi szervek, mindenekelőtt a csendőrség feladatköre volt. A léggömbök döntő többsége lakott területen kívül ért földet, ahol a csendőrség volt illetékes. A gazdasági élet védelme és a vidéki lakosság nyugalmának biztosítása szintén a csendőrség hatáskörébe tartozott. Már a két világháború között is a csendőrség volt az illetékes az ország területén leszálló idegen repülő szerkezetekkel kapcsolatos intézkedések megtételére. A háború alatt a rendvédelmi szervezetek közreműködtek a légtér megfigyelésében, az idegen repülőgépekről vagy léggömbökről földre szórt anyagok, eszközök felderítésében. A polgári lakossági által tett bejelentések elsősorban a csendőr őrsökre futottak be. A rendvédelmi szerveknek nemcsak a katonai ballonok elfogásában, gyújtó és romboló szerelvényeik hatástalanításában és a szerkezetek összegyűjtésében játszottak fontos szerepet, hanem a lakosság nyugalmának biztosításában, a félelmet keltő téves híresztelések megakadályozásában is.

1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.

SZBMRTT

NKE-NBI-PNBT

SZBMRA

2014. X. 17. (péntek)

„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában"

című

XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia

Felelősségre vonás és fegyelmi eljárások története a fegyveres szervezeteknél.

Schmidt Rita Emese

: (+36/06-20) 521-1018

@:schmidt.rita.emese@gmail.com

Kutatási területe:
A II. világháború utáni magyar rendvédelmi testületek fegyelmi eljárásai.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……..na
- tudományos folyóiratcikkek : …..na
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……..na
- **Hirsch index :**……..**na**

SCHMIDT Rita Emese

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Felelősségre vonás és fegyelmi eljárások története a fegyveres szervezeteknél.

Az 1945-1958 közti időszakban a Belügyminisztérium által gyűjtött jelentések között bőven tartalmaznak fenyítéseket, fegyelmi ügyeket, valamint elismeréseket, melyeket különleges napok alkalmával bőkezűen osztogattak.

Köztük találhatunk precedenst lerészegedés hatására elkövetett vétségekre-, őrizetes nem megfelelő felügyeletére-, csempészáru kezelésével kapcsolatos visszaélésekre-, vasúti kihágásokra-, határőrizet hanyag ellátására és az ezekre kiszabott büntetésekre.

Adományoztak dicséretet, jutalmat vagy kitüntetést hőstettekért, előfordult, hogy az átadásukkal megvártak egy jeles napot. E jutalmazásoktól mintegy ösztönzést is vártak, hogy a megengedhetetlen viselkedések mennyiségét csökkentsék.

Kutatásomban fontosnak tartottam, hogy foglalkozzak katonaetikai kérdésekkel is. A feldolgozott anyag a ,,BM Belső normák gyűjteménye'' megnevezésű XIX-B-1-az törzsszámú állag része, összesen 3082 aktát tartalmaz.

1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.
SZBMRTT
NKE-NBI-PNBT
SZBMRA
2014. X. 17. (péntek)

„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában"

című

XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia

A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918.

VEDO Attila

: (+36/06-30) 963-6169

@: horatis@gmail.com

- A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara Hadtudományi Doktori Iskolájának doktorandusza.

Kutatási területe:
- A magyar államhatár jelek és a Magyar Királyi Csendőrség története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……0
- könyvrészek : ……1
- tudományos folyóiratcikkek : ….„.9
- Egyéb tudományos közlemények : ……7
- független idézetek : ……na
- **Hirsch index :**……**na**

Rendvédelem-történetért elismerései

; ✠

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja.

VEDÓ Attila

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918.

A dualizmus időszakában a karhatalmi fellépés fogalomköre alatt sokkal szélesebb tevékenységi kört értettek, mint amit napjaink szóhasználata lefed. A karhatalom nem jelentett egyet az úgynevezett csapaterővel végrehajtott feladatokkal, hanem a közigazgatás működésének olyan támogatását jelentet-te, melyben a legitim fizikai erőszak állami monopóliumával bíró fegyveres testületek jelenléte vagy intézkedése volt szükséges. A korszakban mindenképpen meg kell különböztetni a „karhatalom" és a „rendőri segély" fogalmát, melyek között azonban nem volt éles határvonal. Nem különült el élesen a polgári fegyveres őrtestületek és a katonai karhatalom alkalmazása sem, hiszen a Magyar Királyi Csendőrségen túl a közös hadsereg és esetenként a honvédség csapatai is részt vettek közbiztonsági jellegű feladatokban. A közigazgatási hatóságok karhatalmi alakulat kiállítása iránti igényének teljesítését sokkal inkább az egyes szervezetek adott területen rendelkezésre álló képességei határozták meg, nem pedig az hogy az erőt milyen típusú szervezet biztosítja. A haderő kijelölt és megfelelően felkészített csapatainak részvétele a belső rend fenntartásában kézenfekvő és költséghatékony megoldás volt, azonban sajátos jogi helyzeteket is eredményezett. A Magyar Királyi Csendőrség helyzete speciális volt, hiszen a polgári hatóságok rendelkezésére állt karhatalmi erőként, de maga is igénybe vehetett katonai karhatalmat.

Előadásomban a téma korabeli szabályozásán és normatív hátterén túl arra keresem a választ, hogy milyen módszerekkel és eljárásokkal éltek a karhatalmi kötelékben fellépő katonák és csendőrök, milyen felderítés előzte meg a csapaterő alkalmazását, és hogyan hajtották végre a mai fogalmaink szerinti tömegkezelési feladatokat.

1101 Budapest, Hungária krt. 9-11.

SZBMRTT

NKE-NBI-PNBT

SZBMRA

2014. X. 17. (péntek)

„A magyar rendvédelem a kivételes hatalom időszakában”

című

XXX. magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia

A Magyar Királyság testőrségeinek rangrendszerei 1867-1944.

ZEIDLER Sándor

: (+36/06-30) 961-9148

@: zeidler@upcmail.hu

Az archontológia, diplomatica, epigráfia, fallerisztika, heraldika, ikonográfia, insigniológia, numizmatika, szfragisztika, vexillológia, történelmi segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*

- könyvek : ……1
- könyvrészek : ……..0
- tudományos folyóiratcikkek : ….„.6
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……na
- **Hirsch index :**……..**na**

Rendvédelem-történetért elismerései

; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja. A Magyar Numizmatikai Társaság és az Európai Hagyományőrző Egyesületek Szövetségének a tagja.

ZEIDLER Sándor

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A Magyar Királyság testőrségeinek rangrendszerei 1867-1944.

A polgári magyar állam időszakában a Magyar Királyságban három testőrség működött: a Magyar Királyi Nemesi Testőrség (1867-1918), A Magyar Királyi Darabont Testőrség (1904-1918) és a Magyar Királyi Testőrség (1920-1944). A Magyar Királyi Testőrség a Magyar Királyi Darabont Testőrség maradványaiból jött létre és a Magyar Királyi Nemesi Testőrséget is — melyet *Mária Terézia* alapított 1760-ban — elődjének tekintette.

A dualizmus időszakában az Osztrák-Magyar Monarchiának ugyan nem volt államfője, azonban az Osztrák Császárságban és a Magyar Királyságban létezett államfői tisztség az osztrák császár és a magyar király személyében. Mivel pedig mindkét államfői tisztséget egy természetes személy *Ferenc József* töltötte be, ezért *Ferenc Józsefre* — a két magyar testőrség mellett — még három osztrák testőrség is vigyázott. A magyar királyra a Magyar Szent Korona alá tartozó területeken a magyar testőrségek vigyáztak. Természetesen az uralkodót a kísérete tagjaiként elkísérhették az osztrák testőrségek egyes tisztjei is, azonban a biztonságáért Magyarországon a magyar testőrségek feleltek.

Valamennyi testőrség — az osztrák testőrségek is — katonailag szervezett őrtestületek voltak. A testőrségek fenntartásának a költségeit az uralkodói udvartartás költségvetéséből fedezték, melyhez mindkét társország egyenlő arányban járult hozzá, függetlenül az éppen aktuális kvótától. Valamennyi testőrség a főudvarmester utasításait volt köteles követni. A testőrségek élén a testőr kapitányok álltak, akik — az udvari szabályzókon belül — autonóm módon vezették az alájuk rendelt testőrszervezeteket. A testőrségek személyi állományának utánpótlását a hadseregből biztosították egyéni pályázatok formájában. A testőrökkel szembeni elvárások ugyan harmonizáltak a haderő tagjaival szembeni elvárásokkal, azonban annál sokrétűbbek és magasabb színvonalúak voltak. A testőrségek és a haderő között alá-fölé rendeletségi viszony nem volt. A testőrségek függetlenek voltak, nem tartoztak a haderő kötelékébe.

Mindegyik testőrség önálló egyenruházattal rendelkezett. A testőrök ugyan katonai rendfokozatot viseltek, azonban a testőri katonai rangok néhány ranggal magasabb rangot jelentettek a haderőbeli katonai rangnál. A testőr őrnagy például a haderőbeli ezredesnek felelt meg. A katonai rangok — testőrség és haderő között — azonban testőr testületenként változtak.

PARÁDI József

Történelmi konferencia az ország házában

A Veritas Történetkutató Intézet szervezésével 1/2 éven belül a második tudományos konferenciára került sor 2014. IX. 29-én (hétfőn) az Országház felsőházi termében

„Magyarország a nagyhatalmak szorításában 1944-1949”

címmel.

A program sokat ígérő volt, hiszen a szervezők először tettek kísérletet arra, hogy a német és a szovjet megszállást egy rendezvény keretein belül vizsgálják. Az előadók jelentős része a magyar tudományos élet személyiségei közül került ki, akik már évtizedek óta kutatják az előadások témaköreinek szakterületeit.

A konferencia megnyitására némi késéssel került sor, mivel a beléptetéshez szükséges időt a meghívottak többsége nem vette figyelembe. A mintegy 300 fő befogadására alkalmas felsőházi terem padsoraiban alig akadt egy-két üres hely.

A programban foglaltaknak megfelelően 14 előadás hangzott el. Az előadások előtt dr. BOROSS Péter volt miniszterelnök a Veritas Történekutató Intézet Tanácsadó Testületének az elnöke köszöntötte a megjelenteket. Dr. BOROSS Péter átélte a német, majd a szovjet megszállás következményeként Magyarországra erőltetett diktatúrákat is. Ezen személyes impressziói eszenciáját osztotta meg a hallgatósággal.

A rendezvényt dr. KÖVÉR László, az országgyűlés elnöke nyitotta meg. Megnyitóbeszédében kihangsúlyozta, hogy a történelemnek számos feltáratlan, vagy kevésbé feltárt időszaka, jelensége van. Ennek a kutatása és bemutatása a történelemtudomány feladata. Helytelen ha politikai prekoncepciók nyomán inkorrekt magyarázatok kerülnek előtérbe.

Az első előadó dr. ROMSICS Ignác prof. a Magyar Tudományos Akadémia tagja volt, aki a konferencia témájának nemzetközi összefüggéseit ismertette.

Az előadók általában visszafogottak voltak. A tények, az objektivitás határain belül igyekeztek maradni. A konferencia előadói — a bevezető előadás kivételével — egy-egy résztémakör kifejtésére koncentráltak. Ebből fakadóan — legalább is összefoglaló jelleggel — kevésbé került előtérbe, hogy a magyar nemzetnek milyen sokat ártottak a diktatúrák. A legnagyobb kár a magyar nemzetet ugyanis valószínűleg nem az anyagi- és emberveszteség terén érte, bár az sem lebecsülhető. Minden bizonnyal hosszabb életű kártevésnek tekinthető azonban az erkölcsi, közjogi kártevés, amelynek mérgező fullánkjai máig részei a magyar társadalomnak és e fullánkok nehezítik a többi kártevés valós megítélését is.

Összességében a konferencia hasznos volt. Új kutatási eredmények ugyan csak módjával hangzottak el, azonban nyilvánvalóan nem is ez volt a szervezők elsődleges célja. A rendezvény formabontó témaválasztása pedig ráirányította a figyelmet arra, hogy a különböző diktatúrák jelmondata és ideológiai alapja lehet eltérő, azonban a diktatúrák egyformák, az üldözöttek minden diktatúrában egyformán szenvednek.
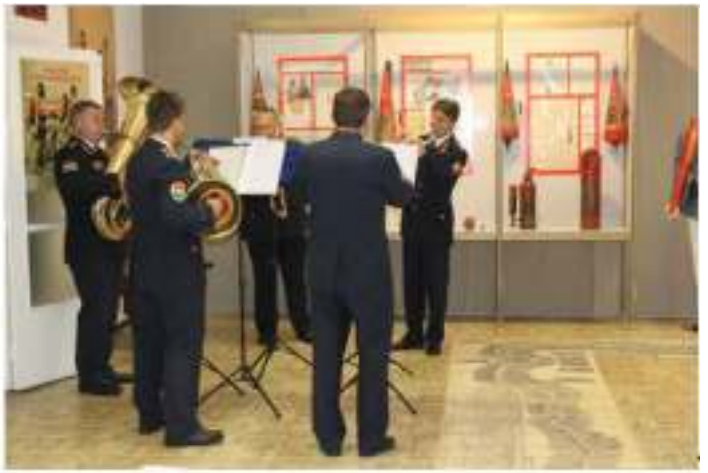
BERKI Imre

Magyar tűzoltókészülék-történeti kiállítás nyílt a Katasztrófavédelem Központi Múzeumában

A Katasztrófavédelem Központi Múzeuma a történelmi zászlók bemutatásával kezdte — kiállításba nem került, raktáraiban található — kincseinek megismertetését. Ezúttal tűzoltó készülékeiket helyezték újdonsült időszaki kiállításuk középpontjába, mely törekvés találkozott KOVÁCS Sándor magángyűjtő kívánságával nevezetesen, hogy hosszú évek alatt szerzett, féltő gonddal őrzött készülékeit bemutathassa. A kiállításban a korabeli gyártók számos terméke mellett olyan különlegességek is szerepelnek, mint az oltóbombák, a tűzoltó fáklyák vagy a látványnak is gyönyörű oltógránátok, melyekre még a szakemberek is elismeréssel tekintenek. A közös megjelenés a gyűjtővel nem újdonság, hiszen a Múzeumok Éjszakáján, a Múzeumok Majálisán, és a Rendvédelmi Napon már sokszor megcsodálhatták mindkét gyűjtemény ritka darabjait. Ezúttal tematikus kiállítást láthatnak az érdeklődők *„A nemzeti tűzoltó készülék gyártás története a kezdetektől 1948-ig”* címmel, melynek megnyitója **2014. X. 20-án** zajlott a múzeum Nagytermében. A Flórián Kvintett szokásosan hangulatos, lendületes zenéjével kezdődött a program, majd BERKI Imre múzeumigazgató köszöntötte a szépszámú közönséget. Ezt követően KOVÁCS Sándor kapott szót, aki beszámolt gyűjteménye keletkezésének történetéről, annak érdekesebb momentumairól. A kiállítás megnyitóján jelen volt BÉRCZI László tű.ddtbk. országos tűzoltósági főfelügyelő, ÉRCES Ferenc tű.ezds. a Tűzvédelmi Főosztály főosztály vezetője, dr. PAPP Antal tű.ezds., a Katasztrófavédelem Oktatási Központ igazgatója, GÉCZI Béla tű.ezds., a Közép-pesti Katasztrófavédelmi Kirendeltség parancsnoka. BÉRCZI László tű.ddtbk köszöntő beszédében elmondta, hogy máskor is boldogan vállalja a részvételt a múzeumi megnyitókon, mert ezek tanulságosak számára. Üdvözölte a színvonalas bemutatót, melyet minden tűzoltónak ajánlani fog, majd ünnepélyesen megnyitotta a **2015. I. hó végéig** látogatható kiállítást. Ezután a vendégek megtekintették a gyönyörűen felújított készülékeket, melyek típusairól, működéséről, gyártásuk időszakáról tárlatvezetés segítségével kaptak pontos tájékoztatást az érdeklődők.

Képek a nemzeti tűzóltókészülékek gyártástörténete a kezdetektő 1948-ig című kiállítás megnyitójáról (2014. X. 20. Katasztrófavédelem Központi Múzeuma 1105 Budapest, Martinovics tér 12.)

PARÁDI Ákos

TÁJÉKOZTATÓ

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás- és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

Nemzeti Adó- és Vámhivatal
Képzési Egészségügyi és
Kulturális Intézete
(NAV KEKI)
✉: H-1139 Budapest, Teve utca 8-10
☎: (+36/06-1) 412-7726
@: bocso.gabor@nav.gov.hu
Web.: www.nav.gov.hu/nav/keki

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Vám- és Pénzügyőr Tanszék
(NKE-RK-VPT)
✉: H-1021 Budapest, Farkasvölgyi út 12.
☎: (+36/06-1) 392-3558
@: rtk_vam-_és_penzügyöri_tanszek@uni-nke.hu
Web.: www.uni-nke.hu

Szemere Bertalan
Magyar Rendvédelem-történeti
Tudományos Társaság
(SZBMRTT)
✉:H-1037 Budapest, Haránt utca 12.
☎: (+36/06-1) 250-6199
@: szbmrtt@gmail.hu
Web.: www.szbmrtt.atw.hu

Szemere Bertalan
Magyar Rendvédelem-történeti
Alapítvány
(SZBMRA)
✉:H-1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.
☎: (+36/06-1) 325-1673
@: SZBMRA@gmail.hu
Web.: —

Szervezőbizottság

Dr. Bocsó Gábor (NAV KEKI)
Dr. Suba János (SZBMRA)
Mag. Simon F. Nándor (SZBMRTT)
Dr. Szabó Andrea (NKE-RK-VPT)

Bemutatkozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Az 1990-ben alapított és 1991-ben a Fővárosi Bíróság által bejegyzett Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság a magyar rendvédelem története iránt érdeklődő szakemberek társadalmi egyesülése. Tagjai a magyar rendvédelem-történet, illetve azzal rokon fegyveres testületek történeti kutatásával és oktatásával foglalkoznak. A tagság döntően a rendvédelmi testületek személyi állománya, közgyűjtemények munkatársai, felsőoktatási intézmények oktatói köréből kerül ki. A társaság tagjainak a soraiban találhatók továbbá olyanok is, akiknek a foglalkozása ugyan nem kapcsolódik a rendvédelem jeleneéhez, vagy múltjához, azonban érdeklődnek a témakör iránt, illetve valamilyen formában művelik azt pld. gyűjtők. Mintegy negyven fő rendelkezik tudományos, illetve oktatói fokozattal, melynek skálája az akadémiai tagságtól az egyetemi doktorig, illetve a professzortól a tanársegéd fokozatig terjed. Többségük napjaink magyar tudományos életének és felsőoktatásunknak elismert szakembere.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság álláspontja szerint a rendvédelem nem diszciplínát, hanem tevékenységet jelöl, amelynek elméleti alapjait számos tudományterület eredményei alkotják. A tudományos társaság a rendvédelem-történetét gyűjtőfogalomnak tekinti, amelybe — tértől és időtől füg-

getlenül — beletartozik az egyetemes történelem során megvalósult valamennyi rendvédelmi modell. A különböző korok rendvédelmi modelljei és azok változásai alkotják a rendvédelem-történetet.

A tudományos társaság alapszabályzatában rögzített cél, hogy a szakterület művelésével, az írásos források és tárgyi emlékek feldolgozásával hozzájáruljon a magyar és az egyetemes történelem gyarapításához, a magyar rendvédelem-történet feltárása, tapasztalatainak hasznosítása által pedig a rendvédelem fejlesztéséhez. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság úgy véli, hogy a magyar rendvédelem-történeti tradíciók — elsősorban a XIX. és XX. századi hagyományok — közkinccsé tételével a tapasztalatok megismertetésével elősegíthető a magyar rendvédelem fejlesztése, a személyi állomány identitástudatának gyarapítása, ezen keresztül pedig az etikai viszonyok javítása, valamint a lakosságnak a rendvédelmi testületekről kialakított elképzelésének a kedvezőbbé tétele. A tudományos társaság szakosztályai szellemi alkotóműhely jelleggel tevékenykednek.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság két periodikát ad ki a *Rendvédelem-történeti Hírlevelet (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257, amely a szakterület tudományos művelésének operatív eseményeiről nyújt tájékoztatást és a *Rendvédelem-történeti Füzeteket (Acta Historae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774, amely a szakterület művelése során keletkezett kutatási eredményeket tartalmazó tanulmányokat közöl a tudományos publikálással szemben támasztott követelményeknek megfelelően. Nemzeti rendvédelmünk történelmét a tudományos társaság alkotóközössége *„A magyar rendvé-*

delem története" című — több kiadást megélt — könyvben foglalta össze.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság több könyvsorozatot is publikál.

„A magyar rendvédelem-történet öröksége" című sorozat célja, hogy az abban megjelenő monográfia és kismonográfia jellegű kötetek nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy részét mutassák be a tudományos alkotásokkal szemben támasztott elvárásoknak megfelelően.

„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka" című sorozat célja, hogy — azon, ma már a trianoni határokon belül fel nem lelhető, vagy csupán csekély példányszámban elérhető — hajdani szabályzatok, tankönyvek és hasonló kiadványok reprint jellegű kiadását valósítsa meg, amely nem zárja ki a megértést elősegítő tanulmányok kíséretében megvalósuló publikálást.

A *„Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában"* című sorozat célja, hogy a történelmi segédtudományoknak a nemzeti rendvédelem-történetünk érdekében alkalmazottak során keletkezett eredményeit tegye közkinccsé.

A publikált könyvsorozatok mellett új sorozatok elindítását is tervezi a tudományos társaság. A *„Magyar rendvédelem-történeti értekezések"* című könyvsorozat tervezett célja a nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében sikeresen megvédett tudományos fokozatszerző disszertációk publikálása. *„A magyar rendvédelem-történet forrásai"* című tervezett sorozat célja, hogy a nemzeti rendvédelem-történetünk egy-egy résztémakörének az azonos jellegű forráscsoportjait mutassa be. A *„Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok"* című könyvsorozat tervezett célja, hogy — gyűjteményes kötetek formájában — egy-egy rendvédelmi részterületet fel-

táró, illetve egy-egy szerző munkásságának a részterületeit reprezentáló tanulmányokat tegyen közkinccsé.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság évente egy-két alkalommal nemzeti rendvédelem-történetünk témakörében tudományos konferenciát, a szakosztályok pedig átlag két évente szimpozionokat szerveznek.

Cum historia pro securitate
(Történelemmel a biztonságért)

Bemutatkozik a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézete

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézete (a továbbiakban: Intézet) **a Nemzeti Adó- és Vámhivatal** (a továbbiakban: NAV) **humánerőforrás-fejlesztési feladatokat ellátó intézete.**

Az Intézet a NAV központi szerve, önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv, jogi személy, a NAV fejezetén belül önálló cím.

Az Intézet a NAV erőforrás-gazdálkodási elnökhelyettese felügyelete alatt áll, feladatellátását a NAV Központi Hivatala szakmai irányítása mellett végzi.

Az Intézet képviselője a főigazgató, aki a szervezet-irányítási jogkörét közvetlenül, valamint az Intézet főigazgató-helyettesein keresztül gyakorolja.

Az Intézetet 2011. január 1-jén, a NAV létrejöttével egyidejűleg alapította az Országgyűlés.

Az Intézet az összeolvadó Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, valamint Vám- és Pénzügyőrség három szervének, mint APEH Oktatási Intézet, Vám- és Pénzügyőrség Szociális, Egészségügyi és Kulturális Központja, Vám- és Pénzügyőri Iskola feladatainak bázisán, a jogelőd szervek humánerőforrására támaszkodva működik.

Az Intézet, mint humánerőforrás-fejlesztési feladatokat ellátó szerv a NAV egyes humánigazgatási tevé-

kenységeit támogatja, ennek megfelelően alapfeladatai:

- a NAV személyi állományának képzése, továbbképzése,
- egészségi, pszichikai alkalmassági vizsgálatok végzése, egészségügyi szolgáltatások nyújtása,
- kulturális, üdültetési, étkeztetési feladatok ellátása.

1. Az Intézet a képzési tevékenysége keretében ellátja a NAV pénzügyőrei előképző, alapozó, szakosító, középfokú képzését, kiképzését, továbbképzését a 105 éves pénzügyőr képzés hagyományainak bázisán alapulva, egyúttal a NAV támasztotta új kihívásoknak is megfelelve, valamint a NAV kormányzati szolgálati jogviszonyban állók tagjainak munkakör specifikus, moduláris, kompetencialapú képzését.

Működteti az Államháztartási Belső Pénzügyi Ellenőrzési és Módszertani Központot, amelynek keretében megszervezi és lebonyolítja a belső ellenőrök, a költségvetési szervek gazdasági vezetői, valamint a költségvetési szervek vezetői kötelező szakmai továbbképzését.

2. Az Intézet az egészségügyi tevékenysége keretében végzi, biztosítja a NAV személyi állományának egészségi, pszichikai alkalmassági vizsgálatát. Háziorvosi szolgáltatást nyújt, fogászati alapellátást biztosít, járóbeteg szakellátást végez (reumatológia, szemészet, nőgyógyászat, belgyógyászat, gyógytorna). A kötelező lőkiképzések, valamint tömegeket megmozgató NAV rendezvények során egészségügyi biztosítási feladatokat lát el.

3. Kulturális, üdültetési, étkeztetési tevékenységeként működteti a NAV üdülőit, szervezi a 22 300 fős szervezet üdültetését, üzemeltet 8 éttermet és büfét, valamint a hévízi NAV Gyógyházat, a Királyok útjai

NAV Oktatási Központot. Kulturális, sport rendezvényeket szervez, működteti a Pénzügyőri és Adózástörténeti Múzeumot, valamint szervezi, ütemezi, biztosítja a Pénzügyőr Zenekar fellépéseit.

A fentiekre tekintettel az Intézet – beleértve minden foglalkoztatottját – célja nem kevesebb, mint a NAV képzett, szakmailag felkészült és jóléti szolgáltatásokkal ösztönzött foglalkoztatotti személyi állományának biztosítása

Bemutatkozik
a
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Vám- és Pénzügyőr Tanszéke

Tanszékünk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) számára képez pénzügyőr tiszteket. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatal. Tevékenysége négy fő területre összpontosul: az adóigazgatási, a vám- és jövedéki igazgatási, a bűnüldözési, valamint a rendészeti tevékenységre.

A képzés végeztével hallgatóink rendészeti igazgatásszervező (vám- és jövedéki igazgatási szakirány), illetve bűnügyi igazgatásszervező (pénzügyi nyomozói szakirány) végzettséget szereznek.

A vám- és jövedéki igazgatási szakirányon végzett rendészeti igazgatásszervező ismeri a speciális vámpolitikai, vám- és vámeljárásjogi, kereskedelmi vámtarifa-, valamint jövedéki adójogi szabályokat. Ezek a szakemberek teljesítik a Magyarország európai uniós tagságából eredő, a magyar vámigazgatásra háruló nemzetközi elvárások szerinti feladatokat.

A pénzügyi nyomozó szakirányt választók a NAV hatáskörébe tartozó feladatokkal (például jövedéki, adójogi, vámigazgatási, vámtarifa) kapcsolatos ismereteket szereznek. A végzettek kellő tárgyi tudással rendelkeznek a bűnüldöző munka feladataihoz, így az Európai Unió és Magyarország gazdasági rendjét sértő cselekmények gyanúja esetén a megelőzés, felderítés,

illetve az elkövető felelősségre vonása érdekében hathatós intézkedéseket tudnak tenni.

A Vám- és Pénzügyőri Tanszék részt vesz továbbá a mesterképzés lebonyolításában; a kétéves képzésben részesülő hallgatók rendészeti vezető végzettség birtokába jutnak. A rendészeti vezető mesterképzésben szerezhető ismeretek a vezetési és szervezéselméleti, pszichológiai és pedagógiai, gazdálkodási és logisztikai, humánerőforrás-gazdálkodási, minőségbiztosítási általános szaktudás mellett felölelik a biztonságpolitika, a rendészeti igazgatás, a nemzetbiztonság, a rendészeti technikák szakterületét is. A háromféves alapképzés és a kétéves mesterképzés során egymásra épülő ismeretek átadása történik, amelyek birtokában a végzettek sikerrel birkózhatnak majd meg szolgálati feladataikkal. Hallgatóinkat olyan szervezet tagjaivá képezzük, neveljük, amely nap mint nap jogalkalmazói munkát végez. Éppen ezért karunk tantárgyai között előkelő helyet foglalnak el a jogi tárgyak – igaz ez természetesen magára a Vám- és Pénzügyőri Tanszékre is.

A képzés eredményességét bizonyítja, hogy szakirányainkra tizenöt-, tizenhétszeres túljelentkezés van, és évről-évre pozitív visszajelzéseket kapunk volt hallgatóinkról. Nem csupán a szakma részéről érkezik elismerés: diákjaink az iskola falain belül is komoly elismertségnek örvendenek. Minden évben öt-hat leendő pénzügyőr tiszt mutatja be kutatómunkájának eredményét, s közülük jó néhányan sikerrel szerepelnek az Országos Tudományos Diákköri Konferencián.

Bemutatkozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítványt a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság hozta létre 1992-ben, melyet a Fővárosi Bíróság 1992. XII. 4-én 3630-as sorszámon regisztrált.

Az alapítvány főkurátora dr. SUBA János honvéd alezredes, aki a történelem segédtudományai (történeti-földrajz) e-gyetemi doktora, a történelemtudomány Ph.D. doktora. A rendvédelem-történet magistere. A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis)* HU ISSN 1216-6774 tudományos periodika szerkesztőbizottsági tagja. Kutatási területe a történeti földrajz, a XVIII-XX. századi magyar állam határának története, objektumtörténet, a magyar fegyveres erők diszlokációjának története, Kárpát-medencei erődítések.

Az alapítvány kurátora mag. SIMON F. Nándor, aki a diplomatica, paleográfia, papirológia és a szfragisztika segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője. A *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Praesidii Ordinis)* HU ISSN 1785-3257 periodika szerkesztőbizottsági tagja.

Az alapítvány hivatásának tekinti a magyar rendvédelem-történet művelési eredményeinek közkincscsé tételét. Ennek érdekében tudományos rendezvényeket szervez, illetve kiadványok szerkesztését valósítja meg.

Discipulus est prioris posterior dies.
(A holnap a tegnap tanítványa.)

PÉNZÜGYŐRSÉG,
VÁMIGAZGATÁS ÉS ADÓZÁSTÖRTÉNET
című
magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion
PROGRAMJA

Levezető elnök
Dr. PARÁDI József

10^{00} – 10^{20} Megnyitó

10^{20} – 10^{45} MAGASVÁRI Adrienn: *Vám- és adószedők a magyar pénzügyi igazgatásban (Szent Istvántól 1867-ig).*

10^{45} – 11^{10} Dr. FREY Dóra: *A modern adórendszerek születése és a kettős adóztatás elkerülését szolgáló jogi modellek.*

11^{10} – 11^{35} Dr. VARGA Árpád: *Az adóhatóság múltja, jelene és jövője.*

11^{35} – 12^{00} Dr. PARÁDI József: *A Magyar Királyi Pénzügyőrség a polgári Magyarországon.*

12^{00} – 12^{30} S Z Ü N E T

12^{30} – 12^{55} Dr. SUBA László : *A pénzügyőrségi sajtó szerepe a testület életében a kezdetektől napjainkig.*

12^{55} – 13^{20} Mag. SIMON F. Nándor: *A pénzügyőrség szolgálati igazolványai 1945-2010.*

13^{20} – 13^{45} SZÁNTÓ Zoltán: *A pénzügyőr képzés története.*

13^{45} – 14^{10} Dr. ZSIGOVITS László: *Vámosok és határőrök a határforgalom-ellenőrzésben.*

14^{10} — H o z z á s z ó l á s o k , v i t a .

Levezető elnök

Dr. PARÁDI József

Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyá. főiskolai tanár

Rendvédelem-történetért elismerései ; ; ; ; ;

Piktogram	A rendvédelem-történetért elismerések
	- Rendvédelem-történetért Díj
	- Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	- Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	- Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	- Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	- Rendvédelem-történetért Érdemérem

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

A modern adórendszerek és a kettős adóztatás elkerülését szolgáló jogi modellek..

: NA

Dr. Frey Dóra

@: NA

- Tudományos Fokozat: NA

- Oktatói fokozat: NA

- Kutatási területe: NA

NA

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*

- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……..na
- tudományos folyóiratcikkek : …..na
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……..na
- **Hirsch index :**……..**na**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

NA

Frey Dóra

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A modern adórendszerek születése és a kettős adóztatás elkerülését szolgáló jogi modellek.

N A

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

Vám- és adószedők a magyar pénzügyi igazgatásban (Szent Istvántól 1867-ig).

: (+36/06-30) 495-2117

MAGASVÁRI ADRIENN

@: adrienn.magasvari@gmail.com

- Tudományos fokozat: NA

- Oktatói fokozat: NA

- Kutatási területe:
Közigazgatástudomány,
humánerőforrásmenedzsment

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……..na
- tudományos folyóiratcikkek : …..na
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……..na
- **Hirsch index :**……..**na**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Rendészettudományi Társaság tagja.
A Rendészettudományi Doktoranduszok Országos Szövetségének a Tagja

MAGASVÁRI Adrienn

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Vám- és adószedők a magyar pénzügyi igazgatásban (Szent Istvántól 1867-ig).

A magyar pénzügyi igazgatás „egyidős" az állam, hiszen az állam születésének pillanatától kezdődően beszélhetünk államháztartásról, az állami bevételekről, melyek fedezik az állam feladatainak ellátásával járó kiadásokat. A magyar pénzügyi igazgatás gyökerei tehát egészen Szent Istvánig nyúlnak vissza, hiszen ahogyan az államrend, úgy a pénzügyi rendszer alapjait is ő rakta la hazánkban.

A tanulmány bemutatja az államalapítástól kezdődően a magyar pénzügyi (kamarai) igazgatás kialakulásának, változásainak kiemelt állomásait. Ismerteti a pénzügyi igazgatás fejlődését egy, a pénzügyi igazgatásban résztvevők — különösen az adó- és vámszedők — személyére, feladataira, szerepére és munkavégzési jellemzőire összpontosítva.

A tanulmány a kamarai igazgatás középpontba állításával igyekszik megvilágítani a hivatásos közszolgálat bevezetésének kezdeti történéseit, magyar kifejlődését. Bemutatni azt, hogy az alkalmi jellegű feudális közszolgálatot hogyan váltja le fokozatosan egy szervezett, állandó és szakképzett tisztviselői karra épülő hierarchikus hivatali szervezet.

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

A Magyar Királyi Pénzügyőrség a polgári Magyarországon.

: **(+36/06-70) 326-1151**

Dr. Parádi József

@: paradi.jozsef@gmail.com

- **Tudományos fokozat:** bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa.
- **Oktatói fokozat:** nyugalmazott főiskolai tanár, (az ELTE-ÁJK MÁJT külső munkatársa, a Hadtudományi Doktori Iskola témavezető oktatója.)

- **Kutatási területe:**
A magyar rendvédelem története.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : 22
- könyvrészek : 17
- tudományos folyóiratcikkek : 73
- Egyéb tudományos közlemények : 23
- független idézetek : 636
- **Hirsch index :.....18**

Rendvédelem-történetért elismerései ; ; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 tudományos periodikák főszerkesztője, valamint a *„Magyar rendvédelem-történet öröksége”* HU-ISSN 2062-8447, a *„Magyar rendvédelem-történet hagyatéka”* HU-ISSN 2064-4728 és a *„Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában”* HU-ISSN 2064-5333 című tudományos könyvsorozatok sorozatszerkesztője.

PARÁDI József

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A Magyar Királyi Pénzügyőrség a polgári Magyarországon.

A polgári magyar rendvédelmi struktúra a kiegyezést követően alakult ki a Kárpát-medencében. E magyar rendvédelmi modell három forrásból táplálkozott. Egyrészt a magyar hagyományokból, másrészt neoabszolutizmusból átvehető tapasztalatokból, harmadrészt pedig a nyugat-európai megoldásokból. Ez a rendvédelmi struktúra egyszerre volt haladó és hagyományőrző.

A rendvédelmi struktúra legfontosabb testületei voltak az önkormányzati és állam rendőrségek, a csendőrség a büntetésvégrehajtás, a határőrizeti szervezetek, a koronaőrség, képviselőházi őrség és a testőrségek, valamint a pénzügyőrség.

A Magyar Királyi Pénzügyőrség a neoabszolutizmus kori pénzügyőrség magyarosított változata volt, a pénzügyőrség ugyanis a neoabszolutizmus azon testületei közé tartozott, amelyet a kiegyezés utáni magyar államvezetés átvett, mivel tevékenységük nem fonódott össze a magyar nemzet elnyomásával.

A magyar rendvédelmi struktúrában a pénzügyőrség fontos helyet foglalt el. A többi rendvédelmi testülethez hasonlóan a magyar kormány alárendeltségében működött, nem tartozott a közös ügyek kompetenciájába. A Magyar Királyi Pénzügyőrség hatósági területe kiterjedt a Magyar Szent Korona alá tartozó terület egészére. A magyar pénzügyőrség a pénzügyi tárca 16 szakhatóságával együttműködve valósította meg a magyar pénzügyigazgatást.

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

A pénzügyőrség szolgálati igazolványai 1945-2010.

: **(+36/06-20) 347-4602**

Mag. Simon F. Nándor

@: simon.f.nandor@gmail.com

- Tudományos fokozat: NA

- Oktatói fokozat: NA

- Kutatási területe:
A diplomatica, paleografia, papirológia, szfragisztika történelmi segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……na
- tudományos folyóiratcikkek : …..5
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……10
- **Hirsch index :**……**na**

Rendvédelem-történetért elismerései ; ; ; ;

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökségi tagja, a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 tudományos periodikák szerkesztő-bizottsági tagja és a Magyar Hadtudományi Társaság tagja.

SIMON F. Nándor

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A pénzügyőrség szolgálati igazolványai 1945-2010.

Az előadásomban a pénzügyőrség, illetve a vámőrséggel történt egyesítést követően, a vám- és pénzügyőrség szolgálati igazolványait mutatom be. Választ keresek arra a kérdésre, hogy miként néztek ki ezek az igazolványok, milyen adatokat tartalmaztak, hogyan módosultak, mennyiben tértek el a többi rendvédelmi szervezet hasonló okmányaitól, valamint arra, hogy az évek, évtizedek alatt hogyan módosult a „szolgálati igazolvány" fogalma, illetve mennyire felelt meg a pénzügyőrség, később pedig a vám- és pénzügyőrség szolgálati igazolványa az adott időszak okmánybiztonsági követelményeinek.

A testület szolgálati igazolványai mindig is az úgynevezett biztonsági okmányok kategóriájába tartoztak, vagy ahogyan korábban – elsősorban 1945 előtt – nevezték, a szigorú számadás alá eső nyomtatványok voltak. A testület igazolványai egyfajta állandóságot mutattak, vagyis bizonyos elemeiben, nem, vagy csak alig változtak, a vizsgált időszakban leginkább az állami címerváltozásait követően, érdekesség azonban, hogy – összehasonlítva, a többi rendvédelmi szervezet szolgálati igazolványaival, egyedülállóan – az ötvenes években a pénzügyőr-igazolványok, a szolgálati igazolványokban szokásos adatok mellett, nemcsak a tulajdonos családi állapotát, hanem a feleségének a nevét is tartalmazták (a pénzügyőrnők esetében a nyomtatott szöveget áthúzták, és kézzel javították ki: „a férj neve").

Összességében elmondható: a testület szolgálati igazolványai, nem voltak alkalmasak arra, hogy az esetleges felmutatásnál az állampolgárok egyértelműen megállapíthassák, valójában milyen okmányt is mutatnak nekik – ez alól kivételt jelent a testület két utolsó szolgálati igazolványa, amelyek azonban egy korszakot is lezárnak az önálló vámigazgatás- és pénzügyőrség eddigi, mintegy másfél évszázados történetében.

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

A pénzügyőrségi sajtó szerepe a testület életében a kezdetektől napjainkig.

: (+36/06-20) 453-1337

Dr. jur. Suba László

@: suba.laszlo@nav.gov.hu

- Tudományos fokozat: NA

- Oktatói fokozat: NA

- Kutatási területe:
Rendészeti kommunikáció

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……na
- tudományos folyóiratcikkek : …..na
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……na
- **Hirsch index :**……..**na**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőr tagozatának és a Rendészeti Doktoranduszok Országos Szövetségének a tagja.

SUBA László

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A pénzügyőrségi sajtó szerepe a testület életében a kezdetektől napjainkig

A szervezeti kommunikáció az adott szervezet működésének fontos része. Jelen előadás az önálló magyar pénzügyőrség és vámszolgálat belső sajtójának történetét mutatja be, felvillantva e mintegy 140 esztendő legfontosabb eseményeit.

A rendészeti kommunikáció néhány főbb sajátosságának felvillantását követően képet kaphatunk azon erőfeszítésekről, amelyeket a belső testületi sajtó létrehozásáért és fenntartásáért tettek a mai pénzügyőrök elődei. A pénzügyőrség létszáma mindvégig néhány ezer fő volt. Ekkora létszámot időben tájékoztatni a legfontosabb jogszabály-változásokról, gondoskodni továbbképzésükről, eljuttatni hozzájuk a pénzügyőri társasági élet híreit: nagy szervezettséget, sok munkát igénylő feladat, aminek ellátására már érdemes volt létrehozni a szervezeten belüli pénzügyőr sajtót.

A kezdeti nehézségek ismertetését követően szó esik a XX. század első évtizedeinek pénzügyőrségi orgánumairól. Példák teszik szemléletessé egyrészt a bemutatott lapok tematikájának ismertetését, másrészt a lapok stílusának bemutatását, illetve a szerző érinti a testület megítélésének kérdését is. Az előadás érinti a pénzügyőr sajtó és a testületen kívüli orgánumok közötti – olykor igen éles – szópárbajok történetét. Idézetek illusztrálják a II. világháborút követő hangnemváltást, s röviden szó esik napjaink belső sajtójáról.

A szerző e történeti visszatekintéssel egyrészt dokumentálni kívánja a pénzügyőrségi sajtó történelmének fontosabb mérföldköveit, másrészt célja annak bizonyítása is, hogy szükség van olyan szervezeten belüli orgánumra, amely erősíti a szervezet kohézióját, valamint a szervezeti kultúra egyik színtereként funkcionál.

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

A pénzügyőr képzés története.

: **(+36/06-30) 756-7047**

Szántó Zoltán

@: szanto.zoltan@nav.gov.hu

- Tudományos fokozat: NA

- Oktatói fokozat: NA

- Kutatási területe: NA

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*

- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……na
- tudományos folyóiratcikkek : …..na
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……na
- **Hirsch index :**……..**na**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

NA

SZÁNTÓ Zoltán

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

A pénzügyőr képzés története.

Az 1897-től bemutatásra kerülő képzés története rávilágít arra, hogy egy egyenruhás, hivatásos állományú, rendvédelmi feladatokkal is megtűzdelt testület sem merev, rugalmatlan. A képzés kronológiája, szervezete és tartalma rávilágít arra a körülményre, hogy a pénzügyőrség és a vámhivatalok a hagyományok tiszteletben tartása mellett folyamatosan alkalmazkodtak a velük szemben megfogalmazott elvárásokhoz.

A szakemberek által támasztott igények kielégítése oyl módon valósulhatott meg, hogy a pénzügyőr szakképzés oktatói is a szakterület kiváló szakértői közül kerültek ki.

A pénzügyőr képzés története illusztris példája annak, hogy a hivatástörténeti hagyományok mellett megfér, sőt, szükséges az állandó változás, megújulás. Ebből fakadóan levonható az a következtetés, hogy nem az a hagyománytisztelet, ha egy szervezet mereven ragaszkodik a múltjához és a múltban végzett tevékenységéhez, hanem akkor tudja méltóan őrizni hagyományait, ha képes azok megőrzése, finomítása, de alapvető értékeinek megtartása mellett is a folyamatos változásra; hiszen semmi sem örök, csak a változás.

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

„Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet”

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

Az adóhatóság múltja, jelen és jövője.

: NA

- Tudományos fokozat: NA

- Oktatói fokozat: NA

- Kutatási területe: NA

Dr. VARGA Árpád

@: NA

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*

- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……na
- tudományos folyóiratcikkek : …..na
- Egyéb tudományos közlemények : ……..na
- független idézetek : ……na
- **Hirsch index :**……..**na**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

NA

VARGA Árpád

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Az adóhatóság, múltja, jelene és jövője.

NA

1063 Budapest, Munkácsy Mihály u. 19/B.

SZBMRTT

NAV KEKI NKE-RK-VPT

SZBMRA

2014. XI. 8. (szombat)

Pénzügyőrség-, vámigazgatás és adózástörténet"

című

magyar rendvédelem-történeti tudományos szimpozion

Vámosok és határőrök a határforgalom-ellenőrzésben.

: (+36/06-30) 261-9008

Dr. Zsigovits László

@: zsigovits.laszlo@uni-nke.hu

- Tudományos fokozat: Ph.D.

- Oktatói fokozat: A Hadtudományi doktori iskola témavezető oktatója, címzetes egyetemi docens

- Kutatási területe:
Rendvédelem, rendvédelmi informatika, térinformatika, vezetés számítógépi támogatása, robotizálás lehetősége a rendvédelemben.

Az előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő*
- könyvek : ……..na
- könyvrészek : ……..2
- tudományos folyóiratcikkek : …..8
- Egyéb tudományos közlemények : ……..21
- független idézetek : ……..9
- **Hirsch index :**……..**1**

Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek

A Magyar Hadtudományi Társaság Hírszerzés-történeti Szakosztályának titkára, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos társaság tagja, a Magyar Rendészettudományi társaság tagja.

Zsigovits László

ELŐADÁS-ABSZTRAKT

Vámosok és határőrök a határforgalom ellenőrzésben.

Úgy a vámszervek, mint a határőrség a komplex értelemben vett biztonság megteremtésében mindig fontos szerepet játszottak. Mindkét szervezet nagyon régi múltra tekint vissza, amely során rengeteg változás érte, többször átszervezték, változtatták alárendeltségét, szervezeti összetételét. Én nem ezekről a történeti változásokról akarok beszélni, ezt megtették már kiemelkedő kutatóink. Én azt szeretném bemutatni, hogy a határbiztonság megteremtése tekintetében az emberi viszonyok mentén a két szervezet, első sorban a határellenőrzésben hogyan tudott közösen, eredményesen részt venni.

A határőrség alapvetően az őrseivel, majd kirendeltségeivel járőrözéssel a határterületet ellenőrizte, míg az útlevélkezelőivel a FEP –ken (forgalomellenőrző pont, határátkelő-hely) a határforgalmat bonyolította le. Másik oldalról is alapvetően két nagy feladatrendszer érvényesült a vám ellenőrzés és a pénzügyőri tevékenység. A kezdeti időben meghatározóan a két szervezet együttes tevékenysége a FEP –k határőrei és a határvámszolgálat között volt nyomon követhető. Később a nyomozati jogok megkapásával operatív együttműködés is kialakult a releváns szervek között. Végül az EU –hoz, illetve a Schengenhez való csatlakozás után a mélységi ellenőrzés, migrációs háló működtetése során még szélesebbé vált az együttműködés közöttük.

Én az együttműködést e két nagyszerű szervezet tekintetében első sorban a megvalósulás, az emberi viszonyok tekintetében szeretném bemutatni, nem a jogszabályi oldalról, a különböző utasítások, intézkedések ismertetésével, persze néhány fontosabb megemlítése elkerülhetetlen. A jogszabályokat, különböző írásos dokumentumokat bárki megtalálhatja a levéltárakban, interneten, de azt, hogy az együttműködést megvalósítók ezt hogyan élték át, mi motiválta egyes tetteiket, mit értettek meg az írásos malasztok üzenetéből, az sajnos csak az emlékekben létezik, nem a direktívákban. Megérdemli ez a két kiemelkedő, sok nehéz változáson átesett szervezet, hogy az emberi oldalról is emléket állítsunk nekik. Én, mint az életemet a Határőrségnél eltöltő, határőr szemmel tudom ezt hitelesebben megtenni.

HEGEDŰS Ernő

A koronaőrség 550 éves fennállásának alkalmából szervezett korona konferencia

Koronaőr konferenciára került sor a Magyar Honvédség Művelődési Házában, a Stefánia Palota Tiszti kaszinó termében 2014. X. 27-én. A rendezvény címéül „A Koronaőrség 550 éves fennállásának alkalmából szervezett korona konferencia" címet választották a szervezők, az MH vitéz SZURMAY Sándor Budapest Helyőrség Dandár Honvéd Koronaőrség, a Magyar Koronaőrök Egyesülete és a Tanulás Uniójáért Közhasznú Alapítvány. Az ünnepi konferenciával a Koronaőrség fennállásának ötszázötvenedik évfordulójáról emlékeztek meg a szervezők. Az előadások *Szent István* korától napjainkig idézték fel a magyar állam folytonosságát és függetlenségét megtestesítő Szent Korona és a koronaőrök, illetve a Koronaőrség történetét. A rendezvényre a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával került sor.

A konferencia megnyitó előadását KUN SZABÓ István vezérőrnagy, a HM társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára tartotta. Az államtitkár felidézte a Honvéd Koronaőrség létrehozásának eseményeit. Az ezredfordulón a Szent Korona elfoglalhatta történelmi, államelméleti és egyházi jelentőségének megfelelő helyét az Országházban. Felállításra került a Szent Korona Testület is. A Szent Korona elhelyezésére a Parlament Kupolacsarnokában, az erre a célra tervezett páncélüvegből készült tárolóban került sor. A Parlament és a kormány tagjainak őrzéséért felelős Köztársasági Őrezred állományából a koronaőri feladatok ellátására az Őrezred Objektumvédelmi Főosztályának Parlamenti Biztonsági Osztálya létrehozta a Koronaőrző Őrséget. Az ezredfordulón ezáltal megoldódott ugyan a Szent Korona Parlamentben történő elhelyezésének kérdése, ám a valóban hatékony, méltó és reprezentatív — emellett a történelmi és katonai hagyományoknak egyaránt megfelelő — őrtestület felállítása nem nyert azonnal teljességgel végleges megoldást. A Szent Koronának és a hozzá tartozó jelvényeknek a védelmére és megóvására, valamint a velük kapcsolatos intézkedések — így az őrszervezet felállításának — megtételére Szent Korona Testület hivatott. A Testület 2010 decemberében döntött arról, hogy a Köztársasági Őrezredtől a Magyar Honvédség veszi át a korona őrzését a Honvéd Koronaőrség felállításáról. 2011 tavaszán a Nemzeti Honvéd Díszegység részeként felállt a Honvéd Koronaőrség. „Ha valaki egyszer koronaőr lesz, az örökre az is marad" — mondta KUN SZABÓ István vezérőrnagy.

WOTH Imre, a Magyar Koronaőrök Egyesületének elnöke „A Szent Korona viszontagságai" címmel tartotta meg előadását. Számos koronarablás mellett szó esett arról is, hogy a Tanácsköztársaság idején feloszlatták a koronaőrséget, akik azonban a mostoha körülmények között is helytálltak annak ellenére, hogy a hatalmon lévők között felmerült a korona beolvasztásának vagy elárverezésének ötlete is. A második világháború hányattatásai után a Szent Korona amerikai kézbe került, a Magyar Királyi Koronaőrség pedig 1945-ben hosszú időre megszűnt. A rendszerváltás után, 1991-ben vitéz VITÉZ József — aki 1941-1945-ig a korona mentésében is szerepet vállalt — létrehozta a Koronaőrök Egyesületét, melynek tagjai vitték tovább a hagyományt egészen 2011. V. 30-ig, amikor a Magyar Honvédség állományába tartozó Honvéd Koronaőrség hatvanhat év után, ünnepélyes keretek között ismét átvette a Szent Korona őrzését. Ezáltal „a koronaőrség ötszázötven éve ugyanazzal foglalkozik, mint amiért annak idején létrehozták" mondta el WOTH Imre. A Koronaőrök Egyesülete 2011. V. 30-ával beteljesítette azt a küldetést, amiért létrehozták. A hagyományőrző tevékenységet azért folytatják tovább, hogy a jövőben szolgálatból kiöregedő koronaőröknek biztosítsanak egy olyan helyet, ahol összegyűlhetnek, és mind lélekben mind gyakorlatban folytathatják korábbi munkájukat, amely egy életre szól.

Dr. TÓTH József Zoltán jogtörténész, a Szent Korona Tanról szóló számos írás és könyv szerzője „Az 1464 évi II. tv. hatása a Szent Korona őrzésére" címmel tartotta meg előadását. Előadásából kiderült, hogy az 1464. évi II. törvény — amely részletesen szabályozta a Szent Korona őrzésének körülményeit — sorsfordító volt a koronaőrség történetében. A törvény megalkotásának előzménye az volt, hogy *Erzsébet* királyné, *Albert* király özvegye, az 1440-ben udvarhölgyével ellopatta a magyar Szent Koronát Visegrád várából, és fia koronázására próbálta felhasználni. Miután terve kudarcba fulladt, a királyné Bécsbe menekült, ahol a koronát nyolcezer aranyért zálogba adta *Frigyes* császárnak. Ettől kezdve a magyar uralkodók nem tudtak törvényt hozni, hiszen uralkodásukat nem szentesítette a magyar Szent Korona. A trónra kerülő *HUNYADI Mátyás* királlyá választása után hat évet várt a koronázásra, míg végül 1463-ban nyolcvanezer forint ellenében *Frigyes* visszaszolgáltatta a koronát. A korona hiányából fakadó problémákon okulva, Mátyás koronázását követően az 1464. évi II. törvény részletesen szabályozta a Szent Korona őrzésének körülményeit, amely szerint a koronaőri teendőket a rendek által választott személyekre, a koronaőr főurakra kell bízni, az őrzés pedig Visegrádon történjék. TÓTH József kijelentette, hogy idegen hatalom megszálló tevékenysége (német, majd szovjet megszállás) során alkotmányos értelemben nem törvényes jogi környezet jött létre Ma-

gyarországon. Megemlítette, hogy rendkívül örömteli fejlemény a Honvéd Koronaőrség felállítása, azonban a jelenlegi egyenruha nem tükrözi teljes mértékben a korábbi Magyar Királyi Koronaőrség egyenruhája által sugárzott szellemiséget és esztétikumot illetve szimbolikát. Egyéb okok mellett emiatt is szükség van a Magyar Koronaőrök Egyesületének további tevékenységére.

ÁDÁM Barnabás ezredes, a 32. Nemzeti Honvéd Díszegység és a Honvéd Koronaőrség parancsnoka „A Szent Korona őrzése a hatályos honvédelmi törvény tükrében" címmel tartotta meg előadását. A honfoglalás korától indított történeti áttekintés során vázolta fel a Koronaőrség történetét. 1464-től az országos koronaőr főurak egy bandériummal rendelkeztek. Korábban szerephez jutottak ezen a területen az egyházi bandériumok is, amelyek az egyházi főméltóságok vezetése alatt saját jobbágyaikkal álltak fel. 1242-ben a Fehérvári prépost csapatai menekítették a Szent Koronát *IV. Béla* parancsa alapján. ÁDÁM Barnabás ezredes a Szent Korona őrzésének történetét, illetve a napjaink koronaőrzőnek szervezeti hátteréül szolgáló 32. Nemzeti Honvéd Díszegységet is ismertette. A katonai szervezet három szerkezeti egységből, a Honvéd Koronaőrségből, a Honvéd Díszzászlóaljból és a Honvéd Palotaőrségből áll. Napjainkban a Koronaőrség tevékenységének jogi alapjául szolgál az Alaptörvény, továbbá a 2000. évi emléktörvény, illetve a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi törvény, amely a fegyverhasználati jogot is szabályozza a Szent Korona őrzése esetében. ÁDÁM Barnabás ezredes előadásából nem csak a díszegység felépítésével ismerkedhettek meg a jelenlévők, hanem a koronaőrök kiképzésének menetével, kiválasztásuk feltételeivel és a koronaőri eskü szövegével is. A Koronaőrség parancsnoka elmondta, hogy a koronaőr állomány — egy rendkívül alapos kiválogatást követő kiképzés után — belső és külső esküt is tesz. A belső eskü egy koronaőr víbárd jelenlétében megtartott „beavatási rítus", míg külső eskü során a Parlamentben, a Szent Korona őrzési helye mellett tesznek esküt a koronaőrök.

TOMCSIK Eleonóra Anna a Tanulás Uniójáért Közhasznú Alapítvány kuratórium elnöke is köszöntötte a jelenlévőket, s ismertette az alapítvány egyik célját: szeretnék a Magyar Szent Koronát népszerűsíteni határon innen és túl.

A konferencia végén felszólalt dr. NYÁRY Éva a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend perjele, a Szent Korona zománcképeiről írott könyv szerzője. A konferencián rész vett továbbá az Aranysarkantyús Rend, a Templomos Lovagrend és a Történelmi Vitézi Rend képviselője is. A rendezvényen részt vett a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem Történeti Tudományos Társaság több tagja is.

BERKI Imre

Gróf SZÉCHENYI Ödön emléktábla-avatási ünnepség

A Katasztrófavédelem Központi Múzeuma gróf SZÉCHENYI Ödön születésének 175. évfordulója alkalmából rendezett kamarakiállítást a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Dologház utcai épületének dísztermében.

A megemlékezést a Katasztrófavédelem Központi Zenekara Szent Flórián Quintettjének előadása nyitotta meg.

A kiállítást BERKI Imre múzeumigazgató mutatta be a meghívott vendégeknek és az igazgatóság vezetői állományának. Az igazgató kiemelte, hogy a kiállítás címéhez méltóan gróf SZÉCHENYI Ödön portréin keresztül ismertet meg bennünket igazán tartalmas életével. Gróf SZÉCHENYI Ödön a magyar tűzoltóság megteremtője, a fővárosi önkéntes- és hivatásos tűzoltóság létrehozója és első parancsnoka, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség első elnöke, majd a török tűzoltóság megszervezője és vezetője. Az egész életén átívelő tűzoltói munkássága mellett a tablók mesélnek gróf SZÉCHENYI Ödön más, de szintén a nemzetért tett cselekedeteiről is. Emlékeztetett arra, hogy gróf SZÉCHENYI Ödön a hajózás vagy a műszaki építészet terén is maradandót alkotott. A kiállítás gróf SZÉCHENYI Ödön tűzoltó pályafutását mutatja be, ahol különkülön tablón tiszteleg élete különböző szakaszaiban elért eredményei előtt.

A kiállítást VARGA Ferenc tűzoltó ddtbk., a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság igazgatója nyitotta meg. A tábornok emlékeztetett arra, hogy gróf SZÉCHENYI Ödön munkásságának köszönhetően szinte egy időben kezdte meg működését a fővárosi önkéntes- és a hivatásos tűzoltóság 1870. II. 1-jén. Gróf SZÉCHENYI Ödön ezután az első fővárosi tűzoltó-parancsnokként tevékenykedett, és még ugyanebben az évben a megalakuló Magyar Országos Tűzoltó Szövetség elnökének is megválasztották. A kiválóan működő magyar hivatásos tűzoltóság elismerését is jelentette, hogy a török szultán fölkérte 1874-ben a konstantinápolyi városi tűzoltóság megalakítására. Gróf Széchenyi Ödön végül 1922. III. 23-án bekövetkezett haláláig Törökországban maradt, és bár élete nagyobb részét nem itthon töltötte, a magyar tűzoltó történelem legnagyobb alakjaként emlékezünk rá.

VARGA Ferenc tűzoltó ddtbk., beszéde zárásaként ünnepélyes keretek között bejelentette, hogy a közelmúltban felújított dísztermet a fővárosi tűzoltóság alapítója tiszteletére ezentúl gróf SZÉCHENYI Ödön teremnek nevezik, erről tanúskodik a terem bejáratánál felszerelt réztábla is.

Az ünnepség folytatásaként a jelenlévők az épület főbejáratánál, gróf SZÉCHENYI Ödön emléktáblája előtt tisztelegtek. Elsőként a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság nevében dr. HORVÁTH Jenő tűzoltó ezds., országos tűzoltósági főfelügyelő-helyettes és BERKI Imre, múzeumigazgató helyezett el koszorút. Elhelyezte az emlékezés koszorúját a Magyar Tűzoltószövetség elnöke, DOBSON Tibor tűzoltó ddtbk., majd a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság igazgatója, VARGA Ferenc tűzoltó ddtbk. és MARKOS Zoltán tűzoltó ezds. igazgató-helyettes tisztelgett a nagy elől előtt.

Az ünneplő közönség ezután a Tímár terembe vonult, ahol TÍMÁR István tűzoltó dddtbk-ra, egykori fővárosi tűzoltó-parancsnokra emlékeztek halálának 20. évfordulója alkalmából. VARGA Ferenc igazgató, a volt parancsnok lánya, TÍMÁR Zita tűzoltó főhadnagy jelenlétében, rövid méltatást követően koszorút helyezett el a terem falán függő domborműnél.

A rendezvény egyik ünnepi mozzanataként az igazgató dr. SZÁRAY Zoltán nyugállományú tűzoltó altábornagyot, a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság volt parancsnokát köszöntötte közelgő 70. születésnapja alkalmából. Az ünnepség pezsgős koccintással, kötetlen beszélgetéssel és az idén átadott emlékszoba megtekintésével zárult.

Gróf SZÉCHENYI Ödön mellszobra

Gróf SZÉCHENYI Ödön emléktáblája

V.
SZEMÉLYI HÍREK

(Rovatvezető: PARÁDI Ákos)

TAGSÁG

PARÁDI József
A Szemere Bertalan
Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
tagságának 2014. évi változásai

„Homo non soli natus, sed patrie.” (Cicero)
Az ember nem önmaga számára él, hanem a haza számára is.

2014-ben felvételt nyert két fő

SALLAI János dr.
TEKNŐS László

2014-ben kilépett

KÖVESI László

2014-ben az elnökség a tagságát megszűntette

GEBHARDT Helmut dr.
JUHÁSZ István Ábel dr.
LAKATOS János dr.
SÁGVÁRI György dr.

Az elnökség azoknak a tagsági viszonyát szűntette meg, akik évek óta nem fizettek tagsági díjat, a társasági kiadványokban nem publikáltak, a társasági rendezvényeken nem jelentek meg, a társasági munkában nem vettek részt, megkeresésünkre nem reagáltak, illetve nem voltak elérhetők.

NÉV: **Dr. SALLAI János**
SZÜL. IDŐ: 1960.
: (+36/06-30) 988-6602
@: salla.janos@uni-nke.hu
TAGSÁGI SZÁM: 191-033 / 114-264

Tanulmányok
- 1978-1982 Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Szak
- 1989-1992 Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Határőr Szak

Szakmai tevékenység
- 1982-1984 Rábafüzes határőr őrsparancsnok-helyettes
- 1984-1989 Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszék oktató
- 1992 Határőrség Országos Parancsnoksága
- 1993-1998 Kossuth Lajos Katonai Főiskola Határőr Tanszék oktató
- 1998-2000 Határőrség Vezetőképző Intézet
- 2000-2005 Rendőrtiszti Főiskola Rendőrtiszti Vezetőképző-, Továbbképző és Kutatóintézet
- 2002 - Pécsi Tudományegyetem Védelmi Kutatóintézet
- 2002 - Debreceni Egyetem Földtudományi Doktori Iskola oktató
- 2005-2006 Belügyminisztérium Rendészeti és Bűnmegelőzési intézet
- 2008 - Kodolányi János Főiskola főiskolai tanár
- 2012 - Nemzeti Közszolgálati Egyetem docens, 2013-tól főiskolai tanár

Tudományos és oktatói fokozatok
- 1994 Hadtudományi egyetemi doktorátus
- 2002 Történelemtudomány Ph.D. disszertáció
- 2010 - Főiskolai tanár
- 2013 - Egyetemi tanár

Publikációk
- MTMT alapján, jegyzék szerint

Kitűntetések
- 1998 Szádeczky-Kardoss Elemér díj
- 2008 Dr. Kertész Imre Emlékérem
- 2010 Dr. Kertész Imre Díj

Tudományos tagságok és tisztségek
- 2007 MTA Rendészettudományi Bizottsági tag
- Magyar Rendészettudományi Társaság elnökségi tag
- Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja

Nyelvismeret
- Orosz , német, angol

MTMT publikációs adatai alapján készült kimutatás
Saját hivatkozások nélkül (2014. 04. 15.)

Közlemény típusok Teljes közlemények	Száma Összesen	Részletezve	Hivatkozások[1] Független	Összes
I. Tudományos folyóiratcikk	29	--	--	--
Szakmai és szakirányú orgánum		8	0	0
Szakmai közéleti hetilapban magyar nyelven	--	6	2	2
Tudományos folyóiratban magyar nyelven		21	25	33
II. Könyvek	12	--	--	--
a) Könyv, szerzőként	10			
Idegen nyelvű	--	5	1	1
Magyar nyelvű		5	33	33
b) Könyv, szerkesztőként	1	--	--	--
Idegen nyelvű	--	1	2	--
Magyar nyelvű		0		
III. Könyvrészlet	11	--	--	--
Idegen nyelvű		6	0	0
Magyar nyelvű	--	11	2	2
IV. Konferenciakiadvány folyóiratban vagy konferenciakötetben	3		0	0
Idegen nyelvű	--	1	1	1
Magyar nyelvű		2	0	0
Tudományos közlemények összesen (I.-IV.)	102		74	79
További tudományos művek[4]	--	53	15	17

Összesített impakt faktor	1	--	--	--
Idézetek száma[5]	--	--	51	57
Hirsch index[6]	5	--	--	--

Oktatási művek				
Felsőoktatási tankönyv	2			
Idegen nyelvű	--	1	1	1
Magyar nyelvű		1	2	2
Felsőoktatási tankönyv összes magyar nyelven	--	1	1	1
Felsőoktatási tankönyv összes idegen nyelven			0	0
További oktatási művek	3	--	5	5

Oktatói fórumok	1	--	1	1

Alkotás	4	--	1	1

Ismeretterjesztő művek				
Könyv	0		0	0
Egyéb mű	1	--	1	1

Közérdekű és nem besorolt művek	3	--	3	3

Absztrakt	3	--	1	1

Egyéb szerzőség	1	--	1	1
Idézik disszertációban, egyéb típusban			36	132

NÉV: **TEKNŐS László**
SZÜL. IDŐ: 1985.
: (+36/06-70) 387-8627
@: teknos.laszlo@uni-nke.hu
TAGSÁGI SZÁM: 114-265

Tanulmányok
- 2005-2010 Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Katasztrófavédelmi Szak
- 2012-2015 közszolgálati ösztöndíjas doktorandusz

Szakmai tevékenység
- 2011-2013 erzsébetvárosi közterület-felügyelő
- 2013- Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet

Tudományos és oktatói fokozatok
- 2013- egyetemi tanársegéd

Publikációk
- MTMT alapján, jegyzék szerint

Kitűntetések
- 2008 Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Intézeti Tudományos I. helyezés
- 2009 Bólyai Hadmérnöki Díj bronz fokozat
- 2013 „Katasztrófavédelmi Díj" Polgári Védelmi Szekció I. helyezés
- 2013 Katasztrófavédelem Tudományos Tanács pályázatán III. helyezés

Tudományos tagságok és tisztségek
- Magyar Polgári Védelmi Tudományos Egyesület
- Doktoranduszok Országos Szövetsége Hadtudományi Osztály

Nyelvismeret
- Német

MTMT szakterület és dezi részletes lekérdezés
Teljes [illegible] lekérdezés (20[illegible] 4.[illegible] 5.)

Közlemény típusok Teljes közlemények	Száma Összesen	Részlegesen	Hivatkozások[1] Független	Összes
I. Tudományos folyóiratokban	1	--	--	--
Nemzetközi szakfolyóiratban		0	0	0
[illegible]	--	1	1	1
Hazai kiadású folyóiratban magyar nyelven		0	0	0
II. Könyvek	1	--	--	--
a) Könyv, szerzőként				
Idegen nyelvű	--	1	1	1
Magyar nyelvű			0	0
b) Könyv, szerkesztőként	1	--	--	--
Idegen nyelvű	--	1	[illegible]	--
Magyar nyelvű		0		
III. Könyvrészlet	1	--	--	--
Idegen nyelvű		0	0	0
Magyar nyelvű	--	1	1	1
IV. Konferenciakiadvány folyóiratban vagy konferenciakötetben			0	0
Idegen nyelvű	--	1	1	1
Magyar nyelvű			0	0
Tudományos közlemények összesen (I.-IV.)	11		11	11
További tudományos művek[4]	--	1	1	1

Összesített impakt faktor	1	--	--	--
Idézetek száma[5]	--	--	1	1
Hirsch index[5]	1	--	--	--

Oktatási művek				
Felsőoktatási tankönyv	1	--	--	--
Idegen nyelvű		0	0	0
Magyar nyelvű	--	1	1	1
Főiskolai tankönyv (nem egyetemi)		0	0	0
[illegible]	--	1	1	1
További oktatási művek	0		0	0
Oktatói tanulmány	0		0	0
Alkotás	0		0	0
Ismeretterjesztő művek				
Könyv	1	--	1	1
További művek	0		0	0
Közérdekű és nem besorolt művek	0		0	0
Absztrakt	0		0	0
Egyéb szerzőség	0		0	0
Idézik disszertáció címben, egyéb típusban	--	--	1	1

PARÁDI József

Kitűntetettjeink 2014-ben

„Honos honestum deccoret inhonestum notat”

(A méltó embert a kitűntetés díszíti, a méltatlant pedig megbélyegzi.)

Publius Syrus kr.e. I.sz.

2014

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar Magyar
Állam- és Jogtörténeti Tanszéke

DEÁK József dr.jur.

Dr. KOVÁCS Tamás (2010, ✠ 2012)

Dr. LŐRINCZ József ✵ (2000, ✠2002, 2009)

NAGY Ákos Péter ✠ (2013)

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
✵	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
✠	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem

DEÁK József dr.jur.
: (+36/06-20) 500-8023
@: yodeak@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 113-261

Rendvédelem-történetért
Érdemérem

Sz.i.: 1968. VIII. 9.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Orosz, Angol

Tf.:

Of.:

M.:

T.: Az állambiztonsági propagandától a nemzetbiztonságig. *Rendvédelem,* II.évf. (2013) 3.sz. 15-22.p. HU-ISSN — ; Kétkötetnyi hiánypótló tisztázás titkosszolgálatainkról. *Rendvédelem,* II.évf. (2013) 3.sz. 23-32.p. HU-ISSN — ; Az állambiztonsági propaganda, annak kialakulása és fejlődése. *Társadalom és honvédelem,* XVII.évf. (2013) 3-4.sz. 408-418.p. HU-ISSN 1417-7293. ; A Belügyi Szemle Tájékoztatójában a médiával kapcsolatban megjelent anyagok. *Magyar Rendészet,* XIV.évf. (2014) 2.sz. 127-137.p. HU-ISSN 1586-2895.

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Felderítők Társasága, a Magyar Hadtudományi Társaság, a Doktoranduszok Országos Szövetsége , a Tolsztoj Társaság és a Magyar Rendészettudományi Társaság tagja.

Tkf.:

K.:

Ho.: Szépirodalom, vallástörténet, sport.

W.: —

MTMT = Magyar Tudományos Művek Tára
Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diplomaszerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Dr. KOVÁCS Tamás
:(+36/06-30) 589-4372
@: kuznyecov.t@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 110-244

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(művelő)

Sz.i.: 1979. VI. 26.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Latin, angol, francia, német

Tf.: —

Of.: Egyetemi adjunktus

M.: MTMT alapján, jegyzék szerint

T.: MTMT alapján, jegyzék szerint

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, a Magyar Történelmi Társulat; a Magyar Levéltárosok Egyesülete és a Magyar Rendészettudományi Társaság tagja.

Tkf.:

K.: 2010, 2012

Ho.: színház, mozi, olvasás, kortárs művészeti kiállítások.

W.: —

SZBMRTT = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diplomaszerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

MTMT Közlemények adatai összegzett listával
Közlés - angol nyelven (2011.10.27.)

Közlemény típusok	Száma		Hivatkozások[1]	
[illegible]	Összesen	Független	Független	Összes
I. Tudományos folyóiratcikk	3			
[illegible]	--	2	1	1
Hazai idegen nyelvű folyóiratban idegen nyelven		0	0	0
[illegible]	--	1	1	1
II. Könyvek	1			
a) Könyv, szerzőként	1	--	--	--
Idegen nyelven		0	0	0
Magyar nyelvű	--	1	1	1
b) Könyv, szerkesztőként	0			
Idegen nyelven		0		
Magyar nyelvű	--	1	--	--
III. Könyvrészlet	3			
[illegible]	--	1	1	1
Magyar nyelvű		3	0	0
IV. Konferencia előadás folyóiratban vagy konferenciakötetben	1	--	1	1
Idegen nyelven		0	0	0
Magyar nyelvű	--	1	1	1
Tudományos közlemények összesen (I-IV.)	7	---	0	0
További tudományos művek[1]		1	0	0

Összesített impakt faktor	0			
Idézetek száma[1]			0	0
Hirsch index[1]	2			

Oktatási művek				
[illegible]	1	--	--	--
Idegen nyelven		0	0	0
Magyar nyelvű	--	1	1	1
[illegible]		0	0	0
[illegible]	--	1	1	1
További oktatási művek	0		0	0

Oktatási formák	0		0	0

Alkotás	0		0	0

Ismeretterjesztő művek				
[illegible]	1	--	1	1
További művek	0		0	0

Közérdekű és nem besorolt művek	0		0	0

Absztrakt	0		0	0

Egyéb szerzőség	0		0	0
[illegible]	--	--	1	1

Dr. LŐRINCZ József
:(+36/06-20) 222-6545
@: lowiz@t-online.hu
TAGSÁGI SZÁM: 191-028

Rendvédelem-történetért
Érdemrend
(támogató)

Sz.i.: 1944. IV. 9.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Orosz, angol

Tf.: Az állam- és jogtudomány kandidátusa

Of.: Egyetemi tanár

M.: MTMT alapján, jegyzék szerint

T.: MTMT alapján, jegyzék szerint

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és a Magyar Börtönügyi Társaság tagja

Tkf.:

K.: 2000, 2002, 2009

Ho.: Olvasás.

W.: —

SZBMRTT = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diplomaszerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

MTMT [illegible]

Közlemény típusok	Száma		Hivatkozások[1]	
Teljes adatmányos közlemények[2]	Összesen	Részletezve	Független	Összes
I. Tudományos folyóiratcikk	11	--	--	--
Nemzetközi adatbázisban		0	0	0
[illegible]	--	1	1	1
Hazai idegen nyelvű szakmai/tudományos magyar nyelvű		31	0	0
II. Könyvek	5	--	--	--
a) Könyv, szerzőként	2			
[illegible]	--	1	1	1
Magyar nyelvű		2	66	66
b) Könyv, szerkesztőként	1	--	--	--
[illegible]	--	1	[illegible]	--
Magyar nyelvű		0		
III. Könyvrészlet	7	--	--	--
Idegen nyelvű		0	0	0
Magyar nyelvű	--	7	7	7
IV. Konferenciakiadvány folyóiratban vagy konferenciakötetben	1		0	0
[illegible]	--	1	1	1
Magyar nyelvű		1	0	0
Tudományos közlemények összesen (I-IV.)	45		201	201
További tudományos művek[4]	--	15	1	1
Összesített impakt faktor	1	--	--	--
Hivatkozások száma[5]	--	--	31	31
Hirsch-index[6]	1	--	--	--
Oktatási művek				
Felsőoktatási tankönyv	2			
[illegible]	--	1	1	1
Magyar nyelvű		2	2	2
[illegible]	--	1	1	1
Felsőoktatási tankönyv részlete magyar nyelvű		0	0	0
További oktatási művek	4	--	11	11
Oktatási formák	1	--	1	1
Oktatás	1	--	1	1
Ismeretterjesztő művek				
[illegible]	1	--	1	1
További művek	0		0	0
Közérdekű és nem besorolt művek	0		0	0
Absztrakt	0		0	0
Egyéb szerzőség	0		0	0
Idézők disszertációban, egyéb típusban	--	--	1	1

NAGY Ákos Péter
:(+36/06-30) 589-4372
@: kuznyecov.t@gmail.com
TAGSÁGI SZÁM: 110-253

Rendvédelem-történetért
Érdemkereszt
(támogató)

Sz.i.: 1978. VII. 21.

Iv.: Egyetem

Nyt.: Angol, német

Tf.:

Of.:

M.: Lásd külön listán.

T.: Lásd külön listán.

Tsz.: A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.

Tkf.:

K.: 2013,

Ho.: Sport , nyelvtanulás, utazás.

W.:

SZBMRTT = Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetése); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diplomaszerzési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **M.** = Publikált monográfiák; **T.** = Publikált tanulmány; **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

NAGY Ákos Péter publikációs jegyzéke

A jegyzék nem tartalmazza a szerző által készített szerkesztéseket, a szöveggondozásokat és válogatásokat, e-learning tananygokat, az ismeretterjesztő műveket, az előszavakat, a beszédeket, a recenziókat, valamint az előadásokat, a kiadatlan műhelytanulmányokat, az interjúkat a lexikonok szócikkeit, a lectori salutemeket stb.

Tanulmányok:

[1] A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakulása a rendszerváltás folyamatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXII.évf. (2012) 25.sz. 58-66.p. HU-ISSN 1216-6774.

[2] A magyar rendvédelem biztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. HU-ISSN 1216-6774.

[3] Az Európai Korrupcióellenes Kapcsolattartói Hálózat. *Rendvédelmi Füzetek,* VII.évf. (2009) 2.sz. 90-95.p. HU-ISSN 1785-6922.

[4] Quies custodiet ipsos custodes, azaz ki őrzi az őrzőket. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXII.évf. (2012) 25.sz. 53-57.p. HU-ISSN 1216-6774.

[5] A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXII.évf. (2012) 26.sz. 59-65.p. HU-ISSN 1216-6774.

[6] The Activities of Protective Service of Law Enforcement Agencies betwen 2000 and 2010 in virtue of the Legal Background and the Philosophy of Function. [A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának tevékenysége 2000 és 2010 között a jogszabályi háttér és a funkció filozófiájának a tükrében.] *Rendvédelem,* II.évf. (2013) 2.sz. 15-33.p. HU-ISSN —

[7] Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 129-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

[8] Adalékok a Rendvédelmi szervezetek feddhetetlenségét ellenőrző szolgálatok történeti áttekintéséhez az RSZVSZ tevékenységének folyamatában az NVSZ megalakulásáig. 311-330.p. In BODA József — PARÁDI József (szerk.): *A XIX-XX. századai magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* 2014[2], Nemzetbiztonsági Szakszolgálat – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 399 p. HU-ISBN 978 963 89 8280 3.

[9] TÖMPE András 1945. évi vidéki körútjainak jelentései. II.köt. 87-99.p. In HACK Péter — KOÓSNÉ Mohácsi Barbara (szerk.): *Emberek őrzője. Tanulmányok Lőrincz József tiszteletére.* Budapest, 2014, ELTE Eötvös Kiadó. I-II.köt. HU-ISBN 978 963 28 4523 4.

Kéziratok:

[10] A német és a magyar rendőrtisztképzés tapasztalatainak összehasonlítása. Kézirat a szerző birtokában. A tanulmány 2003-ban a XXIII. Országos Diákköri Konferenciának Hadtudományi Szekcióján 6. helyezést ért el.

PARÁDI Ákos
Kitüntették a rendvédelem-történetért elismerések tervezőjét

ZEIDLER Sándor

az archontologia, diplomatica, epigráfia, fallerisztika, heraldika, ikonográfia, insigniológia, numizmatika, szfragisztika, vexillológia történelmi segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője.

@ : zeidler@upcmail.hu

ZEIDLER Sándor kora ifjúsága óta foglalkozik a magyar fegyveres szervezetek ékítménytörténetével. Magyar nyelvterületen e témakörnek kétség kívül Ő a legavatottabb, nemzetközileg is elismert szaktekintélye. Az archentológia, fallerisztika, heraldika, insigniológia, vexillológia, numizmatika, ikonográfia történelmi segédtudományoknak a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre, illetve fegyveres testületekre alkalmazott változatát műveli, munkásságában az általa gondozott szakterület szakértője. A kitüntetések, ékítmények témakörében készített publikációi a témakör meghatározó irodalmához tartoznak. A fegyveres szervezeteket működtető tárcák vezetése, a magyar történelmi témájú filmek készítői kikérték tanácsait, igényt tartottak a segítségére. Tudományos társaságunknak 1991 óta tagja, jelenleg — az elnökség tagjaiként — alelnöke. Élénk tudományos közéleti tevékenységet folytat, melynek részeként tagja a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak, a Numizmatikai Társaságnak, a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének és az Európai Hagyományőrző Egyesületek Szövetségének.

ZEIDLER Sándor kutató, gyűjtő és népszerűsítő tevékenységét csaknem fél évszázad óta végzi. A Művészeti Alap, jelenleg Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete tagjaként számos színházi produkció szakértőjeként, tervezőjeként vett részt a hazai kulturális életben. A jelenleg is rendszerben lévő díszfegyverek, kitüntetések, jelvények és egyenruhák tervezőjeként alkotott maradandót. A magyar fegyveres testületek egyenruházata és ékítményei, illetve a kitüntetések témakörében számos hazai és külföldi kiállítást rendezett, amelyek nemzetközi elismerést is arattak.

ZEIDLER Sándort a magyar nemzeti kultúra általa művelt szakterületének gondozása érdekében megvalósított alkotómunkájáért több ízben részesítették elismerésben.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság munkássága elismeréseként:

- Rendvédelem-történetért Érdemérem 1998;
- Rendvédelem-történetért Érdemkereszt (önzetlen támogató és kiváló művelő fokozatok) 2000-2001;
- Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának 2003;
- a Rendvédelem-történet Magistere kitüntető cím 2008;
- Szemere Bertalan Díj 2010;

kitüntetésekben részesítette.

A magyar rendvédelem-történetért elismerések mellett társadalmi szervezetek kitüntetéseiben is részesült:

- Széchenyi Emlékérem III. fokozata 1992 (Magyar Éremgyűjtők Szövetsége);
- Díszérem 1992 (Politikai Foglyok Országos Szövetsége);

- Érdemkereszt 1992 (Politikai Foglyok Országos Szövetsége);
- Érdemkereszt 1994 (Tartalékos Katonák Egyesülete);
- Ezüst Díszjelvény 1996 (Bund der Deutsche Ordenssammler);
- Tiszteletbeli Csendőr kitüntető cím 1997 (Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség);
- Csendőr Érdemérem 1999 (Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség);
- Csendőr Érdemkereszt 2000 (Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség);
- Koszorúval Ékesített Csendőr Érdemkereszt 2001 (Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség);
- Máltai Lovagrend 2002 (Máltai Lovagrend);
- édesapja érdemei alapján a Vitézi Rend felvette tagjai sorába 2004 (Vitézi Rend);
- Mattsee Emlékérem 2005 (Vitézi Rend);
- Magyar Szabadságkereszt Díszérme 2006 (Vitézi Rend);
- Nemzetvédelmi Kereszt 2007 (Vitézi Rend);
- UNGER Emil Jutalomérem 2009 (Magyar Éremgyűjtők Egyesülete);
- Szent László Jubileumi Kereszt 2011 (Szent László Rend);
- Díszjelvény 2012 (International Hungarian Military History Preservation Society) [Nemzetközi Társulat a Magyar Hadtörténelmi Hagyományokért] Kanada;

A társadalmi szervezetek elismerései mellett állami kitüntetésekben is részesült:

- Honvédelmi Minisztérium Államtitkári Dícsérő Oklevél 1990;
- 1956-os Díszérem 1991;
- Honvédelmi Miniszteri Dícsérő Oklevél 1992;
- Köztársasági Elnök Dícsérő elismerése 1994;
- Vám- és Pénzügyőrségért Érem 1995;
- Köztársasági Elnöki Aranyérem 1996;
- Honvédelemért Kitüntető Cím 2012;
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal Emléklap 2012.

ZEIDLER Sándor munkássága során számos kitüntetések tervezőjeként alkalmazta ékítménytörténeti kutatásainak eredményeit.

Köztársasági Elnök

1. 1956-os emlékérem /1991/
2. Elnöki főhadsegédi szolgálati jelvények /1992/

Honvédelmi Minisztérium

3. Akadémia jelvény /1991-1992/
4. Dísztarsoly /1994/
5. Dísztőr /1994/
6. Ejtőernyős osztályos jelvények /1994, 4 féle/

7. Hadisírgondozásért Kitüntető cím /2004, 3 féle/
8. Hadműveleti akadémajelvény /1991-1992/
9. Hazáért kitüntető cím /2002/
10. Hivatásos állományjelző /1992/
11. Osztályos kezelői jelvények /1994, 4 féle/
12. Repülő osztályos jelvények /1994, 4 féle/
13. Tábornoki aranygyűrű /1994/
14. Tábornoki díszszablya /1994/
15. Végzettséget kifejező általános jelvény /1991/

Belügyminisztérium

16. Árvízvédelemért emlékérem /2011/
17. Közszolgálatért Érdemjel /2001, 3 féle/
18. Nemzetbiztonság Érdemjel /2012/
19. Rendkívüli Helytállásért Érdemjel /2011, I. típus 3 féle/
20. Rendőrség sapkajelvény
21. Szemere Bertalan Érdemjel /2001/
22. Szent Flórián Érdemjel /2001/
23. Szent György Érdemjel /2001/
24. Szent László Érdemjel /2001/
25. Vörösiszap katasztrófa emlékérem /2011/

Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ

26. Missziós emlékérmek /2002-2009, 5 féle/

Büntetés-végrehajtás

27. Sapkajelvény /1994/
28. Testületi Zászló /gyártás/

Vám és Pénzügyőrség

29. Díszkulcs
30. Emléktábla a Magyar Kultúra házán /2002/
31. Európai csatlakozási emlékérem /2004/
32. Hivatásos állományjelző /1995/
33. Lónyay Menyhért emlékérem /2002/
34. Szolgálati érmek szalagjai
35. Zenekar sapkajelvénye /1995/

MAFILM

36. 100 forgatási nap hőse /1998/

MÁV

37. 160 éves a Vasút emlékérem /2006/

38. Máv Szolgálatáért /2007, 3 féle/

Társadalmi szervezetek

39. 1956-os Magyar Szabadságkereszt és Érem /2006, 3 féle/

40. 1956-os vitézi kereszt /Történelmi Vitézi Rend, 2006/

41. Doni Emlékkereszt /2003/

42. Első Magyar Fehérasztal Lovagrend /2007, 2 lánc és 3 féle kitüntetés/

43. Európai Katonai Hagyományőrző Szövetség /2005, Tagsági jelvény/

44. Hadifogoly emlékkereszt /Hadifoglyok Országos Szövetsége, 2000/

45. IV. Károly Boldoggá Avatási Emlékérem /2004/

46. Klapka emlékérem Komárom /2009/

47. Komáromi 48-as Érem /2014/

48. Komáromi erőd Hadijátékok /2002-2006, 6 féle/

49. Magyar Cserkész Szövetség táborozási jelvény /2006/

50. Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége kitüntető jelvénye /2012/

51. Magyar Huszár és Honvéd Hagyományőrző Szövetség szolgálati jel /3 féle/

52. Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség /1999, 3 féle/

53. Magyar Vidék /1956-os Szövetség, 2006-2013, 5 féle/

54. Mattsee Emlékérem /Történelmi Vitézi Rend, 2005/

55. Máltai Lovagrend /csak gyártás/

56. Piis Meritis érdemkereszt /Történelmi Vitézi Rend, 2007/

57. Pofosz Érdemkereszt /Politikai Foglyok Szövetsége, 1992/

58. Radetzky Rend rendi lánc, érdemrendek /2006, 5 féle/

59. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság /1997-2002, 8 féle elismerés és 3 féle tagsági jelvény/

60. Szent László Társaság és Rend /4 féle/

61. Teuton Rend rendi láncok, érdemrendek ,emlékérmek /2005, 10 féle/

62. Világ Magyarságáért Díj /Amerikai-Magyar Panoráma, 2008/

Az International Hungarian Military History Preservation Society
IHMHPS
(Nemzetközi Magyar Hadtörténelmi Hagyományőrző Társaság)
az „IHMHPS 2014-2018 Kereszt” elismerésben részesítette
ZEIDLER Sándor tagtársunkat 2014-ben.

Az IHMHPS elnökének az adományozásról szóló
ZEIDLER Sándor tagtársunkhoz írott levele

INTERNATIONAL HUNGARIAN MILITARY HISTORY PRESERVATION SOCIETY

2014.X.24.

Kedves Sanyi!

Megtisztelnek vagyunk, hogy részedre az IHMHPS 2014-2018 Kereszttel adományoz-hattam. A magyar kultúrának tudományosnak tenni végzett önzetlen munkáddal sok-sok ember életét gazdagítottad. Számomra különösen tartalmas, hogy sikk és finesszel nem kímélve magyarságod tudásod legjavát velem és másokkal.

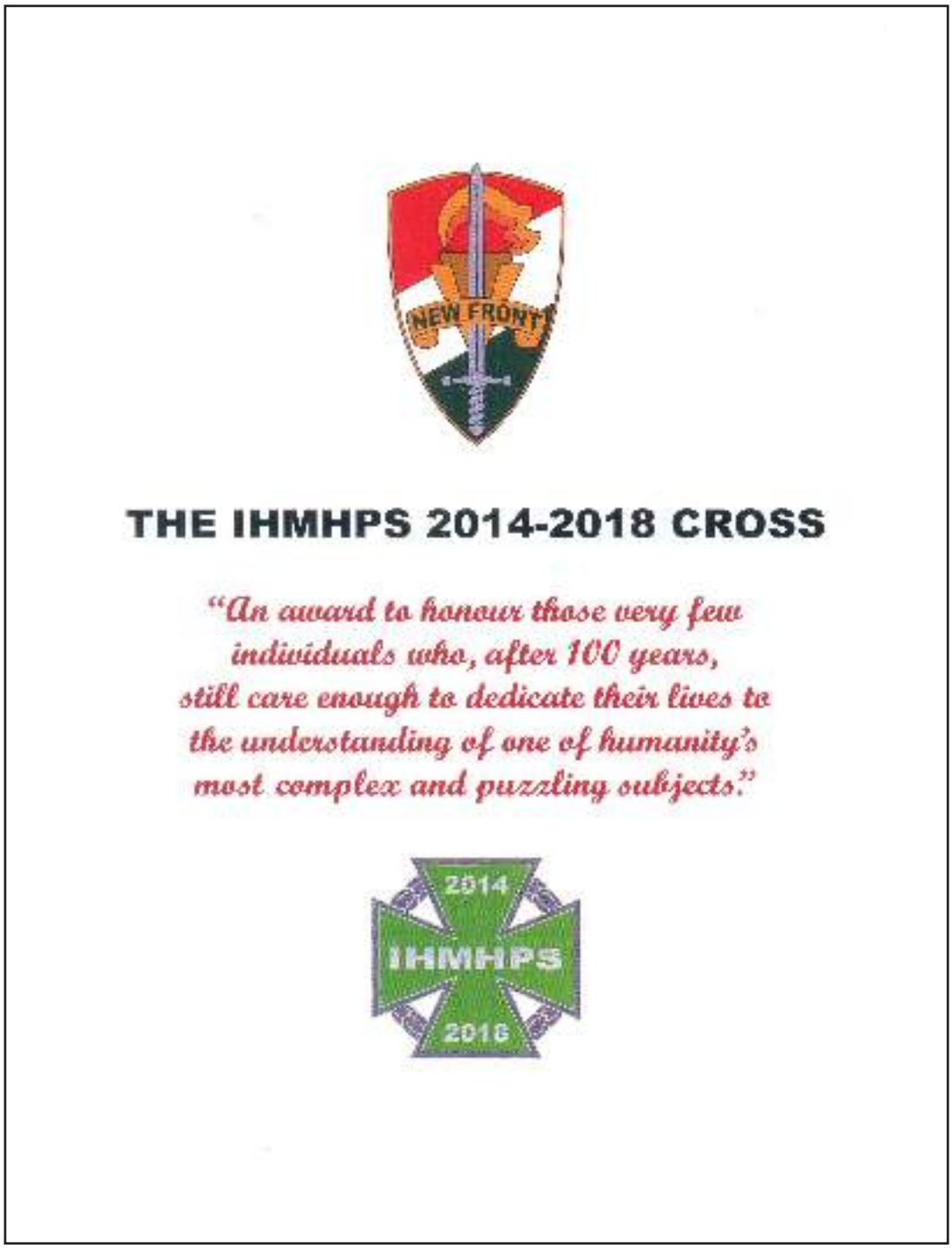
Őszinte hálával tartozunk munkádért.

Tisztelettel.

Peter Czank VRNT
President, International Hungarian Military History Preservation Society

PO Box 74527 · Kitsilano PO · Vancouver, BC · V6K 4P4 · Canada
www.NewFront.ca · 604 733-9948 · czank@shaw.ca

Az „IHMHPS 2014-2018 Kereszt” kitüntetés oklevele mappájának a borítója

Az oklevél mappájának borítóján olvasható angol nyelvű felirat magyar fordítása:
„Azon ritka személyek tiszteletére, akik 100 év múltán is az emberiség legösszetettebb és legrejtélyesebb tárgyai vizsgálatának szentelik életüket.”

Az „IHMHPS 2014-2018 Kereszt” kitüntetés oklevele

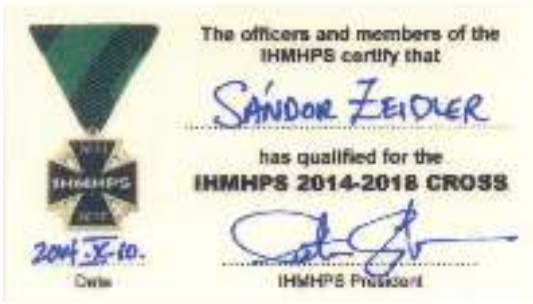
Az oklevelen olvasható angol nyelvű felirat magyar fordítása:
„Nemzetközi Magyar Hadtörténelmi Hagyományőrző Társaság
tagságának és tisztségviselőinek a nevében
ZEIDLER Sándor az IHMHPS 2014-2018 Kereszt
kitüntetésben részesíti
a történelmi hagyományőrzés terén kifejtett
példaértékű és inspiráló elkötelezettsége elismeréseként.”

Az „IHMHPS 2014-2018 Kereszt” kitüntetés

Az „IHMHPS 2014-2018 Kereszt” Kitüntetés kártyája

A kártya előlapja

A kártya hátlapja

VI.
MŰHELY

(Rovatvezető: PARÁDI József)

ARTNER Ramona

A csendőr(ség) szó eredete és tartalma

ORCID : https://orcid.org/0000-0002-2514-7901
DOI: 10.31628/RTHXXIII.2014.43 -44-45-46N.192-199p

A reformkori magyar polgári fejlődés nem csupán a magyar társadalom és gazdaság változásait idézte elő, hanem — a nyelvújítás részeként — a magyar nyelv szókincse is gyarapodott, a változások nyomán keletkezett új fogalmak jelölése számára új szavak keletkeztek. Ezek a szavak azonban döntően nem az idegen nyelvek kifejezéseinek adaptálása útján keletkeztek, hanem a magyar szókészlet alakításával hoztak létre olyan új magyar szavakat, amelyek az új fogalmak lényegét tükrözték. Ez alól a jelenség alól a fegyveres szervezetek területe sem jelentett kivételt. Ekkor keletkezett a magyar rendvédelmet és honvédelmet uraló három legfőbb nemzeti szervezet a csendőrség, a honvédség és a rendőrség elnevezése is.[1]

A **csendőr** szó a magyar nyelvben a XIX. század előtt nem létezett. A *csendőr* szavunk — a korabeli nyelvészek álláspontja szerint — a XIX. század elején a *csendes* szóból keletkezett szótag elvonással és a szógyökhöz az „őr" tag hozzáillesztésével. A *csend(es)* szavunk ilyen jellegű átformálása nem egyedi jelenség volt, hiszen már a csendőr szót megelőzően létrejött a *csendbiztos* szavunk is. A csendbiztos kifejezés már szerepelt az 1836. és az 1846. évek szótáraiban is.[2] Minden bizonnyal a csendbiztoshoz hasonló módon keletkeztek a *csendkatona*, vagy a *csendlegény* ma már a feledés homályába merült szavaink is.

Magát a csendőr szót először 1834-ben használták a „Gens d'arme" fordítása gyanánt.[3] E jelentéssel azonban kezdetben nem vált elfogadottá a szó. Mintegy fél évszázadon át a csendőr szót más értelemben használták. SZONTAGH Gusztáv 1834-ben publikált „*Mathematikai műszótár*" című művében például a „patrouillle" (járőr) fordításaként szerepelt. Más szótárakban pedig a „Polizeydiener" kifejezés fordításaként tűnt fel a csendőr szó.[4]

1848-ban már mint a csendbiztos kifejezés kiváltójaként bukkant fel a csendőr szó.[5]

A csendőr szónak a rendvédelmi testületre, illetve annak tagjára való értelmezése a kiegyezést követően vált általánossá a magyar nyelvben. Ezt megelőzően, különösen az 1848 előtti időkben — például a lombardiai csendőrség személyi állományának a tagjait — általában „őrkatona", „lovagőr" vagy „lovas őr" elnevezéssel fordították magyarra.[6]

A neoabszolutizmus időszakában is használták már ugyan a csendőr szót is a csendőrségre és a csendőrség tagjaira egyaránt, azonban ekkor még a németből „magyarított" zsandár kifejezés használata volt általános.[7]

A csendőr szó hivatalos formában először 1873. II. 8-án bukkant fel. A magyar országgyűlés képviselőháza pénzügyi bizottságának ülé-

séről készített jegyzőkönyvben már szerepel a szó a testület megnevezéseként. Az államköltségvetésről szóló 1873/XX.tc. az első magyar törvény, amelyben a csendőr szó már szerepel.[8]

Nyilvánvaló tehát, hogy a külföldi csendőr szervezetek megjelenésével a csendőrség kifejezés viszonylag gyorsan megjelent a magyar nyelv szavai között, mégis mintegy fél évszázad múlva vált általánossá. E néhány évtizedes kiesésnek valószínűleg két oka lehetett.

Egyrészt ki kellett kristályosodnia a magyar nemzet tudatában, hogy mi az a csendőrség, ki a csendőr. A neoabszolutizmus kori csendőrség működésének időszakában ez minden bizonnyal megtörtént.

Az oktrojált olmützi-alkotmány ugyanis a HABSBURG-birodalom központi államhatalmának a feladatává tette a belső rend fenntartását. Erre hivatkozva építette ki *Ferenc József* a centralizált és központi vezetés alatt álló csendőrség és rendőrség pillérein nyugvó neoabszolutista rendvédelmi rendszert.[9]

E modell virágzása idején keletkezett — a birodalmi belügyminisztérium kompetenciájából kiemelve — a Legfelsőbb Rendőrhatóság intézménye. E hatóság rendvédelmi szakminisztériumként működött 1859-ig, mint a birodalmi csendőrség és rendőrség közös főparancsnoksága. A birodalmi csendőrség azonban — a birodalmi rendőrséghez hasonlóan — túlélte a Legfelsőbb Rendőrhatóság intézményét és a kiegyezésig a birodalom teljes területén működött. A XX. század német és magyar diktatúráinak rendvédelmi szerkezetét áttekintve nem meglepő módon számos hasonlóságot fedezhetünk fel a HABSBURGok neoabszolutizmus kori rendvédelmi modelljével.[10]

A HABSBURG neoabszolutizmus csendőrségét azonban inkább zsandár szóval illették. A csendőr szó kiegyezés utáni elterjedése nyilvánvalóan annak volt tulajdonítható elsősorban, hogy a kiegyezés utáni magyarországi csendőr szervezeteket meg kívánták különböztetni a neoabszolutizmus kori csendőrségtől. A kiegyezés előtti HABSBURG birodalmi csendőrség ugyanis nem csupán közbiztonsági őrtestületként funkcionált, hanem a HABSBURG politikai elnyomás eszközeként is működött. A HABSBURG birodalmi csendőrség jeleskedett a magyar hazafiak üldözésében. Ezzel szemben a kiegyezés utáni magyarországi csendőr szervezetek — kezdetben az Erdélyi Csendőrség, majd 1881-től a Magyar Királyi Csendőrség a magyar nemzet ellen nem lépett fel, hiszen 1876-tól közvetlenül a magyar kormány felügyelete alatt állt. A HABSBURG birodalmi csendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség közötti lényegi különbséget volt hivatott minden bizonnyal kifejezni a zsandár szó helyett a csendőr szó használata, hiszen a Magyar Királyi Csendőrség már nemzeti szervezet volt, amely a magyar rendvédelem legszilárdabb pillérét alkotta.[11]

A csendőr szó azonban sohasem szorítkozott csupán a magyarországi csendőrség megnevezésére. Már a szó létrejöttekor is — amikor még nem is volt a Kárpát-medence területén csendőr szervezet — a kifejezést általában a csendőrségekre mint rendvédelmi szervezettípusra, ekkor még a külföldi csendőrségekre használták.[12]

A csendőrs kifejezés a magyar nyelvben egy rendvédelmi testülettípust jelöl. A magyar csendőrséget pedig szakmai művekben általában a nevével, azaz Magyar Királyi Csendőrségként jelölik, illetve annak rövidítését, általában „m.kir.cső." használják. Természetesen megfelelő szövegkörnyezetben — ha egyértelműen kiderül, hogy egy konkrét csendőr szervezetről van szó és nem a csendőrségről mint rendvédelmi testülettípusról — a csendőrség szó használata is elfogadott.

A csendőr szó tehát olyan rendvédelmi szervezettípust jelöl, amely:

- közvetve vagy közvetlenül a Francia Nemzeti Csendőrségből, illetve elődszervezeteiből eredeztethető;
- az országok központi politikai hatalmát gyakorló szervezeteinek a közvetlen felügyelete és irányítása alatt áll;
- a polgári típusú államban — a nemzeti törvényi szabályozás keretei között — valósítja meg rendvédelmi feladatait;
- szervezete centrális felépítésű;
- személyi állománya katonai függelmi viszonyok között teljesíti szolgálatát, katonai rangrendszert visel;
- működési területe elsősorban nem a városokra, hanem a vidékre terjed ki, bár kivételesen a városokban is teljesíthet szolgálatot egyedi jelleggel, esetleg egyedi szervezési csendőri erőkkel;
- általában kettős alárendeltségben tevékenykedik, a honvédelmi és a belügyi (a belső rend védelméért felelős) tárcák irányításával és felügyeletével;
- többnyire a haderőn belüli katonai rendőri teendők ellátására is hivatott;
- a testület a XIX. századi elterjedésének az időszakában még homogén jelleggel működött, a XX. században azonban a testületfejlesztések során kialakultak a különböző szolgálati ágak, ebből fakadóan például a csendőrséggel rendelkező államokban a katasztrófaelhárítás –változatos teendőit általában a csendőrség látja el;
- a polgári közigazgatás szervezetéhez csupán részlegesen igazodik;
- az adott ország társ rendvédelmi testületeihez viszonyítva általában példamutató erkölcsiséggel rendelkezik, magas színvonalú szolgálati tevékenységet fejt ki és többnyire a bűnfelderítési mutatói is kiválóak;
- szigorú belső szabályozások szerint tevékenykedik, a lakossággal jó kapcsolatot fenntartva működik.

A Magyar Királyi Csendőrség is megfelelt ezen jellemzőknek.[13]

Nem érdemes teret nyitni a csendőr fogalom félremagyarázói számára. Példaképpen azonban — a téves nézetek érzékeltetése miatt — egy ilyen felfogás megemlítése célszerű. Nevezetesen előfordult már, hogy a csendőrséget mint csapaterős karhatalmi tevékenységre szorítkozó rendvédelmi szervezetet igyekeztek láttatni. Ez természetesen minden reális alapot nélkülöző, kancsalul festett egekbe révedő téveszme, amely az ismeretek hiányából fakadóan keletkezhetett.

A csendőr szó a csendőrség fogalmából fakadóan egyértelmű. Olyan személyt jelent, aki a csendőrség rendvédelmi típusszervezet valamely konkrét nemzeti megjelenési formájának azaz a nemzeti csendőr testületek egyikének a tagja.

Jegyzetek:

[1] BARCSAY-AMANT

[2] SZILY

[3] PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* : 26.p.

[4] BARCSAY-AMANT : op.cit.

[5] A csendőr szó ilyen jellegű előfordulását tartalmazó irat — azaz Máramaros vármegye 1848. évi honvédelmi jegyzőkönyve érintett oldalának — fényképmásolatát a *Csendőrségi Lapok,* XXV.évf. (1935) 18.száma az 567. oldalon közölte is.
Loc.cit.

[6] Loc.cit.

[7] REKTOR : 14.p.

[8] PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* op.cit. : 27.p.

[9] Az olmützi összbirodalmi alkotmány 1849. III. 4-én keletkezett, melynek 36. §-ában szerepel, hogy „A birodalom belső biztonságának az őrzése birodalmi ügy".
Reichsgesetzblatt, Nr. 150/1849.

Az uralkodó a csendőrség felállításáról külön leiratban intézkedett 1849. VI. 8-án.
Reichsgesetzblatt, Nr. 272/1849.

Az 1849. VII. 10-én kelt újabb leiratában pedig az uralkodó a birodalmi rendőrségek szervezeteinek alapelveit szabályozta, melyet az 1851. II. 14-ei keltezésű leiratában kiegészített a hatáskörökről szóló résszel.
Niederösterreichisches Landesgesetzblatt 30/1851, Beilag I-II.

[10] - A neoabszolutizmus csendőr szervezetének az élére, a testület főfelügyelői tisztségébe az uralkodó azt a báró Johann Franz KEMPEN von Fichtenstamm altábornagyot nevezte ki, aki a világosi fegyverletétel után Magyarországot pacifikáló császári haderő főparancsnokának azaz HAYNAU táborszernagynak a jobbkezeként működött a budai kerületi parancsnokság élén.

Az uralkodó — a birodalmi csendőrség ügyében 1849. VI. 8-án kelt leiratában foglaltakat kiegészítette — az 1850. I. 18-án kelt ideiglenes csendőr törvényben foglaltakkal, melyben szabályozta a testület működését. Ennek részeként meghatározta, hogy a testület ugyan személyi ügyek tekintetében a hadügyminiszter, a biztonsági szolgálatellátást illetően pedig a belügyminiszter illetékességébe tartozik, azonban a testület főfelügyelője közvetlenül az uralkodó közvetlen irányítása alatt áll.

Az uralkodó 1852. IV. 25-ei nyílt parancsával — saját közvetlen alárendeltségében létrehozta a Legfelsőbb Rendőrhatóságot.
Reichsgesetzblatt, Nr. 166/1852.

- A Legfelsőbb Rendőrhatóságot — a birodalmi csendőrség és rendőrség meghagyásával — az uralkodó 1859. XI. 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával megszüntette.
ZACHAR

[11] PARÁDI: A polgári magyar állam első, központosított, közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség.

[12] BARCSAY-AMANT : op.cit.

[13] PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. ; PARÁDI: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. ; PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. ; PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. ; PARÁDI: Tények és érzelmek egy hajdan volt magyar rendvédelmi testület kapcsán. ; PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. ; PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. ; PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. ; PARÁDI: A XIX-XX. századi magyar rendszerváltások és a csendőrség. ; PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. ; SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* ; SZAKÁLY: *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették. Történelmi-statisztikai áttekintés a magyar királyi csendőrség felső vezetőiről.*

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945.*	—	PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
REKTOR	—	REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland Ohio USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0-934214-01-8.
SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.*	—	SZAKÁLY: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945*. Budapest, 2000[2], Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8.
SZAKÁLY: *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették. Történelmi-statisztikai áttekintés a magyar királyi csendőrség felső vezetőiről.*	—	SZAKÁLY: *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették. Történelmi-statisztikai áttekintés a magyar királyi csendőrség felső vezetőiről.* Budapest, 2013, Magyar Napló. 301 p. HU-ISBN 978 963 99 6127 2.

TANULMÁNYOK

PARÁDI: A polgári magyar állam első, központosított, közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség.	—	PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40. p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918.	—	PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* VII.évf. (1997) 8.sz. 78-83.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig."* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.	—	PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XI.évf. (2005) 14.sz. 91-94.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. februárjában, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrségtörténeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozatnak *„A csendőrség Magyarországon."* című II. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. — PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A rendvédelmi szakképzés története”* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A csendőrség magyarországi története. — PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVI.évf. (2009) 19.sz. 63-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában”* című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Tények és érzelmek egy hajdan volt magyar rendvédelmi testület kapcsán. — PARÁDI József: Tények és érzelmek egy hajdan volt magyar rendvédelmi testület kapcsán. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XVII.évf. (2009) 20.sz. 93-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2006. szeptember 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása nemzeti rendvédelmi rendszerünkre”* című XX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIX.évf. (2010) 22.sz. 77-91.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre.”* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A XIX-XX. századi magyar rendszerváltások és a csendőrség. — PARÁDI József: A XIX-XX. századi magyar rendszerváltások és a csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz. 104-113.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk."* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. — PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 81-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XX-XX. századi magyar állam rendvédelmében."* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZACHAR — ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* VII.évf. (1997) 8.sz. 105-109.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig."* című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CIKKEK

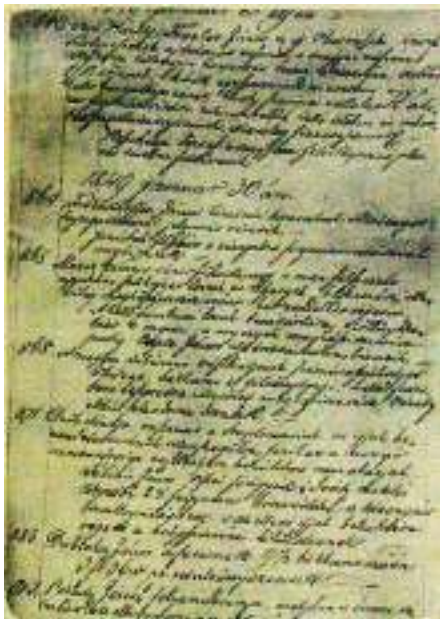
BARCSAY-AMANT — BARCSAY-AMANT Zoltán: A honvéd, csendőr és rendőr elnevezések eredete. *Csendőrségi Lapok,* XXV.évf. (1935) 18.sz. 566-567.p.

SZÓTÁRAK

SZILY — SZILY Kálmán: *A magyar nyelvújítás szótára.* Budapest, 1906, s.n.

I.sz. melléklet

Máramaros vármegye 1848-as honvédelmi jegyzőkönyve

Forrás! BARCSAY-AMANT Zoltán: A honvéd, csendőr és rendőr elnevezések eredete. *Csendőrségi Lapok,* XXV.évf. (1935) 18.sz. 566-567.p.

FARKAS Jenő

Csendőrök a Szent László hadosztályban.

Előzmények

A dél-magyarországi harcok során, miután a német „F" harccsoport területén a TOLBUHIN **(teljes név ?)** marsal vezette szovjet hadseregnek sikerült egyesítenie két hídfőjét, 1944. XI. 29-én Mohácsot, majd Bátaszéket és Pécset is sikerült birtokba vennie. Az 57. szovjet hadsereg 1944. XII. 1-én elfoglalta Kaposvárt, Dombóvárt. De ANGELIS **(teljes név ?)** tábornok által vezetett visszavonuló 2. német páncélos hadsereget 1944. XII. 2-án alárendelték a dél-hadsereg csoportnak.[1]

A Balatontól délre 1944. XII. 4-én a szovjetek az egész arcvonalon mindenütt támadtak. Az úgynevezett „Jenő-állás" képezte az arcvonalat.[2]

1944. XII. 4.-én, hétfőn, a hadseregcsoport parancsára a Pápa-Devecser körzetében összpontosított vitéz SZÜGYI Zoltán vezérkari ezredes[3] vezette **(I.sz. melléklet)** Szent László hadosztály is parancsot kapott, hogy nyolc zászlóaljával és tüzérosztályával azonnal vonuljon Keszthely körzetébe.[4]

1944. XII. 5-én folytatódott az 57. szovjet hadsereg támadása, melyet Gige és Jákó térségében a németek elhárítottak. Bizét, Kelevizt és Kéthelyt ugyanakkor a szovjetek foglalták el.

Ezen a napon a szovjet csapatok elérték Balatonkeresztúr és Hollád közötti országutat és 1 km-re közelítették meg Balatonberény szélét. A nap végén a keszthelyi kirakodási körzetből azonnal harcba vetett 31. német lovasezred és 92. gépesített dandár egy zászlóalja a szovjet csapatokat feltartóztatta.[5]

1944. XII. 6-án a német 2. páncélos hadsereg arcvonala a Dráva és a Balaton között húzódott.[6]

1944. XII. 7-én Keszthelyre, majd onnan Balatonszentgyörgyre érkezett az 1/I. ejtőernyős zászlóalj. Ez az alakulat Kéthelynél akasztotta meg az ottani szovjet áttörést. Csak 1944. XII. 20-án vonták ki őket az arcvonalból.

1944. XII. 8-án hajnalban a német 3. lovasdandár — a német 10. csatarepülő és 2. zuhanó-bombázó ezred kötelékeivel, valamint jelentős tüzérségi erők támogatásával — nagy ellenlökést indított. A német erők jobb szárnyán Hollád és Kéthely között a magyar ejtőernyős csoport támadott.[7]

A Balatontól délre 1944. XII. 9-re a német-magyar ellenlökés visszafoglalta Balatonmáriát, Balatonkeresztúrt, Balatonújlakot és elérték az Öv csatornát. Ezen a vonalon a német ellenlökés megállt és a német csapatok 1945. III. 29-ig tartós védelemre rendezkedtek be.[8]

Ejtőernyőseinket, nagy nehezen, csak1944. XII. 20-án engedte el a német hadvezetés és vonták ki őket az arcvonalból. 1944. XII. 20-tól Somogyban csökkent a szovjet 57. hadsereg tevékenysége. A német 2. páncélos hadsereg védelemre rendezkedett be, és a Balatontól délre fekvő arcvonalon 1945 januárjában és februárjában változás nem következett be.

A Szent László hadosztályt újjászervezése után a Balatontól északra zajló védelmi harcokban vették igénybe 1945. I. 21. és 1945. IV. 3. között.

Az új szervezésben a Repülő Lövész Ezred hadrendjében kapott helyet egy *lovascsendőr raj* (1 tiszt + 12 fő). A Repülő Lövész Ezred parancsnoka ekkor vitéz PÁLYI György százados,[9] **(II.sz. melléklet)**, az első segédtiszt BALOG János főhadnagy, a második segédtiszt gróf CZIRÁKI Béla hadapród őrmester volt. Az ezred törzsében TAUCHER Gyula szalézi szerzetes, lelkész százados, katolikus tábori lelkész, BÁNHIDY Gyula hadnagy, anyagi tiszt **(III.sz. melléklet)** neve vált ismertté.

Balatontól délre Marcalinál 1945. január és március hónapjában REVICZKY Zsigmond csendőr alezredes parancsnoksága alatt egy csendőr zászlóalj teljesített arcvonal szolgálatot.[10]

Ez a csendőr alakulat a kaposvári csendőr zászlóalj volt, mintegy 1200 sorcsendőrrel és más korábbi csendőr alakulathoz tartozó csendőrökkel, akik kaposvári történt gyülekezésük után Tabra mentek, ahol német felszerelést, Gebauer géppuskákat és új rádiókat kaptak. Gyalogos előképzést a zászlóalj Barcson kapott még 1944. decemberében.

Ezután Babócsára, majd Berzencéről Nemesvidre mentek, onnan pedig vagonokban Marcaliba szállították a zászlóaljat.

A marcali kivagonírozást követően Nagyatádon építették ki állásaikat, átvéve a németektől a védelmet. A zászlóalj első harcérintkezésére 1945. januárjában került sor.

Mintegy három hónapig voltak állásban, melynek során komoly harcokat vívtak az oroszokkal. A csendőrök létszáma március közepére 107 főre apadt. Az alakulat parancsnoka revisnyei REVICZKY Zsigmond csendőr alezredes[11] helyettese PÉRI Antal csendőr hadnagy.[12] volt.

A zászlóalj első tisztje vitéz MARSSÓ Barna csendőr hadnagy a harcokban súlyosan sebesült.[13]

Századparancsnokok dr. JANI István csendőr főhadnagy[14] és BÜKI Péter csendőr hadnagy voltak.[15]

Szakaszparancsnoki beosztásokat SZURMAI István csendőr hadnagy[16], TITTER Győző csendőr hadnagy[17], és VOZÁROVITS csendőr zászlós töltötték be.[18]

1945. II. 12-e környékén sítalpas orosz felderítők a drótakadályon átjőve egy német-magyar járőrt elfogtak és átvittek. Ellencsapásra 1945. II. 17-én öt csendőrt küldött át a zászlóalj-parancsnok Boronkánál, akik-

nek útját német műszakiak a taposó aknák felszedésével és lángszórók bevetésével segítették. A vállalkozás 100 orosz foglyot eredményezett.

1945. III. 24-én kezdődött a Szent László hadosztály alakulatainak második bevetése a Balaton észak-nyugati partjánál, Berhida térségében a harckocsikkal támadó szovjet hadsereg ellen és tartott ez a visszavonulásban történő szervezett – és veszteségekkel járó —ellenállás végig az Észak-Dunántúlon, Zala folyó védelme után a Muráig.

A Kaposvári csendőr zászlóalj Nagykanizsa észak-keleti magaslatairól Letenyén és Csáktornyán át vonult vissza. Luttenberg területén 1945. IV. 13-án sorolt be a Szent László hadosztály védelmébe.[19]

Védelem a Mura mentén 1945. IV. 4-15-e között

1945. IV. 5-én a Lispei olajmezőket védő I. német lovas hadtest kötelékében az utolsó hetek harcait a magyar alakulatok a németekkel a legegyetértőbb fegyverbarátságban küzdötték végig. HARTENECK **(teljes név ?)** lovassági tábornok elismerését külön búcsúparancsban fejezte ki, kiemelve a Szent László hadosztály kimagasló teljesítményeit „*Lovashadtest Főparancsnoksága A vezénylő tábornok Parancsnoki harcálláspont. 1945. IV. 5. . . . „A mai nappal Szent László hadosztály a hadtest parancsnokság kötelékéből kiválik. Az utóbbi idők folyamán ez a kipróbált hadosztály gyakran igen súlyos körülmények között mutatta meg, hogy a hazájáért folyó harcban elszántan, férfi módon helytállt. Köszönetet mondok a hadosztálynak a vezetésembe vetett bizalomért, a jó bajtársiasságért, és az eljövendő nehéz időkre hadi szerencsét, zászlóinak és fegyvereinek dicsőséget kívánok.*” [20]

Ezután adta ki RANDULIC **(teljes név ?)** vezérezredes a hadseregcsoport új főparancsnoka is napi parancsában méltatva a Szent László hadosztályt azzal, hogy parancsát minden alakulatnak ki kell hirdetni. Az ő parancsa így szólt: *„A m. kir. Szent László hadosztály még feltöltésének befejezése előtt a Balatontól északra és délnyugatra levő térségben bevetésre került. A hadosztály kiváló parancsnoka vitéz Szügyi vezérőrnagy parancsnoksága alatt az elszakadó mozdulatok folyamán a német kötelékek oldalán hű fegyvertársként állhatatosan harcolt. A Mura arcvonalon is valamennyi elhárító harcfeladatát tökéletesen megoldotta. A tisztek és legénység nagy része kiérdemelte a »Vaskeresztet«. Vitéz Szügyi vezérőrnagynak és a Szent László hadosztály valamennyi tagjának hősi helytállásáért a legteljesebb elismerésemet fejezem ki.*[21]

A Szent László hadosztály létszáma a Mura átlépésekor tüzérség nélkül 62 tisztből és 1029 fő legénységből állt.

Ruttkay **(teljes név?)** százados Luttenbergben a „Szent László hadosztály helyzete 1945. IV.5-én” című tájékoztatójában[22] megállapította, hogy a csapatok az utolsó öt nap alatt 160 km-et tettek meg és a menet

közben vívott harcok után érkeztek be elhelyezési körletükbe. A legutolsó nap átlag menetteljesítménye 65 km / nap volt.[23]

GOÓR György alezredes[24] **(IV.sz. melléklet)** a hadosztály rohamezred parancsnoka szerint a hadosztály tüzérsége alig rendelkezett lőszerrel, mert a németek nem tudtak utánpótlást adni a magyar lövegekhez.[25]

A hadosztály védőkörlete Murafüredtől Wernsee-ig húzódott.[26] A Szent László hadosztály alakulatai ekkora már többnyire korábbi csapatok maradványaiból álltak.[27]

A híradó zászlóalj, a kaposvári csendőr zászlóalj, a 11. légvédelmi tüzérosztály (3 löveggel Oberkrappingban, 3 löveggel Wernseeben, 6 löveggel Luttenbergben), 2/1 székely tüzérosztály (4 löveg 18. M. tábori ágyú) is a hadosztály irányítása alatt állt. A 11/2. üteg parancsnoka BALOG **(teljes név?)** főhadnagy, a 2. székely tüzérosztály parancsnoka pedig HAVAS **(teljes név?)** százados volt.[28]

SZEPESVÁRI Béla főhadnagy[29] a 2. gránátos század-parancsnokának **(V.sz. melléklet)** napló jegyzete: *„Tőlem balra az oroszok elfoglalták Wernseet, miután átkeltek a Murán. Ha nem tudják őket visszaverni, akkor be vagyunk kerítve. Az ejtőernyősök és a németek ellentámadásba lendülnek és sikerül egy szakaszon visszanyomni az ellenséget. Igen nagy a harcizaj, még sztálinorgona is dolgozik. Három emberem félelmében megszökik. Felkészülök az oroszok fogadására, teljes készültségben telik el az éjszaka."* [30]

1945. IV. 6-án csatlakozott a Szent László hadosztályhoz a Muraköz területén elhelyezett — létszámra legerősebb, három zászlóalj erőben levő — csendőr (karhatalmi) alakulatok egy része, melyeket nagyrészt csendőr tanzászlóaljakból és erdélyi csendőr-szárnyakból rögtönzött ezredkötelékbe fogtak össze. Parancsnokuk NAGY Aladár csendőr alezredes volt.

Visszavonulásuk során kaposvári csendőr zászlóalj Muraszombaton és Mariborban gyülekező részei Wernseenél, a Mura védelmére, egy német rendőralakulat és a Szent László hadosztály között került bevetésre.

A csendőr zászlóalj parancsnoka BESSENYEI Károly őrnagy volt. Alárendeltségébe 7 tiszt és 239 főnyi csendőr legénység tartozott. A zászlóalj fegyverzete 13 könnyű géppuskából, 8 nehézgéppuskából, 8 aknavetőből, 5 gránátvetőből és 15 magyar könnyű géppuskából állt. [31]

1945. IV. 13-án meghalt Franklin Delano ROOSEVELT haláláról DÁRDAY Vilmos ezredes, a hadosztály tüzérparancsnoka, az I.c. osztály vezetője és a híradó előadó tájékoztatta az ezredparancsnokságot.[32]

Ekkor a hadosztály harcoló létszáma összesen 157 fő tiszt és 2431 fő legénységből állt. A hadosztály fegyverzetét képezte 130 könnyű géppuska, 64 (közte 17 magyar) nehézgéppuska, 33 aknavető, 11 grá-

nátvető, 1 légvédelmi gépágyú, 10 légvédelmi ágyú, 6 nehéz páncéltörő ágyú, 3 ágyú. **(VI.sz. melléklet)**

1945. IV. 15-én parancs érkezett a hadtesttől, mert a jobb szomszéd hadtesténél történt betörés miatt 1945. IV. 17-18-ra virradó éjjelén új védőállást kellett foglalni Wolfau és Gaishofen települések között. Ebből fakadóan a hadosztály sávhatára újra kiterjedt Murahely és Wolfau térségére. Az új védőszakaszt a csendőr zászlóaljnak másnap hajnalra kellett elfoglalnia.[33]

Intézkedések az új védőállás megszállására, harcok, elismerések

1945. IV. 18-án hajnalban az arcvonalat erős aknatűz érte. Melencénél nagy mozgás volt megfigyelhető a túloldalon. Két honvéd az erőd zászlóaljból megszökött. A hadosztályparancsnok tábori csendőröket ígért.[34]

A csendőr zászlóalj mellett a 2. csendőr lovasszázad is harcolt, a magyar II. hadtest átszervezése után a Szent László hadosztály új hadrendjébe sorolt alakulatként. A csendőrök a hadosztály utóvédjét képezték és 1945. V. 11-én érkeztek Preiteneggbee, ahol brit fogságba estek. A csendőr századok 1946 nyarán szűntek meg. Legutoljára a kaposvári csendőr zászlóalj oszlott fel Völkermarkt térségében.[35]

1945. április 19-én GOÓR György alezredes 6 tábori csendőrt kapott. Őket egy vend gazdánál helyezték el Ober-Krappingben, aki MIHAJLOVITS-párti partizán volt. A házigazdával jó viszonyban voltak. A vend lakosság szerette a magyarokat és Magyarországhoz szerettek volna visszatérni. Éjjelente a ház pincéjében tárgyaltak partizánok. Csak azért választották MIHAJLOVITSot és nem TITÓt, mert a kommunistákat a németekkel együtt egyformán gyűlölték.[36]

1945. IV. 20-án a repülő lövészek éjjeli vállalkozása sikerrel járt. 8 óra 30 perckor a 20. roham tüzérosztály a PÁLFI zászlóaljat leváltotta.[37] KÁRPÁTHY főhadnagy a lövegek nélküli 20. rohamtüzérek parancsnoka erről a következőket írta: *„A Mura folyó jobb - déli - partján jól kiépített állások jobb - keleti - szárnyát foglaltuk el. Az osztálytól a 250 fős alakulatnak lettem a parancsnoka. Könnyű fegyverekkel jól fel voltunk szerelve, mert a rohamlövegeink 20 villámgéppuskáját is magunkkal hoztuk. Páncélöklünk is volt elegendő. Tőlünk nyugatra ejtőernyősök, majd repülő lövészek, testőrök (gránátosok) és csendőrök voltak. Vállalkozásokat támogattak, felváltva voltunk az első vonalban. Az oroszok nem keltek át a Murán, igaz nem is erőltették.* [38]

„Az arcvonalon csend van. Az erőd zászlóaljhoz a kért hat tábori csendőr megérkezett.” [39]

1945. IV. 24-én a hadosztályparancsnok a csendőr- zászlóalj leváltására intézkedett. Védőkörletét a rohamezred alárendeltségébe tartozó ejtőernyős zászlóalj vette át.[40]

A Mura túlsó partján levő malmok padlásain lőállást foglaló távcsöves orosz puskások nagyon kellemetlenkedtek. Egy csendőr hadnagy sikertelen kísérletet tett arra, hogy páncéltörőből kilőtt kézigránáttal gyújtsa fel a malompadlásokat. A nehézpuska repeszgránátja viszont erre kiválóan alkalmasnak bizonyult.[41]

1945. április 28-án a hat tábori csendőrből csak kettő maradt. Éjjel az orosz oldalról nagy mozgás és átkiabálás volt észlelhető, de nem kísérelték meg az átkelést.[42]

1945. május 1-én több alkalommal kaptak szemlét. Először HARTENECK **(Teljes név ?)** lovassági tábornok járta végig állásaikat. Utána kijelentette, hogy olyan legénységünk van, akiknek mindegyikéből altisztet lehetne csinálni.

Másodszor vitéz SZÜGYI Zoltán vezérőrnagy, hadosztályparancsnok szemlélt. Az általános tájékoztatás után közölte, hogy a hadosztály része lesz annak az egységnek, mely az Osztrák-Bajor Alpokban előkészített állásokban fog visszavonulni és ott védekezik az utolsó emberig. Szerencsére ez a terv megbukott.[43]

„A szovjet elleni hadműveletek alkalmából átruházott hatáskörben Szügyi Zoltán vezérőrnagy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a kaposvári csendőr- zászlóaljbeli Kalmár Sándor tizedesnek a Magyar Kisezüst Vitézségi Érmet, Mihály Kálmán próbaszolgálatos tizedesnek a Magyar Bronz Vitézségi Érmet adományozta." [44]

1945. V. 3-án a hadosztály-parancsnok Szent László Fogadalmi Emlékérmet az I. ejtőernyős zászlóalj 20 tisztjének adományozta.[45]

A hadosztály sávhatára a felettes XXII. hegyivadász hadtest rendeletére kibővült. A hadosztály parancsa szerint a tartalék csendőr zászlóalj, 1945. V. 3-án és 4-én éjjel leváltotta a német 297. hadosztály jobb szárnyán levő SCHULZE erőd zászlóaljat. A hadosztály bal szárnyán a 73. tüzér osztály felderítő járőre maradt az átvett sávban.[46] A hadosztály tüzérparancsnoka- és helyettese a 4. tüzér osztály-parancsnokának a helyszínen elrendelte, hogy felderítő járőrt rendeljen ki a csendőr zászlóalj sávjába. A hadosztály értesítette őket, hogy a rövidesen visszavétel várható.[47]

A vonalban nappal kisebb, éjjel erősebb tűzharc folyt. PALKÓ szakaszvezető vakmerően harcolt az oroszokkal és megsebesült.[48]

1945. V. 4-én a hadosztály parancsnok Szent László fogadalmi emlékérmet adományozott a hadosztály gyalogos parancsnoksága 5, a hadosztály tüzérparancsnokság 7, a II. repülő lövész zászlóalj 5, az erődezred 9, az erőd zászlóalj 35, a kaposvári csendőr- zászlóalj 2 tisztjének.[49]

Az esti órákban a hadosztály parancsot adott az ejtőernyős zászlóaljnak, hogy a csendőr zászlóalj mellett levő nagy szigetet szállja meg.[50] az intézkedésre már nem került sor, mert az események felgyorsultak.[51]

1945. V. 4-én este 8 órakor a hadosztály-parancsnok szabályozta a csendőr és ejtőernyős zászlóaljak sávhatárát.[52]

1945. V. 5-én a hadosztály-parancsnok Szent László fogadalmi emlékérmet a hadosztály vadászezred repülő lövész zászlóalj tizenhét tisztjének adományozta.[53]

A hadosztály jobb szárnyán 3 óra 30 perckor a rohamezred sávjában az ejtőernyős zászlóaljnál és a csendőr zászlóaljánál egy csónakban lévő 15 fős orosz raj átkelési kísérletét hiúsították meg. A csónak felborult, egy fő partra úszó orosz altisztet elfogtak.[54]

Délután 4 órakor a hadosztály alakulatainak parancsnokai a tüzérosztály parancsnokságán megbeszélést tartottak a hadosztály visszavonulásának témájában.

A visszavonulásra vonatkozóan SZÜGYI Zoltán vezérőrnagy aláírásával 7 oldalas parancs készült minden apró részletre kiterjedően, melyet SZÜGYI Zoltán boldogan írt alá. A hadosztálynak „Z" közbenső, majd „Anna" állásba kellett visszavonulnia. A védelem parancsnokául vitéz FERENCZY ezredest jelölték ki.[55]

A hadosztály menete hadifogságba

1945. V. 6-án délután 4 órakor érkezett meg a hadosztály parancsnok parancsa, amely az „Árpád" vonalról az „Anna" állásba való visszavonulásra vonatkozott. A tüzérparancsnok kiadja az „Anna" állás vázlatát alárendeltjeinek.[56] Az intézkedés tartalmazta a menetvonalak szerinti csoportosítást és az alakulatok megnevezését, a parancsnokok neve és létszámadatok nélkül. Az alakulatok: Rohamezred, „Vadász" ezred, „Erőd" ezred, Utász zászlóalj, Csendőr zászlóalj, tüzérosztályok.[57]

Az 1000-1500 méter magas hegygerincre vezető meredek úton szembejövők járműveit a szakadékokba dobták.

A kaposvári csendőr zászlóalj Wernsee melletti védőállásából indulva, mint utóvéd, erős leplező járőrökkel biztosította a hadosztály visszavonulását Deutschlandsbergen (Saualpen) át Krappenbergbe.[58]

1945. V. 15-én reggel 8 órakor híre jött, hogy a hadosztály 16-án Hüttenberg területére menetel. Délben megjött a hadosztály-parancsnokság előzetes értesítése, miszerint este 10 órakor pedig az intézkedése, melyben elrendelte 1945. V. 16-ra a hadosztály hátravonását Hüttenberg, Mösel, Kanappenberg, Lölling térségébe. A hadosztály két menetoszlopot, alakított.[59]

1945. V. 21-én megjelent az 5. számú hadosztály-parancsnoksági parancs. *„Hazánk szent földjéről kiszorítva a Mura átlépésekor /1945. IV. 4./ a bolsevista ellenség legyőzésére tett fogadalom alkalmából a „SZENT LÁSZLÓ" fogadalmi emlékérmet adományozom a „Szt. László" hop-nál 41, a „Szt. László" ho. gypk-nál l5, a „Szt. László" ho. tpk-*

nál 7, a „Vadász" ezred törzs 6, a „Vadász" ezred törzsszázad 6, „Vadász" ezred rep. löv. zászlóaljnál 17, a „Vadász" ezred gránátos zászlóaljnál 20, az „Erőd" ezred 9, az Erőd zászlóaljnál 35, a Dráva zlj-nál 25, az I. ejtőernyős zászlóaljnál 20, a kaposvári csendőr- zászlóaljnál 9, a „Szent László" utász zászlóaljnál 21, a Rep. löv. ezred II. zászlóaljnál 5 tisztnek." [60]

Egyidejűleg SZÜGYI Zoltán tábornok a kaposvári csendőr zászlóaljbeli KALMÁR Sándor karpaszományos tizedesnek a Magyar Kisezüst Vitézségi Érmet, MIHÁLY Kálmán karpaszományos tizedesnek pedig a Magyar Bronz Vitézségi Érmet adományozta.

SZÜGYI Zoltán tábornok felhívta a csapat-parancsnokok figyelmét arra, hogy csak azok részére adományozható a „Szent László Fogadalmi Emlékérem", akik 1945. V. 6-át megelőzően kerültek a hadosztályhoz. Azoktól pedig, akik 1945. V. 6-a után kerültek a hadosztályhoz és mégis kaptak „Szent László Fogadalmi Emlékérem" kitüntetést vissza kellett vonni.

A parancsban megfogalmazottak szerint tekintve, hogy 1944. X. 1-vel az egész ország hadműveleti területté vált, azok részére, akik már 1944. X. 1. és 1945. V. 9-e között szolgálatot teljesítettek, és a „Tűzkereszt" I. illetve II. fokozatával nem rendelkeztek, azoknak a csapatparancsnokok azt oda kellett hogy ítéljék. Az előírt 180 napos harctéri szolgálattal nem rendelkezők számára azonban „Tűzkereszt" nem volt adományozható.[61]

A hadosztály munkás alakulatokká szervezése

1945. VI. 12-én a kaposvári csendőr zászlóalj 1945. VI. 11-ig teljes létszámmal Dél-Karintiában forgalomirányítási rendvédelmi jellegű feladatokat látott el, és ennek során több ízben szerb partizánokkal is szembe került, azonban vesztesége nem keletkezett.[62]

1945. VI. 21-én a hadosztály lefegyverzése megkezdődött. Kivételt képezett a tábori csendőr osztály, amely még 1946 őszén (például Klagenfurtban) a 8. brit hadsereg szolgálatában állt.

A csendőr legénység adta a Karintia területén levő (vízzel hajtott) fűrészüzemek munkaerejét. Az angolok élelmezték ezeket a csoportokat.[63]

Az elosztást és kiszállításokat öt csendőr tiszthelyettessel 1945. X. 8-tól 1946. márciusáig, öt hónapig, TAUFENECKER Ernő mérnökkari repülő százados helyettesével FARKAS Jenő[64] repülő hadnaggyal végezte. A magyar csendőrök által előállított deszkák tették lehetővé a különböző menekült táborok építését, melyek nagyobb részét a Szent László hadosztály utász százada hozta létre.

1945. júliusában a különböző szövetséges megszálló övezetek közötti határokat a Szövetséges Ellenőrző Bizottság csak 1945. VII. 4-én

rögzítették pontosan. Joszipf Broz TITÓ partizánjai a Klagenfurti medence déli részét elfoglalták, ezért továbbra is engedélyezték a Szent László hadosztálynak és különböző magyar csendőr egységeknek fegyverzetük megtartását.[65]

1945. augusztus 20-án Weissensteinben Szent István napján az utászok által épített színpad előtt díszfelállásban a jobb szárnyon az ezredzenekarral és a lobogókkal felsorakozott a hadosztály díszoszlopa, a II. hadtest egységei, leventék, tábori csendőrök, sisak nélkül, tölgyfa illetve fenyőlombbal a sapkájukon. Az angol megszállókat képviselő angol tábor-parancsnok vitéz VASVÁRY József altábornagy központi tábor-parancsnok kíséretében érkezett, akit fővetéssel az angol és magyar himnusz hangjai mellett vitéz SZÜGYI Zoltán vezérőrnagy, hadosztály-parancsnok üdvözölt.

Ezt követően tábori misét tartottak, ami után az angol tábor-parancsnok és vitéz VASVÁRY József altábornagy intézett beszédet a felvonult alakulatokhoz és polgári közönséghez, mely a környékbeli falukból és városokból sereglett össze. A megható ünnepség a Szózat hangjaival zárult, majd az alakulatok időközben menetalakulattá fejlődve, díszmenetben vonultak el. Az ünnepség mély benyomást keltett a résztvevőkben. Ez volt a Magyar Királyi Honvédség utolsó nagy díszelgése.[66]

A szövetségesek álnoksága, a parancsnokok kiadása a szovjeteknek

A szövetséges hatalmak közötti ellentétek nem szűntek meg. Az angol megszálló hatóságok magatartása a magyarokkal szemben 1945. őszén a hazaszállítások befejezése után — nyilvánvalóan az orosz és amerikai szövetségesek nyomására — szintén megváltozott. Az angolok több ízben is tájékoztatták a magyarokat, hogy szövetségeseik, de különösen az oroszok kifogásolják, hogy a „háborús bűnösöket" nem kutatták fel, honvéd egységeiket — mint a Szent László hadosztályt — még fegyverben tartják, a csendőrök szabadon mozoghatnak.[67]

VASVÁRY altábornagy, még idejében kezdeményező javaslatot tett a volt seregtest-parancsnokoknak, hogy keressenek menedéket a francia megszálló zónában, a franciákkal ugyanis nem volt Magyarország hadiállapotban. Tábornok társai azonban ezzel nem éltek, mivel úgy gondolták, hogy otthon a többségben levő Kisgazda Párt nem hagy majd utat a moszkovita párt önkényének. Nagyot tévedtek.[68]

1945. IX. 10-e körül a magyar táborokban — így Weissensteinben is — az a hír terjedt el, hogy a magyar alakulatok összes törzstisztjeit, csendőrtiszteket, vezérkari főtiszteket az angolok „biztonságosabb helyre" azaz Észak-Olaszországba, valószínűleg Udinébe viszik.

1945. IX. 13-án meg is érkezett az „álnok" parancs, miszerint a törzstiszteket alezredestől felfele szeptember 15-vel Udinébe szállítják, ahol pár napos kihallgatás után elbocsátják őket.

A brit megszállók titokban SZÜGYI Zoltán vezérőrnagyot „laisser passer"-nak tekintették, részére felajánlották a menekülés lehetőségét, azonban ezt ő visszautasította és követte a kiszolgáltatott csoportot hasonlóan WLASZOV tábornok esetéhez.[69]

Távollétükben az alacsonyabb rangú idősebb tisztek vették át a parancsnokságot, így a Szent László hadosztálynál SZAKÁLL Endre százados.

Az azonban út nem Olaszországba vezetett, hanem Villachon és Klagenfurton át kelet felé, a Weissensteintől mintegy 25 km-re levő Föderau és Ebenthal zárt Waffen-SS hadifogolytáborba, ahol a tábornokoktól elválasztva „internálták" és több hetes „igazoló eljárásnak" vetették alá az ide érkezőket. Erről hozzátartozóik csak napokkal később, véletlenül, a Vöröskereszt útján értesültek.

Ekkor derült ki, hogy az oroszok az összes törzstisztet és tábornokot kikérték az angoloktól, akik a kiadatás elől úgy tértek ki, hogy bezsúfolták őket a Klagenfurt környéki internáló táborokba, az oroszokat pedig úgy tájékoztatták, hogy „internálva vannak, egyelőre kiadatásukra nincs szükség". Ezekben a táborokban a katonáktól elkülönítve politikusok is voltak.

A kihallgató táborban összezsúfolt magyar tiszteket angol egyenruhába öltözött, magyarul jól, de többnyire idegen kiejtésű „kikérdezők" hallgatták ki és minősítették. A magyar törzstisztek és tábornokok, okulva PANNWITZ tábornok és kozákjai (XL. kozák SS lovashadtest) kiadatásának felháborító esetén, több esetben fordultak az angol táborparancsnokhoz azzal a kérdéssel, hogy kihallgatásuk vajon a „háborús és népellenes bűnösök" felderítését és a szovjetnek való kiadatását szolgálja-e. Az angolok minden esetben azzal tértek ki, hogy „Őfelsége kormánya senkit nem szolgáltat ki halálos ellenségének!" De alig telt el néhány hét és „Őfelsége kormánya" úgy döntött, hogy a magyar csapatok harcoló tábornokait és törzstisztjeit „háborús bűnösökként" kiszolgáltatja az oroszoknak.

Az „igazoló bizottsági eljárás" során az angol megszálló hatóságok a „háborús bűnösség" gyanúsításával vádolható tiszteket az Ebenthal-i zárt angol táborba vonták össze,[70] ahol az kétes értékű igazoló eljárás lefolytatása eredményeként — de inkább a magyar kommunista sajtó és a szovjet növekvő befolyására — három csapattest parancsnokot találtak alkalmasnak háborús bűnösség vádjára, ezzel egyszersmind kiadatásukra is. Hogy ehhez milyen mércét alkalmaztak, máig sem derült ki.[71]

Amikor SZÜGYI Zoltán vezérőrnagyot „védőőrizetbe vették" (letartóztatták), a hadosztály irattárát RUTTKAY Jenő volt vezérkari főnök, elásta. Utána az iratokat nem találta meg.[72]

Ebenthal-i fogságból 1946 tavaszán fegyveres kísérettel egy fogházba szállították a csoportot, majd 1946. III. 15-én vitéz KUDRICZY István altábornagyot a magyar II. hadtest utolsó parancsnokát, vitéz SZÜGYI Zoltán vezérőrnagyot a Szent László hadosztály parancsnokát, SHELL Zoltán huszár ezredest az 1. huszár hadosztály utolsó parancsnokát, valamint BAGAMÉRY József vezérkari századost a 7. tábori póthadosztály vezérkari tisztjét, akit vitéz VASVÁRY József altábornagy a weisenfelsi tábor parancsnoka felkért törzsének vezetésére, dr. vitéz FÁKLA István repülő mérnök őrnagyot, MÁTYÁS László[73] és IMREH Géza csendőr századosokat géppisztolyos őrség kíséretében Graz környékén átadták egy szovjet-magyar bizottságnak, mely őket repülőgépen hazaszállította. Ehhez a csoporthoz csatolták vitéz tasnádi NAGY András volt képviselőházi elnököt és gróf FESTETICH Sándort és egy polgári ruhás személyt, aki nyilas miniszter volt.

Vitéz SZÜGYI Zoltán vezérőrnagy hadosztály-parancsnokot az angolok kiadták az oroszoknak.[74]

1945 októberében alezredestől felfele a törzstiszteket is a Klagenfurt melletti ebenthali hadifogolytáborban gyűjtötték össze. Számukra ott egy négy hetes kivizsgálás következett. Az igazolt törzstisztek egy része rövid pár hetes tartózkodás után elhagyhatták az „igazoló tábort", míg a tábornokok és csendőrtisztek igazolása eléggé elhúzódott.

1945. XI. 1-re valamennyi tisztet elengedték, kivéve a már a kényszerhazatelepített 13 személyt, akiket a budapesti kormány háborús bűnösséggel vádjával kikért, és az angolok kiadták.

Hasonló sors jutott 1945. decemberében vitéz VASVÁRY altábornagynak, az V. hadtest parancsnokának, mint az angol megszálló zóna legidősebb tábornokának is, akit minden indoklás nélkül a Graz melletti Lasnitz-Höhe-i fegyházba afféle „védőőrizetbe" vittek, ahol néhány hétig szigorú fogságban tartották.

VASVÁRY altábornagy a francia megszállási zóna parancsnokának, BETHOUARD tábornok közbejárására[75] szabadult ki a fegyházból, majd az Innsbruck melletti Telfs városba költözött át, mely francia zóna volt, ahol mint „hadifogolynak" teljes mozgási szabadsága volt, az altiszti kantinban étkezett. BETHOUARD tábornok, mint volt belgrádi katonai attasé, társát, minden társadalmi összejövetelre meghívta.[76]

A magyar parancsnokok kiadatása már annak idején nagy felháborodást keltett, melynek során az angolok védekezésül azt hangsúlyozták, hogy „számos lehetőséget biztosítottak a magyar tiszteknek a szökésre", de azok ezzel nem éltek.

Ez idő alatt a legénység zömmel hazatért, az altisztek nagy része elment a francia idegenlégióba egy klagenfurti ügynökség révén.[77]

Mi történt a hazatérő katonákkal?

Itthon, mindenkit — akit az oroszok és magyar fullajtáraik nem vettek nyilvántartásba — mindig, ha magyar szervezet látókörébe került először igazoltattak. Ez az eljárás megegyezett a rendőrség, ÁVÓ majd ÁVH és civil hatóság körében egyaránt. Az igazolások alaphangját az adta meg, hogy 1945-ben a Debrecenből Budapestre költözött ideiglenes kormány kommunista nyomásra belügyminiszteri rendelettel a csendőrséget alkotmányellenesen feloszlatta és kimondta a testület kollektív bűnösségét, összes egykori tagját, mint a demokrácia ellenségét, a szolgálatból elbocsátottnak nyilvánította.[78]

Nem közömbös leszögezni a csendőrség tagjai megítélése szempontjából azt sem, hogy ama zavaros időben a baloldali elemek által sugallt, kifejezett gyilkosságról, szándékos emberölésről adat nincsen. A magyar csendőr kezéhez ártatlan politikai üldözött vére a köztudomás szerint nem tapadt. Az 1944-1945. évi deportálások mintegy 1/3-át vidéken a csendőrség, városokban a rendőrség, és ahol egyik testület sem létezett, ott a határvadász alakulatok ténylegesei és tartalékosai hajtották végre a diszkriminatív jogszabályok alá tartozó magyar állampolgárok (elsősorban zsidók, és cigányok) összegyűjtését, átmeneti őrzését és Németországba irányuló szállítás céljából való bevagonírozását.[79]

Hasonló sorsra jutottak a Szent László hadosztály beosztottjai is. Nemrég derült ki, hogy a RÁKOSI-vezető klikk utasítást adott arra, hogy sújtsák kollektív büntetéssel a múlt rendszer egyes fegyveres intézményeinek tagjait. Ebbe a csoportba sorolták többek között a Szent László hadosztály katonáit is, jóllehet a hadosztály nem volt sem idegen hatalom katonai formációja, sem pártrohamcsapat. A joggyakorlat igyekezett, ahol lehetett kijátszani ezt az utasítást. Csak a 1940-es évek végén szüntették meg a Szent László hadosztály katonái ellen a kollektív büntetőeljárást, azzal az indokkal, hogy a háború utolsó heteiben a németek olyan intézkedéseket hoztak ellenük, amelyek már eleve kizárták a velük való együttműködés lehetőségét.[80]

Jegyzetek:

[1] FRIESNER : 189-192.p.

[2] Homokszentgyörgy kelet (hézag, támpontszerű megszállás), Kadarkút, Gige, Jákó, Nagybajom kelet 3 km. (hézag, gyenge erőkkel) Kéthely, Fonyód, Balatonboglár, a Balaton déli partja Siófoktól északra, innen a Sió és Sió-Kapos csatorna mentén (támpontszerű megszállás) Simontornyáig tartó vonalban húzódott. (Ez volt a „Jenő - állás
BORUS: 219.p.

[3] Vitéz SZÜGYI Zoltán vezérőrnagy (1896 Huszt, LÉVAY Julianna). Apja cserzővarga (céhmester) Huszton. Elszegényedett nemesi család (rimaszombati előnévvel). Iskoláit Huszton és Mármarosszigeten végzi. Mérnök akar lenni, apja tanítónak kényszeríti. 1914. IX. 30-tól önkéntes gyalogos a szatmári 12. honvéd gyalogezredben. Mint tanító csak 1915. II. 8. után lehetett karpaszományos tizedes. Az I. Világháborúban 38 hónapi első vonalbeli frontszolgálata alatt soron kívül lett 1915. III. 21-én tartalékos zászlós, 1915. VI. 1-vel került hivatásos állományba, 1915. VII. 24-ével tartalékos hadnagy és 1916. IV. 1-én tényleges hadnagy, század parancsnok. 1917. XI. 1-től főhadnagy. Az első világháborúban az arany vitézségi éremtől lefele minden legénységi és a III. o. Vaskorona rendtől lefele minden tiszti (III. o. katonai érdemérem, ezüst és bronz signumok,) kitüntetést, II. o. porosz vaskeresztet megkapott. Ötször sebesült, két alkalommal súlyosan. Tűzkeresztjén 4 sebesülési pánt volt. Ezrede legeredményesebb vállalkozásáért (140 fogoly és hadizsákmány) kapja aranyvitézségi érmét.

A forradalmak alatt a Székely hadosztályban szolgált. 1921. VIII. 21-től tagja a Vitézi Rendnek. 1922. V. 1-től a 7.sz. Vitézi Törzs széktartója Budapesten. 1924. XII. 28-án BAKY Viktóriát vette feleségül, Viktória lánya 1925. IX. 26-án, Zoltán fia 1940. VIII. 25-én született.

1926. XI. 1-től százados, 1930-1938 között a 10. békéscsabai honvéd gyalogezredben 1934-ben század parancsnok. Vezérkari törzstiszti vizsgája után 1937. XI. 1-től őrnagy, a várpalotai lőiskola tanára. 1939 májusa és 1941 augusztusa között Az V. hadtest anyagi osztályvezetője, az 5. kerület vezérkari főnöke, majd a IX. hadtest anyagi osztályvezetője. 1940. VII. 1-től vezérkari alezredes.

Önként jelentkezéssel nyerte el a pápai ejtőernyős zászlóalj parancsnokságot. 1941. VIII. 1-től - 1942. X. 1-ig a m.kir. Vitéz Bertalan Árpád honvéd ejtőernyős zászlóalj parancsnoka. 1942. XI. 1-től ezredes.

1942. X. 1-e és 1943. II. 18-a között a 43. gyalog ezred parancsnoka a doni arcvonalon, a Kolybelka-i hídfővel szemben 13 km hosszú arcvonalat véd. Egy rohamvállalkozás eredményes vezetéséért 1943. I. 18-án a Magyar Érdemrend tiszti, 1943. VI. 25-én közép keresztjét, 1943. VII. 9-én a német Vaskereszt I. fokozatát érdemelte ki. Vezénylésének 1944. V. 1-ig való hosszabbítását és a fronton levő ejtőernyős tisztjeit kéri. A doni katasztrófa idején a legnehezebb helyzetekből is személyes példájával a visszaözönlő katonákból harccsoportot szervezett és az Oszkol völgy védelmében tűnt ki. Gátolta az oroszok előnyomulását, lehetővé tette a szörnyű hidegben a szétvert magyar hadsereg visszavonulását. Lerongyolódva, ezredét együtttartva hozta hátra a pusztulásból, és 1943. II. 5-én érkezett Kijevbe.

1943. III. 15. és 1944. X. 9. között ismét a m.kir. vitéz Bertalan Árpád honvéd ejtőernyős zászlóalj parancsnoka, közben 1943. V. 16. és 1943. X. 15. között ismét hadiszolgálatot teljesít az orosz hadműveleti területen vezérkari ezredesként. Érdemeiért a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje hadiszalagon a kardokkal kitüntetést adományozták részére.

1944. VIII. 1-től október 13-ig a Honvéd Ejtőernyős ezredet vezeti a galiciai illetve a kárpáti hadszinéren.

1944. X. 12-től a Szent László hadosztály parancsnoki teendők ellátásával bízták meg, 1944. X. 16-tól parancsnokává nevezték ki. Rész vett a súlyos Ipoly-Garam menti, Csepel szigeti, majd a Dunántúlon a Balaton környéki majd zalai, végül a Mura menti harcokban. 1945. I. 1-én soron kívül vezérőrnaggyá léptették elő. Seregtestével kiszorult az ország te-

rületéről. Hadosztálya, fegyvereit megtartva a brit zónában 1945. X. 1-ig őrzési feladatokat lát el.

Szovjet követelésre az angolok az Ebenthal-i táborból 1946. III. 7-én a Volsberg-i tábor bunkerébe, onnan 1946. III. 15-én 13-ad magával átadták a magyar-orosz rendőrbizottságnak. 1946. III. 15. - 1946. IV. 3. között az Andrássy út 60-ban, 1946. IV. 20-ig az orosz politikai rendőrségen a Vilma királynő úton, 1946. IV. 22-ig ismét az Andrássy úton, majd a Nádor utca 9. sz. alatt a Honvédelmi Minisztérium Katona Politikai Osztályán volt őrizetes. A Budapesti Népbíróság 1948. II. 23-án Nbr. 11.§. 1. pontjába ütköző bűntett miatt 10 évi fegyházra ítélte. A Népbíróságok Országos Tanácsa az első fokú bíróság ítéletét megsemmisítette, és 1948. II. 23-án életfogytiglani fegyházra ítélte. 1956-ban szabadult. Az unokái SZÜGYI Réka és Balázs kérték rehabilitálását. Az Elnöki Tanács 1957. XI. 22-én kegyelemben részesítette. 1967. XI. 23-án bekövetkezett haláláig Budapesten élt és segédmunkás volt.

[4] VERESS D. Csabának *A Balatoni csata.* című művében az 565. oldalon a tüzérosztály. Helyesen: VIII. gépvontatású tüzérosztály volt. Az alakulatot Lajtos Árpád vezérkari őrnagy a Szent László hadosztály vezérkari főnöke SELMECZY századossal való „véletlen" találkozás során, Keszthelyen 1944. XII. 6-án szervezte be a hadosztályba. A "beszervezést" a Vezérkar Főnöksége utólag engedélyezte.
VERESS: 565.p.

[5] - Aus deutsche Marine-Akten: 271/IC. 32904. 1.SKL. Teil CXIV. A Deutsche Kriegsführung Schwarzes Meer (Balkan) I. 44.-I. 45.

- "Kriegstagebuch der Inspecteur des Minnenräumdienstes Donau"

[6] A német 2. páncélos hadsereg arcvonala 1944. XII. 6-án: Barcs vasútvonal Lábodtól nyugatra ; Nagykorpád , Kutas és Nagybajom vonaltól keletre 1 km. ; Böhönye északi részén 7 km , Nagyszakácsitól dél-keletre 2 km ; Nemesvidtől keletre 5 km. ; Nemesvidtől észak-keletre pedig 1 km ; Csákánytól dél-nyugatra ; Balatonberénytől keletre 1 km. volt.
BORUS: op.cit. 221-222.p.

[7] VERESS: op.cit. 565.p.

[8] Loc.cit.

[9] PÁLYI György szds. (Újzsolna, 1910. VI. 8.) - 1928. VIII. 20. tényl. szolg. 8. gye. - 1930. X. 1. 4. ho. ker. pság 2. Ker. hadbiztosi oszt. Pécs – 1934 IX. 1. hdgy. - 1935. 1. 1. – IX. 30. Rep hír. zlj. vez. Székesfehérvár - 1938. VII. 1 – VIII. 31. 4. fényk. alcsop. - 1939. I. 23. 15. hv. zlj. Illány - 1939. I. 23. 8. gye. Pécs - 1939. V. 1. fhdgy. - 1940. I. 1. 5. gye. I. zlj. Szombathely - 1940. VII. 10 nősül – 1941.- MKBÉ HK- 1942. MKEÉ HK - 1942. 5. 4. zlj. ; 1942. III. 20. szds. – Hdm-i ter-en, Rep. löve. 3/I/1. szdpk. –1943. I. o. VK. - 1944. XII. 18. rep. löve. zlj. pk. MÉTK.

[10] Vitéz SZATMÁRY (Kövendy) Károly csendőr százados Torontó, 1996. II. 19-i levele DARNÓY Pálhoz. In DARNÓY Pál levelezése. Csendőrtisztek visszaemlékezései.
HIM-HL. Tgy. 3070.

[11] Revisnyei REVICZKY csö ezds. (1899 - Esztergom 1956.) 1944-ben a galántai csö. zlj. lő- és fegyvertörzstisztje volt.

[12] PÉRI Antal csö. hdgy. (1921. - ?) 1944. X. 1.-től a kaposvári csö. szárny pk. Helyettese volt.

[13] Vitéz MARSÓ Barna (?-?) 1944. VIII. 20-án a Ludovika Akadémián avatták.

[14] Dr. JANI István főhadnagy 1944-ben a nagykanizsai csendőr szárny ideiglenes pk. helyettese volt.

[15] BÜKI Péter csendőr hadnagy (?,1917. - ?) 1944-ben a főherceglaki csendőr század oktatótisztje, majd a veszprémi csendőr szárny pk. helyettese volt.

[16] SZURMAI István csendőr hadnagy (?, 192? - ?) 1944. VIII. 20-án avatták a Ludovika Akadémián.

[17] RITTER Győző csendőr hadnagy (?,1921- ?.) 1944-ben a főherceglaki csendőr század oktatótisztje.

[18] VOZÁROVITS csendőr zászlós Ludovika Akadémiát végzett, de nem avatták hadnagygyá, hanem zászlóssá léptették elő.

[19] *Hadak útján,* 13.p.

[20] Loc.cit.

[21] Loc.cit.

[22] Számát, (506/ Szent László hadosztály I. a. 45. IV. 05. sz.) vízszintes összefüggő vonallal áthúzták, aláírása RUTTKAY százados, hitelesítő kiadványozó nincs - így parancsnak nem tekinthető.

[23] A hadosztály a következő erőkkel rendelkezett:
- Ejtőernyős csoport 1./ I. (parancsnok: KOVÁCS Ferenc százados) 7 ti. 113 fő legs.
- Gránátos zászlóalj 3./ I. (parancsnok: PÁLFI Sándor százados) 8 ti. 165 fő legs.
- Repülő lövész zászlóalj 3/I. (parancsnok: PÁLYi György százados) 26 ti. 430 fő legs.
- Utász zászlóalj (parancsnok MERSITS András százados).
- A 16. utász századdal 16 ti. 270 fő legs.
- 20. hadoszt. huszárszázad (parancsnok: ERŐDY-HARRACH százados) 1 ti 31 fő hu.
- Felderítőosztály 10 fő legs.
- Páncélvadász-osztály és felderítők gépkocsizói 20 fő legs.
- Híradó zászlóalj (parancsnok: BARÁTH András alezredes).
- Kaposvári csendőr- zászlóalj (az első vonalban).
- Tüzérség 1. közepes aknavető tüzér osztály 2. ütege 4 ti. 100 fő legs.
- 11. légvédelmi tüzérosztály 15 löveggel.
- 2/1 székely tüzérosztály beszervezés alatt.

[24] GOÓR György alezredes (1900. X. 2.) 1919. IX. 1. zászlós –hadnagy, 1920 VIII. 20 tényleges szolgálat 12. gyalog ezred Nyíregyháza - 1923. IX. 1. főhadnagy - 1929. V. 1. szds. - 1934 gyalogsági lőiskola Várpalota - 1938. 11. gyalog ezred Debrecen, - 1939 Rákóczi Ferenc főreáliskola Sopron - 1940 IX. 1. őrnagy - 1941. VIII. 1. Gyalogsági hadapródiskola. Sopron - 1942. X. 1. 23. gyalog ezred III. zászlóalj parancsnoka Losonc Brianszk - Gomel között - 1942. IX. 30 alezredes 52. gyalogezred parancsnoka - 1943. VIII. 1. 7. gyalog ezred III. zászlóalj parancsnok Kiskunlacháza, - 1944. áprilistól Bácson a 20/II. (Kalocsa-Nádasd) zászlóaljjal az Al-Duna védelem 2. o. német vaskereszt. 1944. júliustól a 13. hadosztállyal a Skole-Turka vonalon védelmi harcok. Vesegyulladással Munkács - Kassa - Budapest kórházba került. 1944. november végén a 20 gyalogezredtörzs pótszázada. 1945. január-március a 216. erőd géppuskás zászlóalj parancsnoka Marcali és Bize között. Nagykanizsa déli területéről Lovászin és Muraszerdahelyen keresztül Alsólendvánál délre a Muraszerdahelyi hídon át április 3-án éjjel Ráckanizsa, április 6-án besoroltak GOÓR csoport néven a Szent László hadosztály tartalékába. 1945. IV. 20-án erőd zászlóalj parancsnok 1945. V. 1-én erőd ezred parancsnok 1945. V. 15-én roham ezred parancsnok. Szent László fogadalmi Emlékérem

[25] GOÓR György m.kir. honvéd alezredes a volt m.kir. Szent László hadosztály rohamezred parancsnokának géppel írott naplója. Fejezetei: Előzmények, A Szent László hadosztály és Angol fennhatóság alatt. 7.p.
HIM-HL. Tgy. 3434. 7-13.p.

[26] A hadosztály *jobb védőkörletét* Murafüredtől Ráckanizsa sávhatárral az utász zászlóalj, (harcálláspontja: Ráckanizsa 20.sz. ház), sávjába felvonult a 4. SS lovashadosztály két százada (90 fő) alkotta.

A hadosztály *közepét* Muraliget és Oberkrapping között a repülő lövész zászlóalj (harcálláspontja: Mauthdorf) az állást megszállta a 3/366 Reichs-arbeitsdienst Abteilung (melyet kivonnak) alkotta.

A hadosztály *bal* védőkörletét a gránátos zászlóalj (harcálláspontja: Oberkrapping) szállta meg Wernsee, Murahely nyugati sávhatárokkal alkotta.

[27] Tartalékba szervezték a megalakulás alatt álló 216. erőd zászlóaljat, melyet GÓR György alezredes irányításával a 212. és 216. erőd zászlóaljak összevonásával kívántak létrehozni Maierhöffel területén. A 216. erőd zászlóalj létszáma 22 tiszt, 375 legénység,

149 puska, 35 géppisztoly, 19 golyószóró, 26 országos jármű és 58 ló. A zászlóalj alárendeltségébe helyezték a ZEGLE százados 212. erőd zászlóalj maradványát is, amely 7 tisztből, 144 fő legénységből, 13 golyószóróból, 53 puskából, 20 országos járműből, 42 lóból, 12 Mauser géppuskából (csövenként 200 lövés) és 12 aknavetőből (összesen 82 lövés) állt. Tervezték, hogy a SZÖRÉNYI alezredes parancsnoksága alatt menetelő 215. erőd zászlóaljjal ezredkötelékbe vonják össze a 212. és 2016. erődzászlóaljakkal.
DÁRDAY Vilmos: 172. melléklet. A hadosztály helyzeten 1945. IV. 30-án.

[28] DÁRDAY Vilmos: op.cit. 179. melléklet. A hadosztály helyzeten 1945. IV. 30-án.

[29] SZEPESVÁRI Béla fhdgy. (Répcelak, 1919. VI. 17. TÓTH Irén.) 1940. VII. 4. hdgy. ; 1940. VII. 5. 24. honvéd zászlóalj, Huszt, Kézdivásárhely; 1940. XII. 1. 32. székely honvéd zászlóalj. Csíkszereda - Gyímesfelsőlok; 1940. XII. 6. 60. portyázó osztály Kolozsvár; 1944. XI. 2. Szent László hadosztály gránátos ezred I. 2. szd. parancsnoka; 1944. XI. 5. MÉLK 498 a. 18. sz.

[30] A naplót (nagyon okosan) *„ a benne szereplő konkrét esetek leírása miatt, nem mertem hazahozni és odaadtam megőrzésre Erninek az akkor fiatal lánykának. 1995. május 11-től 19-ig Szepesvári Béla feleségével, Möchlingenbe utaztak. Furcsa, szívszorító volt pontosan 50 év múlva viszontlátni fiatalkorom legszebb emlékeinek színhelyét. Ernit is meglátogattuk lakásában, Klagenfurtban. Üdvözlés után az volt az első, hogy minden keresés nélkül rögtön a kezembe nyomta az előzőekben leírt naplómat, amivel talán életem legnagyobb örömét okozta. Azóta is az elfeledett, de naplóm által tökéletesen felidézett emlékek hatása alatt élek”.*
SZEPESVÁRI Béla nyá. őrnagy: *Háborús napló 1944. VIII. 3 - 1945. XII. 24-ig.* 95.p. HIM-HL. Personalia FARKAS Jenő 114.p.

[31] - DÁRDAY Vilmos: op.cit. 182 mell.

- KOLTAVÁRY Dénes csendőr főhadnagy naplója alapján a szombathelyi csendőr-tanzászlóaljból alakult Dráva ezred III. zászlóalja Zalaszentistvánnál a „Dorottya” állásba betört szovjet páncélosokból 15-öt kilőtt, majd Zalaegerszegen át a Mura mögött sorolt be a Szent László hadosztály kötelékébe.
Hadak Útján, (1996) 3.sz. 11.p.

- Meg kell jegyeznem, hogy a leírtakat sem a DÁRDAY Vilmos, sem KÁRPÁTHY Tasziló, sem GOÓR György nem említi.
DÁRDAY: op.cit. ; KÁRPÁTHY Tasziló 1995. XII. 21-én és 1997. III. 11-én kelt levelei a szerzőhöz (a szerző birtokában). ; HIM-HL. Tgy. 3434. 7-13.p. op.cit.

[32] HIM-HL. Tgy. 3434. 7-13.p. op.cit.

[33] DÁRDAY: op.cit. 179. melléklet.

[34] HIM-HL. Tgy. 3434. 4.p. op.cit.

[35] KÖVENDY: 10.p.

[36] HIM-HL. Tgy. 3434. 4.p. op.cit.

[37] DÁRDAY Vilmos: op.cit.

[38] KÁRPÁTHY Tasziló: A Magyar Királyi Honvéd 20. rohamtüzérosztály története. Kézirat 27.p.
HIM-HL. Personalia FARKAS Jenő. 23.p.

[39] HIM-HL. Tgy. 3434. 4.p. op.cit.

[40] DÁRDAY Vilmos: op.cit. 24.p.

[41] HIM-HL. Tgy. 3434. 4.p. op.cit.

[42] Loc.cit. 5.p.

[43] PÁLYI György vitéz*:* A Szent László hadosztály légierőkből szervezett repülő lövészezredének története. Összeállította vitéz PÁLYI György százados. A lövészezred utolsó parancsnoka. 1983. Kézirat. I.r. 79.p. ; II.r. 66.p. ; össz.:145.p. + 101. p.
HIM-HL. Personalia FARKAS Jenő és DÁRDAY Vilmos op. cit. V.1.

[44] 5. sz. Hadosztályparancsnoksági parancs Törzsszállás, 1945. V. 21. Más vitézségi érem adományozása nem szerepel a kiadott hadosztályparancsokban.

[45] 5. sz. Hadosztályparancsnoksági parancs Törzsszállás, 1945. május 21.

[46] DÁRDAY Vilmos op. cit. 243.sz. melléklet.
[47] Loc.cit.
[48] GOÓR György: op.cit. 5.p.
[49] 5.sz. Hadosztályparancsnoksági parancs Törzsszállás, 1945. május 21.
[50] Erőeloszlás: jobb védőkörlet: „Erőd" ezred KÖVES István főhadnagy parancsnoksága alatt + 2 raj a nehéz páncéltörő ágyús szakasztól, 1-1 raj az ejtőernyős és repülő lövész zászlóaljtól:
- középső védőkörlet: „Vadász" ezred
- bal védőkörlet: „Csendőr" zászlóalj.
Hadosztály tartalék: „Roham" ezred Wisserianban.
Szomszédok: jobbról a 118. német vadász hadosztály;
balról a 297. német gyalog hadosztály volt.
[51] DÁRDAY Vilmos op. cit. 245.sz. melléklet.
[52] Loc.cit.
[53] 5. sz. Hadosztályparancsnoksági parancs Törzsszállás, 1945. május 21.
[54] - DÁRDAY Vilmos op. cit.
- GOÓR György: op.cit. 5.p.
[55] Középső védőkörletben – „Roham" ezred a volt 1/I és 1/II ejtőernyős zászlóaljak, és a roham (tüzér) zászlóalj. Parancsnok: KOVÁCS Ferenc százados.
- A jobb védőkörletben „Erőd" ezred a volt „Goór-csoport" és a „Dráva-zászlóalj" Parancsnok GOÓR György alezredes. I. zászlóalj. CZEGLE János százados 700 fő 40 villámgéppuska. II. zászlóalj. SZINAY Ernő százados 700 fő 40 villámgéppuska, nehézpuska, gránátvető.
- A bal védőkörletben csendőr zászlóalj. Parancsnok BESSENYEI őrnagy majd SZÖRÉNYI alezredes.
- A hadosztály tartalék: „Vadász" ezred a volt Felderítő-, Repülő lövész és Gránátos zászlóaljak. Parancsnok ERÉNYI Lajos ezredes.
- Lovas csendőr század. Parancsnok SÖRÉNYI százados.
- Utász zászlóalj. Parancsnok MERSITS Andor százados.
- Híradó zászlóalj. Parancsnok BARÁTH András alezredes.
- Vezetékes század. Parancsnok GÖRGÉNYI József főhadnagy.
- Rádiós század. Parancsnok: HALMAY József százados.
- Hadosztály forgalombiztosító (hfb.) század.
- Vonat.
- Tüzérség: 6. gépvontatású közepes tüzérosztály. Tüzérosztály: 20. rohamtüzér üteg.
DÁRDAY Vilmos op. cit. 789/ Szt. László ho. I. a. 45. V. 4. sz. „Szigorúan bizalmas" Parancsnok sajátkezű felbontására. Boríték megőrzendő. (PÁLYI százados a repülőlövészezed volt parancsnoka ettől eltérő szervezésre emlékezik.) ; KÁRPÁTHY Tasziló: 1995. XII. 21-én, és 1997. III. 11-i levelei a szerzőhöz. HIM-HL. Personalia FARKAS Jenő.
[56] DÁRDAY Vilmos op. cit. 251.sz. melléklet. ; HIM-HL HORTHY kori csapat anyag 961.p. szerint „Zeppelin" állás.
[57] 790/ Szt. László ho. I. a. 45. V. 4. sz. „Szigorúan bizalmas" Parancsnok sajátkezű felbontására. Boríték megőrzendő.
[58] *Hadak Útján*, (1980) 7.sz. 13.p.
[59] *„I. menetlépcső: „Vadász" ezred és „Erőd" ezred , hadosztály fogatolt vonata és a hadosztály forgalombiztosító század (hfb) forgalomszabályozásra be nem osztott részei, a Csendőr zászlóalj, a 26. ö. zászlóalj és Szörényi alezredes csoportja. Parancsnoka: a „Vadász" ezred parancsnoka*

II. menetlépcső: Huszárszázad, tüzér parancsnok törzsének és a Híradó zászlóalj fogatolt vonatrészei, RANGA alezredes csoportja. Parancsnok: FALK Győző alezredes.

Az új elhelyezési körletek és parancsnoki harcálláspontok: Hadosztályparancsnok, hadosztály tüzérparancsnok és a hadosztály forgalombiztosító század (hfb): Mösel;

A gyalogos parancsnok: Hüttenberg, „vadász" ezred parancsnok: DEINSBERG , „Erőd" ezred-parancsnok: WAITSCHACH , csendőr zászlóalj parancsnok és zászlóalja: KNAPPENBERG , utász zászlóalj parancsnok: Gossen; a Szent László és a 25. utász zászlóaljak: Gossen környéke , híradó zászlóalj parancsnok: RAFFELSDORF , Huszárszázad: Hirtenberg , hadosztály tüzér-, és Tüzér Hadapród Iskola: LÖLLING.

SZÖRÉNYI és RANGAS alezredesek gyűjtő csoportjai: Dörfel , a 27. gyalogos pótszázad: St. Johann és a JANCSÓ-csoport: Mossinz.

A csapatok magatartása a lakosság bizalmát nyerje el! (Az erőszakot és fosztogatást, le kell törni!)"

5. sz. hadosztály-parancsnoksági parancs 1945. V. 21-én.

[60] 1945. IV. 27-én közölt az 54./2. sz. ho. Parancs.

[61] 5. sz. hadosztály-parancsnoksági parancs 1945. V. 21-én.

[62] DARNÓY Pál: Magyarok Ausztria angol megszálló övezetében. HIM-HL. Tgy.3148.

[63] PAYER Andreas V.G. : Armati hungarorum. 600.p. Körösi Csoma Sándor Hist. Gesellschaft e. V., München, 321.p.

[64] FARKAS Jenő repülő hadnagy azonos a tanulmány szerzőjével.

[65] PAYER : op.cit. 560-561.p.

[66] DARNÓY Pál 1. rész. 5. p. HIM-HL. Tgy. 3148.

[67] Loc.cit. 2. rész. 3.p.

[68] Loc.cit. 2. rész. 6.p.

[69] MARTIN — UGRON: 104.p.

[70] DARNÓY Pál 1. rész. op.cit. 5. p. HIM-HL. Tgy. 3148.

[71] DARNÓY Pál 1. rész. op.cit. 6. p. HIM-HL. Tgy. 3148.

[72] HIM-HL. Personalia FARKAS Jenő.

[73] PÁLYI kérdezte tőle, de nem is válaszolt. PÁLYI György Miami, 1986. I. 31-én kelt levele LAJTOS Árpádhoz. 6.p.
HIM-HL. Personalia FARKAS Jenő.

[74] PAYER : op.cit. 561.p.

[75] BETHOUARD tábornok az 1935-38-as években volt Belgrádban attasétársa volt VASVÁRYNAK. A német támadás idején, 1941. IV. 6-án, BETHOUARD vejét és annak családját belgrádi lakásukból kibombázták, mire VASVÁRY a családot a francia asszonyokkal együtt az utolsó vonattal Budapestre küldte. A követség férfi tagjait a jugoszlávok magukkal vitték Boszniába. Mi történt a hazatérő katonákkal?

[76] DARNÓY Pál 2. rész. op.cit. 5. p. HIM-HL. Tgy. 3148.

[77] GOSZTONYI Péter: 279.p. ; GOÓR György : op.cit. 13.p. ; DARNÓY Pál 2. rész. op.cit. 4. p. HIM-HL. Tgy. 3148.

[78] 1690/1945.ME.r.

[79] GOSZTONYI Péter: op.cit. 279.p.

[79] Loc.cit. 295.p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítsek:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

GOSZTONYI — GOSZTONYI Péter: *„Tavaszi ébredés" 1945. Találkozásaim egykori német tábornokokkal.* s.l. , s.a.

VERESS — VERESS D. Csaba: *A Balatoni csata.* s.l. , s.a.

TANULMÁNYOK

BORUS — BORUS József: Hadszíntér Somogy földjén (1944. dec.1. - 1944. márc. 31.). 205-272.p. In KANYAR József (szerk.): *Somogy megye múltjából.* Kaposvár, 1970, Somogy Megyei Levéltár.

FRIESNER — FRIESNER Hans: *Árulások, vesztett csaták.* Budapest, s.a. Szikra.

MARTIN — UGRON — MARTIN Kornél — UGRON István: Fejezetek a Szent László hadosztály történetéből. A Garamtól Karintiáig. *Hadtörténelmi Közlemények*, (1996) 4.sz. 56-132.p.

CIKKEK

KÖVENDY — KÖVENDY Károly: *Hadak Útján,* (1996) 3.sz.

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

HIM-HL. Tgy. — Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltár. Tanulmánygyűjtemények.

JOGSZABÁLYOK

1690/1945.ME.r. — 1690/1945.ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről.
Magyarországi Rendeletek Tára, LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet. 131-133.p.

Mellékletek jegyzéke

I.sz. melléklet
vitéz SZÜGYI Zoltán vezérkari ezredes

II.sz. melléklet
vitéz PÁLYI György százados

III.sz. melléklet
BÁNHIDY Gyula tartalékos hadnagy

IV.sz. melléklet
GOÓR György alezredes

V.sz. melléklet
SZEPESVÁRI Béla főhadnagy

VI.sz. melléklet
A hadosztály alakulatainak létszáma és fegyverzete 1945 áprilisában.

I.sz. melléklet
***vitéz SZÜGYI Zoltán vezérkari ezrede*s**

vitéz SZÜGYI Zoltán vezérkari alezredesként
(Huszt, 1896 - Budapest, 1967. XI. 23.)
1944. X. 16-1945. XI. 1.között
a Szent László hadosztály parancsnoka.

II.sz. melléklet

vitéz PÁLYI György százados

vitéz PÁLYI György százados
A Szent László hadosztály
repülőlövész ezred parancsnoka majd
a vadász ezred 2. zászlóaljának parancsnoka

III.sz.melléklet

BÁNHIDY Gyula tartalékos hadnagy

BÁNHIDY Gyula tartalékos hadnagy
A Szent László hadosztály
vadász ezred 2. zászlóaljának anyagi tisztje.

IV.sz. melléklet

GOÓR György alezredes

GOÓR György alezredes
A Szent László hadosztály
roham ezredének parancsnoka.

V.sz.melléklet

SZEPESVÁRI Béla főhadnagy

SZEPESVÁRI Béla főhadnagy
A Szent László hadosztály
vadász ezred I. zászlóalja
2. századának parancsnoka.

VI.sz. melléklet

A hadosztály alakulatainak létszáma és fegyverzete 1945 áprilisában.

Megnevezés	**Replöv. zlj.**	**Goor csop.**	**Gránátos zlj.**	**Eje. zlj.**	**Cső zlj.**	**Utász zlj.**	**16.u. szd.**	**Erődy csop.**	**Hir. szd.**	**Táb. tü.**	**11/2 lgv. gá.ü.**	**Összes**
	18	39	11	3	7	14	3	7	16	30	16	154
	395	472	178	67	239	140	128	58	198	362	194	2431
	351	381	14	82	-	-	-	-	-	-	-	828
villám gépppuska	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	6
	155	-	5	-	-	3	6	-	11	6	-	186
	-	-	-	-	13	-	2	-	-	-	-	15
géppuska	4	-	-	6	8	-	-	3	-		4	25
aknavető	1/5	9/8	4/8	-	-	4/8	2/8	-	-	-	-	20
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5/12, 3/10,5	-	5/12,0 3/10,5
	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10/4	11
	1	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	4

SOM Krisztián

Rendvédelem-történet a filatéliában

ORCID : https://orcid.org/0000-0002-6993-2207
DOI: 10.31628/RTHXXIII.2014.43-44-45-46N.221-233p

A bélyegek képi megjelenése, a bélyegkiadás kezdeti éveiben elsősorban számjegyeket, címereket és uralkodói arcképeket tartalmazott. A különböző tájképi, életképi részletek a XIX. század végén már megjelentek, s az 1920-as évektől mind gyakoribbá váltak az egy–egy témához kapcsolódó bélyegkiadások, azokhoz kapcsolódó képi elemekkel.

E tanulmány keretei elsősorban a magyar kiadású bélyegek bemutatását teszi lehetővé és kitekintést ad a külföldi kiadások körére. Az összeállítás eleve nem foglalkozik azokkal a bélyegekkel, amelyek kapcsolódó események (pl. vasfüggöny lebontása, határnyitás, menekültügy, vámunió, stb.) folytán érintik a rendvédelmi testületeket. Ugyanígy nem említem a rendőrségi eljárás illetékbélyegeit sem, amelyből még Magyarországon is került forgalomba, felülnyomtatott változatokban is az 1920-as évek elején.[1]

Mint az alábbi ismertetésekben is olvasható lesz, sok bélyeg(sor) az akkori hatóságokat vagy munkájukat mutatja be. Azonban mint minden országban, idővel — az akkor aktuális témákat felelevenítő képek — a testületeknek már csak történelmi emlékeit hordozzák. Ezen folyamat különösen érezhető (volt) a magyar határőrség fennállásának 100 éves évfordulójakor megkezdett sor esetében. A Határőrség még a harmadik címlet megjelenése előtt megszűnt, így a befejező bélyeg legyártásra sem került.

Magyarországon az első, eseményhez, alkalomhoz kapcsolódó bélyegkiadás (erre külön módosított bélyegképpel) 1913 novemberében — a Krassó-Szörény vármegyei árvízkárosultak javára történő gyűjtés kapcsán – történt. Ezt követően megjelentek a korábbi címletek alkalmi felülnyomatai, majd 1916 december végén IV. Károly király és Zita királyné koronázása alkalmából jelentettek meg bélyegpárt. Hazánkban régmúlt idők személyeiről első alkalommal a Tanácsköztársaság idején adtak ki bélyegsort, 1919 júniusában, a Magyarországi Tanácsok Első Országos Gyűlése alkalmából.[2] Ezt követően már mind gyakoribb volt az alkalmakhoz, eseményekhez vagy szervezetekhez kapcsolódó bélyegkiadás.

Mivel a bélyegek gyártási költsége a névértéknek csak csekély részét teszi ki, ezért jelentősen gazdagabb a forgalmi címletek képi és tematikus megjelenése mint a forgalmi fémpénzeké. Ebből adódóan a filatéliában lényegesen nagyobb számban találhatóak rendvédelem témájú bélyegek, mint a numizmatikában forgalmi érmék.[3] Az alábbiakban Magyarország rendvédelem témájú bélyegei kerülnek bemutatásra, valamint nemzetközi kitekintésként, egy–egy példaként kiragadott európai ország kibocsátásait ismertetem.

Magyarország

A magyarországi **tűzoltóság**ok történetéhez kapcsolódóan csak egy, nem önálló tematikájú bélyeget adott ki a posta. A Magyar Posta 1966. július 1-jén hozta forgalomba 2 forintos címlettel és 2.780.000 darabszámmal, az úgynevezett „Évfordulók — események" sor egyik darabjaként az eddig egyetlen, tűzoltóság témaköréhez tartozó bélyegét. E bélyeg vörös háttérrel készült, bal harmadában fehér színnel Sopron város címere és az önkéntes tűzoltóságának 100. évfordulójáról megemlékező szöveg olvasható, a jobboldali kétharmadban fekete színnel, vágtázó lovak vontatta fecskendős kocsi látható. A bélyeget a NAGY Zoltán grafikusművész tervezte.[4] (**I. sz. melléklet**)

A magyar **Rendőrség** témájában a Magyar Posta is jelentetett meg évente egy–egy darabos, összesen három bélyegből álló sort. Az első 2003-ban került kiadásra, majd a következő években sorban követték Szent György napjához, a Rendőrnaphoz igazítva. A bélyegek Magyarország és a rendőrség megnevezését tartalmazzák, utóbbit angolul is, valamint a segélyhívó 112-es telefonszám számjegyeit; az értékjelzés a bal alsó sarokba került, míg a főmotívum a jobb kétharmadot uralja. A 2003. április 24-én megjelent 65 forintos bélyeg motorkerékpáros rendőrt, a 2004. április 23-án forgalomba hozott 48 forintos rendőr kishajót, míg a 2005. április 22-én kiadott 85 forintos címlet pedig helikopteres járőrt ábrázolt. A bélyegeket a ROZMANN Ágnes grafikusművész tervezte és a Magyar Posta Rt. megrendelése alapján az első címletet a Pénzjegynyomda Rt., a többit az Állami Nyomda Rt. gyártotta, mindhármat ofszet eljárással.[5] A bélyegekhez egyedi alkalmi borítékot, alkalmi bélyegzővel is készítettek. (**II. sz. melléklet**)

A magyar **Határőrség** és elődjei fennállásának 100. évfordulóján, 2006-ban a Magyar Posta – a Határőrnaphoz, Szent László napjához igazítva – évente megjelenő, egy–egy darabos, összesen három bélyegből álló sor kiadását kezdte meg, ahogy 2003-tól a rendőrség témájában is történt. A második címlet 2007-ben jelent meg, azonban a harmadik kiadására már nem került sor, mivel a Határőrséget a Rendőrségbe integrálás során 2007. december utolsó napját követően megszűntették. A 2006. június 27-én megjelent 170 forintos bélyeg zöld háttere a határvadász zászló és egy sólyommadár mellképe, erre helyezve, az ország megnevezése felett a „Határőrség" szót tartalmazza, balra a határőr egyenruha hímzett turulmadara felett a Határőrség jelvénye látható.[6] A 2007. június 27-én kibocsátott 107 forint címletű bélyeg az előzőtől csak kékesszürke alapszínével és juhászkutya képében tér el az egy évvel korábbitól.[7] A bélyegeket a 2013-ban, fiatalon elhunyt BERKY Péter grafikusművész tervezte és a Magyar Posta Zrt. megrendelése alapján a

Pénzjegynyomda Zrt. gyártotta ofszet eljárással. A bélyegekhez egyedi alkalmi borítékot, alkalmi bélyegzővel is készítettek. (**III.sz. melléklet**)

A **Vám- és Pénzügyőrség**hez kapcsolódóan két alkalommal is került bélyeg kiadásra. Az első esemény a Vámigazgatások Világszervezetének 1997. évi, budapesti találkozója volt. A bélyeg az Országházat, a szervezet és a Vám- és Pénzügyőrség jelvényét jeleníti meg az alkalmat megnevező felirat. A bélyeget VARGA Pál grafikusművész tervezte és a Magyar Posta Zrt. megrendelése alapján az Állami Nyomda Rt. gyártotta ofszet eljárással. (**IV.sz. melléklet**)

A második alkalom a Vám- és Pénzügyőrség, illetve jogelődjeinek 140 éves fennállásának évfordulójához kötődött. A zöld háttér sújtást, pénzügyőr csákót és kardot jelenít meg. Az előtér színes főmotívumai a Magyar Királyi Pénzügy-, Vám- és Adóőrség csákócímere, a budapesti volt Vámpalota és a Vám- és Pénzügyőrség akkori jelvénye. A bélyeget NAGY Péter grafikusművész tervezte, a fényképfelvételeket LÁNG-MITICZKY András készítette. A 180 forintos címletű bélyegeket a Magyar Posta Zrt. megrendelése alapján az Pénzjegynyomda Zrt. gyártotta. (**V. sz. melléklet**) E bélyeghez kapcsolódóan alkalmi levelezőlapot is készítettek.

A Magyar Posta Zrt. 2010-ben a magyar **testőrség** alapításának 250. évfordulója alkalmából 320 forint címletű bélyeget adott ki, amely a szervezet alapítás kori és XX. századi egyenruháját mutatja be a Testőrség jelvénye és a Budai vár részletének képével. A bélyeget SVINDT Ferenc grafikusművész tervezte és az Állami Nyomda Rt. gyártotta.

A **büntetés-végrehajtás** témájához csak közvetve kapcsolódó képpel Magyarország 2013-ban adott ki egy blokkot. Kassa ebben az évben Európa Kulturális Fővárosa volt. A Magyar Posta ennek alkalmából 2013. január 25-én forgalomba hozta 600 Ft névértékű blokkját. Ennek bélyegképén a felvidéki város legrégibb épülete látható, amely Miklós-börtön néven volt ismert, s ma alagsorában kis büntetés-végrehajtás történetet bemutató múzeum látható. A sorszámozott blokk többi részén Kassa más nevezetes épületeinek homlokzat-részlete látható. A KÁRMÁN Orsolya grafikusművész tervezte bélyeghez a fényképeket HAJDÚ József készítette.

Mint látható a magyar bélyegkiadás számos alkalommal jelentetett meg rendvédelem témájú bélyeget, de még „adós” a büntetés-végrehajtásban és a tűz- és katasztrófavédelemben dolgozók munkájának illetve szervezetének bemutatásával. Különösen hiányzik, talán többeknek is, a tűzoltóság témájának ilyen feldolgozása — akár a külföldi példákon keresztül: régi tűzőrségi járművek megjelenítésével —, hiszen a tűzoltók nap-mint-nap életüket kockáztatják, hogy égő épületekből embereket és állatokat mentsenek, lángok közül gázpalackot eltávolítva értéket óvjanak meg.

Ausztria

Az osztrák csendőrség fennállásának 125. évfordulója alkalmából, 1974-ben jelentetett meg az osztrák posta egy 2 schilling címletű bélyeget. Otto STEFFERL által tervezett bélyeg piros és fehér háttere előtt egy XIX. századi lovas csendőr illetve az 1970-es évek motoros járőre látható az állammegnevezés és az alkalomra utaló szavak által félig keretezve. (**VI. sz. melléklet**) A csendőrség fennállásának 150. évfordulója alkalmából, 1999-ben adott ki az osztrák posta bélyeget. A szervezetet 2005. július 1-jével az osztrák Szövetségi Rendőrségbe (Bundespolizei) integrálódott.

Az osztrák posta 1980-ban a vámőrség fennállásának 150. évfordulója alkalmából 2,50 schilling címletű bélyeget bocsátott ki. Az 1970-es évek egyenruháját viselő vámőr határátkelőhelyen okmányellenőrzés közben került megjelenítésre, háttérben az osztrák Alpok részlete látható. A barna összkép jobb oldalán osztrák, piros-fehér-piros színű vámsorompó emelkedik ki. (**VII. sz. melléklet**)

Svájc

Meglehetősen egyedülálló, hogy a polgári védelem részére bélyeg kerüljön kiadásra. Azonban Svájc kivételt tett, s már 1957-ben egy 20 rappen / centimes címletet szentelt e szervezetnek. A piros mezőben két pajzs egymásra csúsztatva látható: a svájci előtt szürke pajzson három nyelven, franciául, németül és olaszul olvasható az élek mentén rendezve a Polgári Védelem kifejezés. (**VIII. sz. melléklet**)

Szovjetunió, majd Oroszország

Szovjetunió postája 1984-ben és 1985-ben két, többdarabos bélyegsort hozott forgalomba, amelyeket a tűzoltó gépkocsik történetének bemutatásának szentelt. E mellett a rendőrség munkáját több témához kapcsolódóan is bemutatták egy–egy címlet által.

A vámszolgálat történetét bemutató blokk 2002-ben került kiadásra az orosz posta jóvoltából. A 2, 3 és 5 rubel címleteket tartalmazó ív lát- és tájképeket, valamint vámőr egyenruhákat mutat be a XVIII–XIX. századból. A blokk bal felső sarkában az orosz vámőrség jelenlegi jelvénye látható. (**IX. sz. melléklet**)

A Bűnügyi Rendőrség Nemzetközi Szervezete (Interpol) fennállásának 50. évfordulója 1973-ban volt. Számos tagországának postaszolgálata erről bélyegkibocsátással emlékezett meg. Többek között a következő országok hoztak forgalomba bélyeget ezen alkalomból: Ausztria (1973; 1 db), Chile (1973; 2 db), Egyiptom (1973; 1 db), Fülöp-szigetek (1973; 2 db), India (1973; 1 db), Irán (1973; 1 db), Kuvait (1973; 1 db),

Monaco (1974; 1 db), Német Szövetségi Köztársaság (1973; 1 db), Nicaragua (1973; 12 db), Suriname (1973; 2 db), Svájc (1973; 1 db), Szenegál (1973; 1 db), Trinidad és Tobago (1973; 1 db), Togo (1973; 2 db), Vietnám (1973; 2 db), stb. A korábbi és későbbi évfordulókra az előbbieken kívül is adtak ki bélyegeket.

Jegyzetek:

[1] BÖLCSKEI: 397. p.
[2] loc. cit.: 47–48., 50. p.
[3] SOM
[4] V. ö. 1. sz. jegyzet: 135. p.
[5] loc. cit.: 315. p.
[6] *Határőrség.*
[7] *Határőrség 2007.*

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

TANULMÁNYOK

SOM — SOM Krisztián: Rendvédelem-történet a numizmatikában. *Rendvédelem-történeti füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz. 111–118.p.

KATALÓGUSOK

BÖLCSKEI — BÖLCSKEI Imréné et al.: *Magyar posta- és illetékbélyeg katalógus, 2004*. S.l., 2004, Philatelia Hungarica Kft. 428p. HU-ISSN 1418-3900

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

Határőrség — *Határőrség.* A Magyar Posta közleménye. *Világhálón*: http://www.posta.hu/belyeg/belyegeink/archivum/2006/hatarorseg *Letöltés* ideje: 2013.XII.7.

Határőrség 2007 — *Határőrség 2007.* A Magyar Posta közleménye. *Világhálón*: http://www.posta.hu/static/internet/download/hatarorseg07.pdf *Letöltés* ideje: 2013.XII.7.

Mellékletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

A Magyar Posta Sopron város önkéntes tűzoltóságának 100. évfordulójáról megemlékező bélyege, 1966.

II. sz. melléklet

A Magyar Posta Rendőrnap alkalmából kiadott bélyegei, 2003, 2004 és 2005.

III. sz. melléklet

A Magyar Posta Határőrség fennállásának 100. és 101. évfordulójára kiadott bélyegei, 2006 és 2007.

IV. sz. melléklet

A Magyar Posta Vámigazgatások Világszervezetének 1997. évi, budapesti találkozója alkalmából kiadott bélyege, 1997.

V. sz. melléklet

A Magyar Posta Vám- és Pénzügyőrség fennállásának 140 éves évfordulója alkalmából kiadott bélyege, 2007.

VI. sz. melléklet

Az osztrák posta Csendőrség fennállásának 125 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1974.

VII. sz. melléklet

Az osztrák posta Vámőrség fennállásának 150 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1980.

VIII. sz. melléklet

A svájci posta polgárvédelemről kiadott bélyege, 1957.

IX. sz. melléklet

Az orosz posta orosz vámőrség történetét bemutató blokkja, 2002.

X. sz. melléklet

Rendvédelemhez és annak történetéhez kapcsolódó bélyegkibocsátások.

I. sz. melléklet

A Magyar Posta Sopron város önkéntes tűzoltóságának 100. évfordulójáról megemlékező bélyege, 1966

II. sz. melléklet

A Magyar Posta Rendőrnap alkalmából kiadott bélyegei, 2003, 2004 és 2005

III. sz. melléklet

A Magyar Posta Határőrség fennállásának 100. és 101. évfordulójára kiadott bélyegei, 2006 és 2007

IV. sz. melléklet

A Magyar Posta Vámigazgatások Világszervezetének 1997. évi, budapesti találkozója alkalmából kiadott bélyege, 1997

V. sz. melléklet

A Magyar Posta Vám- és Pénzügyőrség fennállásának 140 éves évfordulója alkalmából kiadott bélyege, 2007

VI. sz. melléklet

Az osztrák posta Csendőrség fennállásának 125 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1974

VII. sz. melléklet

Az osztrák posta Vámőrség fennállásának 150 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1980

VIII. sz. melléklet

A svájci posta polgárvédelemről kiadott bélyege, 1957

IX. sz. melléklet

Az orosz posta orosz vámőrség történetét bemutató blokkja, 2002

X. sz. melléklet

Rendvédelemhez és annak történetéhez kapcsolódó bélyegkibocsátások

A teljesség igényét mellőzve, rendvédelemhez kapcsolódó bélyeget, bélyegsort az alábbi országok is kiadtak.

- **Amerikai Egyesült Államok** 1948-ban az önkéntes tűzoltóság fennállásának 300. évfordulójára; 2002-ben a 2001 szeptemberi tűzoltó-hősök emlékére adott ki bélyeget
- **Ausztrália** postája 1983-ban a tűzoltó gépkocsik történetéről négydarabos sort adott ki. 1997-ben a rendvédelmi, segélynyújtó szervezetek (tűzoltóság, rendőrség) témakörében bocsátottak forgalomba bélyegeket;
- **Barbados** 1967-ben a kikötői rendőrség 100 éves fennállása kapcsán négydarabos sort adott ki.
- **Benin** 1998-ban kétdarabos bélyegsort a tűzoltókocsik történetének bemutatására szentelt.
- **Chile** 2002-ben a csendőrség fennállásának 75. évfordulójára egy címletű bélyeget adott ki.
- **Egyesült Királyság** a londoni rendőrség 150. évfordulójára, 1979-ben négy bélyegből álló sort adott ki a brit Királyi Posta.
- **Egyiptom** 1972-ben a 20., 1977-ben a 25., majd 2002-ben az 50. rendőrnap alkalmából egy–egy bélyeget hozott forgalomba.
- **Franciaország** postája a francia csendőrség tevékenységét a szervezet címerének társaságában bemutató 0,45 franc címletű bélyeget 1970-ben adta ki.
- **Hong Kong** postája 1994-ben a Királyi Hong-Kong-i Rendőrség 150. évfordulójára hatdarabos sort adott ki.
- **Guernsey** postája 1980-ban a rendőrség fennállásának 60. évfordulójára egy bélyegcímletet adott ki.
- **India** postája 1982-ben a rendőrnap, 1987-ben a Központi Ipari Biztonsági Erők 20. évfordulójára (elsőnapi borítékkal is), 1989-ben a Központi Készenléti Rendőrség, 2005-ben a Kolkata-i Rendőrfő-kapitányság, 2007-ben a Maharashtra Nemzeti Rendőr-akadémia, 2008-ban a hyderabadi Sardar Vallabhbhai Patel Nemzeti Rendőrakadémia, 2009-ben a tamil-nadu-i rendőrség 150. évfordulójára, 2012-ben az indo-tibeti határrendőrség; 2013-ban az indiai Központi Nyomozó Hivatal témájában adott ki egy–egy bélyeget.
- **Izrael** postája 1977-ben három darabos rend-, határ- és polgárőrség témájú bélyeget adott ki. A Nemzetközi Rendőrszövetség tagságának 50. évfordulójának alkalmából 2012-ben egy címlet került kiadásra.
- **Japán** postája a tokiói rendőrség alapításának 100. évfordulója alkalmából, 1974-ben adott ki egy bélyeget, korabeli stílusban rajzolva. A rendőrség témakörében 2004-ben bélyegpárt adtak ki.
- **Kajmán-szigetek** postája a Királyi Kajmán-szigeteki Rendőr Zenekar témájában bélyeget adott ki.
- **Kanada** postája 1935-ös bélyegsorának egyik címlete egy lovas csendőrt ábrázolt. A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség 100. évfordulójára 1973-ban három darabos sort, 1998-ban a 125.-re bélyegpárt hozott forgalomba. 2003-ban az egyik bélyeg témája a Lovas Csendőrség kiképzése volt.

- **Kolumbia** postája 2011-ben az Alfonso López Pumarejo Csendőriskola 50. évfordulójára jelentetett meg bélyeget.
- **Macau** postája 2013-ban a tűzoltóság fennállásának 130. évfordulójáról négydarabos sort blokkal emlékezett meg.
- **Man-sziget** postája 2013-ban hatdarabos sort adott ki a rendőrségének 150. évfordulója alkalmából.
- **Monaco** postája 2010-ben a kikötői és légi rendőrség fennállásának 50. évfordulójára bélyeggel emlékezett.
- **Német Demokratikus Köztársaság** postája 1970-ben a Német Néprendőrség (Deutsche Volkspolizei) 25. évfordulójára ötdarabos sort hozott forgalomba.
- **Német Szövetségi Köztársaság** postája 2001-ben a Szövetségi Határőrség (Bundesgrenzschutz) 50. évfordulójára bélyeget adott ki. A szervezet átalakítást követően 2005-től a Szövetségi Rendőrség (Bundespolizei) nevet viseli.
- **Nicaragua** postája 1985-ban kétdarabos sort a mentő és tűzoltó gépkocsik bemutatására szentelt.
- **Olaszország** postája 1954-ben az Interpol 30. évfordulójára hozott forgalomba bélyeget. A rendvédelmi szervek egyenruháit – két, 550 és 650 líra címletű – 1986-ban forgalomba hozott bélyegeken mutatták be. Az Állami Rendőrség Autópálya-rendőrsége (Polizia Stradale) fennállásának 50. évfordulójára1997-ben, az Állami Rendőrség (Polizia di Stato) 150. évfordulójára pedig 2002-ben adtak ki egy–egy bélyeget.
- **Panama** postája 1937-ben, a tűzoltóság fennállásának 50. évfordulójára adott ki két bélyeget.
- **Peru** postája 2010-ben, az önkéntes tűzoltóság fennállásának 150. évfordulójára adott ki két bélyeget.
- **Románia** postája 2009-ben, a 31. Európai Rendőr-konferencia alkalmából bélyeget hozott forgalomba.
- **San Marino** postája 1964-ben, a csendőrség fennállásának 150. évfordulójára bélyeget adott ki.
- **Szlovénia** postája a tűzoltóság témájában három, egyenként különálló bélyeget adott ki 2006-ban, 2007-ben és 2009-ben.
- **Törökország** postája 2005-ben a rendőrség fennállásának 160. évfordulójára bélyeggel emlékezett meg.

A Föld legtöbb országa által nem elismert állam, az **Észak-Ciprusi Török Köztársaság** 2001-ben, a rendőrségük régi egyenruháit bemutató négydarabos sort bocsátott forgalomba, amelyhez külön elsőnapi boríték is legyártásra került. E Köztársaság nem tagja a Egyetemes Postaegyesületnek, ezért az ott bérmentesített küldeményeket csak Törökország fogadja el.

VARGA Árpád

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal múltja, jelene és jövője

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) 2011. január 1-jén alakult meg az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és a Vám- és Pénzügyőrség összevonásával. Nemcsak a beszedett összeg nagysága – az állami költségvetés bevételeinek 92-93 %-át szedi be –, hanem alkalmazotti létszáma miatt is a legnagyobb adóztatási szervezet. Tekintettel arra, hogy a Vám- és Pénzügyőrség történetével a konferencián mások foglalkoznak, a következőkben az adószakmára fókuszálva szeretném bemutatni a szervezet létrejöttének főbb állomásait.

Magyar Királyi Pénzügy-, Vám- és Adóőrség, az első magyar adóhatóság

Az egységes adó- és vámigazgatás létrejötte nem előzmény nélküli a magyar történelemben. Az Ausztria és Magyarország közötti kiegyezést követően gróf ANDRÁSSY Gyula miniszterelnöksége alatt 1867. III. 10-ével gróf LÓNYAY Menyhért pénzügyminiszter egyes számú körrendeletével elrendelte a Magyar Királyi Pénzügy-, Vám- és Adóőrség felállítását. A szervezet a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium irányítása alá tartozott, feladatköre miatt pedig joggal tekinthetjük a NAV előfutárának. A korabeli állapotokat – a költségvetés magas kintlévőségét – jól jellemzi a WENCKHEIM Béla belügyminiszter és LÓNYAY Menyhért pénzügyminiszter által jegyzett egyik első minisztertanácsi rendelet, amely felhívta a törvényhatóságokat, hogy figyelmeztessék a lakosságot adótartozásuk önként és pontos megfizetésére. (Mai szóhasználattal élve az önkéntes teljesítésre.) „Egyébiránt Magyar és Erdélyország összes törvényhatóságai és azok tisztviselői személyes felelősség terhe alatt köteleztetnek, a közvetlen és közvetett adók behajtása és állam-egyedáruságok fenntartása körül, a magyar királyi pénzügyministerium rendeleteinek pontos végrehajtásában annak közegeit nemcsak erkölcsi befolyásukkal, hanem szükség esetén hivatalos közreműködésükkel is támogatni.” LÓNYAY Menyhértnek sikerült egy olyan „elit” szervezetet felállítani, amely az elkövetkezendő évekre képes volt biztosítani költségvetés bevételi igényét. A szervezet tagjaira szigorú alkalmassági feltételek vonatkoztak, alapfeltétel volt az írni, olvasni tudás. A második világháborút követő évekig többször reformált pénzügy-, vám- és adóőrség irányítását a Pénzügyminisztérium látta el.

Pénzügyminisztérium Bevételi Főigazgatósága

A második világháború után bekövetkezett változások hatására a Vám- és Pénzügyőrség (eleinte önállóan, majd összevontan) önálló szervezetként végezte feladatait, ugyanakkor az adóztatási szervezet elvesztette

jelentőségét. E helyzet egészen 1968-ig változatlan maradt. A merev tervutasításos rendszerben a vállalati adóztatást Központi Adóhivatal látta el. Az „új gazdasági mechanizmus" hívta életre a Pénzügyminisztérium Bevételi Főigazgatóságát, mint adóztatási szervezetet, amely mintegy 3100 gazdálkodó szervezetet (állami vállalatot, szövetkezetet) vizsgált. A területi igazgatóságok – három-három megye alkotott egy területet – leginkább a napjainkban is ismert régiós szerkezet felállítását jelentették. A hat területi igazgatóság mellett, hat adóelszámolási iroda is felállításra került.

Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatósága

A PM Ellenőrzési Főigazgatóságát a 46/1981. (X. 8.) MT rendelet hozta létre 1982. I. 1-jei hatállyal. Az új szervezet már nemcsak jogi személyek adóinak kezelését, hanem azok pénzügyi-gazdasági ellenőrzését is végezte. A korábbi időszakkal szemben az Ellenőrzési Főigazgatóság a közigazgatás területi elvét vette alapul és alapegységként 19 megyei, illetve 1 fővárosi igazgatóságot állított fel. Technikai okokból a hat adóelszámolási iroda megmaradt, a szűkös ügyviteli, adatfeldolgozási, informatikai eszközbázisra tekintettel. Az elszámolási irodák összevonására 1985-ben került sor, amikor is budapesti székhellyel, országos illetékességgel megalakult az Adóelszámolási Iroda. A korszak újdonsága a „belföldi társaságok" megjelenése (gmk, vgmk, szakcsoport, stb.), amelynek adóztatása szintén e szervezethez került.

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal

Az 1987-es adóreform – MEDGYESSY Péter pénzügyminisztersége alatt – szükségessé tette az új adónemek (szja, áfa, társasági adó) beszedésére alkalmas szervezet felállítását, ezért 1987. VII. 1-jével megalakult az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (a továbbiakban: APEH). Az APEH területi szervezete jogelődjéhez hasonlóan 19 megyei igazgatóságból és a fővárosi igazgatóságból állt. Az új szervezet átvette a magánszemélyek adóztatását is. Az 1986-ban létrehozott fővárosi, illetve megyei adómegállapító hivatalok – amelyek a kisiparosok, kiskereskedők adóztatását látták el – beolvadtak az APEH-be, és az igazgatóságok keretein belül adófelügyelőségként működtek. 1992-ben megszűntek a felügyelőségek, és az igazgatóság új elvi alapon került megszervezésre. A korábbiakban szektorális – ipar, kereskedelem, mezőgazdaság – osztályszerkezet helyett ezt követően az adózók típusához (magánszemély, egyéni vállalkozó, társaság), illetve a vizsgált adónemhez (kiutalás előtti áfa osztály) igazodó osztályok működtek.

Az elkövetkezendő 10 esztendőben belső szervezeti reformok és létszámbővítés következett. 1995-ben BOKROS Lajos pénzügyminiszter

kísérletet tett az adó- és vámszervek összevonására. Egy éven keresztül a két szervezet közös irányítás alatt állt, PITTI Zoltán az adóhivatal akkori elnöke miniszteri megbízottként felügyelte a Vám- és Pénzügyőrséget is, de az integrációra végül is nem került sor. Fontos lépcső 1999. I. 1-je, ekkor került az APEH feladatkörébe a társadalombiztosítási járulékok nyilvántartása, ellenőrzése és beszedése. A beszedett járulékokat a hivatal a Nyugdíjbiztosítási és Egészségbiztosítási Igazgatóság részére utalta át, ahol azt a szükséges ellátások fedezetére fordították. Az illetékhivatalok 2007. I. 1-jével integrálódtak az állami adóhatóság szervezetébe. Ugyancsak ezzel a dátummal megszűnt az önálló Szerencsejáték Felügyelet, feladatait a továbbiakban az APEH egy főosztályaként látta el. 2011-ben pedig, ahogy már említettük, létrejött a Nemzeti Adó- és Vámhivatal. **(I.sz. melléklet)**

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal

A NAV létrehozása az adó- és vámszervezetek egységes működésének nemzetközi vonulatába illeszkedett. Különösen indokolta ezt, hogy Magyarország 2004-es uniós csatlakozásakor az addigi külső határok kétharmad része „belső" határrá alakult át, így a Vám- és Pénzügyőrségnek új kihívásokkal kellett megküzdenie.

A NAV-on belül különös hangsúlyt kapott a pénzügyi bűncselekmények üldözése, ezért a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokság (a továbbiakban: VPOP) Bűnügyi Igazgatósága helyett létrehozták a Bűnügyi Főigazgatóságot. A főigazgatóság a NAV önállóan működő és gazdálkodó központi szervezete, nyomozóhatósági feladatait középfokú szervezeteivel együtt látja el. A nyomozóhatóság szervezeti struktúrája, továbbá bűnüldözési, bűnmegelőzési feladatainak ellátása miatt lényegesen elkülönül mind az adószakmai, mind a vámszakmai tevékenységtől, ugyanakkor a szakágak közötti együttműködés eredményesebb munkát tesz lehetővé. A főigazgatóság hatáskörébe tartozó bűncselekmények közül magánokirat-hamisítás, költségvetési csalás és szerzői joggal kapcsolatos jogok megsértése miatt indul a legtöbb eljárás, de jellemző még a társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással való visszaélés, csődbűncselekmény is.

A NAV államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatal. Önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szervezet, a központi költségvetésben önálló fejezetet képez.

A szervezet irányítását a NAV Központi Hivatala végzi. A Központi Hivatal vezetője az elnök, aki egyúttal a vámparancsnok is. A Központi Hivatal integrált, azaz az adó, a vám és a bűnügyi területet is irányítja.

A jogelőd szervezetek integrációja 2011 óta folyamatos. Egységes az adózók és a vámalanyok nyilvántartása. Az ellenőrzés tekintetében az integráció közös vizsgálatok lefolytatásával valósul meg. A végrehajtásban a legteljesebb körű az integráció, ugyanis ott az állami adóhatóság végrehajtással foglalkozó szervezeti egységei szedik be a teljes hátralékot, ideértve a vámszervezet hatáskörébe tartozó vámot és adókat is. A 2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről (a továbbiakban: Art.) a vámszervezet tekintetében egy esetben biztosít lehetőséget az első fokú vámigazgatási szervezet munkatársának, hogy végrehajtási cselekményt végezzen: szállítás alatt lévő ingó vagyontárgy lefoglalása esetén.

A NAV háromfokú szervezet. Első foka a megyei igazgatóság, másodfoka a regionális igazgatóság, harmadfoka pedig a Központi Hivatal. **(II.sz. melléklet)**

A NAV feladatköre

A NAV legfontosabb feladata a költségvetés bevételeinek beszedése, biztosítása. Jelenleg közel 60 jogcímen érkezik befizetés a központi költségvetésbe. A NAV szedi be a társadalombiztosítási járulékokat, amelyeknek sajátossága, hogy az összegeket a törvényben meghatározott arányok szerint a Nyugdíjbiztosítási Alap és az Egészségbiztosítási Alap részére utalja át. Törvény elkülönített állami pénzalapot is létrehozhat, az ezzel kapcsolatos befizetett összegek sem a központi költségvetésbe kerülnek, hanem a meghatározott pénzalapba. A befizetések mellett azon támogatások kezelése is fontos feladat, amelyek a központi költségvetésből, illetve az egyes elkülönített állami pénzalapokból járnak az adózóknak. Fontos feladat — bár az uniós csatlakozás óta lényegesen kisebb összeget jelentő befizetési jogcím — a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó kötelező befizetések kezelése (pl. vám).

A NAV bevallások alapján nyilvántartja a kötelezettségeket és kezeli a pénzforgalommal kapcsolatos adatokat. Ezek az adatok szolgálnak alapul a nemzetgazdasági összesítésekhez. A feldolgozott adatokat az adópolitikáért felelős miniszternek, illetve statisztikai célra a Központi Statisztikai Hivatalnak is rendelkezésére bocsátja az adóhivatal.

2007 óta a szerencsejáték szervezéssel, a játékautomatával és ajándéksorsolással kapcsolatos engedélyezési, nyilvántartási feladatok is az állami adóhatósághoz tartoznak. A NAV végzi a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény rendelkezéseinek betartásával kapcsolatos ellenőrzési, hatósági felügyeleti feladatokat. Az unióban egyedülállóként ellátja az Európai Csalásellenes Hivatallal (OLAF) való együttműködést, koordinációt.

A NAV adóztatási szervezete

A NAV létrejöttekor a jogalkotó a működés folyamatosságának biztosítása érdekében az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal szervezetét oly módon alakította át, hogy az egyezzen a Vám- és Pénzügyőrség akkori felállásával. Ezért 2010 őszén az APEH-et is háromfokúvá szervezték át: megyei, régiós és központi felállással.

A NAV adóigazgatási jogkörben

- elvégzi az adók módjára behajtandó köztartozások végrehajtását, ha a követelés kötelezettje nem magánszemély;
- elbírálja az állami garancia kiutalásával, visszakövetelésével, a garancia beváltásához kapcsolódó ellenőrzéssel kapcsolatos ügyeket;
- lefolytatja a szokásos piaci ár megállapítása iránti eljárást, és végzi az ezzel kapcsolatos nyilvántartási feladatokat;
- nyilvántartja a munkáltatók és kifizetők által foglalkoztatott biztosítottakat, és a bejelentett adatokat az illetékes szervek részére továbbítja;
- elvégzi a beszedett illetékek zárási összesítését, és adatszolgáltatást készít az illetékes szervezetek részére;
- hitelezői feladatokat lát el csődeljárás, felszámolási eljárás, végelszámolási és kényszertörlési eljárás során.

A NAV adóztatási szervezetében két fokot (alsó és közép) különböztetünk meg. **(III.sz. melléklet)**

Alsó fokú adóigazgatási szervezet

Az alsófok a megyei igazgatóságok rendszere. Alsó fokú szervezet működik valamennyi megyében, a megyeszékhelyen, illetve a fővárosban. A főváros három részre oszlik, ennek alapján — kerületi beosztást követve — Dél-budapesti, Kelet-budapesti, Észak-budapesti igazgatóság működik. Ugyancsak Budapesten van a Pest megyei igazgatóság székhelye is. Önálló szervezetként működik fővárosi székhellyel a Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (továbbiakban: KAIG), amelynek hatáskörébe a fővárosi és pest megyei kiemelt adózók tartoznak.

Az egyes megyei igazgatóságok felépítése a következő:

- adóügyi terület (az adózó megalakulásától annak megszűnéséig felöleli az adókötelezettségek kezelését, ide tartozik a bejelentkezés, a bevallás és befizetése, folyószámla nyitása, az igazolások kiadása, stb.);
- ellenőrzési terület (az adóhatóság revizorai folyamatosan nyomon követik az adókötelezettségek, különösen bevallások, befizetések teljesítését);
- végrehajtási terület (az adózó folyószámlán kimutatott hátralékának mielőbbi beszedését végzi, felsorakoztatva a végrehajtás teljes eszköztárát, e terület kezdeményezi a felszámolási, kényszertörlési eljárásokat).

Az egyes igazgatóságok hatásköre — néhány kivételektől eltekintve — azonos, az illetékességükbe tartozó adózók ügyeiben járnak el. E tekintetben kivétel a Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (a továbbiakban: KAIG).

A KAIG hatáskörébe tartoznak a részvénytársasági formában működő hitelintézetek és biztosítók, valamint a budapesti, illetve Pest megyei közigazgatási székhellyel rendelkező kiemelt adózók. Kiemelt adózóvá válás feltétele, hogy az adózó az adóévet megelőző második évben, vagy azt megelőzően kezdje meg tevékenységét, és adóteljesítményének értéke a 2,4 milliárd forintot elérje. Az adóteljesítmény számítási módját a 4/2012. (II.14.) NGM rendelet határozza meg. A KAIG egyéb tekintetben is speciális hatáskörrel rendelkezik, többek között diplomáciai és konzuli képviseletek, nemzetközi szervezetek, külföldi illetőségű adózók, NAV alkalmazottak, stb. ügyeiben jár el. Ugyancsak ide tartozik az állami garancia kiutalásával és beváltásával kapcsolatos eljárás is.

Középfokú adóigazgatási szervezet

Az ország regionális közigazgatási beosztását követve hét általános hatáskörű regionális főigazgatóság működik. Emellett budapesti székhellyel hozták létre a Kiemelt Adó és Vám Főigazgatóságot (a továbbiakban: KAVFIG). A regionális főigazgatóságok három-három megyei adóigazgatóság működését irányítják, felügyelik. A főváros esetében a Közép-magyarországi Regionális Főigazgatóság a három fővárosi adóigazgatóság és a Pest megyei Adóigazgatóság másodfokú feladatait látja el.

Az egyes regionális főigazgatóságok felépítése a következő:

- irányítás, felügyelet (a regionális igazgatóságok a központi hivatal iránymutatásának megfelelően végzik a hozzájuk rendelt megyei igazgatóságok irányítását, felügyeletét; a szakszerűségi vizsgálatokra az ún. felülellenőrzés keretében kerül sor);
- hatósági feladatok ellátása (másodfokú hatóságként valamennyi olyan ügyben jogorvoslati fórumként jár el, ahol a megyei igazgatóságok adták ki az elsőfokú határozatot, esetlegesen végzést);
- funkcionális feladatok (személyügyi, gazdálkodási feladatok ellátása).

A KAVFIG sajátossága a többi regionális adó főigazgatósággal szemben az, hogy nemcsak a KAIG felettes szerve, hanem a Kiemelt Ügyek és Adózók Vám- és Pénzügyőri Igazgatóságáé (a továbbiakban: KAVIG) is. Azaz a KAVFIG olyan integrált, regionális igazgatóság, ahol az adóztatási és vám feladatokat együttesen felügyelik. **(IV.sz. melléklet)**

A jövő

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal számára a költségvetési törvény minden évben meghatározza a beszedendő összeget. Általános jellemző, hogy a törvény minden évben magasabb összeget határoz meg, mint amennyit a bázis időszakban a NAV teljesített. Egyre nagyobb összeget kell tehát beszedni, miközben újabb és újabb feladatok jelennek meg a palettán. Teljesíteni csak a kapacitások hatékony kihasználásával lehet. Az eredményességet sok esetben segítheti egy-egy újabb szervezeti egység létrehozása, vagy hatékonyabb munkaszervezést biztosító szervezeti változtatás. Az európai és ma már a távolabbi országok gyakorlatába jól illeszkedik az egységes adó- és vámigazgatás. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy a hosszabb időre visszatekintő tapasztalattal rendelkező államokban sem történt meg az adó- és vámigazgatás teljes integrációja. Az adó- és vám első fokok szorosan együttműködve, egymás mellett, de önállóan végzik feladatukat. „Semmi sem örök, csak a változás." Ezért az elkövetkezendő évek fogják eldönteni, hogy esetlegesen milyen további változtatások szükségesek a NAV még eredményesebb működéséhez.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
A magyar adó-, és vámhivatalok, illetve pénzügyőrség szervezetfejlődése 1867-2011.

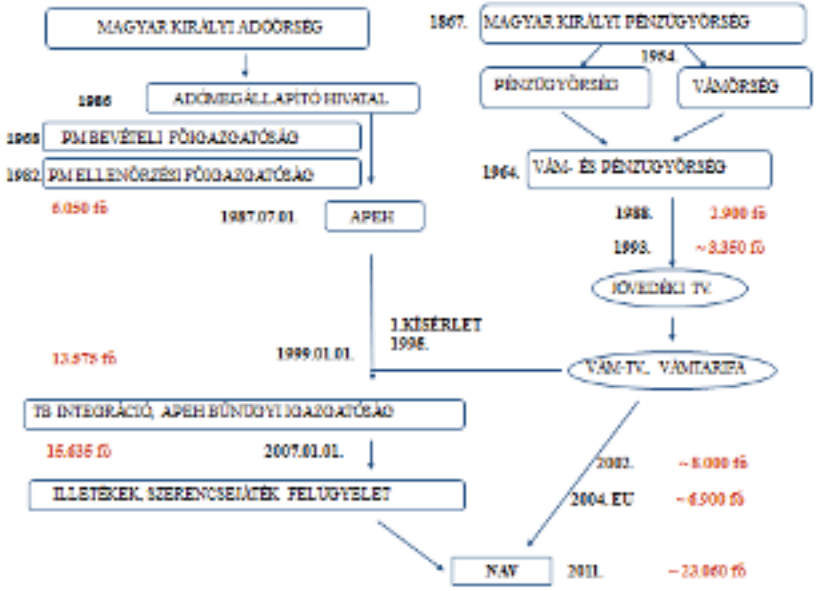
II.sz. melléklet
A NAV szervezeti felépítése.

III.sz. melléklet
A NAV alsó- és középfokú adóztatási szervezeti.

IV.sz. melléklet
A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezete.

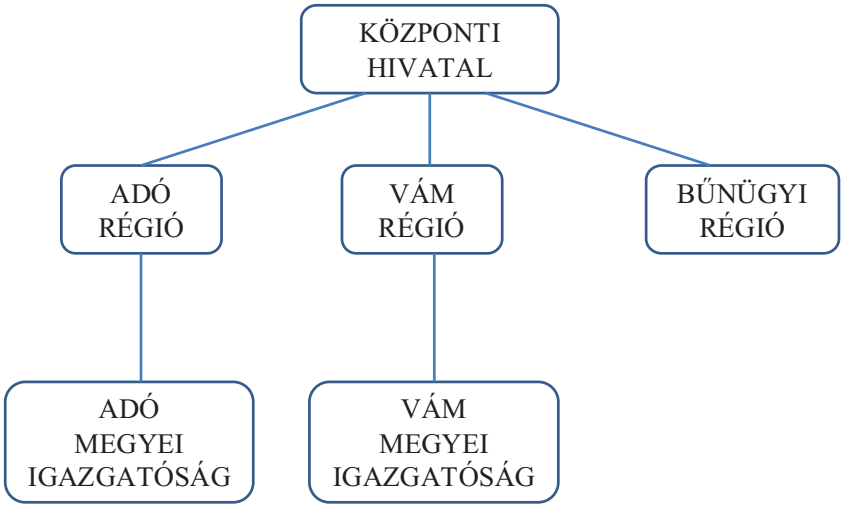
I.sz. melléklet

A magyar adó-, és vámhivatalok, illetve pénzügyőrség szervezetfejlődése 1867-2011.

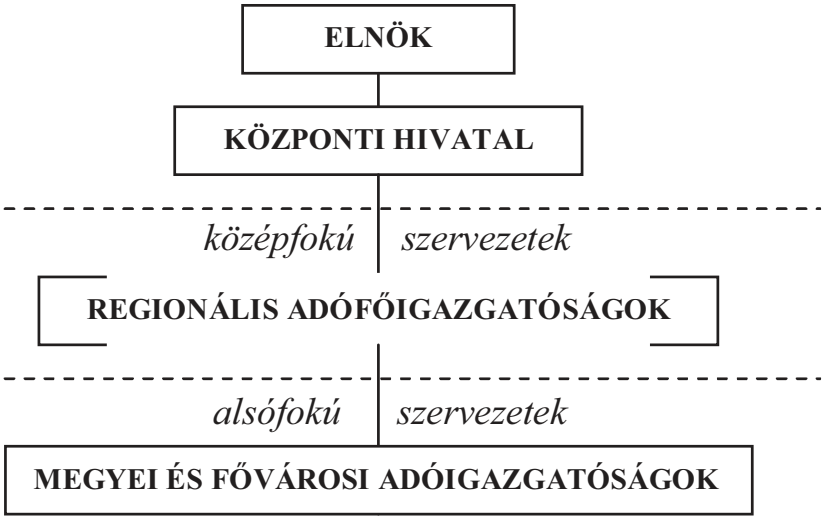
II.sz. melléklet

A NAV szervezeti felépítése

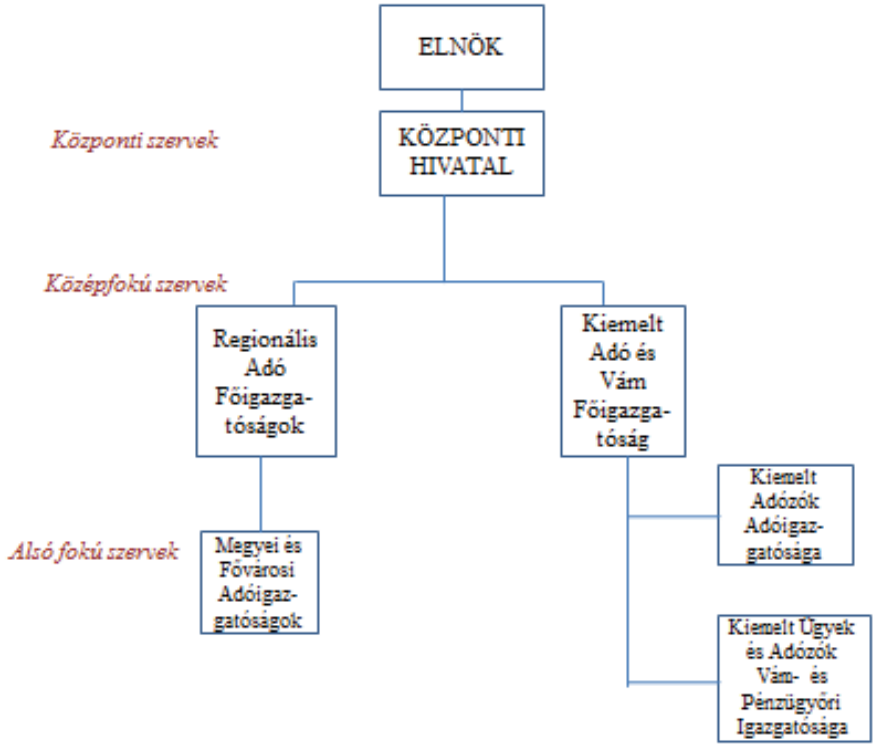
III.sz. melléklet

A NAV alsó- és középfokú adóztatási szervezeti.

IV.sz. melléklet

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezete

VIII.
SCIENTIA

(Rovatvezető: PARÁDI József)

PARÁDI Ákos
Dr. KOZMA Tibor r.alez. hadtudományi disszertációtervezetének munkahelyi vitája

2014. V. 28-án szerdán került sor a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának épületegyüttesében dr. KOZMA Tibor r.alez. „*Az európai uniós tagállamok rendvédelmi modelljeinek elemzése, tipizálása, a típusok alkalmazhatósága a magyar rendvédelmi szervek fejlesztésében.*" című disszertációtervezetének a műhelyvitájára, melyet a disszertáns a Hadtudományi Doktori Iskola Nemzetbiztonsági és rendvédelmi kutatási terület hallgatójaként nyújtott be.

A disszertáns ugyan nem tagja tudományos társaságunknak és a dolgozat tartalma sem történelmi jellegű elsősorban, azonban a témát tudományos társaságunk lényegesnek tartja, ezért számolunk be annak műhelyvitájáról is.

A műhelyvitára a főépület Bólyai-termében került sor $14^{\underline{00}}$ – $16^{\underline{30}}$ között. A műhelyvitán 12 fő vett részt, közülük 9 fő tudományos fokozatos volt. A műhelyvitára 4 — tudományos fokozattal rendelkező — személy írásban küldte el a véleményét.

A műhelyvitára írásban elküldött vélemények lényegét a levezető elnök, illetve a témavezető ismertette. Ezt követően a személyesen megjelenő tudományos fokozatosok részletesen is kifejtették álláspontjukat. Ennek során számba vették a disszertációtervezet érdemeit, illetve a javításra váró részeket.

A véleménynyilvánítások alaposak voltak, kitértek a tartalmi és a formai kérdésekre egyaránt. Összességében olyan információbázist képeztek, amelyet a szerző kitűnően felhasználhat alkotása fejlesztésére.

A műhelyvitán személyesen megjelenő tudományos fokozattal rendelkező résztvevők közül ketten úgy gondolták, hogy a benyújtott disszertációtervezet helyett a szerző készítsen újat, melyet egy új műhelyvitán ismételten bírálatra bocsáthat. A megjelent tudományos fokozatosok közül 7 fő úgy foglalt állást, hogy a disszertáció újabb műhelyvita nélkül — a megfelelő átdolgozás megvalósítása nyomán — védelemre bocsátható.

A szerző úgy nyilatkozott, hogy — témavezetői segítséggel — újabb műhelyvita nélkül is képes a disszertációtervezet módosítására, a véleményekben elhangzottak nyomán.

A műhelyvita egyben állást foglalt a disszertációtervezet címpontosításának a témájában is.

Bízunk abban, hogy a védés eredményeként — egy értékes tudományos alkotás létrehozása nyomán — új taggal fog bővülni a rendvédelem elméleti művelőinek a köre.

PARÁDI József

Megméretetett és könnyűnek találtatott a „rendészettudomány”-nak nevezett áltudomány

Mintegy másfél évtizede hangoztatja egy érdekcsoport, hogy a „rendészettudomány” létező tudomány. A gond azonban az, hogy ez nem felel meg a valóságnak.

A rendészet ugyanis a jogtudomány része, amely a jogágiság létrejöttével keletkezett. Ennek ellenére a „rendészettudomány” áltudományát erőltetők zavaros hipotéziseket hangoztatnak arra vonatkozóan, hogy már az ókori Egyiptomban is létezett rendészettudomány, mivel találtak olyan ókori szabályozási szöveget, amelynek a tartalma a rend fenntartására irányult. Álláspontunk szerint ez nem más mint hajánál fogva előrángatott erőltetett érvelés, amely semmit sem bizonyít, legfeljebb azt, amit már úgyis tudtunk, hogy az ókori Egyiptomban már szabályokkal igyekeztek karban tartani az ország működését.

Az áltudomány hirdetői téveszméjük népszerűsítése érdekében több művet is publikáltak. Ezekben azonban nem voltak képesek megvédeni hibás koncepciójukat. Nevezetesen nem tudták bebizonyítani, hogy a „rendészettudomány” téveszméjüknek van — más szakterületek által még le nem foglalt terrénuma és rendelkeznek olyan metodikával, amellyel csak a „rendészettudomány” művelhető, illetve e metodikával a „rendészettudomány” egésze művelhető. Ennek a bizonyítására legalább 15 éve képtelenek. Az idő által méretetett meg e téveszme és könnyűnek találtatott. Az áltudomány hirdetői a bizonyítás helyett azonban megfogalmazták azt, hogy mit szeretnének birtokolni a tudományokból. Lényegében arról van szó, hogy a belügyi tárca rendfenntartói kompetenciája által lefedett szakterületek mögött álló tudományágak összességét kívánják egy tudománnyá összegyúrni. Ez nyilvánvaló szamárság, mivel a tárca összetett rendvédelmi feladatrendszerrel rendelkezik, amely mögött számos tudományág áll, amely tudományterületek kizárólag az anyatudományok módszertanával művelhetők. Ezek a tudományterületek elszakíthatatlanok az anyatudományuktól. A „rendészettudomány” áltudományát hirdetők tehát nem hoztak létre sem új tudományterületet, sem pedig új metodikát. Mégis arra törekednek, hogy mások tollával ékeskedjenek. Uralkodni szeretnének azon tudományágak felett, amelyeket a rend eredményes biztosítása érdekében is művelnek. Olyan érdekcsoport szeretne erőszakot tenni a magyar tudományos életen, amely képtelen magát a tudomány kritériumainak megfelelően önálló tudományként megfogalmazni.

Az új tudományterület kialakítására vonatkozó alkalmatlanságuk azonban ne tévesszen meg senkit, hiszen a hivatali bürokrácia berkeiben kitűnően lavíroznak. Amit lobby-zás során — a tudománytól idegen terepen és módszerekkel — el lehet érni azt elérték. Mindez azonban semmit sem változtat azon a tényen, hogy az áltudományuk tudománnyá fejlesztése terén teljes sikertelenséget mutatnak. Erőlködésüket szemlélve az a benyomás keletkezik az emberben, mintha az áltudomány hirdetői elvárnák a tudományos közélettől, hogy — az adminisztratív csatározások kétes eredményeként létrehozott szervezetek és elnevezések okán — mindenki ismerje el a nem létező „rendészettudományt”. Ez nem más,mint a hatalom közelébe férkőzöttek

példátlan arroganciája, hiszen hatalmi szóval szeretnének egy áltudományt tudományként elismertetni.

Tévedés ne essék, a rendészet önmagában nem áltudomány, hiszen a rendészet a jogtudomány integráns része. Azzal az átalakított tartalommal azonban, amit az áltudomány hirdetői „rendészettudománynak" neveznek már nem fogadható el a szakterületek halmaza önálló tudománynak, hiszen ide tartózónak tekintik a rendvédelem területére alkalmazott etikával kezdődően, a rendvédelmi szervezetek gazdálkodásában alkalmazott közgazdasági elveken keresztül, a tűzrendészeti jogszabályokig terjedően minden részterületet, illetve a mögöttük álló tudományágakat.

Az úgynevezett „rendészettudomány" áltudományának a szellemiségéből némi ízelítőt kaptam egy készülő disszertáció tudományos műhelyvitáján. E vitán az áltudomány egyik hirdetője úgy érvelt, hogy — mivel a Magyar Tudományos Akadémián létezik egy „rendészettudomány" elnevezésű albizottság, ezért — a rendészet kifejezéstől eltérő terminológiát használni tilos. Így tehát a disszertáció szerzőjétől a vélemény nyilvánító azt várta volna el, hogy a terminológiájában kötelezően csak a rendészet kifejezést használja minden mást kitörölve művéből. Ezen ostoba érvelés azonban a legsötétebb diktatúra kifejezése. Nyilvánvalóan van tehát egy csoport, amely a mindenkori hatalom mögé bújva igyekszik olyan helyzetet teremteni, hogy kinyilváníthassa mi a helyes, illetve helytelen függetlenül a tudomány állásától és a kutatók akaratától. Márpedig a tudomány attól tudomány, hogy független az emberi prekoncepcióktól. A tudományos igazság, a tudomány törvényei függetlenek attól, hogy kiknek és soknak vagy keveseknek tetszenek, illetve unszimpatikusak. Ez a természet és a társadalomtudományokra is igaz. Amennyiben felkent ítélőmesterek határozhatnák meg a terminológiával kezdődően, a kutatott témák körét és az azokból levont következtetéseket, már nem tudományról, hanem dogmagyűjteményről beszélhetnénk.

Nyilvánvaló tehát, hogy az úgynevezett „rendészettudomány" szorgalmazói a „rendészettudomány" áltudományába szeretnék beterelni azon tudományterületeket, amelynek eredményeit a rend fenntartása érdekében hasznosítják. Ezen terrénumot pedig a tudománytól távol álló módszerekkel szeretnék igazgatni. Parancsuralmi rendszerre áhítoznak egy érdekcsoport érdekeinek az érvényre juttatása érdekében.

Elgondolkodtató hogyan lehetséges, hogy a nem túl gazdag magyar állam költségvetéséből egy áltudomány istápolására futja, ugyanakkor a nemzeti rendvédelem-történetünk gondozására sohasem jut forrás. Ezáltal pedig a rendvédelem-történet tárca által megvalósított gondozása, a művelési feltételek kritikán aluliak.

A magyar rendvédelem által hasznosított eredményeket létrehozó tudományágakat uralni kívánó érdekcsoport az alá-fölérendeltségi viszonyrendszeren nyugvó rendvédelmi szervezeteknél könnyen elérte — a jóindulatúknak kitett — személyi állomány támogatását. Ezen a körön kívül azonban a tudományos közélet legalább is meghökkent az erőszakos viselkedésüktől és a tudománytalan érvelésüktől.

Mindez azonban csupán vihart egy pohár vízben, hiszen nap mint nap az államapparátus szervezeti módosításainak. Amit tehát egy lobby-csoport „kibundázott"

magának, azt egy másik érdekcsoport pillanatok alatt eltörölheti. Tudományról lévén szó a lényeg az, hogy sikerül é bizonyítani új tudomány keletkezését, vagy sem. Eddig erre a „rendészettudomány" áltudományának hirdetői képtelenek voltak. Ezért e témát nem is tartjuk a tudomány terrénumába tartozónak. Csupán azért foglalkozunk a kérdéssel, mivel az áltudomány erőltetésének káros hatásai negatívan befolyásolják a valódi tudományok művelését. A káros hatások közé tartozik, hogy az áltudomány fabrikálását elősegítő szervezeti egységek fenntartási költségei a valódi tudományok művelési költségeit apasztják. További káros hatásnak tekinthető, hogy az áltudomány erőltetése azt sugallja, miszerint tudományos karriert nem szellemi alkotómunkával lehet elsősorban elérni, hanem a lobby-csoportokhoz tartozás révén, e csoportérdekek elvtelen kiszolgálása által.

Tudományos társaságunk az „rendészettudomány" áltudományának nemtelen erőltetési kísérleteitől távol kívánja tartani magát.

PARÁDI József
Rendvédelem-történeti professzori habilitáció

2014. IX. 9-én (kedden) $13^{\underline{00}}$ órai kezdettel
dr. BODA József
egyetemi tanári habilitációjának
nyilvános vitájára
a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán.
„A felderítés, hírszerzés, titkos információgyűjtés elvei és gyakorlatai"
címmel került sor.

A bíráló bizottság elnöke: - prof. dr. SZENES Zoltán Csc;
a bíráló bizottság tagjai pedig: - prof. dr. GAZDAG Ferenc Dsc.
- prof. dr. SZTERNÁK György Csc.

A jelölt az ókori Kínai Birodalom hírszerzésétől kezdve mutatta be a hírszerzés egyetemes történetének több állomásait. Az előadásból nyilvánvalóvá vált, hogy az emberiség történetét végigkísérte a hírszerzés.

Dr. BODA József hangsúlyozta, hogy a modern technika ugyan nagy segítséget jelent a hírszerzésben, azonban a személyektől nyert információ nem pótolható más módon. E téren pedig komoly nehézséget jelent az eltérő kultúrával rendelkező célterületről az információszerzés.

A habilitációs vitatéma kifejtése nyomán a bíráló bizottság részéről prof. dr. SZENES Zoltán tett fel kérdéseket. A hallgatóság részéről nem merültek fel kérdések.

A bíráló bizottsági kérdések legfontosabb eleme az volt, hogy a jelölt miként ítéli meg az egy, vagy több felderítő szervezet egy államban témát.

Dr. BODA József úgy foglalt állást, hogy a nagyobb országoknál több szakosodott felderítő szervezet tevékenykedik, míg a kisebb országok esetében — mint amelyek a Kárpát-medencében is találhatók — általában két felderítő szervezet tevékenykedik, többnyire egy katonai és egy polgári, de arra is akad példa, hogy a felderítés és az elhárítás alkot egy-egy önálló szervezetet. Magyarországon a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat egyedi jelenség, mivel a testület lényegében nem végez felderítést, azonban kiszolgálja a titkosszolgálati eszközök használatára jogosult többi szervezetet, így e testület létének elsősorban financiális okai vannak.

A jelölt válaszát a bíráló bizottság elfogadta.

Rövid szünet után a bíráló bizottság bejelentette, hogy a jelölt habilitációját a legmagasabb pontszámmal — 20 ponttal — elfogadta.

IX.
DOKUMENTUMOK ÉS MUNKÁSSÁGOK

(Rovatvezető: PARÁDI Ákos)

PARÁDI József

A polgári magyar állam első országos hatáskörű központosított közbiztonsági őrtestületének létrehozása.

A magyar rendvédelem-történet egyes témakörei — politikai prekoncepciók nyomán — előítéletektől terheltek. E témák közé tartozik a Magyar Királyi Csendőrség is. Egyesek politikai előítéleteik ápolása során már odáig jutottak, hogy a csendőrséget mint testülettípust is elvetik annak ellenére, hogy Európában talán a legrégebbi olyan rendvédelmi szervezet, amely ma is számos országban működik és tradicionálisan kiváló eredményeket hoz létre.

A testülettípussal szembeni prekoncepció egyik hamis vádja, hogy a szervezet — legalább is annak magyarországi megjelenési formája — nélkülözte a jogszerűséget a létrehozása és a működése terén egyaránt.

Ez az állítás egyszerre igaz is meg nem is. Ketté kell ugyanis választani a Magyar Szent Korona alá tartozó területeken működő csendőrségeket azaz a neoabszolutizmus birodalmi csendőrségét a Magyar Királyi Csendőrségtől.

A birodalmi csendőrség felállítása, majd működése nyilvánvalóan nem lehetett jogszerű, hiszen az 1848-1849-es magyar forradalmat és szabadságharcot cári .segédlettel vérbe fojtó olyan hatalom hozta létre, amely nem csupán a magyar jogrendszert törölte el és állított a helyébe egy idegen jogrendszert, hanem magát a magyar államot is megszűntette — bár azt csupán ideiglenesen tudta elérni 1849 és 1867 között — sőt a magyar nemzet felszámolására is törekedett. Ennek a hatalomnak volt a szilárd támasza a birodalmi csendőrség, amely aktívan kivette a részét a nemzet elnyomásából, a hazafiak üldözéséből.

Ezt a szervezetet nyilvánvalóan nem lehet a magyar nemzeti rendvédelem-történet részének tekinteni, még akkor sem ha magyar területen is működött és soraiban magyar származású renegátok is megtalálhatók voltak. A birodalmi csendőrség tehát nem a magyar érdekeknek megfelelően működött, külsőségeiben és a szolgálati nyelv tekintetében sem volt nemzetinek tekinthető. Nem véletlen, hogy a kiegyezés után magyar államvezetés kategorikusan elzárkózott a testület Magyarországon diszlokáló részének az átvételétől.

Merőben más a helyzet azonban a Magyar Királyi Csendőrséggel. A szervezetet a legitim magyar országgyűlés törvényi úton hozta létre, a működését pedig a legitim törvénykezés által létrehozott jogszabályok határozták meg. Külsőségeiben és a szolgálati nyelve tekintetében egyaránt magyar szervezet volt. A csendőrség rendvédelmi szervezettípus működése kedvező európai tapasztalatainak figyelembe vételével állították fel a Magyar Királyi Csendőrséget, mivel az önkormányzati rendőrségek szisztémáját előnyben részesítő rendvédelmi modell a Magyar Királyságban a XIX. század második felének a közepére megbukott.

A Magyar Királyi Csendőrséget létrehozó törvények tartalmának félremagyarázásából fakadt azon hamis vád, hogy a testület működése nélkülözte a jogszerűséget. Ez bizony nem más mint tudálékos okoskodás. Ezen állítást terjesztők ugyanis a jelenlegi helyzetből indulnak ki, amikor a testületi törvényekben fogalmazza meg a jogalkotó a testületi jogszabályokat. Ezt a helyzetet vetítik vissza a XIX-XX. századra.

A korabeli valós helyzet azonban az volt, hogy a magyar törvényhozás alapvető tevékenységeket szabályozott és más jogszabályokban határozta meg hogy mely szervezetek mely tevékenységek végzésére hivatottak. Egyébként pedig a Magyar Királyi Csendőrség nem volt rendőrhatóság, így ilyen jellegű szabályozást nem is kaphatott. A testületet szigorúan végrehajtó szervezetként hozták létre, amely az önkormányzatokhoz és a kormányhoz delegált rendőrségi jogkörökből fakadó teendők végrehajtásának a kikényszerítésére volt hivatott.

Nem arról volt szó tehát, hogy a testület a magyar jogrendszertől függetlenítve működött. Ellenkezőleg, jogosultságai szűkösek voltak, alapvetően a végrehajtásra korlátozódtak, amelyek részletes szabályozása törvényi úton megtörtént, de nem csak a testületre vonatkozó jogszabályokban, hanem olyan szabályozásokban, amely minden szervezetre vonatkozott, amelyek az adott tevékenységeket végezték.

A Magyar Királyi Csendőrség tehát — a polgári magyar állam más rendvédelmi testületeihez hasonlóan — nem működhetett antidemokratikus módon a törvényhozó-, a végrehajtó- és a bírói hatalom szétválásán nyugvó alkotmányos monarchia viszonyain között.

A Magyar királyi Csendőrség felállításáról szóló törvényből kitűnik, hogy a jogalkotók szándéka a közrend védelme volt, nem állt szándékukban politikai vagy etnikai, esetleg vallási terrorszervezet létrehozása.

1881. évi II. törvénycikk

a csendőrségi legénység állományának kiegészitéséről

1. § A csendőrségi legénység állománya kiegészittetik:

a) a hadseregben (hadi tengerészetben) vagy a honvédségben szolgált olyan altisztekből, a kik az 1868. évi XL-ik törvénycikk 38-ik §-ának, illetőleg az 1873-ik évi II-ik törvénycikknek alapján, igénynyel birnak a közszolgálatban való alkalmazásra;

b) olyan önkéntesekből, kik hadkötelezettségüknek már teljesen eleget tettek;

c) a hadsereg kötelékébe tartozó, s huzamos időre szabadságolt és önkéntesen belépő egyénekből, kik már a sorhadi kötelezettségnek utolsó félévében állanak;

d) a hadseregnek önkéntesen belépő tartalékosaiból és póttartalékosaiból;

e) az önkéntesen belépő honvédekből.

Mozgósitás estében azonban a *c)*, *d)* és *e)* pontok alatt elősorolt egyéneknek a csendőrségbe való önkéntes beléptetése nem engedtetik meg.

2. § A hadseregből vagy a honvédségből a csendőrségbe önkéntesen belépett egyének szolgálati kötelezettsége három évig terjed.

Azok azonban, a kik ezen három éven tul is kivánnak a csendőrségben szolgálni önkéntesen és évről-évre tovább is folytathatják ottani szolgálatukat.

3. § Azoknak, kik a hadseregből vagy a honvédségből lépnek be a csendőrségbe és abban négy évig szolgálnak, összes szolgálati idejökből, a honvédségnél töltendő két utolsó év elengedtetik. Az ilyenek tehát két évvel előbb bocsáttatnak el véglegesen a hadi kötelékből.

4. § A hadseregből, illetőleg annak póttartalékából és a honvédségből önként belépett csendőrök, a csendőrségnél teljesitendő szolgálatuk idejére nézve, a csendőrség állományába véglegesen áthelyezettnek tekintendők; és igy az időnkinti fegyvergyakorlatok és ellenőrzési szemlék s általjában a tényleges szolgálatra való behivás alól fel vannak mentve és mozgósitás esetében is a csendőrségnél hagyatnak meg.

5. § Ezen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

1881. évi III. törvénycikk

a közbiztonsági szolgálat szervezéséről

1. § A közbiztonsági szolgálat ellátására katonailag szervezett magyar kir. csendőrség állittatik fel.

2. § Magyarország területe, Budapest főváros kivételével, hat csendőrkerületre osztatik, ugyanannyi csendőr-parancsnoksággal és pedig:

I. kerület

Parancsnoksági székhely: Kolozsvár, négy szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak következő megyék: Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely megyék, Kolozsvár és Maros-Vásárhely városok.

II. kerület

Parancsnoksági székhely: Szeged, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak következő megyék: Bács-Bodrog, Csanád, Csongrád, Krassó-Szörény, Temes és Torontál megyék, Baja, Hódmezővásárhely, Pancsova, Szabadka, Szeged, Temesvár, Ujvidék, Versecz és Zombor városok.

III. kerület

Parancsnoksági székhely: Budapest, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Arad, Békés, Bihar, Hajdu, Jász-Nagy-Kún-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún és Szilágy megyék, Arad, Debreczen, Kecskemét és Nagy-Várad városok.

IV. kerület

Parancsnoksági székhely: Kassa, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Abauj, Borsod, Heves, Sáros, Szepes, Torna, Bereg, Máramaros, Szabolcs, Szathmár, Zemplén, Ung és Ugocsa megyék, Kassa és Szathmárnémeti városok.

V. kerület

Parancsnoksági székhely: Pozsony, két szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Pozsony, Komárom, Nyitra, Túrócz, Árva, Trencsén, Zólyom,

Bars, Gömör, Liptó, Nógrád, Hont és Esztergom megyék, Komárom, Pozsony, Selmecz és Bélabánya városok.

VI. kerület

Parancsnoksági székhely: Székes-Fehérvár, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Fehér, Győr, Veszprém, Sopron, Moson, Vas, Zala, Baranya, Tolna és Somogy megyék, Győr, Pécs, Sopron és Székesfehérvár városok.

A belügyminister egyuttal felhatalmaztatik, hogy a mennyiben azt a szolgálat érdeke vagy a csendőri kerületek és a honvéd-kerületek ugyanazonossága fentartásának szempontja szükségessé tenné, egyes törvényhatóságokat egyik kerületből a másikba áthelyezhessen.

3. § Az iránt, hogy a közbiztonsági teendők ezen törvény folytán a törvényhatósági joggal felruházott városokban miként legyenek teljesitendők, tekintettel ugy a bel-, mint a külterületre, valamint ezen szolgálat költségeire is, az 1881. év folyamán a belügyminister törvényjavaslatot fog beterjeszteni.

4. § Az I. kerületben a csendőrség már szervezve lévén, annak fentartása mellett, az ország többi részén a szervezés nem egyszerre, de a körülményekhez képest eszközlenő, ugy azonban, hogy az a II. kerületben 1882-ik év január hó 1-jére teljesen keresztülvive legyen. A csendőrség költségei a belügyminister költségvetésébe vétetnek föl.

Az iránt, hogy a hátralevő négy kerületben mily sorrendben s mikor szerveztessék a csendőrség, a törvényhozás a belügyministeri költségvetés megállapitása alkalmával határoz.

5. § A mely megyékben a csendőrség intézménye tettleg életbe lép, azoknak költségvetéséből a közbiztonsági közegekre eddig felvett költségek ugyanazon naptól kezdve kihagyandók.

6. § A csendőrség első szervezésénél a jelenlegi közbiztonsági közegek lehetőleg alkalmaztatnak.

A fenmaradó hiány pótlása, valamint a csendőrségnek jövendőben kiegészitése, az 1881. évi II-ik törvénycikkben meghatározott módon történik.

7. § A belügyminister felhatalmaztatik, hogy a mennyiben az eddig élethossziglan kinevezett közegek egy része nem alkalmaztatnék, azoknak végkielégitéséről gondoskodjék, s az e czimen felmerülő költségeket a II. kerületet illetőleg az 1881. év folyamában, a többieket illetőleg pedig akkor, mikor azokban a csendőrség életbeléptetését czélozza, terjeszsze elő.

8. § A csendőrségi tisztek és összes csendőrök személyi, előléptetési és fegyelmi ügyekben a honvédelmi minister alá helyeztetvén, az összes személyes ügyek a honvédelmi ministeriumban kezeltetnek, s a csendőrség által elkövetett fegyelmi és bűnügyekben kizárólag a magyar királyi

honvédbiróságok illetékesek; a közigazgatási és rendőri szolgálati viszony tekintetében a csendőrség a belügyminister hatósága alatt áll.

9. § A csendőrségi tisztek kinevezése iránt Ő cs. és ap. királyi Felségéhez az előterjesztés a honvédelmi minister által a belügyminister beleegyezésével fog tétetni.

A csendőrség szervezeti és szolgálati utasitása a bel- és honvédelmi ministerek által állapittatik meg és adatik ki.

Ugyanezen uton állapittatik meg a csendőrség öltözete és fegyverzete is.

10. § A csendőrségi tisztek, altisztek és csendőrök nyugdijképesek, a nyugdijszabályzat a honvédelmi minister által a törvényhozásnak megállapitás végett előterjesztendő.

11. § A belügyminister felhatalmaztatik, hogy a csendőrségnek a II. kerületben a megszabott időben (4-ik §)*§)* felállithatása céljából az első kiképzésre, a berendezésre és a felszerelésre szükséges költségeket utólagos elszámolás mellett fedezhesse.

12. § Ezen törvény végrehajtásával a bel- és honvédelmi ministerek bizatnak meg.

ZEIDLER Sándor

Rendőr Rádió az ostromlott Budapesten 1944. XII. 26. – 1945. II. 13.

A szovjet hadsereg 1944. XII. 26-án zárta körül a magyar fővárost. Budapest ostroma 1945. II. 13-án ért véget, amikor a szovjet haderő csapatai a Budai Várat is elfoglalták. A körülzárt fővárosban nem csupán a német és a magyar haderő védelemben résztvevő alakulatai maradtak, hanem a magyar rendvédelmi testületek egy része is, hiszen a polgári lakosság döntő többsége is fővárosban maradt. Az ostrom előrehaladtával a magyar rendvédelmi testületek Budapesten maradt személyi állománya is bekapcsolódott a védelmi harcokba. A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Rendőrség Budapesten maradt tagjai a védelmi erők sorsán osztoztak, így hősi halált haltak, illetve fogságba kerültek, ahol szintén sokan meghaltak, vagy olyan betegséget kaptak, amelybe szabadulásuk után — hosszabb-rövidebb idő elteltével — elhaláloztak.

Az ostromgyűrű bezáródása és a város eleste között azonban a Budapesten maradt csendőrök és rendőrök összeköttetésben álltak feletteseikkel. Az összeköttetést rádióval valósították meg. A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Rendőrség is működtetett egy-egy adót, amelyek a végsőkig sugároztak.

Ez közismert történelmi tény volt. Azonban a rádióforgalmazás pontos tartalma csupán részlegesen volt ismeretes napjainkig. A közelmúltban került elő a Rendőr Rádió által sugározott üzenetek papíron rögzített anyaga, mely a világhálón is elérhető már. Mint a magyar rendvédelem-történet egyik érdekes forrásbázisa kapott helyet a budapesti Rendőr Rádió 1944. XII. 26. és 1945. II. 13-a közötti rádióforgalmának tartalma a „Dokumentumok és munkásságok” rovatban.

8

pingek tulzsufoltsága és állandó tüzhatás miatt nem lehet szó. Megszállott budai területen lakó rendőrcsaládokról régi lakcímjegyzék alapján ott kellene nyilvántartást készíteni. Felszabadítás esetén családokat hírvivő útján értesítenénk.

Séday mb. főkapitány.

1945 évi február hó 7.-én. 09.20. Hódosy vezérőrnagy urnak

Álláspontján.

Jelentem, hogy január hó óta nagy nehézségekkel küzdve egyenlő cask én tartom fenn a jelenlegi összeköttetést. A mostani helyzetünkre való tekintettel kérem utasítani valamennyi üzenben lévő állomást, hogy mivel előfordul, hogy egy periódus alatt háromszor-négyszer is megszakad önhibánkon kívül az összeköttetés, legnagyobb gondossággal figyeljék adásunkat. Kitartás .....

Babja rendőrfőhadnagy.

6.19.h.

1945 évi február 7.10.h.

Hódosy vezérőrnagy urnak

Állomáshelyén.

Szinnyei Merse Miklós főfelügyelő teljesítménye megítélésünk szerint egyenértékű Kubiny törzsfelügyelő teljesítményével, kéren és javaslom, ezért nevezett törzsfelügyelővé való mielőbbi kinevezését.

6.19.h. Séday mb. főkapitány.

1945 február hó 7.-én 07.h.40.

Hódosy vezérőrnagy urnak

Magyarórér.

A magas kitüntetést, melyben a rendőrség emberfeletti teljesítményének megbecsülését és értékelését látjuk, úgy magam, mint munkatársaim nevében hálásan köszönöm és kéren köszönetemet a Belügyminiszter urnak is jelenteni. Magyar rendőri becsülettel továbbra is helytállunk.

Séday mb. főkapitány.

1945 február 8.-án 20.h.25.

Hódosy vezérőrnagy urnak

Kosonmagyarórér.

Zárógyürü szükült. Észak-nyugat jelenleg Margit krut - Görbe Gyula ut Szt. Imre herceg utja, összekötő vasuti híd vonalánál. Légitámadások általában szünetelnek. Tüzérségi és aknatüz tart. Lakosság és raktári ellátás mind nehezebb. Közbiztonsági állapotok kielégitőek. Várunk.

Budapest 1945 február 8.-án.

Séday mb. főkapitány.

38.

9

1945 evi februar 9.-én 19.h.30:

Hódosy vezérörnagy urnak

Szombathely-Magyaróvár.

Előterjesztésemre Schmidt István rendőrtőhadnagy tűzszerészi szolgálatokért megkapta az I.oszt.vaskeresztet,Szinnyei Merse Miklós r.örnagy pedig a II.osztályu vaskeresztet.Magyarossy Ottó szds és Török István r.főhadnagy házasságot kötöttek.

Sédey mb.főkapitány.

1945 évi február 11.-én.16.h.

Rendőrség felügyelőjének

Mosonmagyaróvár.

Már csak a Vár és Gellért hegy a Dunáig van birtokunkban.Ujabb rendőralakulatok és személyek kerültek megszállás alá.Légitámadások szünetelnek,élelem teljesen kifogyóban.Duna-parti pinceket a viz elöntötte. Lakosság 60%-a beteg.Gyógyszer nincs.Lakosság szenvedése határtalan,amit hősiesen tür.Legpadt védőserege kimerült.

Budapest,1945 február 11.

Sédey vezérörnagy.

1945 évi február 11.-én 13.h.55.

Hódosy vezérörnagy urnak

Szombathely-Magyaróvar.

Örömmel jelentem,hogy a Nemzetvezető előterjesztésemre v.Kubiny és Szinnyei örnagyoknak a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét,hadidiszitményekkel és kardokkal,a hősi halált halt Bálint örnagynak,Csürös s Katona főhadnagyoknak,továbbá Szidanits és Gyulai századosoknak a Lovagkeresztet kardokkal,hadiszallagon.A hősi halált halt Nagy Mózes ezredesnek továbbá Bosko,Bacsó,Jakó Ferenc ezredeseknek,Simonyi örnagynak,Bendi és Schmidt főhadnagyoknak a Lovagkeresztet a hadiszallagon,Sebestyen,Galántai és Kiss Sándor főhadnagyoknak,Láng Géza,v. Olnár László és Kerekes Miklos hadnagyoknak ez Ujust Érdem Ernet a hadiszallagon kardokkal,Papp Sándor örnagynak,Csató,Berki,Csongár, Fehér János,Bathó,Csikvári,és Thoti századosoknak,Bobia,Becht,Fehér György,v.Hevesi,Pulszky,Szabó Lajos,Szilaggi Istvan,Ternyei,Vidosits, s Vikor főhadnagyoknak,v.Németh József és Kubrus hadnagyoknak a Bronz Érdem Ernet s hadiszallagon a kardokkal.Antal Géza ezredesnek, Elsőczy századosnak,Biró Árpád főhadnagynak és dr.Nemere János kulturminiszteri fogalmazónak a Bronz Érdem Ernet a hadiszallagon adományozta.Azon kivül az örszemelyzet tagjai közül: 1.Nagy Ujust Vitézségi Ernet.1. Kis Ujust Vitézségi Ernet:24. Bronz Vitézségi Ernet:58. Ujust Érdem Ernet s hadi szallagon:4.- Bronz Érdem Keresztet a hadiszallagon:7. és Bronz Érdem Ernet:a hadiszallagon :42.fő kapott.Kérem kitüntetéseket a rendőrség nevében a Nemzetvezetőnek megköszönni.Ennem német részről a Vaskereszt II.osztályával tüntettek ki.

Sédey mb.főkapitany.

M.kir.rendőrség felügyelője.

300/ 19.-1945.számhoz.

KIMUTATÁS

a Budapest védelmében résztvett rendőrtisztek és rendőrlegénység kitüntetéseiről.

Szám.	N é v.	rfok.	Beosst.hely.	Adományozott kitüntetés.
1.	Dr.Sédey Gyula	rfőkapit.	Budapest.	II.oszt.német vaskereszt
2.	Dr.Antal Géza	rfőtan.	"	Koronás bronz érdemérem a hadiszalagon.
3.	Dr.Jakó Ferenc	rtan.	"	Magy.Érdemr.lovagkeresztje a hadiszalagon.
4.	vitéz Rubissy Béla	rfőrzsmlő.	"	Hadidísz.és kardos magy. Érdemr.tiszti keresztje, II. o. [illegible]
5.	Nagy Kázes	"	" / hősihalált halt/	Magy. Érdemr.lovagkeresztje a hadiszalagon.
6.	Szinyei Merse Miklós	"	Budapest.	Hadidísz.és kardos magy. Érdemr.tiszti keresztje, II.o.német vaskereszt.
7.	Deskó Mihály	"	"	Magy.Érdemr.lovagkeresztje a hadiszalagon.
8.	Bacsó József	"	"	"
9.	Rélint Béla	"	" /sőri halált halt/	Magy.Érdemr.lovagkeresztje hadiszalag.s kardokkal
10.	Simonyi Imre	rfőrlő.	Budapest	Magy.Érdemr.lovagkeresztje a hadiszalagon.
11.	Papp Sándor	"	"	Bronz Érdemérem hadiszalagon a kardokkal
12.	Dr. Gató József	rfog.	"	"
14.	Dr. Berky Emil	"	"	"
15.	Csongár Csaba	rfőlő.	"	"
16.	vitéz Fehér János	"	"	"
17.	Bathó Béla	"	"	"
18.	Chott Jenő	"	"	"
19.	vitéz Gyulay Gyula	"	"	Magy.Érdemr.lovagkeresztje hadiszalagon s kardokk
20.	Szidumits Ferenc	"	"	"
21.	Pelnőczy Imre	"	"	Bronz Érdemér.s hadiszal.
22.	Dr. Gaürke Tibor	rsfog.	" /hősi halált halt/	Magy.Érdemr.lovagkeresztje hadiszal. s kardokkal
23.	Dr. Becht Gyula	"	Budapest	Bronz Érdemérem hadiszalagon a kardokkal.
24.	Dr. Asszbó Lajos	"	"	"
25.	Dr. Szilágyi István	"	"	"
26.	Katona Sándor	rfőlő.	" /hősi halált halt/	Magy.Érdemr.lovagkeresztje hadiszal.s kardokkal.
27.	Fehér György	"	Budapest	Bronz Érdemérem hadiszalagon a kardokkal, II. o. német vaskereszt.
28.	Babilya Mihály	"	"	Bronz Érdemérem hadiszalagon a kardokkal, II.o német vaskeresztet.

Sor.	N é v.	rfok.	Szolgálati hely.	Adományozott kitüntetés.
29.	Schmid István	rnőrfő.	Budapest	Magy.Érdemr.lovagkeresztje xx a hadiszalagon. I. és II. o. német vaskereszt
30.	Láng Gyula	"	"	II. o. német vaskereszt
31.	Bánki Miklós	"	"	Magy.Érdemrend lovagkeresztje a hadiszalagon.
32.	Sebestyén Sándor	"	"	Ezüst Érdemérem hadiszalagon a kardokkal.
33.	Galántai Emil	"	"	"
34.	Kiss Sándor	"	"	"
35.	vitéz Hevessy Jenő	"	"	Bronz Érdemérem hadiszalagon a kardokkal.
36.	Pulesky László	"	"	"
37.	Terryei István	"	"	"
38.	Vidosits Gyula	"	"	"
39.	Dr.Vitor Gyula	rnőrg.	"	"
40.	Bíró Árpád	rnőrfő.	"	Bronz Érdemérem a hadiszalag
41.	Tóth Géza	főfogyt.	"	Ezüst Érdemérem hadiszalagon a kardokkal.
42.				
43.	vitéz Molnár László	"	"	"
44.	Ambrus Jenő	"	"	Bronz Érdemérem hadiszalagon xkxxxxxxxx kardokkal
45.	vitéz Németh József	"	"	"
46.	Dr. Szabó László	kultuszmin. fogalmező	"	Bronz Érdemérem a hadiszalagon

K I M U T A T Á S

a rendőrlegénység kitüntetéseiről.

Nagyezüst Vitézségi Éremmel kitüntetve	1	fő.
Kisezüst " " "	24	"
Bronz " " "	59	"
Ezüst Érdeméremmel a hadiszalagon kitüntetve	4	"
Bronz " " "	42	"
Bronz Érdemkereszttel a hadiszalagon "	7	"
VI. osztályu német vaskereszttel "	5	"
Összesen:	141	fő.

X.
EMLÉKHELYEK ÉS TÁRGYAK

(Rovatvezető: PARÁDI Ákos)

KŐMŰVES József

Hagyományőrzés a Határőrségnél, a határőr „csapatmúzeumok" története.

A Határőrség, a határőrizet történetét bemutató dokumentumok és tárgyi emlékek gyűjtését, megőrzését nem szabályozta törvény, miniszteri rendelet, vagy országos parancsnoki intézkedés. A Határőrségnél mindezt egy politikai csoportfőnöki intézkedés helyettesítette, amely a csapatmúzeumok működésének legfontosabb kérdéseire — megfelelő jogkör hiányában — nem adhatott választ. Hogy a szervezet felszámolásáig egy igen gazdag emlékanyagot sikerült megőrizni, az elsősorban az alakulat történetének megőrzése iránt elkötelezett parancsnokoknak — főleg kerület-parancsnokok — és a gyűjtésben, feldolgozásban, bemutatásban aktívan és nagy lelkesedéssel résztvevő tisztek, tiszthelyettesek munkájának köszönhető.

Egy olyan területen, ahol a történet bemutatásához és elemzéséhez mindössze néhány dokumentum áll rendelkezésre, nélkülözhetetlen az emlékezet szerepe. Az emlékezet azonban nem tartozik a tudományos kutatási módszerek közé, mivel szubjektív és megbízhatatlan. A kollektív emlékezet ennél kicsivel talán jobb, ezért ahol a dokumentumok hiányoznak, megpróbáltam erre támaszkodni. Szeretnék köszönetet mondani ehhez a kis tanulmányhoz nyújtott segítségükért annak a két kollégámnak, barátomnak, akik velem együtt tevékeny részesei voltak ennek a történetnek. KONDOR Endrenyá.hör.alez.., Határőrség Központi Múzeuma első vezetőjének és dr. RAVASZ István honv.alez. hadtörténésznek, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársának, aki– többek között — a Határőrség és elődszervezetei referense..

A második világháború után megalakuló Honvéd Határőrségnél már tapasztalható volt az érdeklődés a határőrizet története iránt. A megalakulás, a szolgálat nehézségei, az ellátás hiányosságai nem tették lehetővé csapatmúzeum létrehozását, de az érdeklődést mutatja, hogy a Határőr újság már közölt cikkeket a magyar határőrizet történetéből. Ebben az időszakban a határőrizet történetét még szerves egységben kezelték az ország történelmével. A *Határőr* folyóirat „Kutassuk a határőr múltat" rovatában a Katonai végvidék címmel írt tanulmányt PIROS Kálmán szds., melyben az erdélyi és a szlavóniai határőrvidék történetét mutatta be.[1]

Az 1950-es években a határőr kerületeknél a határőrség, illetve a kerület történetét bemutató kiállításokról még nem beszélhetünk. A határőrség, a ha-

tárőrizet múltját nem kutatták, ezeket a hagyományokat nem tekintették értéknek. Ebben .az időszakban példaképnek a szovjet határőrök tevékenységét tekintették és ezt terjesztették filmen, könyvekben a személyi állomány körében. A kiválóak fényképeit, az alakulat dicsőségkönyvét, a „Munkára Harcra Kész" (MHK) mozgalomban és más versenyeken elért okleveleket, jelvényeket, kupákat általában a kultúrszobák sarkaiban helyezték el. Néhány kerületnél külön szobát biztosítottak erre a célra. Idővel aztán ezek gyarapodtak a határőrizetben elért sikereket bemutató tárgyakkal, a határsértőktől elkobzott és a tiltott határátlépéshez használt eszközökkel. Az utódok szerencséjére a legkülönbözőbb tárgyakkal gazdagodtak ezek a szobák. Így maradt meg néhány, az 1950-es években használt útiokmány, határövezeti, határsáv engedély. A határterületen lezuhant léggömbökből szétszóródott röpcédulákat össze kellett gyűjteni és az elhárító szerveknek átadni, ugyancsak erre a sorsra jutottak a határátkelőhelyeken elkobzott tiltott sajtótermékek is. Ennek ellenére, szinte csodával határos módon ezekből is került be néhány ezekbe a gyűjteményekbe.. Az anyagok máig megmaradtak és a körmendi határőr múzeumban ma is megtekinthetők. A határőrség, a határőrizet történetével kapcsolatos dokumentumok és tárgyi emlékek tudatos gyűjtésével, rendszerezésével azonban nem foglalkoztak.

A 1960-as évek első felében a „csapatmúzeumok" [2] kialakítását, a gyűjtőmunkát továbbra sem szabályozta parancs, vagy intézkedés 1959-től kezdődően a határőrkerületek elkezdték összegyűjteni hősi halottaik emlékeit. Sorra készültek a hősi halottakat bemutató albumok. A Manrézában a BM Határőrség és Belső Karhatalom Országos Parancsnokságán 1959.-ben felavatták a hősi halottak emléktábláját. Ezután a határőrkerületeknél is sorra avatták a hősi halottak emléktábláit. Az egyik ilyen avatásról a *Hazáért* folyóiratban a következőket írta: „ Domonkos elvtárs magasabb egységénél díszes albumot készítettek Nagy Sándor hdgy, Puskás Imre törm, Gőz Imre törm, Nagy Lajos törm, Szivák István törm hősi halottakról….Úgy véljük, ezzel megtették az első lépéseket a csapatmúzeum létrehozásához." [3]

A határőrség történetét továbbra sem tekintették a politikai nevelőmunka részének. Ezekben az években a múltból a munkásmozgalmi hagyományokat, elsősorban a Tanácsköztársaság eseményeit tekintették megőrzésre méltó emlékeknek és azoknak a veteránoknak a tevékenységét, akik az orosz polgárháborúban a vörös csapatok oldalán harcoltak, vagy partizánok voltak. A határőrség egyre több gondot fordított a helyi lakossággal kialakított kapcsolatai javítására, és ennek egyik eszköze volt a határőrizet fontosságát bemutató kiállítások szervezése. A *Kisalföld* folyóiratban „ Egy érdekes kiállítás" című cikkében emlékezik meg egy ilyen kiállításról, amely a határőrök és a helyi lakosság kapcsolatáról, a kémek, határsértők elfogásában történt együttműködésről szól. A cikket és a kiállítást a *Hazáért* folyóirat mutatja

be.[4] Ezeknek a kiállításoknak az anyagait megőrizték és a később létrehozott „csapatmúzeum"-ok kiállításaiba beépítették.

Ezt az időszakot a határőrség technikai eszközeinek fejlesztése jellemezte. A dobtáras géppisztolyt felváltotta az AK-47-es gépkarabély, új egyenruhát kapott a személyi állomány, a Csepel tehergépkocsikat IFA teherjárművek váltották fel, megjelent az akkumulátoros járőrlámpa, a Wartburg motoros kishajó Dunán, a repülőgép-motoros rocsó a Fertő tavon. A használatból kivont eszközökből több kerületnél őriztek meg egyes darabokat. Szabályozás híján ez a megőrzés sajnos csak az egyes parancsnokok jóindulatán múlott. Ezért sok eszköz a későbbi gyűjtés számára végleg elveszett. A repülőgép-motoros rocsót például, amely a Fertő tó határőrizetében — mivel nem vált be — csupán rövid ideig vett részt, a szolgálatból kivonás után megsemmisítették.

Változást hozott a „csapatmúzeum"-ok történetében, hogy 1969.május 21-én megjelent a BM Határőrség Politikai Csoportfőnökének intézkedése[5]. Az intézkedésben a Határőrség politikai csoportfőnöke feladatul szabta a határőr kerület politikai osztályai részére, hogy a nevelőmunkában építeni kell a határőrség haladó hagyományainak bemutatására. A haladó hagyományok közé sorolta a Tanácsköztársaság eseményeit, különös tekintettel a Vörös Őrség tevékenységére, 1945-ben a szovjet csapatok oldalára átállt határvadász alakulatokat, a Honvéd Határőrség tevékenységét 1945-1950 között, a határőr hősi halottak életének, helytállásának bemutatását és az államhatár őrizetében elért harci sikereket. Az intézkedés ezzel be is határolta a „csapatmúzeum"-ok gyűjtő és feldolgozó munkáját. Sajnos az intézkedést nem előzte meg országos parancsnoki parancs és nem kapcsolódott hozzá anyagi csoportfőnöki intézkedés sem. Így aztán semmi nem kötelezte a kerület-parancsnokokat úgynevezett múzeumvezető foglalkoztatására, mert ezt a csoportfőnöki intézkedés jogkör hiányában csak javasolta. Nem oldotta meg az intézkedés a rendszerből kivont eszközök megőrzését, egy-egy példány átadását a „csapatmúzeum" részére, nem szabályozta a gyűjtőmunka lehetőségeit és nem rendezte az úgynevezett múzeumok költségvetési helyzetét sem. Ezekről a témákról mindenütt a kerület-parancsnokok döntöttek és ezért később nagy különbségek alakultak ki „csapatmúzeum"-ok között színvonal és a működési feltételek tekintetében. Ahol a megfelelő elhelyezési és anyagi körülményeket biztosították és folyamatosan gondoskodtak arról hogy legyen a „csapatmúzeum"-nak vezetője, ott igényesen berendezett, jól működő „csapatmúzeum"ok alakultak ki. Ilyenek voltak a szombathelyi, zalaegerszegi, orosházi és a nyírbátori határőr-kerületek „csapatmúzeum"-ai. Az átlagos szinten működő „csapatmúzeum"-ok mellett volt olyan határőr kerület is, ahol gondnok hiányában a „csapatmúzeum"-ot időnként bezárták, vagy anyagai raktárba kerültek. Ilyen gondok jelentkeztek időnként a kiskunhalasi, a miskolci határőr kerületeknél és a Határőrezrednél.

Az intézkedés megjelenése után mindenütt megkezdődött a „csapatmúzeum"-ok kialakítása, vagy a meglevő kiállítások újjászervezése. Ekkor készültek az első tárlók a kerületeknél. Ezek a bútorok sem voltak egységesek, minden kerületnél a helyi lehetőségeket és valamelyik helyi szakember elképzeléseit vették figyelembe. Ennek ellenére több helyen színvonalas fabútorokat készítettek. A körmendi határőr múzeumban az orosházi, a nagykanizsai, zalaegerszegi kerületek „csapatmúzeum"-ainak tárlóiból ma is sok megtalálható.

„Csapatmúzeum"-ok vezetőinek mindenütt olyan nyugdíjas határőr tiszteket kértek fel, akik korábban a határőr kerületeknél dolgoztak. Munkájukról kivétel nélkül csak az elismerés hangján lehet szólni, mert annak ellenére, hogy múzeológiai ismeretekkel, vagy tapasztalatokkal nem rendelkeztek, nagyrészt az ő munkájukon múlott a „csapatmúzeum"-ok színvonala. Szabályozás híján egy-egy rendszerből kivont eszköz, vagy határesemény kivizsgálása során begyűjtött tárgy megszerzése a „csapatmúzeum" számára nagyrészt a személyes kapcsolatokon múlott, de ez a kapcsolatrendszer jelentősen befolyásolta az egész gyűjtőmunkát. A „csapatmúzeum"-vezető tisztek elkötelezetten, időt, fáradtságot nem kímélve dolgoztak és mindent gyűjtöttek, amihez hozzáfértek, függetlenül attól, hogy azt a tárgyat, vagy dokumentumot akkoriban a haladó hagyományok közé sorolták e. A nyírbátori „csapatmúzeum" gyűjteményében 1973-ban már megtalálható volt 1 db tengerésztiszti és 1 db tüzértiszti kard az 1910-es évekből, az *Alföldi Hírlap* folyóirat egy 1849. évi száma, a Magyar Királyi Székesfehérvári II. Határőr Kerület Határőr Őrsparancsnokság és a Magyar Királyi szombathelyi Vámkerület Horvátzsidányi őrs zománcozott táblái a szombathelyi múzeum gyűjteményébe kerültek.

KESERŰ István hör.szds. a politikai csoportfőnökség munkatársa 1971-ben értékelte a „csapatmúzeum"-ok tapasztalatait.[6] Jelentésében megállapította, hogy a „csapatmúzeum"-ok mind a kiállított anyag, mind felhasználásuk tekintetében nagyon különbözőek, a határőrség 12 egysége (kerülete) közül tíznél van „csapatmúzeum", Kiskunhalason átmenetileg megszüntették, a Határőr- ezrednél még nem hozták létre. A jelentés kifogásolja, hogy néhány csapatmúzeumban jelentős számban találhatók a határőrség törekvéseihez nem kapcsolódó tárgyak, fényképek. „..ilyen tárgyak muzeális értéket is jelenthetnek, azonban egy csapatmúzeumban fölöslegesek és a lényegről elterelik a figyelmet. … A csapatmúzeum a csapat harci útját mutatja be – ezt kell, hogy tükrözzék a kiállított tárgyak. (végrehajtó szolgálat, 1919., 1945., 1956.)" [7] Pozitív törekvésként értékelte, hogy néhány „csapatmúzeum"-ban tablókon mutatták be a végrehajtó szolgálat eseményeit is. Javasolta, hogy a „csapatmúzeum"-ok a hősi halottak mellett mutassák be a határőrség magas kitüntetésben részesült tisztjeit és kiemelkedő tetteket végrehajtott határőreit is.

A „csapatmúzeum”-ok létrehozásának előkészítését a határőrség már 1968-ban megkezdte A HM Hadtörténelmi Múzeum szakembereinek közreműködésével tanfolyamot szerveztek a vezető kultúrmunkások részére az előkészítés, szervezés feladatairól. A Hadtörténeti Múzeum szakemberei mindvégig segítették a határőr „csapatmúzeum”-ok munkáját. Ugyanakkor gondot jelentett, hogy a Határőrség Politikai Csoportfőnöksége nem publikált módszertani kiadványokat a nyilvántartás és a kiállítás megszervezésénektémakörében, ezért a nyilvántartás és a kiállítások korszakolása ahány „csapatmúzeum” annyiféleképpen valósult meg. Volt, ahol az anyagi készlet-nyilvántartási szabályokat alkalmazták, máshol ezt a módszert különböző arányokban keverték a múzeumi nyilvántartás szabályaival. A nyírbátori „csapatmúzeum” nyilvántartási szempontjai voltak például: tárgyak, fényképek, könyvek, sajtó. Szombathelyen ettől eltérő nyilvántartási csoportokat alkalmaztak: tablók, albumok, makettek, fegyverek, könyvek, igazolványok, újságok, térképek, pénzek, serlegek, kupák, fotók, osztrák területről átdobott tárgyak, ruházat, SZ-100 leküzdéséhez használt tárgyak, szobrok, zománcozott táblák, plakettek, zászlók, oklevelek.

A nyilvántartást segítő első módszertani anyag csak 1986-ban jelent meg és a múzeumi szabályoknak megfelelő 11 kategóriába sorolta az emlékanyagot. Az első, Commodore típusú személyi számítógépek ekkor jelentek meg a határőrségnél így ezek a nyilvántartások már számítógépen készültek. A gyűjtő, rendszerező munka segítésére a BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség elkészíttette és 1978. június 4-én kiadta a határőrségnél 1945-1978. között rendszeresített fegyverzeti és optikai anyagok jegyzékét.[8]

A kiállítások korszakolásánál is a nyilvántartáshoz hasonló eltérések mutatkoztak. Néhány „csapatmúzeum” megkísérelte tágítani a határőr múlt bemutatását akár a honfoglalásig, de a többség az intézkedésben meghatározott időszakokra korlátozta kiállítását. A „csapatmúzeum”-ok kiállítási anyagaiból a 1980-as évek közepétől a kerületek egyre gyakrabban rendeztek a helyi lakosság által is látogatható helyi-, vagy vándor kiállításokat. A Győri Határőr Kerület politikai osztályvezetőjének az 1987-es évről készült jelentése több kiállítást sorolt fel:

„ A csapatmúzeum anyagából két alkalommal rendeztünk alkalmi, illetve vándorkiállítást:

1./A kerület személyi állományának részvétele a néphatalom védelmében 1956/57. A kiállítás anyagát minden alegységnél bemutattuk.

2./Nagybajcs »Határőrközség« avatása alkalmából. (1987. szeptember 26.)

5 tabló kiállítás anyagában bemutattuk .

- határőrizet a győri kerület jelenlegi működési területén /fotók, dokumentumok/

1919.-1945.

1945.-1950.

- csapatzászló átadási ünnepségről készült fotók alapján
  1947. Mosonmagyaróvári zászló átadási ünnepsége
  1949. győri zászló átadási ünnepe
- győri határőrség és Nagybajcs lakosságával való együttműködés krónikája" [9]

Sajátosan viszonyultak a „csapatmúzeum"-ok a határőrség részvételéhez az 1956-os eseményekben. A fegyveres erők miniszterének utasítására 1957 februárban a határőrség országos parancsnoka részletes jelentést készített a határőrség 1956-os tevékenységéről. Ebben részletesen, őrsökre lebontva taglalta az eseményeket, hol vették át határ őrizetének irányítását a nemzeti bizottságok, hol valósult meg közös határőrizet, hol kért menedéket az őrs hivatásos állománya és családjuk a szomszédos ország határőrségénél. Ez a jelentés később eltűnt az irattárból. Még ugyanabban az évben készült egy rövid jelentés is később — már a belügyminiszter utasítására —, amely szerint a határőrség 1956-ban is csak az alapfeladatát végezte, őrizte az államhatárt. és egy egysége részt vett a budapesti harcokban. Ez lett később a hivatalos álláspont a „csapatmúzeum"-oknál is. A budapesti harcokról is készült részletes jelentés,[10] de az események megítélésénél erről is hallgattak. Mivel ebben az időszakban a hivatalos álláspont a Fehér Könyvek verziója volt, a „csapatmúzeum"-ok kiállításainál is ez volt a jellemző. Változás csak 1990-ben történt. A belügyminisztérium államtitkára a Magyar Demokrata Fórum kérésére 1989-ben elrendelte a mosonmagyaróvári és a berzencei sortüzek kivizsgálását. A vizsgálat tapasztalataira is alapozva a Határőrség Központi Múzeuma kiállítása már reális képet adott a határőrség 1956-os tevékenységéről.

A Határőrség politikai csoportfőnöke 1984-ben elrendelte a határőr „csapatmúzeum"-ok munkájának felmérését. A feladattal DANCS Miklós nyá.hőr.hdgy-t — a Nyírbátori Határőr Kerület volt kultúr előadóját — bízta meg, aki abban az évben vonult nyugállományba. DANCS hdgy. több hetes helyi tapasztalatgyűjtés után novemberben részletes jelentést terjesztett fel a „csapatmúzeum"-ok tevékenységéről.[11] A jelentés megállapításai szerint a „csapatmúzeum"-ok színvonala között továbbra is jelentős eltérések voltak tapasztalhatók. Ekkor alacsony szintű volt a „csapatmúzeum"-i munka a kiskunhalasi, miskolci, balassagyarmati határőr kerületeknél. A „csapatmúzeum"-oknak ezeknél a kerületeknél nem voltak vezuetői, ráadásul a Miskolci Határőr Kerület „csapatmúzeum"-mal sem rendelkezett, a leendő gyűjtemény anyagait egy raktárban tárolták. Közepes színtűre értékelte a jelentés győri és a pécsi „csapatmúzeum"-ot, míg jól működő színvonalas kiállításokat talált a soproni, szombathelyi, zalaegerszegi, orosházi , nyírbátori határőr kerületek „csapatmúzeum"-ainál. A „csapatmúzeum"-ok munkájának javítására tett javaslatok ugyanazokra a gondokra hívták fel a figyelmet, amelyek már a „csapatmúzeum"-ok létrehozásakor is jelentkeztek és sajnos végigkísérték a „csapatmúzeum"-ok történetét.

A jelentős színvonalbeli eltérések alapvető oka is a szabályozatlanság volt, amely lehetővé tette, hogy minden kerület-parancsnok maga döntse el, akarja e támogatni a „csapatmúzeum" munkáját és ha igen, milyen mértékben. Jellemző példa volt a soproni aknásztőrök esete. Ezekkel az igen jó minőségű acélból készült tőrökkel a nyugati és déli kerületek műszaki századai aknász szakaszait szerelték fel. A funkciójuk az volt, hogy átjáró nyitás esetén ezzel kaparták ki a földből a szúróbottal felderített aknát. Vadászoknak, halászoknak is kincset érő eszközök voltak ezek. DANCS Miklós nyá.hör.hdgy körútja során a soproni kerület fegyverraktárában 10 db aknásztőrt talált és javasolta ezek átadását a határőr „csapatmúzeum"-ok részére. Néhány hét múlva egy ellenőrzés során e sorok írója is megnézte ezeket és kérte a fegyverzeti szolgálat vezetőjét, hogy őrizzék meg a tőröket, mert jó helyük lesz a „csapatmúzeum"-ok kiállításaiban. Közölték vele, hogy az anyagokat csak akkor adják át, ha erre parancsot kapnak a határőrség pénzügyi anyagi főnökétől. Mire egy hét múlva a géptávirati intézkedés megérkezett, jelentették, hogy sajnos a tőröket már kiselejtezték és jegyzőkönyvileg megsemmisítették.

A 1980-as évek végére a „csapatmúzeum"-ok helyzete a kerületeknél tovább romlott. A „csapatmúzeum" vezetői részére 1986. XII. 18.-án a Hadtörténeti Múzeumban rendezett értekezletén 10 fő „csapatmúzeum"-vezető vett részt. Ekkor még csak a miskolci és a balassagyarmati határőr kerületeknél nem volt „csapatmúzeum"-vezető .Ahogy a határőrség költségvetési helyzete romlott, elsősorban a megbízással foglalkoztatott nyugdíjasokat küldték el. A társadalomban zajló politikai folyamatok hatására világossá vált, hogy a „csapatmúzeum"-ok szelektív történelemszemlélete nem tartható tovább. 1989-ben a BM Határőrség Nevelési és Szociálpolitikai Csoportfőnöke intézkedést adott ki a „csapatmúzeum"-ok kiállításainak átdolgozására. Az intézkedés szerint a „csapatmúzeum"-ok a határőrség történetét 896-tól mutatták volna be, de megmaradt volna az utolsó négy évtized történéseinek egyoldalú bemutatása. Az átdolgozást 1990. III. 31-ig kellett volna befejezni. A munkához a határőrségi szakszervezet százezer Ft-ot biztosított. Ebből a budapesti Légi- és Folyami FEP a „csapatmúzeum"-a létrehozására 16 ezer, az 1.-11. határőr kerület és a Határőr Ezred 7-7 ezer Ft-ot kapott. Ez az utasítás már nem tudott a helyzeten változtatni, az erre fordított pénz gyakorlatilag elveszett. 1989 végére már csak a győri, nyírbátori, zalaegerszegi határőrkerületeknél és a Határőrezrednél volt „csapatmúzeum"-vezető. A többi határőr kerületnél a „csapatmúzeum"-ok kiállításai többnyire bezártak, gondozás hiányában az anyagok a tárlókban, vagy raktári polcokon porosodtak. Ilyen körülmények között az emlékanyag megmentésének egyetlen járható útja a kerület „csapatmúzeum"-ok anyagainak összevonása és egy központi határőr múzeum létrehozása volt.

A javaslatot az országos parancsnok arra hivatkozva nem fogadta el, hogy a határőrségnek nincs pénze egy múzeum létrehozására, mert a végrehajtó szolgálat fejlesztésére kell minden fillért fordítani. Egy beszélgetés során dr. KÁTAI László hőr.ezds. a Körmendi Rendészeti Szakközépiskola igazgatója felajánlotta, hogy biztosítja az elhelyezési feltételeket egy központi határőr múzeum létrehozásához. Ezután a kiállítás létrehozásához már csak az építés során felmerülő készpénzes kiadások fedezete hiányzott. Ez néhány tízezer forintból megoldható lett volna, mert tárlókat nem kellett építeni mivel azokat a kerületek „csapatmúzeum"-aiból össze lehetett válogatni. A helyzetet egy feljegyzésben vázoltam a Belügyminisztérium Sajtó-, Propaganda- és Tájékoztatási Főosztály vezetőjének. Ezután a Belügyminisztérium 170 000 Ft-ot biztosított a készpénzes kiadásokhoz utólagos elszámolásra. A belügyminisztérium támogatása a határőrségi támogatást is meghozta, így megnyílt az út a központi kiállítás létrehozása előtt.

A győri, nyírbátori határőr kerületek és a Határőr Ezred parancsnokai kérték az országos parancsnoktól, hogy a „csapatmúzeum"-aik anyagát ne vonják össze és vállalták, hogy továbbra is biztosítják a „csapatmúzeum" működtetésének minden feltételét. Ez a három „csapatmúzeum" még néhány évig jó színvonalon működött. Más-más okok miatt és más időpontokban ugyan, de a 1990-es évek végére mindhárom „csapatmúzeum" befejezte működését. Nyírbátorban a „csapatmúzeum"-vezető halála után mást már nem alkalmaztak, az anyagok kezdtek eltünedezni, majd a közösségi szállás bővítése során a „csapatmúzeum" helyisége is áldozatul esett. Végül a gazdag gyűjteményből néhány üvegvitrin maradt a városi múzeumban. Győrben is közösségi szállás bővítése pecsételte meg a „csapatmúzeum" sorsát. A „csapatmúzeum"-vezetőt elbocsátották, a „csapatmúzeum" anyagait egy kis raktárban halomba dobálták. Később a szebb anyagokat a kerület parancsnokság folyosóján üvegvitrinekben helyezték el. A Határőr Ezrednél is elküldték a „csapatmúzeum"-vezetőt, a „csapatmúzeum" anyagait egy lezárt lépcsőházban tárolták. Egy beázás során ezek egy része megsemmisült, a hatástalanított fegyverek eltűntek, majd az alakulat megszűnése után az emlékanyag még használható maradéka a Repülőtéri Határőr Igazgatósághoz került és az ott létrehozott kiállítást gazdagította.

A körmendi határőr múzeum[12] létrehozását a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum aktívan támogatta. A kiállítás tématervét KISS István Géza örgy., hadtörténész-muzeológus a Hadtörténeti Múzeum munkatársa készítette el. A terv szerint a kiállítás bemutatta a határőrizet történetét a Római Birodalom korától egészen napjainkig. A Körmendi Rendészeti Szakközépiskola a kiállításhoz három egymáshoz közvetlenül kapcsolódó termet biztosított, alapterületük összesen 247m² volt, amelyhez még egy 55m²-es gyűjteményi raktár is rendelkezésre állt. A munkálatokat segítették még a Hadtörténeti Múzeum részéről dr. RAVASZ István szds. és a Hadtörténeti Térképtár részé-

ről dr. SUBA János szds. hadtörténészek, a körmendi iskola részéről KONDOR Endre hőr.őrgy., NYAKAS Attila hőr.szkv. (múzeumi grafikus, dekoratőr) és NÉMET Árpád hőr. (asztalos). A munkálatok 1991 júliusban kezdődtek és a kiállítást a belügyminisztérium államtitkára 1992 márciusában nyitotta meg.[13]

A XX. századot megelőző időszakról tárgyi emlékanyaggal a határőrség nem rendelkezett, ezért az ennek a korszaknak a bemutatását segítő emlékanyagot részben kölcsönzéssel, részben vásárlással, részben az anyagok legyártásával oldottuk meg. A Hadtörténeti Múzeumtól kölcsönöztünk középkori ágyúgolyókat, kis elöltöltős ágyút, római kori vértet, légiós fegyverzetet és sisakot, valamint középkori páncélzatot. A középkorban használatos pisztolyok, puskák és tartozékaik másolatait vásárlással sikerült megoldani. Eredeti középkori hidegfegyvereket, nyíl- és lándzsa hegyeket, alabárdot és történelmi kardok — például KINIZSI Pál kardja — másolatait sikerült legyártatni. Ebben az időszakban lett a privatizáció áldozata a bonyhádi edénygyár is és a dolgozói munka nélkül maradtak. Közülük egy ügyes lakatos vállalta ezeknek a fegyvereknek az elkészítését. A mester nagyszerű másolatokat készített, a kardokban még a csiszárjegyet is tökéletesen utánozta. Mára már ez a szakember európai hírű kardkészítő mester lett. A vásárlások és a gyártás költségeit a Határőrség Országos Parancsnoksága vállalta.

A szabadtéri járműparkhoz a határőr kerületektől sikerült beszerezni egy könnyű és egy teherszánt, egy országos járművet és egy laptikát. A Hadtörténeti Múzeum egy Amfibiát adott át tartós kölcsönzésre, mert — az előzőekben jelzett problémák miatt — a rendszerből történt kivonás után a Soproni Határőrkerület ebből sem őrzött meg egy példányt a csapatmúzeum részére. Sajnos a megnyitásig nem sikerült tetőt építeni a szabadtéri járműpark fölé. Erre csak két év múlva került sor és ekkorra már a járműveken is kisebb állagmegóvási munkákat kellett elvégezni. Később a járműpark bővült még egy UAZ és egy Lada Niva terepjáróval. 1991-ben dr. RAVASZ István százados hadtörténész elkészítette a múzeum tárlatvezetési szövegét, amelyet az iskola tanárai angol, német, orosz, francia, szerb-horvát, szlovén és román nyelvre fordítottak le. Ez a magnóról lejátszható szöveg jelentősen megkönnyítette a múzeumvezető munkáját.

Az állandó kiállítás történelemszemléletére alapozva megkezdődött a Határőrség szimbólumrendszerének átalakítása. Többek között a múzeumból vett minta alapján készült a zubbonyon viselt új fegyvernemi jelzés, a határvadászok hímzett sapka és karjelvénye. (turulmadár)

A körmendi múzeum építése közben került sor Budapesten a Belügyminisztérium Andrássy úti kiállítótermében „A változó határőrség” című kiállítás elkészítésére, melyet a Belügyminisztérium Sajtó-, Propaganda- és Tájékoztatási Főosztálya és a Belügyminisztérium Határőrség Országos Parancsnoksága közösen rendezett. A kiállítás jelentőségét az adta, hogy a rendszer-

váltás után először mutatkozott be a nagy nyilvánosság előtt egy olyan szervezet, amelynek a tevékenysége addig egy kicsit misztifikált és eléggé elzárt volt. A kiállítás 1991. X. 3-án nyílt meg, nyitva tartása alatt az érdeklődés mindvégig nagy volt és az emlékkönyvébe is kedvező véleményeket jegyeztek be. Érdekes volt, hogy az ANTALL-kormány óvatos külpolitikájának megfelelően a trianoni változásokat jelző térképszelvényeket nem lehetett bemutatni. A huzavona a megnyitás napján délig tartott, végül az államtitkár megüzente, ha adott tablón nem változtatunk, nem engedélyezi a kiállítás megnyitását. Ekkor KISS István Géza honv.őrgy. kollégámmal úgy döntöttünk, inkább levesszük a kifogásolt vázlatokat, így az érintett tablón néhány lyuk maradt és a levegőben lógott annak az indoka, hogy miért kellett a határőrizetet 1920 után átszervezni. Ez a kiállítás kissé hátráltatta a körmendi múzeum munkálatait, mert a történelmi szakanyagot ugyanazok a szakemberek készítették elő, akik a körmendi kiállításon is dolgoztak. A berendezési, grafikai munkákat egy kiváló kiállítás-rendezői gárda, az Inter-Trió Bt végezte. A nagy érdeklődésre való tekintettel a következő évben ugyanezen a helyszínen került sor az „Átjárható határok" című kiállításra, amely a határforgalom-ellenőrzés történetét és várható jövőjét mutatta be.

A Határőrség[14] megszűnéséig még két jelentősebb szakmai kiállításra került sor. Az elsőt — amelyre 2003-ban a Rendőrség-történeti Múzeum kiállító termében került sor — dr. NAGY György hőr.ezds-el közösen készítettük. A kiállítás a határforgalom-ellenőrzés és a magyar úti okmányok történetét mutatta be, valamint a határátlépések jövőbeni lehetőségeit, tekintettel Magyarország várható csatlakozására az Európai Unióhoz. A határőrizet egy-egy szeletének bemutatására az olyan nagy látogatottságú kiállításokon is gondot fordítottunk, mint a Budapesti Nemzetközi Vásár területén évente megrendezett „Utazás"-kiállítások határőr pavilonja. Az első év tapasztalatai alapján az Országos Idegenforgalmi Bizottság 2003-ig a Határőrségnek minden évben a kiállítás teljes költségét kifizette. Sajnos a Határőrség Országos Parancsnoksága — belső gondok miatt — 2004-ben ezen a nagy látogatottságú kiállításon való részvételt még ingyen sem vállalta. A körmendi múzeum anyagaira alapozva készült egy — 10 db kétoldalas tablóból álló — vándorkiállítás. Ez minden határőr kerületnél 10 napig volt és a kerület székhelyén a laktanyán kívül is több helyen bemutatták, általában a megyei önkormányzat épületében és hipermarketek előterében. Budapesten is több alkalommal sor került a bemutatására.

A Magyar Királyi Határrendőrség megalakulásának századik évfordulóján a Hadtörténeti Múzeumban egy 80m²-es kiállító teremben készült a két szervezet közös rendezésében „A magyar határőrizet 100 éve" című kiállítás, amely 2006. VI. 26.-án nyílt meg. Ebből az alkalomból elkészült a múzeum udvarán az elektromos jelzőrendszer egy működő darabja is. Egy kiváló határőr technikus, SOMOGYI Sándor elkészítette az aknamező működő elektro-

nikus makettjét, amely abban az évben a Múzeumok Éjszakájának egyik fő attrakciója volt.

Amikor 2007.-ben közeledett a Határőrség felszámolásának időpontja sürgetővé vált a gazdag határőr emlékanyag megmentése. A cél az volt, hogy az anyag ne csak megmaradjon, hanem továbbra is kiállított, megtekinthető legyen a testület megszűnése után is. Logikusnak tűnt, hogy — mivel a Határőrség a Rendőrségbe olvad be — az anyag a Rendőrség-történeti Múzeumhoz kerüljön. A múzeumnál történt rövid tájékozódás után azonban kiderült, hogy ez a múzeum csupán a nevében múzeum. Sem önálló költségvetéssel, sem szakapparátussal, sem pedig kellő tároló, illetve kiállító térrel nem rendelkezett és képtelen lett volna egy ilyen mennyiségű emlékanyag befogadására, feldolgozására és bemutatására. Mivel a Belügyminisztérium rendvédelem-történeti múzeummal sajnos nem rendelkezett, egyetlen lehetséges megoldás a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum részére történő átadás volt. Ez azért is célszerűnek mutatkozott célszerűnek, mert ez az intézmény már több évtizede segítette a Határőrségnél a múzeumi tevékenységet. Dr. HOLLÓ József altbgy., a főigazgató vállalta a határőr emlékanyag átvételét és folyamatos bemutatását. Lehetőséget biztosított a várban egy — ekkor úgy tűnt, hogy — állandó határőrizet-történeti kiállítás elkészítésére, amely 2007 decemberében meg is nyílt. A kiállítás a honfoglalástól napjainkig mutatta be a határőrizet, valamint a határőrség és elődszervezeteinek történetét. A kiállítás érdekessége az aknamező és az elektronikus jelzőrendszer vonalát, valamint a magyarországi uniós külső és belső határokat bemutató elektronikus térkép volt. Ugyancsak elektronikus térképen lehetett megtekinteni az Európai Unió külső és belső szárazföldi határait. A látogatók működés közben láthatták a külső határok határátkelőhelyein alkalmazott okmányleolvasó berendezést és a gépjárművek rendszámát leolvasó infrakamerát. Az elektronikus berendezések működését ugyancsak SOMOGYI Sándor tervezte és készítette. Nagyképernyős televízión figyelhették meg a látogatók a külső határokon alkalmazott, 5 km-es hatótávolságú mobil hőkamera tevékenységét illegális határátlépők elfogása közben.

2007-ben érkezett a Hadtörténeti Múzeumhoz a Siklósi Vár Kht kérése is, melyben segítséget kértek egy, a magyar történelemmel kapcsolatos állandó kiállítás megépítéséhez. A szervezők örömmel vették a kérést, hiszen a körmendi kiállítás anyagainak nagy része ekkor még becsomagolva, elszállításra várt. A Határőrség és a Hadtörténeti Múzeum képviselői Siklósra látogattak és rövid tárgyalás után döntés született arról, hogy a várban épül meg a magyar határőrizet történetét bemutató állandó kiállítás. A kiállításhoz az első és második szinten öt terem állt rendelkezésre 153 m² összterülettel, valamint a két szintet összekötő lépcsőház A szükséges dokumentumokat és a tárgyi emlékanyagot, valamint az installációt a Határőrség, az építéshez szükséges szakmai hátteret a Hadtörténeti Múzeum biztosította, a Kht pedig

vállalta az installációk felújítását, biztosította az építéshez és a tároláshoz szükséges helyiségeket, és részt vállalt a berendezéssel kapcsolatos költségekből. A rakodáshoz, a bútorok és a nehezebb anyagok mozgatásához az önkormányzat biztosított közmunkásokat. A kiállítás, amely 2008. III. 2-án nyílt meg, a Hadtörténeti Múzeum szakmai felügyelete alá tartozott.

Ugyancsak 2007-ben kezdődött meg — a Szombathelyi Határőr Kerület közreműködésével — a szlovén határ mellett Apátistvánfalván egy üres határőr őrs felújított parancsnoki épületében egy határőr őrs berendezése. A kiállítás megépítéséhez az anyagi feltételeket az országos parancsnokság biztosította. A kiállítás 2007. XI. 30-án nyílt meg és jelenleg is látható. Bejelentés alapján látogatható, a gondnok az őrs melletti házban lakik. Ebben az őrsskanzenben minden megtalálható, amivel az igazi határőr őrsön is találkozhattunk, az eligazító helyiségtől a hálókörletig és az istállóból szinte csak a lovak hiányoznak. Az udvaron megtalálhatjuk a 1970-es, 1980-as években alkalmazott kitörésgátló sorompót, útlevélkezelő fülkét, és az Elektromos Jelző Rendszer makettjét. Az udvaron található fészerben kapott helyet a körmendi határőr múzeum szabadtéri járműparkja, kiegészülve egy Csepel teherautóval, egy Simson kismotorral és egy Wartburg motoros kishajóval. A kiállítást — amely a Hadtörténeti Múzeum szakmai felügyelete alatt működik — sokan látogatják a szomszédos Szlovéniából is.

2013 nyarától mint a körmendi Rendőr Szakközépiskola határőr múzeumának filiáléja működik.

Újabb változás történt a határőr emlékanyag sorsában 2009 novemberében. A siklósi önkormányzat arról értesítette a Hadtörténeti Múzeumot, hogy megnyertek két pályázatot és részben Európai Uniós pénzből, részben a Norvég Alap támogatásával és a magyar állam hozzájárulásával teljesen felújítják a siklósi várat. A kiállítást november 30.-ig le kellett bontani és az anyagát elszállítani. Miközben a kiállítás új helyét kerestük, a Körmendi Rendészeti Szakközépiskola igazgatója dr. ORBÁN Péter r.altbgy. felajánlotta a múzeum főigazgatójának, hogy szívesen visszafogadnák a gyűjteményt és közel akkora helyet biztosítanának , mint amekkorát a múzeum annak idején elfoglalt. Néhány tárgyalás és helyszíni szemle után megszületett a megegyezés a gyűjtemény elhelyezéséről.

Az átadási jegyzőkönyvek elkészítése után a honvédség 10 tonnás terepjáró autóival és a körmendi iskola két teherautójával megkezdődött az anyagok átszállítása. A vár kiürítése 5 napig tartott.

A Körmendi Rendészeti Szakközépiskolának a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum térítésmentesen biztosította a szakembereket és így egy hatfős csapat december 14-én kezdte meg az új kiállítás építését. A kiállítás megnyitásának tervezett időpontja 2010. I. 8-a volt. Új helyzetet jelentett, hogy az eredeti helyszínnek csak mintegy 70%-át kaptuk vissza, mert a régi helyszín kisebbik szobájában egy, egyébként igen gazdag magángyűjtemény

kapott helyet. Dr. JÓNÁS Zsigmond nyá.r.ezds., aki korábban Kőszeg rendőrkapitánya volt, évtizedek óta gyűjtötte a Rendőrség emlékanyagait. Ennek a gazdag gyűjteménynek egy része — egyenruhák, fegyverek, jelvények — kapott helyett a gyűjtő gondozásában ebben a szobában.

A megváltozott helyzet miatt újra kellett gondolni az egyes korszakok bemutatásához szükséges installációk és az emlékanyag elhelyezését. A teljes anyag bemutatását végül sikerült úgy megoldanunk, hogy felhasználtuk a folyosó, az előtér és a lépcsőház szabad falfelületeit is. A szükségből így sikerült erényt kovácsolni, mert a látogatót már a külső terekben is látványos kép és emlékanyag készíti fel a kiállítás látnivalóira. A kiállítás, amely a tervezett időben nyílt meg, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum szakmai felügyelete alatt működik. A Határőrségtől oda került anyagok a Hadtörténelmi Múzeum tulajdonát képezik és tartós kölcsönzéssel vannak az iskolánál. A körmendi múzeum is végez gyűjtőmunkát, már eddig is több szerzeménnyel gazdagította kiállítását.

A határőrségi hagyományőrző munka főbb tanulságai:

1. A Határőrségnél a „csapatmúzeum”-ok tevékenysége, a gyűjtő rendszerező munka, a határőrizet eszközeinek, a testület dokumentumainak megőrzése központilag nem volt szabályozva. Sokat segített volna, ha a Belügyminisztérium központilag ad ki egy szabályozást, amely iránymutató lett volna a belügyi tárca szervezetei vezetőinek. Annak ellenére hogy középszinten sok parancsnok segítette a hagyományőrző munkát sok eszközből és dokumentumból nem maradt fenn semmi az utókor számára. Például azokból az 50-es, 60-as években használt szolgálati igazolványokból, amelyekben az 1-es és 2-es bélyegző szabályozta a határövezetbe való belépést, egyetlen darab sem maradt. De a rendszerváltás után sem sikerült az embercsempészek eszközeiből néhányat a bűnjelraktárakból visszaszerezni.

2. A „csapatmúzeum”-ok tevékenységét erősen korlátozta, hogy a korabeli szemlélet a határőrizet, a határőr szervezetek történetét nem a magyar történelem szerves részeként kezelte, csupán néhány kisebb korszakot tartott méltónak a megőrzésre. A politikai csoportfőnöki utasítás a hagyományőrzést csak politikai, nevelési szempontok szerint kezelte. Ebben a kérdésben csak a rendszerváltás hozott változást. Ez azzal együtt, hogy a „csapatmúzeum”-ok nem rendelkeztek költségvetéssel, hátrányosan befolyásolta a gyűjtőmunkát is. Gyakran előfordult a 1970-es, 1980-as években hogy — különösen a keleti viszonylatú kerületeknél — özvegyek, vagy örökösök kisebb összegekért felajánlottak a két háború közötti időből, vagy a XX. század elejéről származó egyenruházatot, jelvényt, tőrt, vagy kardot. A Határőrség ezekből egyetlen darabot sem vásárolt meg, ezek az eszközök a magángyűjtőkhöz kerültek.

3. Ugyanakkor elismeréssel kell szólni sok parancsnok, „csapatmúzeum„-vezető és tiszt, tiszthelyettes elkötelezett hozzáállásáról, mert elsősorban ne-

kik köszönhető, hogy a határőrizet, hogy a Határőrség történetét egy gazdag emlékanyag reprezentálja.

4. A kiállításokban megtett vargabetű ellenére helyes döntés volt az emlékanyag átadása a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumnak. Egy országos múzeum, amelynek a tevékenységét törvény szabályozza, nem idegenítheti el gyűjteményi anyagát. Ezzel sikerült biztosítani a határőr emlékanyag megőrzését és ami legalább ilyen fontos, egyben tartását.

Jegyzetek:

[1] PIROS

[2] A „csapatmúzeum" kifejezés a testületen belüli terminológia volt. Lényegében egy-egy határőr kerület hosszabb-rövidebb időre visszatekintő történetét mutatták be a „csapatmúzeum"-ok. A „csapatmúzeum"-ok azonban nem tekinthetők valódi múzeumnak, mivel a múzeumokkal szemben támasztott szakmai elvárásoknak — szellemi, anyagi és financiális tekintetben egyaránt — nem feleltek meg. Azonban kétségtelenül gyűjtemények, illetve kiállítások voltak, bár a gyűjtött anyag nyilvántartása, karbantartása, tárolása nem követte az érvényes szabályokat.

[3] *Hazáért,* XVII.évf. (1962) január 24.

[4] *Hazáért,* XVII.évf. (1962) február 7.

[5] 5/1969.BM.Hör.Pol.Csf.

[6] KESERŰ jelentése.

[7] Loc.cit.

[8] Jegyzék a határőrségnél rendszeresített fegyverzeti és optikai anyagokról (1945-1978).

[9] Jelentés a csapatmúzeumi munka 1987. évi tapasztalatairól.

[10] JELENSZKY jelentése.

[11] DANCS jelentése.

[12] A Körmendi Határőr Múzeum csupán nevében múzeum. Valójában gyűjtemény és kiállítás. A múzeumokkal szemben támasztott szakmai feltételrendszernek nem felel meg.

[13] KŐMŰVES — SZABÓ

[14] A Határőrség nevét 1997 előtt kisbetűvel írták, mert a hivatalos elnevezés a BM Határőrség volt. Az 1997-ben megjelent határőrizeti törvény már csak Határőrségként nevesítette, ezért utána — az MTA Nyelvtudományi Intézete állásfoglalása alapján — már nagy kezdőbetűvel kellett írni.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

CIKKEK

PIROS	—	PIROS Kálmán: Katonai végvidék. *Határőr,* III.évf. (1948) augusztus.

INTÉZKEDÉSEK, UTASÍTÁSOK, PARANCSOK

5/1969.BM.Hör.Pol.Csf.	—	5/1969.BM.Hör.Pol.Csf. a BM Határőrség csapatmúzeumainak felállítása és működtetése.

JELENTÉSEK

DANCS jelentése.	—	DANCS Miklós nyá.hör.hdgy. 1984. XI. 27-ei jelentése a csapatmúzeumok tárgyában. (A Határőrség Irattárát a testület megszűntetésekor a Magyar Országos Levéltár vette át.)
JELENSZKY jelentése.	—	JELENSZKY Márton hör.alez. a 6. határőr kerülettől Budapestre vezényelt hör.za. pk-jának jelentése a pártközpontnál lefolyt harcokról. (A Határőrség Irattárát a testület megszűntetésekor a Magyar Országos Levéltár vette át.)
KESERŰ jelentése.	—	KESERŰ István hör.szds. 1971. IX. 2-ai jelentése a BM Határőrség csapatmúzeumnak felállítása és működése tárgyában. (A Határőrség Irattárát a testület megszűntetésekor a Magyar Országos Levéltár vette át.)
Jelentés a csapatmúzeumi munka 1987. évi tapasztalatairól.	—	Jelentés a csapatmúzeumi munka 1987. évi tapasztalatairól. (A Határőrség Irattárát a testület megszűntetésekor a Magyar Országos Levéltár vette át.)

MÓDSZERTANI SEGÉDANYAGOK

KŐMŰVES — SZABÓ	—	KŐMŰVES József — SZABÓ József: *Az aktív tiszti állomány történelmi, társadalmi felkészítésének egyes színterei és lehetőségei.* Budapest, 1992, BM Kiadó. (Módszertani segédanyag a Határőrség tiszti állományának történelmi és társadalmi felkészítéséhez.)

XI.
ŰRLAPOK

(Rovatvezető: Som Krisztián)

FELHÍVÁS
a személyi jövedelemadó 1 %-ának felajánlására

Tisztelt reményeik szerinti Donátorunk!

A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti társadalmi szervezetnek — így a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság számára — felajánlását az 1996. évi CXXVI. tv. teszi lehetővé. Az így befolyt összeget tudományos társaságunk kizárólag a tudományos munka ösztönzésére használja.

Tudományos Társaságunk nemzeti rendvédelmünk történetének feltárását és közkinccsé tételét tekinti hivatásának. Két periodikát szerkesztünk. *A Rendvédelem-történeti Füzetekben (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 a diszciplína legújabb kutatási eredményeit – a tudományos közlés igényeinek megfelelően – bemutató tanulmányokat közlünk. *A Rendvédelem-történeti Hírlevélben (Nuntiotones Historiai Preasidi Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 a szakterület gondozásával kapcsolatos operatív információkat tesszük közzé. 2011-el kezdődően útjára bocsájtottuk a *„Magyar rendvédelem-történet öröksége”* című könyvsorozatot HU-ISSN 2062-8447, amelyben a magyar rendvédelem-történet egy-egy témájának tudományos igényű feldolgozását tesszük közzé.

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján megtalálhatók a tudományos társaságról szóló lényeges információk, egyben pedig a kiadványaink többsége is fellelhető a társasági honlapon:

http://www.szbmrtt.atw.hu

A társasági honlapon szereplő kiadványok elérhetők az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Dokumentum Központ Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívum honlapján is:

http://www.epa.oszk.hu

Tudományos Társaságunk az egyetlen intézmény Magyarországon, amely nemzeti rendvédelmünk történetének tudományos művelését tekinti fő feladatának. A kelet-európai gyakorlatnak megfelelően állami támogatásban nem részesülünk, ellentétben Nyugat-Európával, ahol e területet az állam

támogatja szakközgyűjtemények és intézetek fenntartásával. Ezen intézményhálózatra támaszkodva számos társadalmi szervezet foglalkozik Nyugat-Európa országainak rendvédelem-történetével. A volt Varsói Szerződés tagállamai közül ismereteink szerint egyedül Magyarországon jött létre társadalmi szerveződés a nemzeti rendvédelem-történet gondozására.

Sanyarú financiális lehetőségeinkkel dacolva feltártuk és több kiadásban publikáltuk a nemzeti rendvédelem-történetünket komplexen bemutató könyvet *„A magyar rendvédelem története”* címmel. Tudományos társaságunk elsőként dolgozta fel ezt a témakört. Tagjainak szerzőségével az ezredforduló időszakától mintegy 30 monográfia és csaknem 500 tanulmány publikálása valósult meg.

A magyar felsőoktatásban egyre több egyetemen és főiskolán válik a tantárgyprogram részévé a magyar rendvédelem története.

Évente több tudományos konferenciát szervezünk, ahol a szakterületet művelők ismertetik kutatási eredményeiket.

Ezúton fordulok mindenkihez – aki elkötelezettséget érez a magyar rendvédelem-történet iránt, a témakört kutatja, oktatja, tárgyi emlékeit gyűjti vagy „csupán” érdeklődik nemzeti múltunk e szelete iránt –, hogy természetbeni és pénzbeli juttatásokkal egyaránt támogassa a Tudományos Társaságunk tevékenységét. Társaságunk financiális támogatása adományok és a személyi jövedelemadó 1%-nak felajánlásával valósítható meg. A számlát vezető bankfiók neve, címe:

HVB Bank Zrt. H-10 UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt.
1036 Budapest, Bécsi út 136.
bankszámlaszám: **10918001 – 00000022 – 69100002**
IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002
BANK SWIFT COD: BACXHUHB

Számítunk minden szimpatizánsunk adója 1 %-ára. Ez nem okoz a támogató számára anyagi terhet, ugyanakkor azonban nemzeti rendvédelem-történetünk művelésében nélkülözhetetlen segítséget nyújt.

Az adózó rendelkező-nyilatkozatát a hatályos előírásoknak megfelelően, az adóbevallás részeként a 1053. és 1053E számú bevallás Egysza lapjának kitöltésével teheti meg. A szabályokról bővebben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatalos oldalán olvashat:

http://www.nav.gov.hu/nav/szja1_1

Az SZBMRTT elnöksége nevében céljaink megvalósításához nyújtott támogatását megköszönöm.

Dr. PARÁDI József
a társaság elnök

JELENTKEZÉSI FELHÍVÁS
a rendvédelem-történeti tudományos konferenciákra

A rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozat rendezvényeit 1990-től szervezi a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. A konferenciasorozat előadásainak tanulmányokká fejlesztett változatait — amennyiben azok megfelelnek a periodika közlési feltételeiben foglaltaknak — a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774 periodika befogadja.

A konferenciákat minden évben ősszel tartjuk. A rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozat következő évi rendezvényének a témája az előző évi konferencián kerül kihirdetésre.

A konferenciákra a rendezvény évében lehet jelentkezni az úgynevezett „Szerzői ürlap" kitöltésével, amely letölthető a társaság honlapjáról

http://www.szbmrtt.atw.hu

vagy a szervező bizottság elnökétől kérhető.

dr.jur. SZÉKELY Zoltán

: (+36/06-30) 479-5654 @: szekely.zoltan@uni-nke.hu

A jelentkezési lapoknak a Szervező Bizottság címére legkésőbb a tárgy év június 15-ig meg kell érkezniük**.** Későbbi jelentkezést a Szervező Bizottság csak indokolt esetben fogad el.

A Szervező Bizottság a jelentkezéseket visszaigazolja.

A konferencián az elfogadott referátum lényegének ismertetésére nyílik lehetőség. Az egyes előadások időtartama korlátozott (általában 25 perc időtartamú). Írásban azonban lehetőség nyílik a részletesebb kifejtésre.

A szerzőknek előadásaik tanulmánnyá fejlesztett változatát digitalizált formában, doc. formátumban kell eljuttatniuk a szerkesztőség e-mail címére.

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU ISSN 1216-6774 szerkesztősége a szerzőknek honoráriumot nem fizet. A publikált tanulmányok szerzői a kiadványból tiszteletpéldányt kapnak.

A Rendvédelem-történeti Füzetek papír alapon korlátozott példányszámban jelenik meg, azonban a periodika elérhető az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Dokumentum Központ, Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívum honlapján:

http://www.epa.oszk.hu

valamint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján:

ttp://www.szbmrtt.atw.hu

A periodikát a Magyar Tudományos Akadémia Szakbizottsága a szakterület mérvadó folyóiratává nyilvánította.

A konferenciasorozat nyílt, tudományos rendezvényekből áll.

A konferencián részt vételi díj nincs.

SZERZŐI ŰRLAP

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) kitöltött és e-mail-en továbbított szerzői űrlapot, valamint digitalizált arcképfotót kér a rendezvényein előadóktól és a periodikáiban alkotásaikat publikálni kívánó szerzőktől. Az adatkezelés kizárólag a formanyomtatvány céljára irányul, az SZBMRTT azokat harmadik személynek nem adja át.

A szerzői úrlap hármas célt szolgál. Egyrészt arra hivatott, hogy zökkenőmentes kapcsolat alakulhasson ki a szerzőkkel, illetve előadókkal. Másrészt — a későbbi esetleges jogviták megelőzése céljából — tisztázza a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikában publikálásra kerülő alkotások jogi helyzetét. Végül pedig megfelelő információt biztosítson a szerzői ismertetők számára.

Annak ellenére, hogy a rendvédelem-történeti konferenciákon elhangzott előadások tanulmánnyá fejlesztett változatai nem automatikusan kerülnek fel a rendvédelem-történeti periodikák hasábjaira, hanem csak akkor, ha a közlési feltételekben foglaltaknak megfelelnek, célszerű minden előadónak és szerzőnek ugyanazon űrlapot kitölteni és fényképet küldeni.

Az űrlap tartalma és a fotó:

- előadók esetében a konferenciát ismertető előzetes tájékoztatóban és — amennyiben az alkotás tartalma harmonizál a periodika közlési feltételeiben foglaltakkal — a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőjében;
- szerzők esetében pedig a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőiben kerül publikálásra.

A Rendvédelem-történeti Füzetek és a Rendvédelem-történeti Hírlevél a hagyományos papír alapú formában korlátozott példányszámban kerül előállításra. Emellett azonban mindkét periodika megjelenik a világhálón a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

http://www.szbmrtt.atw.hu
az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja,
Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívumának a honlapján

http://www.epa.oszk.hu

A kapcsolattartás érdekében kérjük*

Név: ……Írói álnév ……....
Tanulmány címe :……..
……
Postacím :……..
Telefon :……..Fax :……..
Mobil :……E-mail :……..
Munkahely neve :……...……...
Munkahely címe :……..
Telefon :……..Fax :……..

* Abban az esetben indokolt a kitöltés, ha eltér a korábban már kitöltött űrlapon közöltektől.

Szerzői ismertető**

<table>
<tr><td colspan="3">Tanulmány / előadás címe</td></tr>
<tr><td colspan="3">szerző / előadó neve</td></tr>
<tr><td>- tudományos fokozat

- oktatói fokozat

- kutatási terület</td><td>Arcképfotó</td><td>Az előadó szerzősé évei publikált és a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő:
- könyvek:
- könyvrészek:
- tanulmányok:
- egyéb tudományos közlemények:
- független idézetek:
- Hirsch index:</td></tr>
<tr><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="3">Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek</td></tr>
</table>

** Több tudományos és oktatói fokozatot abban az esetben közlünk, ha azok több tudományágban születtek, illetve több intézményhez kapcsolódnak. Mivel a rendfokozatok, valamint az egyéb rangok és címek a tudományos tevékenység tekintetében irrelevánsak, azok közlésétől eltekintünk. Függetlenül az aktuális jogi szabályozástól minden disszertációt tudományos fokozatnak tekintünk, amit nem a diplomaszerzési eljárás keretében kaptak. A humán- és állatorvosi, valamint a jogi doktorátusok tekintetében e tudományágak megjelölését is kérjük az egyértelmű helyzetek létrehozása érdekében. A kutatási terület megjelöléseként nem egy tudományágat kérünk feltűntetni, hanem a konkrét kutatási terület megnevezését várjuk.

Tanulmány / előadás ismertetője
(1200 – 2000 közötti karakter terjedelemben)

Alkotásom közlését, illetve az űrlapon feltüntetetteket térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és / vagy a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikák számára. Engedélyem a magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikákban vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban — több ízben — is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honoráriumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok. Az adatok kitöltésével és megküldésével hozzájárulok azok Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság általi kezeléséhez.

Dátum

.....
aláírás

BELÉPÉSI NYILATKOZAT*

Felvételemet kérem a „Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság”-ba (SZBMRTT). A Társaság alapszabályzatát és programját ismerem és magamra nézve kötelezőnek tartom. Kutatói, publikációs és előadói tevékenységemmel hozzá kívánok járulni a magyar rendvédelmi szervezetek történetének feltárásához és közkinccsé tételéhez.
Alulírott kijelentem, hogy – személyiségi jogaim fenntartása mellett – az alábbi adatokat önkéntesen bocsátottam a társaság rendelkezésére. Az adatok kitöltésével és megküldésével hozzájárulok azok SZBMRTT általi kezeléséhez.

Név: ..... Anyja neve: .....
Születési hely: ..... Szül. idő: .....
Lakcím: ir. sz., ország: .....
város: .....
utca: ..... házszám: .....
Telefon: ..... Telefax: .....
E-mail: ..... Postafiók: .....
Munkahely neve: .....
Munkahely címe: ir. sz., város: .....
utca: ..... házszám: .....
Telefon: ..... Telefax: .....
E-mail: ..... Postafiók: .....
Foglalkozása, beosztása: .....
Iskolai végzettsége: .....
Tudományos fokozata(i): .....
Oktatói fokozata(i): .....
Kutatási területei: .....
Idegen nyelvismerete: .....

Kelt

.....
aláírás

**Kérem, szíveskedjék (tudományos) önéletrajzát és publikációs jegyzékét a belépési nyilatkozathoz mellékelni.*
Az adatkezelés kizárólag a formanyomtatvány céljára irányul, az SZBMRTT azokat harmadik személynek nem adja át.

PERIODIKÁINK

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)

HU-ISSN 1216-6774

Alapítva 1990-ben, 2013. év végéig publikálva XXII évfolyam 26 számában 379 tanulmány. A publikált tanulmányok összesített jegyzéke — a 18. számmal kezdődően — megtalálható a számok végén, az összesített tartalomjegyzékben.

E periodikában — amely általában évente kétszer jelenik meg — nemzeti rendvédelem-történetünk témakörébe tartozó, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg.

Az egyetlen magyar nyelvű folyóirat, amely a nemzeti rendvédelem-történet témakörében készített tudományos alkotások publikálását tekinti hivatásának.

A XI. évf. (2006) 13. számmal kezdődően a periodika — letölthető formában — elérhető a világhálón a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján:

http://www.szbmrtt.atw.hu

vagy az Országos Széchenyi Könyvtár Elektronikus Dokumentum Központja Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívum honlapján:

http://www.epa.oszk.hu

A számok visszamenőleges digitalizálása elkezdődött.

A periodikát a Magyar Tudományos Akadémia szakbizottsága 2008-ban a szakterület mérvadó folyóiratává nyilvánította.

A Magyar Tudományos Akadémia által szerkesztett Magyar Tudományos Művek Tára a folyóiratot a törzsanyagába felvette.

A periodika a XV. évf. (2008) 18. számmal kezdődően 8 indexel rendelkezik. Az indexek: Citációs index publikációk és kéziratok ; Citációs index periodikák ; Citációs index levél-, irat- és dokumentumtárak ; Citációs index jogszabályok ; Index nominum ; Index geographicus ; Index chronologicus ; Index organicus.

Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)

HU-ISSN 1785-3257

Alapítva 1995-ben, 2012 végéig XXI évfolyamban 38 száma publikálva. A periodika — amely évente két alkalommal, az utóbbi években összevont számok formájában jelenik meg — a magyar rendvédelem-történet művelése során létrejött operatív eseményekről (konferenciák, könyvbemutatók, tudományos- és oktatói fokozatvédések stb.) nyújt tájékoztatást.

A periodika 10 állandó — Társasági élet ; Figyelő ; Szemle ; Rendezvények ; Személyi hírek ; Műhely (amely kisebb tanulmányokat fogad be) ; Edukáció ; Scientia ; Dokumentumok és munkásságok ; Emlékhelyek és tárgyak, valamint két ideiglenes Pályázatok és Fórum rovattal rendelkezik.

A periodikákat a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság adja ki.

Szerkesztőség:
H-1037 Budapest, Haránt utca 12.
rtf@gmail.hu ; (+36/06-1) 250-6199 ; rth@gmail.hu

Megrendelőlap

Megrendelem postai kézbesítéssel a
- Rendvédelem-történeti Füzetek* ..... száma(i)t,
- Rendvédelem-történeti Hírlevél* ..... száma(i)t.

(*A periodika évfolyamának, a kiadás évének és a számnak a feltűntetését kérjük. Kérjük továbbá a kézbesítési címet jól olvashatóan nyomtatott nagybetűkkel kitölteni!)

Kézbesítési cím:
Név: .....
Irányítószám .....
Település: .....
Utca, tér, stb.: .....
Házszám, emelet / ajtó: .....
Kelt: ....., 20 .....

.....
aláírás

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által publikált Rendvédelem-történeti Füzetek, illetve Rendvédelem-történeti Hírlevél jelölt számait, a feltűntetett példányszámban megrendelem.

Levelemhez mellékelten küldöm az árlistán szereplőknek megfelelő összegű és az alábbi számlaszámra, illetve postacímre átutalt / elküldött bizonylat másolatát.

UNICREDIT BANK HUNGARY ZRt-nél.
1036 Budapest, Bécsi út 136.
10918001 – 00000022 – 69100002
IBAN COD: HU – 51 – 10918001 – 00000022 – 69100002
BANK SWIFT COD: BACXHUHB

✉: H-1037 Budapest, Haránt utca 12.

Szóban és levélben érdeklődni lehet:
☎: (+36/06-1) 250-6199 : (+36/06-70) 326-1151
@: paradi.jozsef@gmail.com

Árlista

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)	Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)
16 € vagy 4 000 Ft/példány	**8 € vagy 2 000 Ft/példány**

továbbá, mindkét esetben az alábbi expediálási díj
(amely magában foglalja a postaköltségeket is)

Magyarországra:

8 € vagy 2 000 Ft/példány	**4 € vagy 1 000 Ft/példány**

Európai Unióba:

12 € vagy 3 000 Ft/példány	**8 € vagy 2 000 Ft/példány**

Európai Unión kívülre, az Európai kontinensen:

16 € vagy 4 000 Ft/példány	**12 € vagy 3 000 Ft/példány**

Más kontinensre:

20 € vagy 5 000 Ft/példány	**16 € vagy 4 000 Ft/példány**

Az ismertetett expediálási költségek példányonként értendők, a tarifa az önköltségi árat tartalmazza.

A Rendvédelem-történeti Füzetek számainak és azok tanulmányainak jegyzéke a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság hivatalos honlapán olvasható a „KIADVÁNYAINK” menüpont alatt:

http://www.szbmrtt.atw.hu/Kiadvanyaink.html

SZÁMJEGYZÉK

Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1785-3257

évfolyam	kiadás éve	szám
I.évf.	(1992)	1.sz.
II.évf.	(1993)	2.sz.
III.évf.	(1994)	3.sz.
IV.évf.	(1995)	4.sz.
IV.évf.	(1995)	5.sz.
V.évf.	(1996)	6.sz.
V.évf.	(1996)	7.sz.
VI.évf.	(1997)	8.sz.
VI.évf.	(1997)	9.sz.
VII.évf.	(1998)	10.sz.
VII.évf.	(1998)	11.sz.
VIII.évf.	(1999)	12.sz.
VIII.évf.	(1999)	13.sz.
IX.évf.	(2000)	14.sz.
IX.évf.	(2000)	15.sz.
X.évf.	(2001)	16.sz.
XI.évf.	(2002)	17.sz.
XI.évf.	(2002)	18.sz.
XII.évf.	(2003)	19-20.sz.
XIII.évf.	(2004)	21.sz.
XIII-XV.évf.	(2005)	22-26.sz.
XVI.évf.	(2007)	27.sz.
XVI.évf.	(2007)	28.sz.
XVII.évf.	(2008)	29-30.sz.
XVIII.évf.	(2009)	31-32.sz.
XIX.évf.	(2010)	33-34.sz.
XX.évf.	(2011)	35-36.sz.
XXI.évf.	(2012)	37-38.sz.
XXII.évf.	(2013)	39-40-41-42.sz.

SZIMPATIZÁNS NYILATKOZAT

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZ BMRTT) szimpatizánsaként a regisztrálásomat kérem. Szimpatizánsként pedig a társasági körlevelekre igényt tartok. Lehetőségeim függvényében a körlevelekben foglaltakkal a magyar rendvédelem-történet művelőinek és eredményeinek népszerűsítését igyekszem elősegíteni.

Az alábbi adatokat önként – személyiségi jogaim fenntartása mellett – bocsátom a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság rendelkezésére. Az adatok kitöltésével és megküldésével hozzájárulok azok SZBMRTT általi kezeléséhez.

Név: .....

Lakcím: ir. sz., város: .....

utca: ..... házszám: .....

Telefon: ..... Mobiltel.: .....

E-mail: .....

Születési év: .....

Iskolai végzettség: .....

Tudományos fokozat: .....

Oktatói fokozat: .....

Kérem jelölje be — vagy amennyiben szükségesnek tartja külön lapon fejtse ki — a szimpatizánskénti regisztrációs kérelmének oká(ai)t. Egyszerre több válasz is jelölhető. Az adatkezelés kizárólag a formanyomtatvány céljára irányul, az SZB MRTT azokat harmadik személynek nem adja át.

- Érdeklődöm nemzeti rendvédelem-történetünk iránt ..... ☐
- Családi indítatásból fakadóan szimpatizálok a témakörrel ..... ☐
- Kutatom / kutatni szeretném a témakört ..... ☐
- Munkám eredményes ellátásához van szükségem a témakör alaposabb ismeretére ..... ☐
- Tervezem, hogy idővel a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szellemi alkotómunkájába bekapcsolódom ..... ☐

Kelt …….

……

aláírás **Szemere**

Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság és tagjai által publikált a tudományos közléssel szemben támasztott elvárásokkal harmonizáló rendvédelem-történeti tartalmú kötetek 1990-2015

1 BACSA Gábor (✞ - 2003) : *A magyar–jugoszláv (S.H.S) határ megállapítása és kitűzése a trianoni szerződés szerint 1921-1924.* Budapest, 1998, Püski. 224 p. HU-ISBN 963 90 4095 9.

2 BACZONI Tamás — LÓRÁNT Csaba — TÓTH László et al.: *A Magyar Királyi Honvédség egyenruhái 1926-1945.* Budapest, 2007, TÓTH László. 239 p. HU-ISBN 978 963 06 7550 5. /HUNIFORM.1/

3 BENCSIK Péter: *A magyar utiokmányok története 1867-1945.* Budapest, 2003, Tipico Design. 179 p. HU-ISBN 963 76 2333 7.

4 BENCSIK Péter — NAGY György: *A magyar utiokmányok története 1945-1990.* Budapest, 2005, Tipico Design. 273 p. HU-ISBN 963 76 3335 3.

5 BERTA Gyula: *Somogyország pandúrjainak története 1766-1884.* Marcali, 2000, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum. 318 p. HU-ISBN 963 00 3131 0.

6 BERTA Gyula: *Kaposvár rendőrségének története.* Kaposvár, 2001, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány. 196 p. HU-ISBN 963 00 8098 2.

7 BERTA Gyula: *Betyárok, hóhérok, börtönök Somogyban.* Kaposvár, 2002, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet. 408 p. HU-ISBN 963 20 6040 7.

8 BERTA Gyula: *Börtön, börtön, börtön. A Somogy megyei büntetés-végrehajtási intézet története.* Kaposvár, 2005, Powerpoint Kiadó. 212 p. HU-ISBN 963 21 8674 5.

9 BODA József et al. (szerk.): *Legendák és titkok katonái. A mélységi felderítés története.* Budapest, 2012, Zrínyi. 311 p. HU-ISBN 978 963 32 7537 5. /Katonák békében és misszióban, 2./ HU-ISSN 2063-3106.

10 BODA József et al. (szerk.): *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7636 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.

11 BODA József — PARÁDI József — SIMON F. Nándor et al. (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2013, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 358 p. HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

12 BODA József — PARÁDI József et al. (szerk.): *A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.* Budapest, 2014[2], Nemzetbiztonsági Szakszolgálat — Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 399 p. HU-ISBN 978 963 89 8280 3.

13 BODA József — PARÁDI József — REGÉNYI Kund Miklós (szerk.): *1872 Felderítő-szolgálati utasítás. Anleitung zum Kundscahftsdienste.* Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat — Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 441 p. HU-ISBN 978 963 89 8284 1. /A magyar rendvédelem-történet hagyatéka, 1./ HU-ISSN 2064-4728.

14 BODROGI Péter – MOLNÁR József – ZEIDLER Sándor: *Nagy magyar kitüntetéskönyv. A magyar állam rendjelei és kitűntetései. A Szent György-Rendtől a Nagy Imre-Érdemrendig.* Budapest, 2005, Rubicon. 280 p., 600 ábra. HU-ISBN 963 86 7211 0. /Rubicon könyvek./ HU-ISSN —

15 CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

16 CSAPÓ Csaba: *RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság. A „betyárvilág" felszámolása.* Pécs, 2007, Pro Pannónia Alapítvány. 207 p. HU-ISBN 978 963 94 9887 7.

17 CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából (1785–2011).* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 6211 3.

18 ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből.* Pécs, 1994, Betűcenter. 267 p. HU-ISBN — /Pandúr könyvek./ HU-ISSN 1218-1633.

19 ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1944-ig.* Pécs, 1995, Police Press. 321 p. HU-ISBN 963 85 1923 1. /Pandúr könyvek./ HU-ISSN 1218-1633.

20 ERNYES mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1952-ig.* Pécs, 1996, Police Press. 273 p. HU-ISBN 963 85 1921 5. /Pandúr könyvek./ HU-ISSN 1218-1633.

21 ERNYES Mihály: *Fejezetek a rendőrség történetéből Pécs – Baranya 1958-ig. Újjászervezés, megtorlás.* Pécs, 1998, Police Press. 323 p. HU-ISBN 963 85 1924 X. /Pandúr könyvek./ HU-ISSN 1218-1633.

22 ERNYES mihály: *A nemzetközi és a magyar rendvédelem történet alapjai. I. A rendőrségről.* Budapest, 1999, Prevent Contact. 143 p. HU-ISBN —

23 ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége az államosításig.* Pécs, 1999, James és James Bt. 322 p. HU-ISBN 963 03 8038 2.

24 ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az államosítás.* Pécs, 2000. James és James Bt. 301 p. 963 03 8038 2.

25 ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1956 őszéig.* Pécs, 2001, James és James Bt. 340 p. HU-ISBN 963 03 8037 4.

26 ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége 1963-ig.* Pécs, 2002, James és James Bt. 371 p. HU-ISBN 963 03 8037 4.

27 ERNYES Mihály: *A magyar rendőrség története.* I. köt. Budapest, 2002, BM. Kiadó. 342 p. HU-ISBN 963 92 0813 2.

28 ERNYES Mihály: *Pécs város rendőrsége. Az önkormányzati rendőrség története.* Pécs, 2003, Teromo Bt. 283 p. HU-ISBN 963 21 2139 2.

29 ERNYES Mihály: *Baranyai rendőrségek. A vármegyei és a közösségi rendőrségek története.* Pécs, 2004, Teromo Bt. 296 p. HU-ISBN 963 21 4444 9

30 FAZAKAS László — HEGEDŰS Ernő — HENNEL Sándor: *A Szent Korona őrzése. A koronaőrség, a koronaőrök.* Budapest, 2002, Heraldika. 286 p. HU-ISBN 963 92 0402 1.

31 KABODI Csaba — LŐRINCZ József — MEZEY Barna: *Büntetéstani alapfogalmak.* Budapest, 2005, Rejtjel. 223 p. HU-ISBN 963 72 5511 7.

32 KABODI Csaba – LŐRINCZ József – MEZEY Barna: *Fejezetek a büntetések és végrehajtásuk történetéből.* Budapest, 2002, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék. 136 p.

33 KABODI Csaba – LŐRINCZ József – MEZEY Barna: *A büntetéstan elmélete és történeti alapjai*. Budapest, 2003, ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék. 223 p.

34 KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs 2002, Pro Prannónia Alapítvány. 175 p. Hu-ISBN 963 90 7982 0. /Pannónia könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

35 KOCSIS Tibor – ifj. KOCSIS Tibor Krisztián (✞ - 2012): *A magyar királyi csendőrség és a szombathelyi III. csendőrkerület igaz története 1867–1945*. Szombathely, 2012, DOC Hungary Kft. 544 p. HU-ISBN 978 963 08 6046 8

36 KÖPF László: *Fejezetek a magyar vámigazgatás és pénzügyőrség történetéből.* Budapest, 2003, Tipico Design, 171 p. HU-ISBN 963 76 2334 5.

37 KOVÁCS Tamás: *Rendőrségi célkeresztben a szélsőjobb. Dr. Sombor-Schweinitzer József rendőr-főkapitány helyettes feljegyzése a szélsőjobboldali mozgalmakról 1932-1943*. Budapest, 2009, Gondolat Kiadó. 157 p. HU-ISBN 978 963 69 3167 4 /Pártok és politika./ HU-ISSN 1589-911X.

38 KOVÁCS Zoltán András: *A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság, közigazgatás a nyilas korszakban.* Gödöllő-Máriabesenyő, 2009, Attraktor. 373 p. HU-ISBN 978 963 98 5733 9. /Studia militaria hungarica, 5./ HU-ISSN 1787-6796.

39 LŐRINCZ József: *Büntetőpolitika és börtönügy*. Budapest, 2009, Rejtjel Kiadó. 223 p. HU-ISBN 978 963 72 5559 5.

40 LŐRINCZ József: *Emlékkönyv a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet fennállásának 125. évfordulójára.* Győr, 2011, Összefogás a Börtönügyért Egyesület. 159 p. HU-ISBN 978 963 08 2366 1.

41 MEZEY Barna: *A magyar polgári börtönügy kezdetei.* Budapest, 1995, Osiris - Századvég. 229 p. HU-ISBN 963 83 8488 3. /Jogtörténet./ HU-ISSN 1218-3814. /Jogtörténeti értekezések./ HU-ISSN 0134-0026.

42 MEZEY Barna et al. (szerk.): *Magyar jogtörténet.* Budapest, 2007[4], Osiris. 515 p. HU-ISBN 978 963 38 9901 4. /Osiris tankönyvek./ HU-ISSN 1218-9855.

43 MEZEY Barna: *Régi idők tömlőcei. Büntetések, börtönök, bakók.* Budapest, 2010, Rubicon-Ház Bt. 175 p. HU-ISBN 978 963 98 3906 9. /Rubicon-könyvek./

44 MEZEY Barna: *A fenyítőházak forradalma. A modern büntetés-végrehajtás alapvetése Európában.* Budapest, 2013, Gondolat Kiadó. 540 p. HU-ISBN 978 963 69 3438 5

45 NAGY Pál: *Képes krónika a magyar utilevelek, útlevelek három évszázados múltjából (1661-2000).* Debrecen, 2006, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár. 176 p. HU-ISBN 963 72 3832 8. /A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei, 29./ HU-ISSN 0133-8676.

46 PARÁDI Ákos – PARÁDI József: *Rendvédelmünk 1867-1945.* A magyar állami rendvédelem jellemzői. 9-30.p. Budapest, 2006, Rendőrtiszti Főiskola, 82 p. HU-ISBN 963 06 0281 4.

47 PARÁDI Ákos – PARÁDI József – SIMON F. Nándor (szerk.): *A magyar rendvédelem-történetért elismerések.* Budapest, 2014, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 95 p. HU-ISBN 978 963 89 8286 5.

48 PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség. 91 p. HU-ISBN —

49 PARÁDI József: *A dualista Magyarország pénzügyi szerveinek határőrizete 1867-1914.* Budapest, 1987, Határőrség. 123 p., ill. HU-ISBN —

50 PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1995, Tipico Design. 221 p. HU-ISBN 963 04 6215 X.

51 PARÁDI József: *A csendőrlaktanyától a BM Nemzetközi Oktatási Központig.* Budapest, 2005, BM Nemzetközi Oktatási Központ. 194 p. HU-ISBN 963 82 0823 X.

52 PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

53 *A Magyar Köztársaság Belügyminisztériuma a rendszerváltástól az ezredfordulóig 1990-2000.* Budapest, 2001, BM Kiadó. 73 p. HU-ISBN 963 80 3666 4. /Fejezetek a Belügyminisztérium történetéből./ HU-ISSN —

54 PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 219 p. HU-ISBN 963 7623 30 2./Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./ HU-ISSN —

55 PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 186 p. HU-ISBN 963 76 2331 0. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 2./ HU-ISSN —

56 PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —

57 PARÁDI József – SUBA János – VEDÓ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867–1918*. Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 140 p. HU-ISBN 978 963 08 1708 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8442.

58 PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881–1945*. Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet hagyatéka, 2./ HU-ISSN 2062-8447

59 PARÁDI József – SUBA János – VEDÓ Attila: *A magyar-román határ és őrzése 1867–1918*. Budapest, 2014[2], Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 172 p. HU-ISBN 978 963 89 8285 8. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 3./ HU-ISSN 2062-8442.

60 PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar csendőrség-történetért elismerések.* Budapest, 2014, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 85 p. HU-ISBN 978 963 89 8287 2.

61 PERÉNYI Roland: *A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896–1914*. Budapest, 2012, Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány-L'Harmattan. 318 p. HU-ISBN 978 963 23 6554 1. /A múlt ősvényén, 20./ HU-ISSN 1587-3153

62 SALLAI János: *Magyarország határai a térképeken a honfoglalástól 1947-ig.* Budapest, 1994, Határőrség. 71 p. HU-ISBN

63 SALLAI János: *Magyarország történelmi határai a térképeken.* Budapest, 1995, Püski Kiadó. 109 p. HU-ISBN 963 82 5664 8.

64 SALLAI János: *A lengyel-magyar határ története.* 1997, Argumentum Kiadó. 50 p. (A kötet tartalmazza a lengyel fordítást is. [*Historia granícy wegiersko-polskiej.]*) HU-ISBN 963 03 4433 5.

65 SALLAI János: *A fegyverhasználat szabályozása a határőrizetben a XX. században.* Budapest, 2000, Határőrség.

66 SALLAI János (szerk.): *Forró ősz a lengyel-magyar határon, 1939.* Budapest, 2008, Újpesti Lengyel Kisebbségi Önkormányzat. 40 p. (A kötet tartalmazza a lengyel fordítást is. [*Gorąca jesień na granicy polsko-węgierskiej, 1939.*] Ford. Katarzyna SZYMANOWICZ-KŰMŰVES) HU-ISBN —

67 SALLAI János: *Egy idejét múlt korszak lenyomata. A vasfüggöny története.* Budapest, 2012, Hanns Seidel Alapítvány. Magyar szöveg 103 p. (A kötet tartalmazza a német [Abdruck einer versunkenen Epoche. Geschichte des Eisernen Vorhangs.] és az angol [An impression of a bygone era. The history of the iron curtain.] fordítást is. HU-ISBN 978 963 88 4843 7.

68 SOM Krisztián: *A magyar úti okmányok 1848-2012.* Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. HU-ISBN 978 963 89 8283 4. /Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában, 1./ HU-ISSN 2064-5333.

69 SUBA János: *Magyarország határainak kitűzése és felmérése 1921-1925 között. A határmegállapító bizottságok működése.* Budapest, 1999, Magyar Honvédség Tájékoztatási és Médiaközpont. 266 p. HU-ISBN 963 90 6577 3. /Honvéd tudósok, 39./ HU-ISSN 1218-1526.

70 SUBA János: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947 között. A határmegállapító bizottságok működése Magyarországon a XIX-XX. században.* Budapest, 2003, Tipico Design, 229 p. HU-ISBN 963 76 2329 9.

71 SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai elit 1938-1945.* Budapest, 1987, Magvető. 272 p. HU-ISBN 963 14 1081 1. /Nemzet és emlékezet./ HU-ISSN 0231-0910.

72 SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség.* Budapest, 1990[1], Zrínyi. 154 p. HU-ISBN 963 32 6560 6.

73 SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség 1938-1945.* Budapest, 2000[2], Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4328 0.

74 SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és adattár.* Budapest, 2003[2], Ister. 409 p. HU-ISBN 963 92 4337 X.

75 SZAKÁLY Sándor: *Katonák csendőrök ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár város közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

76 SZAKÁLY Sándor: *Akik a Magyar Királyi Csendőrséget 1919 és 1945 között vezették. Történelmi-statisztikai áttekintés a Magyar Királyi Csendőrség felső vezetőiről.* Budapest, 2013, Magyar Napló Kiadó. 301 p. HU-ISBN 978 963 99 6127 2.

77 ZEIDLER Sándor: *Kitűntetések a Magyar Köztársaságban.* Budapest, 1996, Kossuth. 128 p. HU-ISBN 963 09 3807 3.

78 ZÉTÉNYI Zsolt: *A Képíró-ügy. Tanulmány és dokumentumközlés.* Budapest, 2013, Kairosz. 384 p. HU-ISBN 978 963 66 2499 6.

A jelzett monográfiák a kiadónál rendelhetőek meg:

BM Kiadó
✉: H-1149. Budapest, Mogyoródi út 43.
1903 Budapest, Pf.:314
☎: (+36/06-1) 469-2969

Heraldika
✉: H-1113 Budapest, Takács Menyhért u. 5.
☎: (+36/06-1) 209-6078; : (+36/06-20) 973-6120
@ : heraldika@elender.hu

Ister Kiadó és Kulturális Szolgáltató Iroda
✉: H-1094 Budapest, Tűzoltó u. 8.
☎: (+36/16-1) 215-2249
@ : ister_toth@interware.hu

Osiris
✉: H-1053 Budapest, Egyetem-tér 5. II./10-A.
☎: (+36/06-1) 619-9409

Pro Pannónia Alapítvány
✉: H-7621 Pécs, Király u. 33.
☎: (+36/06-72) 213-379

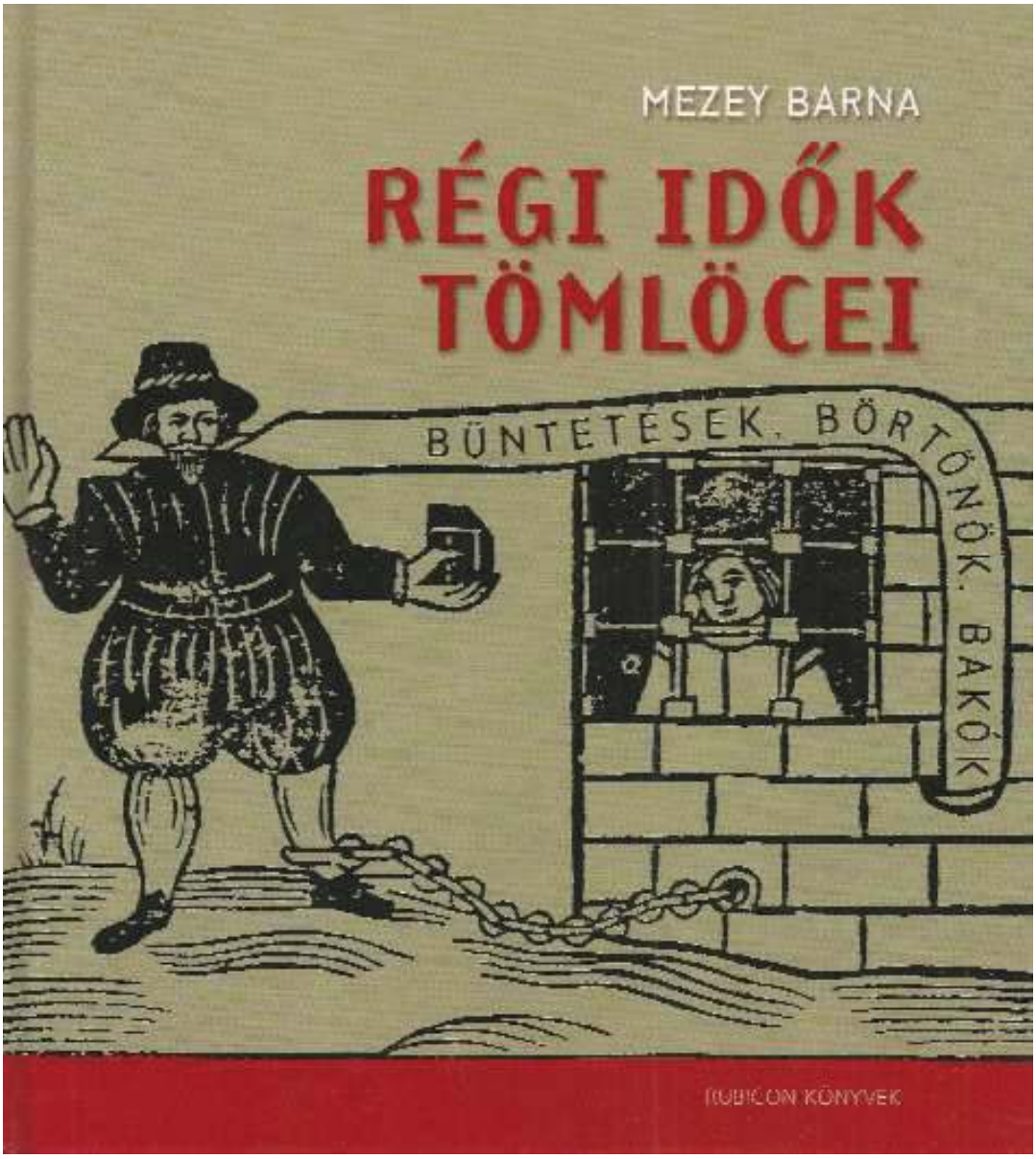
Rejtjel Kiadó Kft.
✉: H-1053 Budapest, Kecskeméti u. 10-12.
☎: (+36/06-1) 483-8014

Rubicon
✉: H-1161 Budapest, Sándor u. 60.
☎: (+36/06-1) 402-1848

Tipico Design
✉: H-1149 Budapest, Egressy út 23-25.
☎: (+36/06-1) 355-3991 F.: (+36/06-1) 355-0591
@ : tipico.design@axelero.hu

A Betűcenter, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Büntetés-eljárási és Büntetés-végrehajtásjogi tanszéke (ELTE-ÁJK. Be. és Bv. tanszék), James és James Bt., Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, Kaposvár város közgyűlése, Kaposvár Város Közbiztonságáért Alapítvány, Kossuth, Magyar Honvédség Tájékoztatási és Médiaközpont, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum, Police Press, Prevent Contact, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Teromo és Zrínyi kiadók által megjelentetett, illetve természetes személy által publikált könyvekhez a szerzők segítségével lehet hozzájutni.

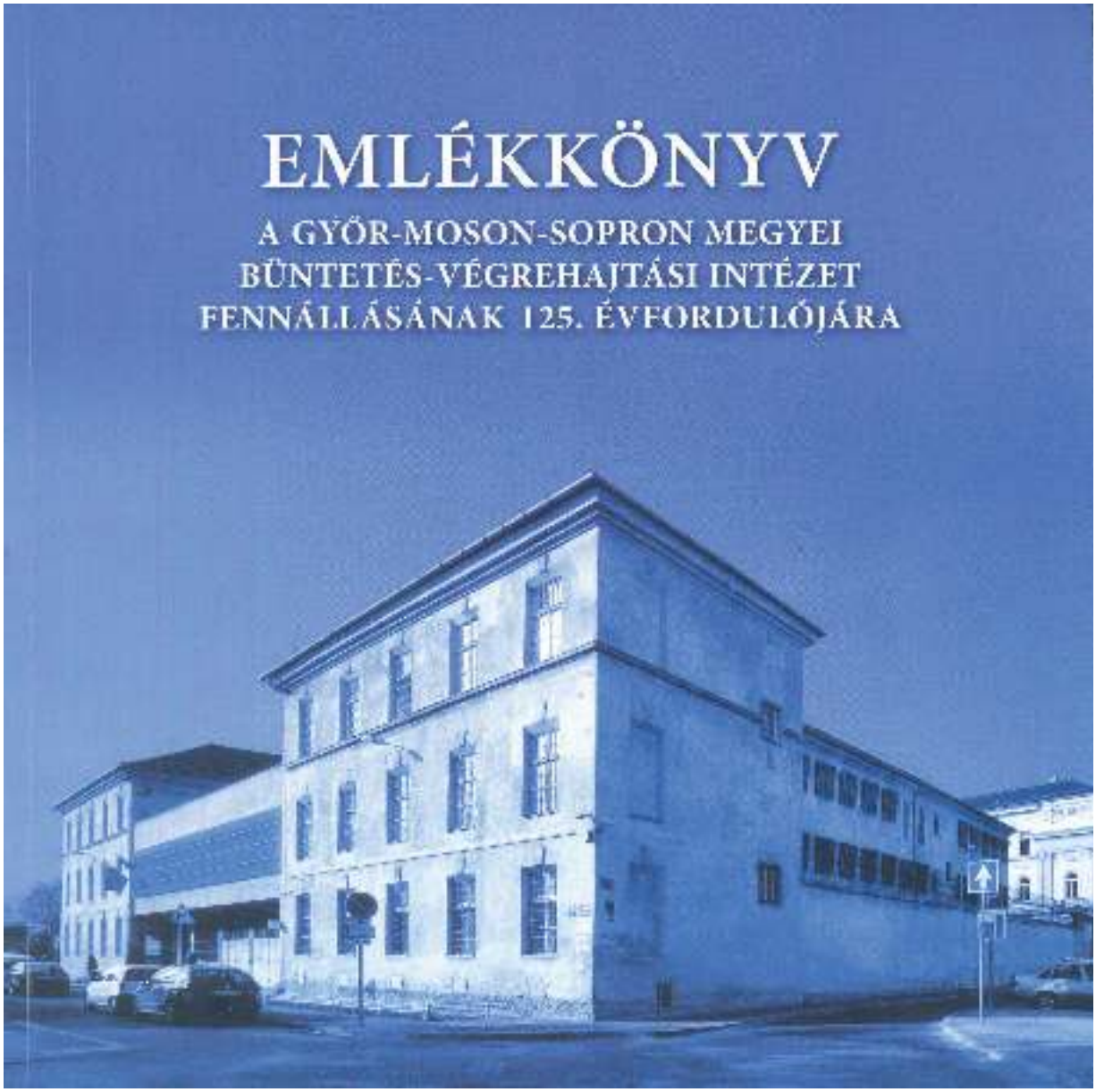
BERTA Gyula: (+36/06-20) 571-7046
Dr. ERNYES Mihály: (+36/06-20) 326-7193
KOCSIS Tibor: (+36/06-94) 317-235
Dr. LÓRÁNT Csaba: (+36/06-1) 325-1673
Dr. MEZEY Barna: (+36/06-1) 411-6518
NAGY Pál: (+36/06-52) 492-763
Dr. SUBA János: (+36/06-1) 325-1673
Dr. SZAKÁLY Sándor: (+36/06-20) 910-5291
ZEIDLER Sándor: (+36/06-30) 961-9148

MEZEY Barna:
Régi idők tömlőcei.
Büntetések, börtönök, bakók.

Budapest, 2010, Rubicon-Ház Bt.
HU-ISBN 978 963 98 3906 9
/Rubicon-könyvek./

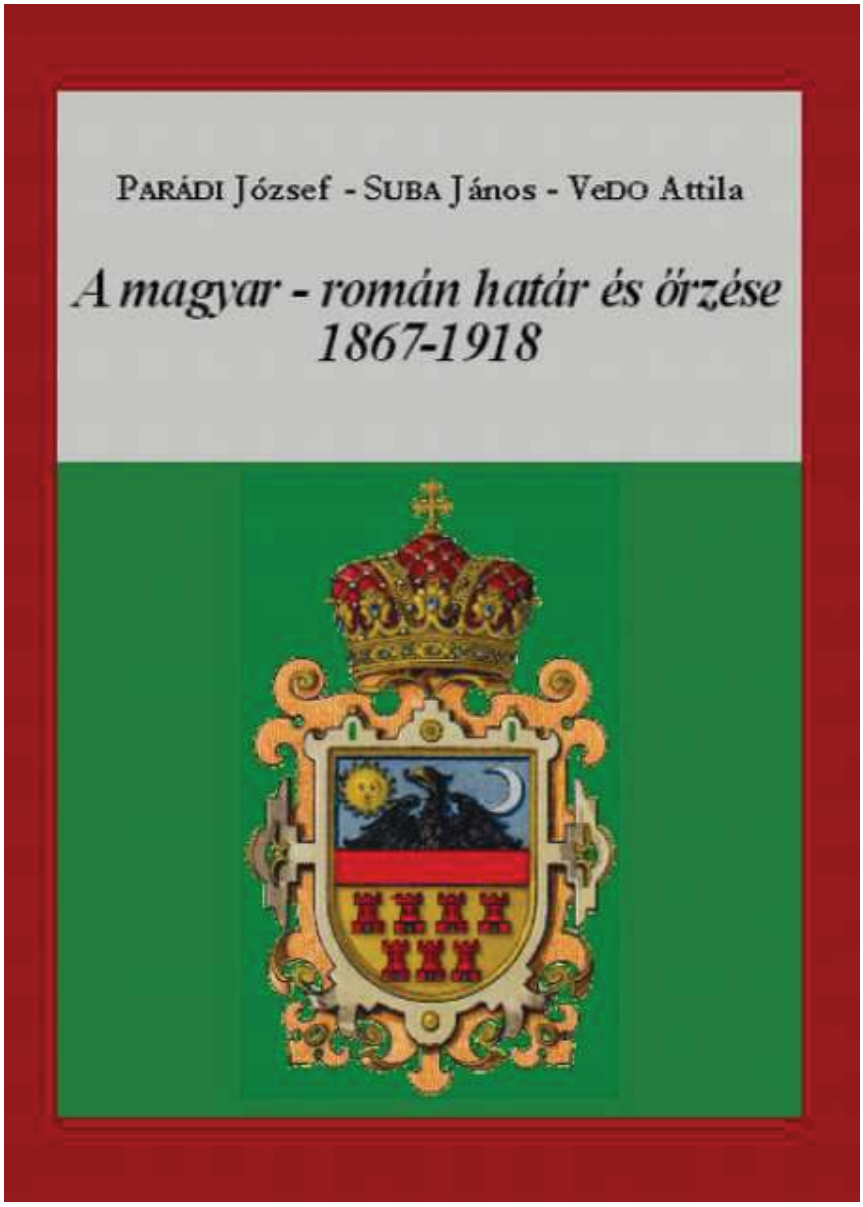
A mű a börtön-büntetés történetét mutatja be
175 oldalon.

LŐRINCZ József:
Emlékkönyv a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet fennállásának 125. évfordulójára.

Győr, 2011, Összefogás a Börtönügyért Egyesület.
HU-ISBN 978 963 08 2366 1.

A mű a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet történetét ismerteti 1886-tól 2012-ig
159 oldalon.

PARÁDI József – SUBA János – VEDO Attila:
***A magyar-román határ és őrzése 1867–1918*.**

Budapest, 2011, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.
HU-ISBN 978 963 08 1708 0.
/A magyar rendvédelem-történet öröksége, 1./ HU-ISSN 2062-8442.

A mű a magyar-román államhatár őrzését ismerteti
a dualizmus időszakában
140 oldalon.

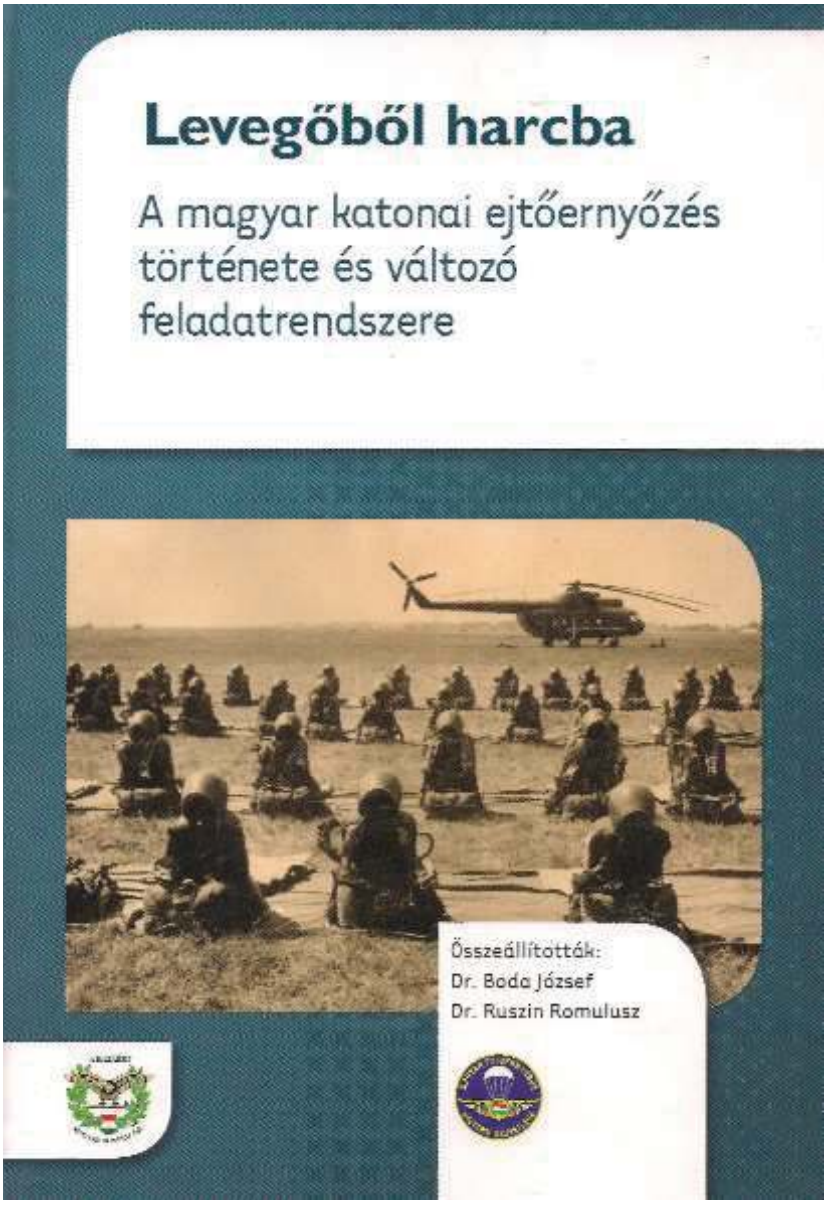

BODA József et al. (szerk.):
Legendák és titkok katonái.
A mélységi felderítés története.

Budapest, 2012, Zrínyi.
HU-ISBN 978 963 32 7537 5

/Katonák békében és misszióban, 2./ HU-ISSN 2063-3106

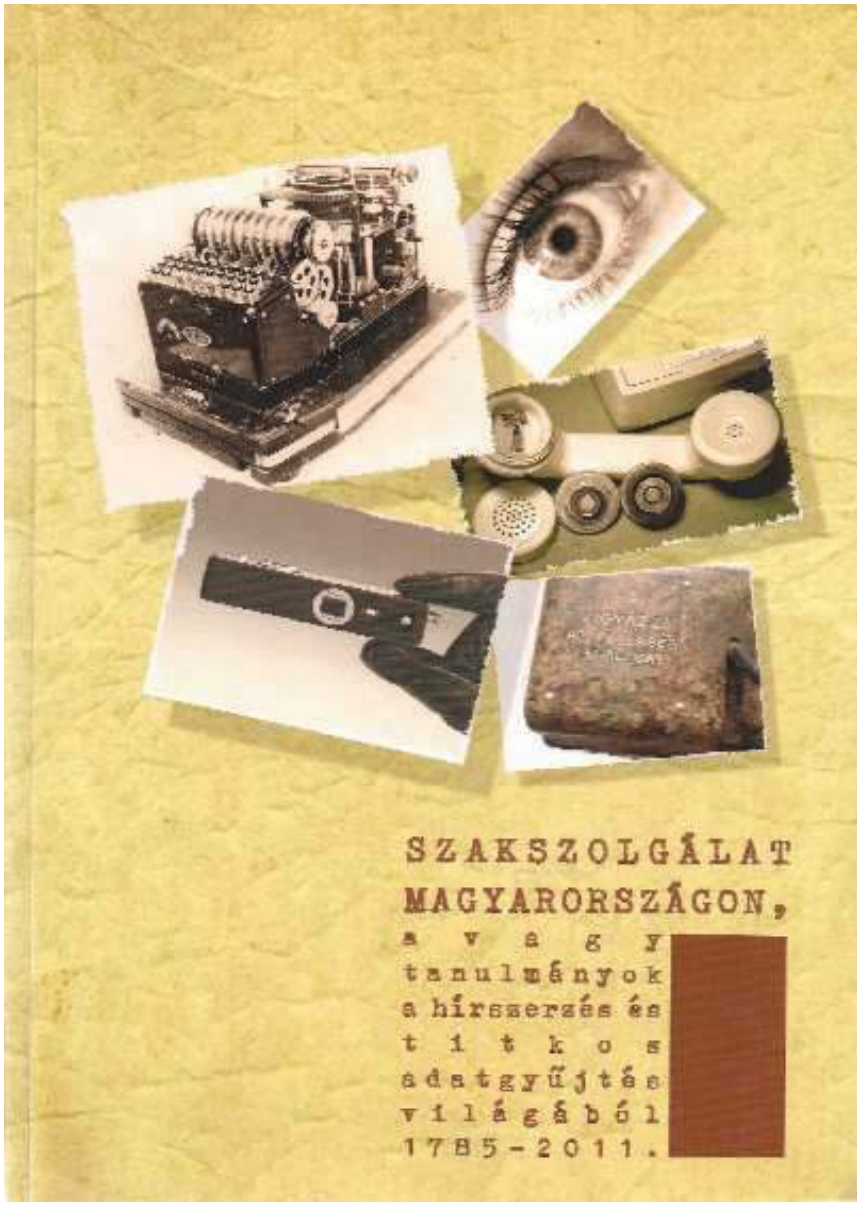
A mű a magyar mélységi felderítés történetét ismerteti
a tevékenységben résztvevők szemszögéből
311 oldalon.

BODA József et al. (szerk.):
Levegőből harcba.
A magyar katonai ejtőernyőés története
és változó feladatrendszere.

Budapest, 2012, Zrínyi.
HU-ISBN 978 963 32 7636 8
/Katonák békében és misszióban, 3./
HU-ISSN 2063-3106

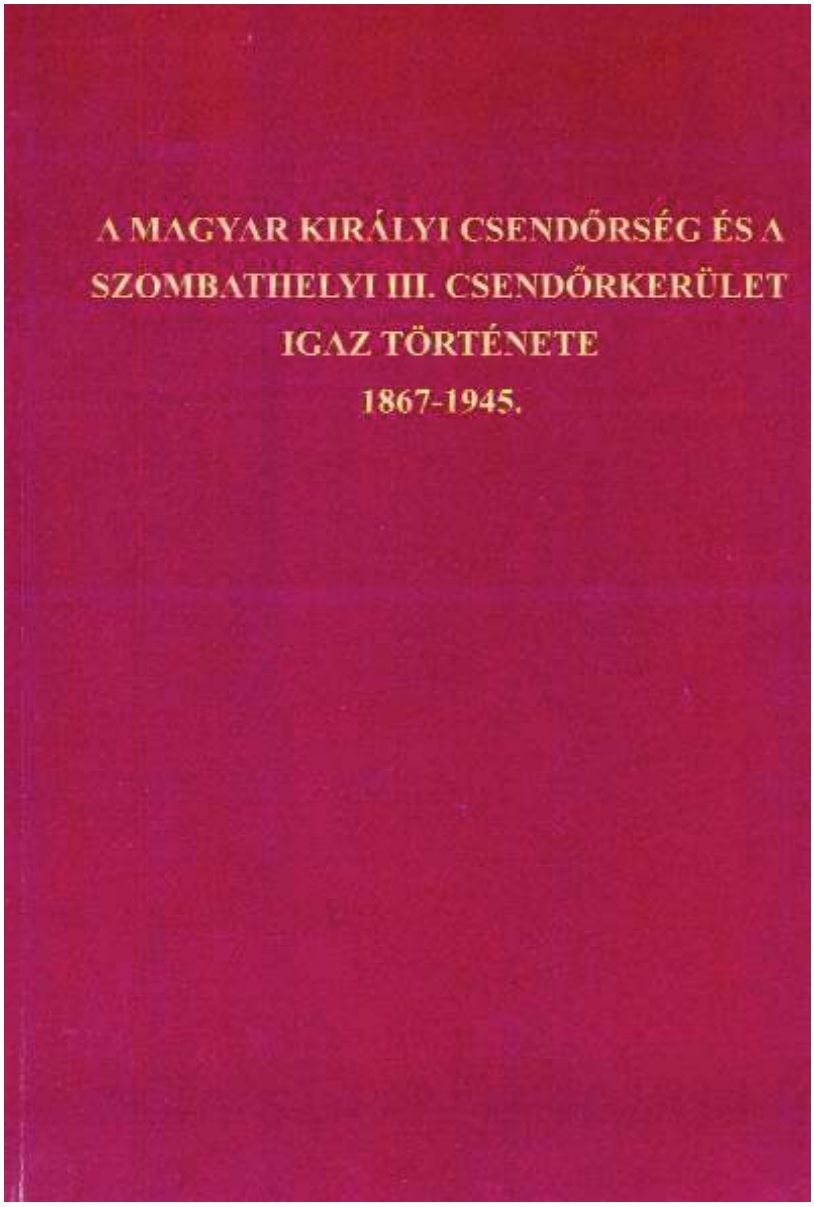
A mű a magyar katonai ejtőernyőzés történetét ismerteti 186 oldalon.

CSÓKA Ferenc (szerk.):
Szakszolgálat Magyarországon,
avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából
(1785-2011).

Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat.
HU-ISBN 978 963 08 6211 3.

A mű három évszázad
magyar hírszerzésének és titkos adatgyűjtésének
történetébe nyújt betekintést
497 oldalon.

id. KOCSIS Tibor - ifj. KOCSIS Tibor Krisztián:
A magyar királyi csendőrség
és a szombathelyi III. csendőrkerület igaz története
1867-1945.

Szombathely, 2012, DOC Hungary Kft.
HU-ISBN 978 963 08 6046 8

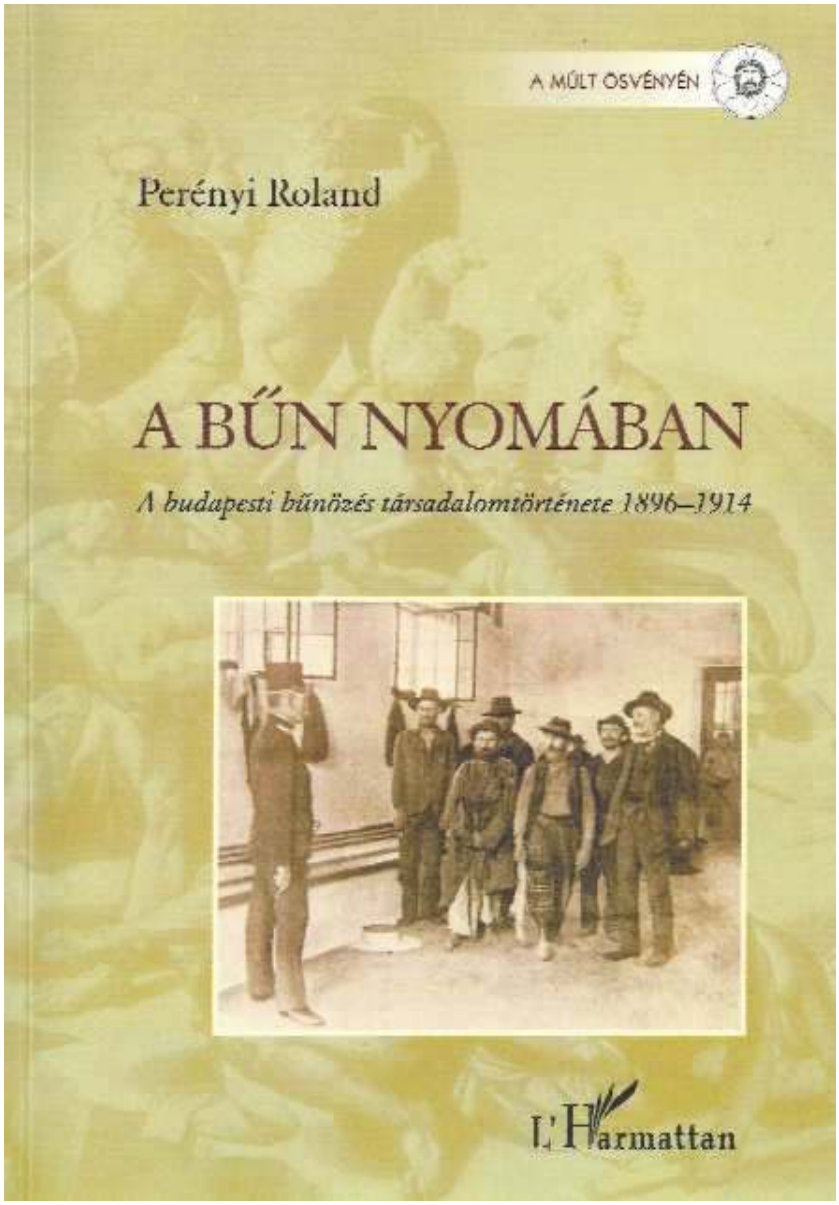
A mű a Magyar Királyi Csendőrség
szombathelyi kerületének történetét ismerteti
554 oldalon.

PARÁDI József:
A Magyar Királyi Csendőrség.
Az első magyar polgári, központosított,
Közbiztonsági őrtestület
1881-1945.

Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.
HU-ISBN 978 963 08 4794 0
/A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447

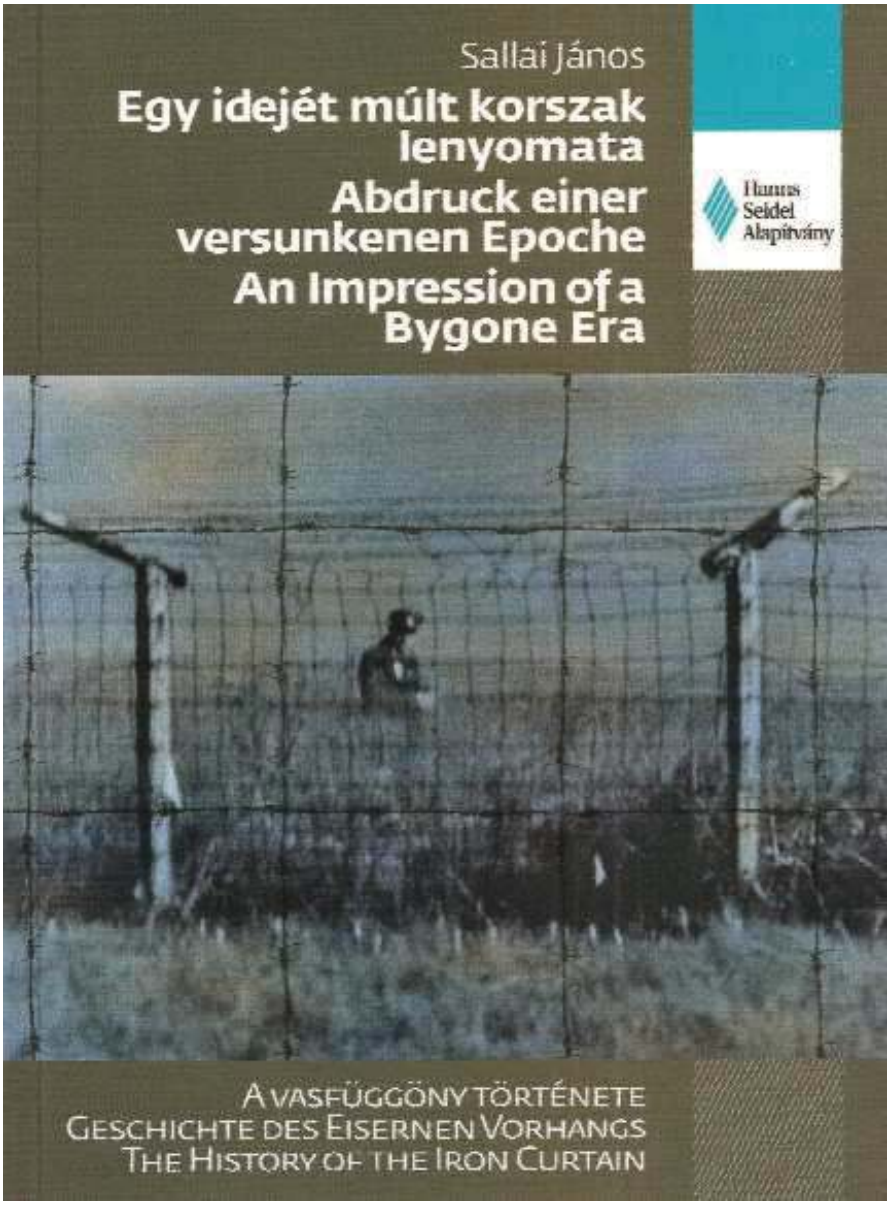
A mű a Magyar Királyi Csendőrség történetét mutatja be 281 oldalon.

PERÉNYI Roland:
A bűn nyomában.
A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914.

Budapest, 2012, Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány-L'Harmattan.
HU-ISBN 978 963 23 6554 1.
/A múlt ősvényén, 20./
HU-ISSN 1587-3153

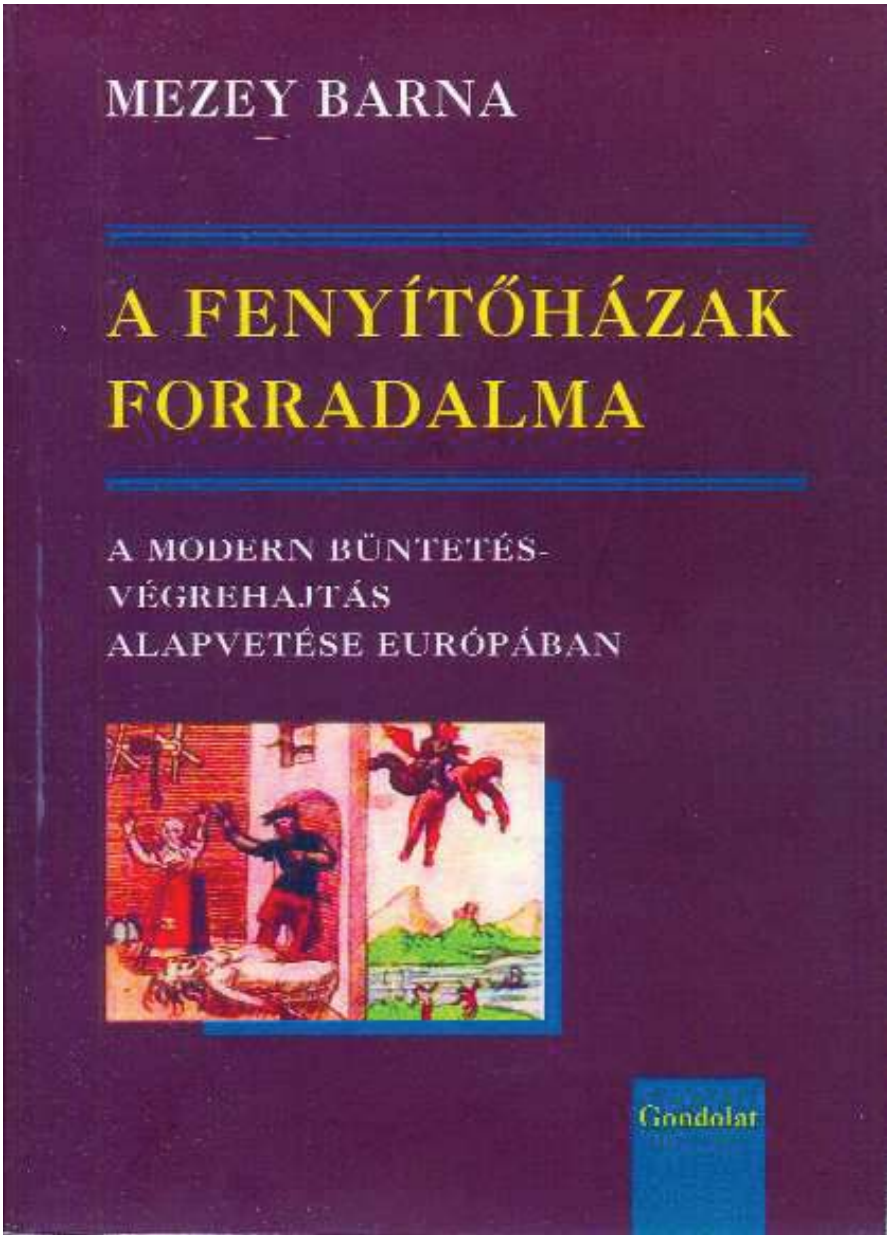
A mű a XIX-XX. század fordulóján Budapest nagyvárosi bűnözésének társadalom-történeti elemzését mutatja be
318 oldalon.

SALLAI János:
Egy idejét múlt korszak lenyomata. A vasfüggöny története. (A kötet tartalmazza a német [Abdruck einer versunkenen Epoche. Geschichte des Eisernen Vorhangs.] és az angol [An impression of a bygone era. The history of the iron curtain.] fordítást is.)

Budapest, 2012, Hanns Seidel Alapítvány.
HU-ISBN 978 963 88 4843 7

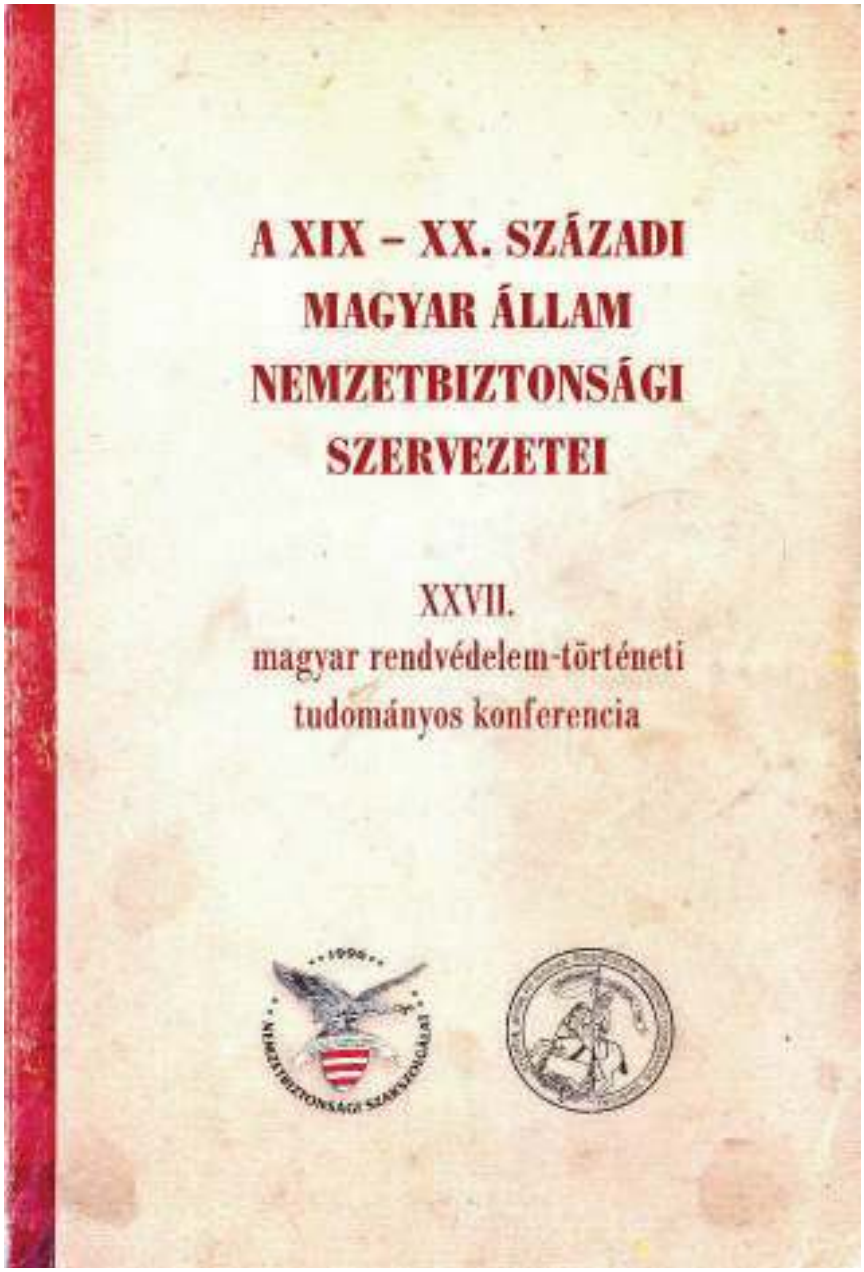
A mű a magyar pártállam úgynevezett puha diktatúrája nyugati határvonalának őrzését Ismerteti 103 oldalon, egyben a könyv tartalmazza újabb kétszer 103 oldalon a magyar szöveg angol és német nyelvű fordítását, valamint 40 oldalon az illusztrációt.

MEZEY Barna:
A fenyítőházak forradalma.
A modern büntetés-végrehajtás alapvetése Európában.

Budapest, 2013, Gondolat Kiadó.
HU-ISBN 978 963 69 3438 5

A mű a XVII-XIX. terjedő időszakban a nyugat-európai büntetés-végrehajtás fejlődéstörténetét mutatja be
157 oldalon.

BODA József – PARÁDI József — SIMON F. Nándor et al. (szerk.):
A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

Budapest, 2013, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat.
HU-ISBN 978 963 08 5856 4.

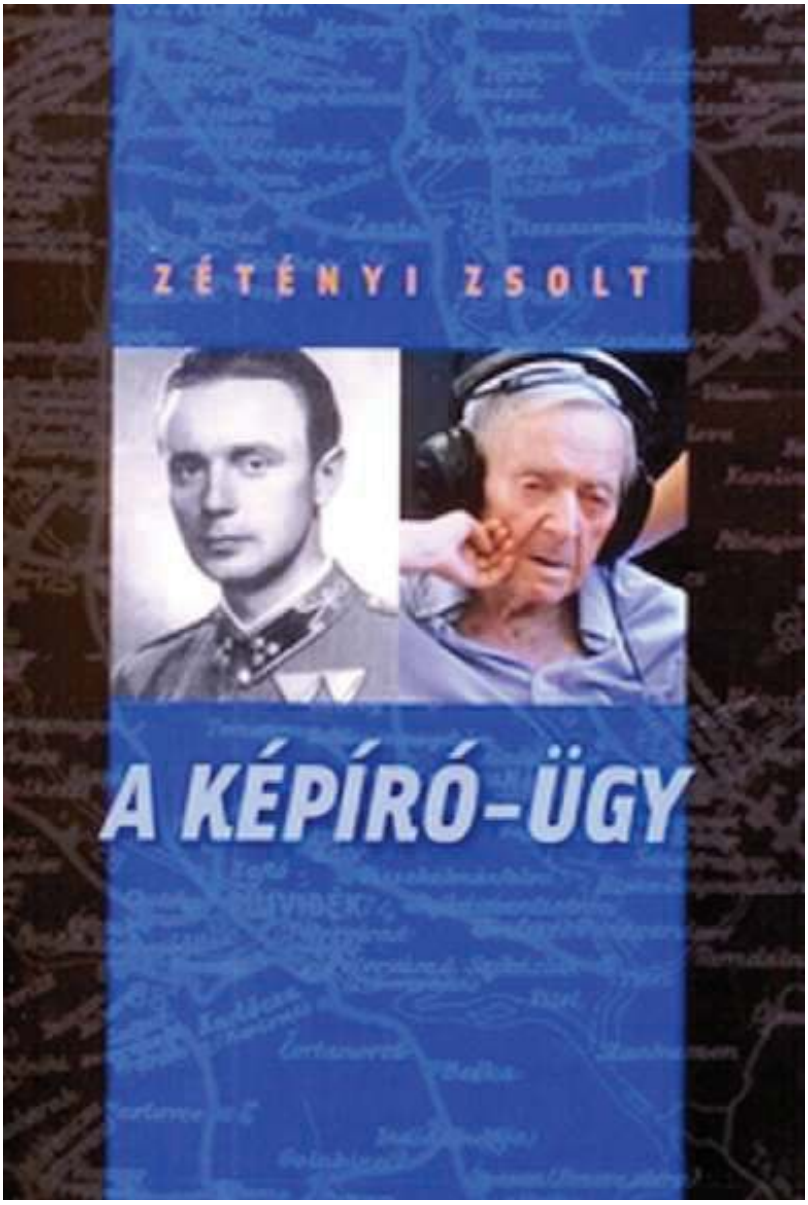
A mű bepillantást nyújt a XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületeinek szervezeteibe és működésébe
358 oldalon.

SZAKÁLY Sándor:
Akik a Magyar Királyi Csendőrséget
1919 és 1945 között vezették.
Történelmi-statisztikai áttekintés
a Magyar Királyi Csendőrség felső vezetőiről.

Budapest, 2013, Magyar Napló Kiadó.
HU-ISBN 978 963 99 6127 2

A mű a szerzőnek a két világháború közötti magyar katonai felső vezetés feltárására irányuló munkásságába illeszkedik. A szerző a Magyar Királyi Csendőrség 1919-1945 közötti vezetőinek az életútját mutatja be 200 oldalon.

ZÉTÉNYI Zsolt:
A Képíró-ügy. Tanulmány és dokumentumközlés.

Budapest, 2013,Kairosz Kiadó.
HU-ISBN 978 963 66 2499 6

A szerző művében az ártatlanul megvádolt dr. KÉPÍRÓ Sándor szkv. cső. szds. Ügyéről szól, akit a Fővárosi Bíróság 2011. VII. 18-án az ellene felhozott vádak alól felmentett. A 97 éves ember a vádakat és a média egy része által keltett tömeghisztériát már Nem tudta elviselni, valószínűleg ennek hatására vesztette el az életét. Az alkotó mondandóját 384 oldalon fejtette ki.

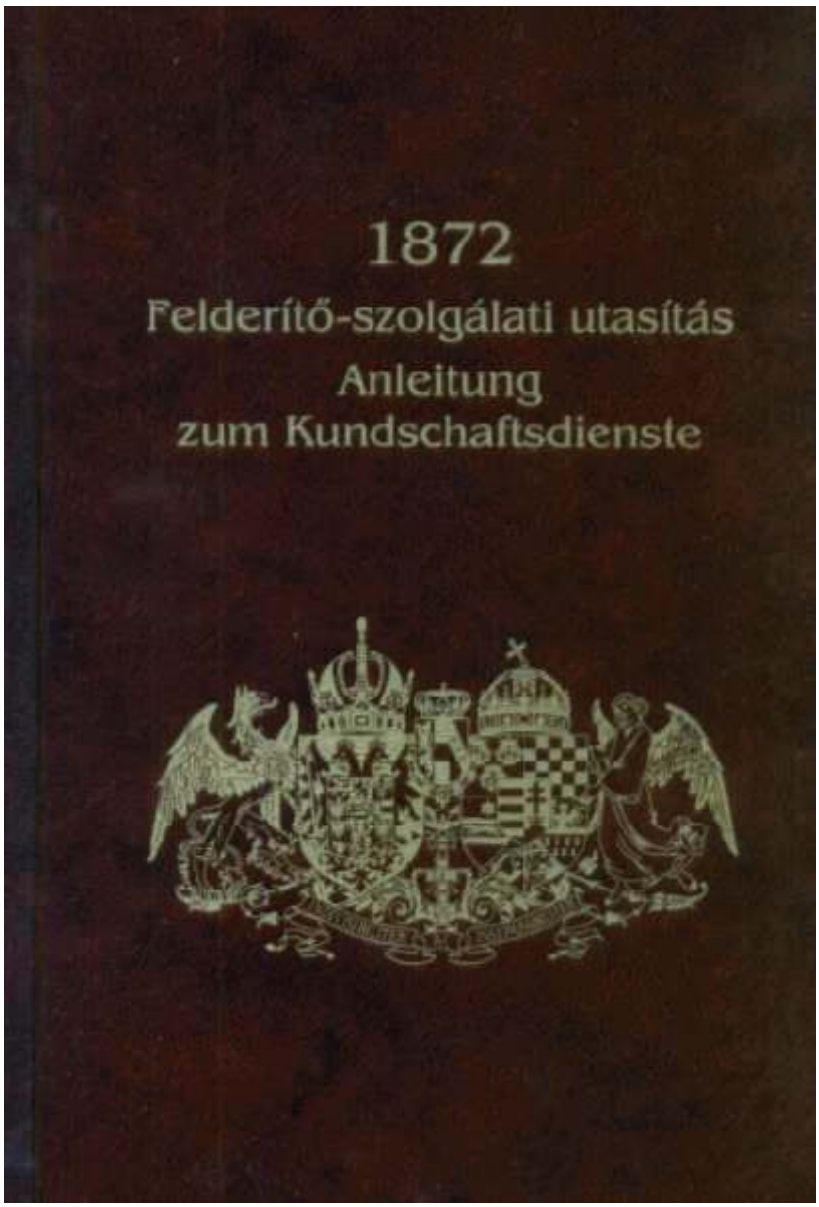

BODA József – PARÁDI József (szerk.):
A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei.

Második, javított, bővített és átdolgozott kiadás.
Budapest, 2014², Nemzetbiztonsági Szakszolgálat – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.

HU-ISBN 978 963 89 8280 3

A mű bepillantást nyújt a XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági testületeinek szervezeteibe és működésébe
399 oldalon.

BODA József – PARÁDI József – REGÉNYI Kund Miklós (szerk.):
1872
Felderítő-szolgálati utasítás.
Anleitung zum Kundschaftsdienste.

Budapest, 2014, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat – Szemere Bertalan
Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.
HU-ISBN 978 963 89 8284 1
/A magyar rendvédelem-történet hagyatéka, 1./
HU-ISSN 2064-4728

A mű az Evidenzbüro szervezetébe és működésébe nyújt betekintést 441 oldalon.

PARÁDI Ákos – PARÁDI József – SIMON F. Nándor (szerk.):
A magyar rendvédelem-történetért elismerések.

Budapest, 2014, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.
HU-ISBN 978 963 89 8286 5.

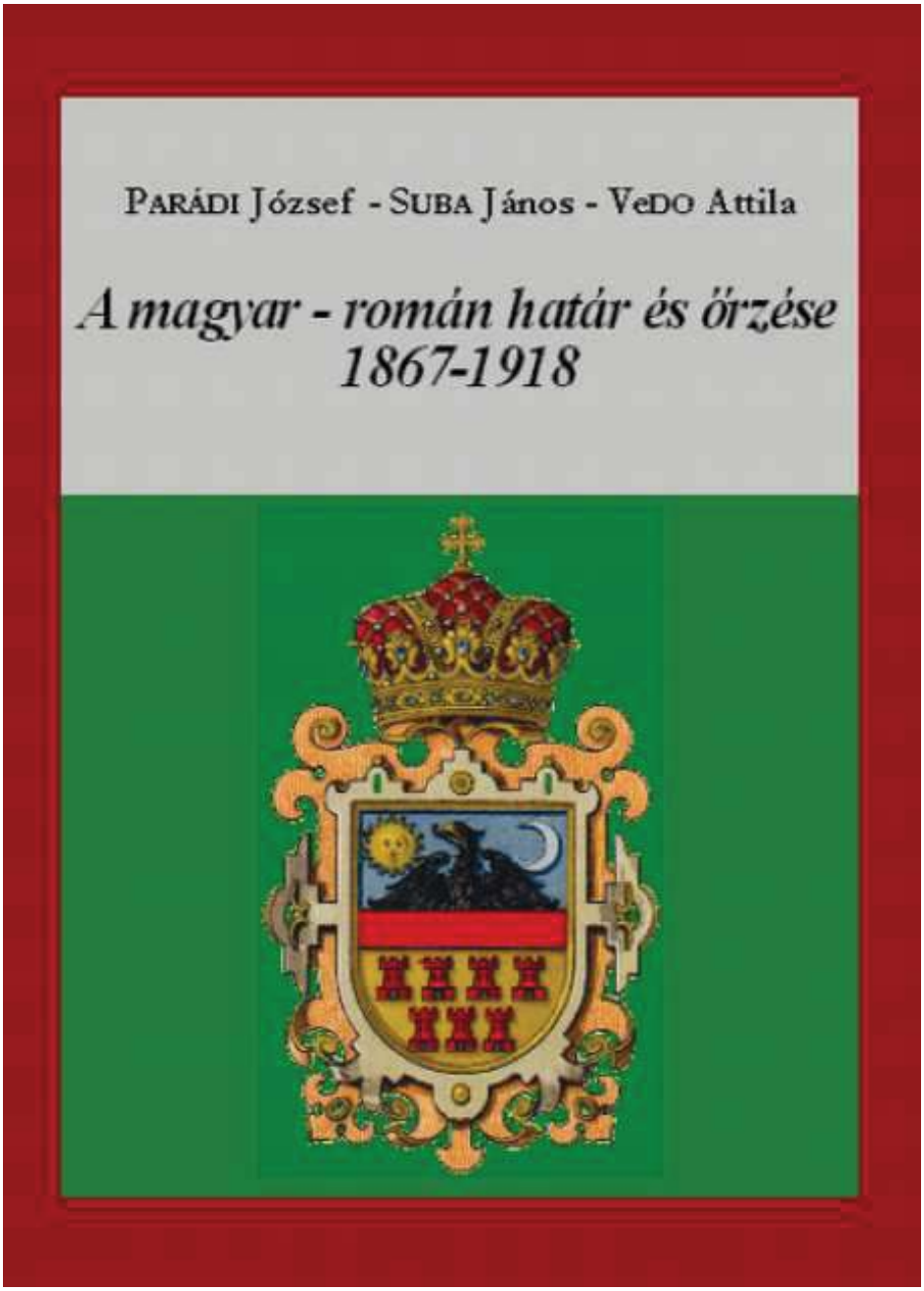
A mű a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaságnak a rendvédelem-története érdekében kifejtett tevékenységek elismerésére adományozott kitűntetéseit mutatja be 95 oldalon.

PARÁDI József et al. (szerk.):
A magyar csendőrség-történetért elismerések.

Budapest, 2014, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség - Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.
HU-ISBN 978 963 89 8287 2.

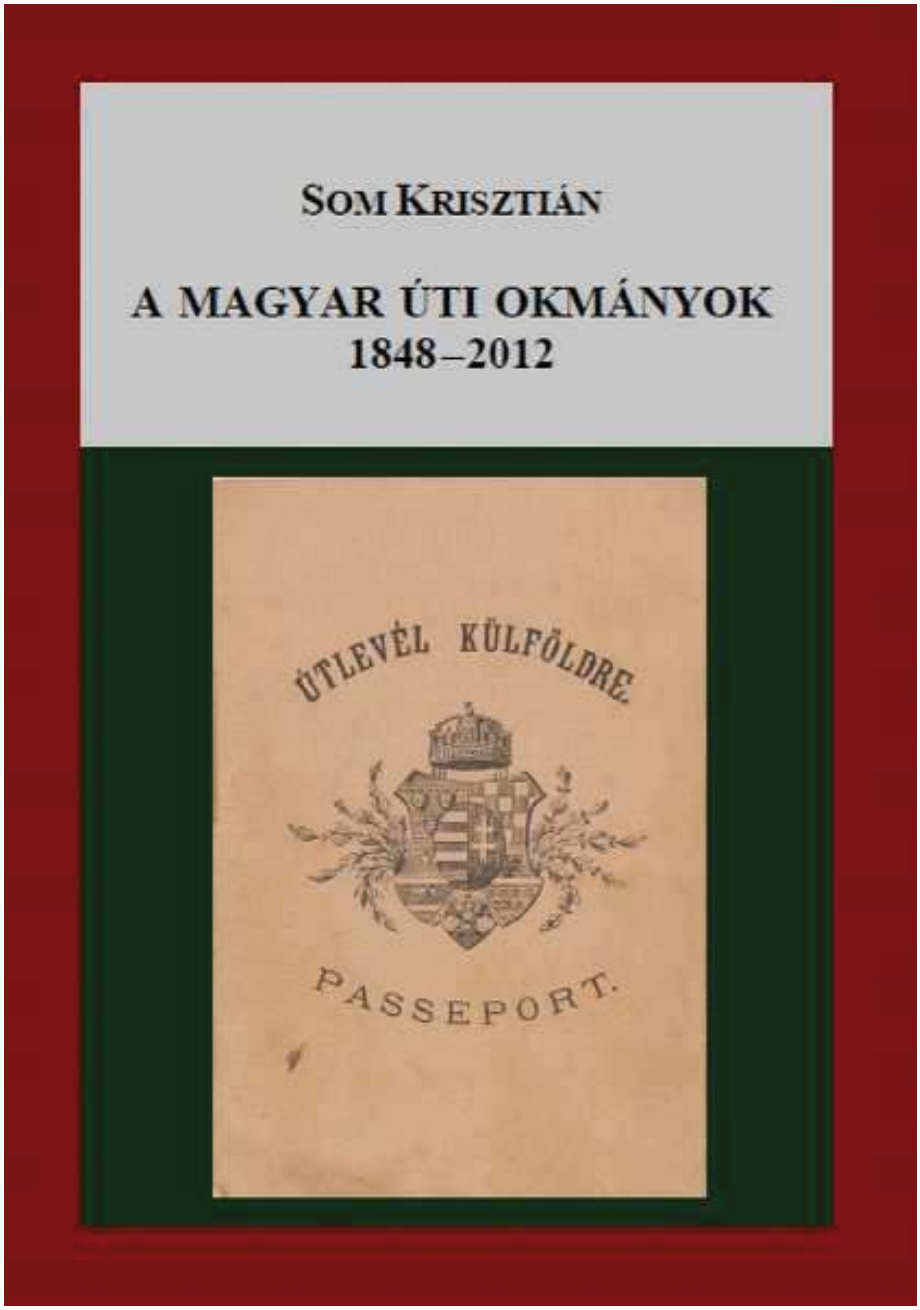
A mű a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség által alapított és adományozott kitűntetéseket mutatja be
85 oldalon.

PARÁDI József – SUBA János – VEDO Attila:
***A magyar-román határ és őrzése 1867–1918*.**

Budapest, 2014[2], Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.
HU-ISBN 978 963 89 8285 8.
/A magyar rendvédelem-történet öröksége, 3./ HU-ISSN 2062-8442.

A mű a magyar-román államhatár őrzését ismerteti
a dualizmus időszakában
172 oldalon.

SOM Krisztián:
A magyar úti okmányok 1848-2012.

Budapest, 2014,
Nemzetbiztonsági Szakszolgálat – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.
HU-ISBN 978 963 89 8283 4
/Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában, 1./
HU-ISSN 2064-5333

A mű a magyar úti okmányok fejlődésének történetét mutatja be
a XIX. század közepétől napjainkig
313 oldalon.